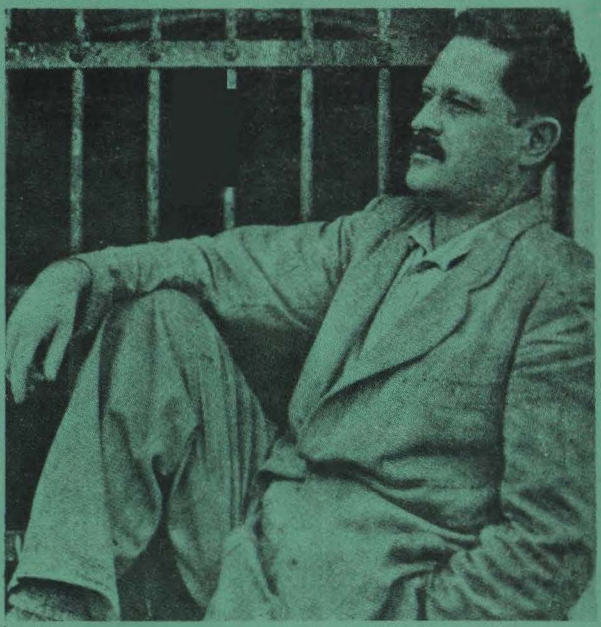
YOL
YAYINLARI

NÂZIM HİKMET

yeşil elmalar

YOL YAYINLARI

Çatalçeşme Sokak
Üretmen Han 415
Cağaloğlu — İST.

Telefon : 28 48 34/415

YEŞİL ELMALAR

Dizgi:
Doğuş Matbaası

Baskı:
Doyuran Matbaası

Kapak baskı:
Onar Ofset

Kapak Film:
Atlas Klişe

Cilt:
Yalçın Mücellit

Kapak düzeni:
Sedat Bökeer

Mayıs 1976

NÂZIM HİKMET

YEŞİL ELMALAR

YOL
YAYINLARI

Birinci Kısım

HALİT CEMİL'İN HÂTIRA DEFTERİNDEN

I

NURİYİ GÖRMEYE GELEN KADIN

Pencereden aşağı baktım. Orada tam kapının önünde yeşil bir kadın şapkası gördüm. Sokakta bir tek fener vardı. Yeşil şapka bu fenerin ışık çemberi içindeydi. Dikkat ettim, şapka fötr, **kenarları geniş**... O da beni görmüş olacaktı, sordu:

— Affedersiniz, acaba Nuri evde mi?

Yeşil şapkanın geniş kenarları kadının yüzünü gölgeliyor.

— Nurinin odasında olup olmadığını bilmiyorum, diye cevap verdim. Fakat, dedim, penceresine bakınız, eğer ışık varsa odasındadır.

Birisinin gelip böyle Nuriyi araması beni şaşırtmıştı doğrusu. Aşağı indim. Sokakta kadının yanına dikilerek ben de pencerelere bakmağa başladım.

— Yalnız orta kat pencerelerinde ışık var, diyordu, orası da sizin odanız galiba?

— Evet, dedim, fakat yukarı kat pencereleri de çok hafiften aydınlık. Bakın, Nuri odasında olacak...

Yeşil şapkalı kadın cevap vermedi. Dalgın, yukarıya bakıyor. Uzun boyluydu, ama çok uzun değil, bir kadına yaraşacak kadar uzun boylu. Geniş kenarlı şapkanın gölgesinde kalan saçlar belki siyah, belki kumraldı. Fakat ben bu saçların kıvrımlarında bir altın ışıltısı olduğuna emindim. Bu saçlar şapkanın altından büklümlerle süzülüyor, genç kadının yanaklarında inanılmıyacak kadar ince ve içli bir raks âhengiyle kımıldanıyorlardı. İnsan, bu kadının karşısında her şeyden önce saygı duyuyordu. İkimiz de susuyorduk. Birdenbire söze başladım:

— Siz, bu kadar zamandır Nuriyi görmeğe gelen ilk ziyaretcisiniz, diye şaşırdım biraz...

Gülümsedi. Hani şöyle bir nezaket gülümseyişi vardır, işte o çeşitten bir gülümseyişle gülümsedi. Yoksa bu kadının çok az güldüğü muhakkaktı.

— Ben Nurinin kardeşiyim, dedi.

O, bu sözü gece yarısı Beyoğlunun bu yarı karanlık dar sokağında bulunuşunu mazur göstermek için söylüyormuş gibi geldi bana.

— Sizi rahatsız ettim.

— Hayır, dedim, neye rahatsız olacakmışım. Bizim apartmanın sarhoş bir kapıcısı vardır. Yine kapıyı kilitleyip gitmiş işte. Nasıl olsa size kapıyı ben açacaktım. Ne öteki kiracılar, ne Nuri bu saatte...

Birdenbire sustum. Beni dinlemiyordu. Bizim sokağın İstiklâl Caddesine çıkan tarafına bakmaktaydı. Orada bir otomobil duruyordu.

— Bu otomobili, dedi, burada bırakabilirim değil mi?

— Elbette, dedim. Ve bunu öyle bir edayla söyledim ki duyanlar, bizim külüstür sokağa böyle lüks marka spor otomobillerinin sık sık uğradığını sanırlardı.

Kardeşinin odasına kadar kendisini çıkarmayı teklif ettim.

— Merdivenler karanlıktır da, dedim, zaten burası eskiden sadece üç katlı bir evmiş, sonradan apartman olmuş. Sizin birader en üst kattaki tek odada oturuyor.

Acele etmiyordu. Dalgındı. Bir şeyler düşünüyora benziyordu. İşitilir işitilmez bir sesle:

— Teşekkür ederim, dedi.

Öyle acayip bir sesi vardı ki... Bu ses benim gözümün önüne ince çizgili bir kadın yüzü getiriyordu.

— Kaç defa buraya taşınmak arzusunu duydum içimden, diye aynı işitilir işitilmez sesle konuşuyordu; kaç defa burada yaşamanın hasretini duydum. Anlıyor musunuz? Bu anlatılmaz hasreti anlıyor musunuz?..

— Anlamıyorum, dedim.

Sanki benim varlığımın ilk defa farkına varmış gibi, demindenberi kendisiyle konuşan ben değilmişim gibi yüzüme hayretle baktı. Şaşırdım. Karşımda, Avrupadan gelen moda mecmualarının resimlerinden biri gibi hareketsiz duruyordu. Elleri, koyu kahverengi meşin spor ceketinin ceplerinde. Koyu kahverengi ceket fenerin altında ışıldıyor. Yakası açık, daha doğrusu

ceketin düğmeleri iliklenmemiş, altından koyu renkli ipek bir elbisenin parçası görünüyor. Elbise spor elbisesi değil. Göğsüne yakın bir yerde küçük, minimini, kırmızı bir fil var. Evet, neden yapıldığını kestiremediğim, fil biçiminde kırmızı bir iğne...

— Anlamamakta haklısınız, dedi.

Ne yalan söyleyim, ne demek istediğini yine anlamadım.

Merdivenleri çıkmağa başladık. Ben önde gidiyordum. Bir elimle duvarlara tutunuyor, öteki elimle ardı ardına kibritleri yakıp atıyordum. Bizim şâhane apartmanın en alt katı boştu. Karanlık odalarında fareler cirit oynuyordu şimdi.

Peşim sıra gelen kadın insana acayip sergüzeştlere atılmak isteğini verebilirdi. Fakat ben ona sadece merakla bakıyordum. Onun, Nuri gibi bir adamın kardeşi olması şaşırtıyordu beni.

— Merdivenleriniz sahiden çok karanlıkmış, dedi.

Duvarda bir kibrit daha parlatarak:

— Evet, dedim. Hem biliyor musunuz, Nuri bana bir kızkardeşi olduğunu söylemişti, ama ben her nedense, bu kız kardeşi mektep çağında bir çocuk sanmıştım.

Sendeledi. Ayağı basamağa takılmıştı. Düşmesin diye tuttum. Çok sevimli, sıcak bir sesle:

— Teşekkür ederim, dedi. Az daha yuvarlanıyordum... Ne o? Alt katta fareler dolaşıyor galiba? Size tuhaf bir şey söyliyeyim mi? Biz Nuriyle az daha ikiz olacakmışız. Fakat o acele etmiş, ben geç kalmışım. Aramızda tam bir saat yaş farkı var. Ama yine ikiz sayılırız, değil mi?

Yanıp yanıp sönen kibritlerle, kırmızı kırmızı le-

kelenen dar, karanlık merdivenleri ağır ağır çıkıyoruz. Bana bu lüzumsuz izahatı niçin veriyor? Anlamıyorum.

Benim katın merdiven sahanlığına geldik. Nuriyi bu yakınlarda görüp görmediğini sordum. Adeta mırıldanır gibi, fısıldar gibi:

— Hayır, dedi. Yıllardır görüşmedik. Aşağı yukarı on yıl.

Birdenbire sustum. Hâlâ benim katın dar sahanlığında duruyorduk. Bir ayağımız sahanlıkta, ötekisi aşağıya giden bir basamakta. İkimiz de bir omuzumuzla duvara dayanmıştık. Ben, dalgın düşünüyordum. Her nedense bu kadına saygı duymak lâzım geldiğini bir kere daha anlıyordum.

— Bir şeyler düşünüyorsunuz, dedi. Acaba ne?

Oturma odamın aralık kalmış kapısından sahanlığa düşen ışık, karanlıkta boğuştuktan sonra onun şapkasına vuruyor, yüzünü gölge ve aydınlık tezadı içinde gösteriyordu. Güzeldi. Ciddiydi, ama çok, lüzumundan çok ciddî. Acaba ciddî olduğu kadar da akıllı mı, diye düşündüm. Yüzü renksizdi. Bu renksiz yüzde boyalı dudakları kıpkırmızıydılar. Koyu karanfil renginde kıpkırmızı. Göz evleri büyük, göz bebekleri iri ve ışıklı maviydi. Hattâ bu yarı aydınlık içinde bile onlar, güneşli bir günde, sabahleyin erkenden Akdenizden alınmış iki iri damla gibi ışıklı maviydiler. Aklıma bir çocuk masalı geldi. Yeni ve güzel dünyaların türküsünü söyliyen deniz kızlarının gözleri de böyle mavidir, dedim. Fakat o bir deniz kızı değildi. O, sadece, çok ciddî ve şimdi farkına varıyordum, çok hüzünlü bir kadındı.

Kendisine baktığımı sezdi. Gülümsedi:

— Neler düşündüğünüzü biliyorum, dedi.

— Neler düşündüğümü ben de öğrenebilir miyim? dedim.

— Siz Nuriyi seviyorsunuz, onun arkadaşısınız, değil mi?

Sustum. Sonra ağır ağır devam etti:

— Şimdi bu saatte beni onun yanında görmekle iyi edip etmediğinizi düşünüyorsunuz, değil mi? Öyle ya, bu saatte, belki de sarhoş, sızmıştır yukarda...

— «Belki» değil... Muhakkak...

— Zavallı çocuk... Onu...

— Onu kurtarmakta geç kaldınız gibi geliyor bana...

— Biliyorum.

Onun Nuriyi, kardeşini on yıldır neden, niçin arayıp sormadığını tahmin bile edemiyordum. Buna aklım ermiyordu. Nuri sarhoştu, hayır sarhoş kelimesi kâfi değil, ayyaştı. İradesizdi. Fakat, bütün kusurlarına rağmen sevilmiyecek, aranıp sorulmıyacak insan değildi. Onu böylece baştan atmaları için büyük ve affedilmez bir günah işlemiş olması lâzımdı. Buna bir türlü ihtimal veremiyordum.

Ben, bütün bunları düşünürken, yeşil şapkalı kadın aynı hüzünlü, aynı ağır sesle konuşuyordu:

— Size nasıl anlatayım, bilmiyorum, bilemiyorum. Buraya bu gece, belki de elimde olmıyarak, acayip bir heyecan hamlesiyle geldim.

Demindenberi yaptığı gibi birdenbire sustu yine. Ben, tekrar söze başlasın diye, uzun uzun sabırla bekledim. O, benim bu sabrımı harikulâde bir gülümseyişle mükâfatlandırıp söze birdenbire başladı yine:

— Onu bu gece, her ne olursa olsun, bu gece hemen görmek istedim. Kuzum, rica ederim...

«Kuzum», «Rica ederim» derken hakikaten bana yalvarıyordu.

— Yalvarırım size, onu şöyle bir göreyim hiç olmazsa... Ama siz derseniz ki...

— Hayır, ben hiç bir şey demem... Hem ben kim oluyorum? dedim... Buyurun, Nurinin yanına çıkalım...

Sinirli sinirli güldü. Merdivenleri çıktık. Nurinin oda kapısı her vakit olduğu gibi, ardına kadar açıktı. İçerde 5 mumluk bir lâmba yanıyor. O, benden önce içeri girdi. Odanın ortasına doğru bir iki adım attı. Durdu. Ben şimdi yanıbaşındayım. Dikkat ettim. Nurinin kızkardeşi Nuriye bakmıyor.

— Bu ne? diye sordu.

Neyi sorduğunu anlamadım. Fakat baktığı tarafta boş bir rakı şişesi vardı.

— Rakı şişesi, dedim.

— Şişeyi sormadım, dedi.

Nuri, karşıda, sedirin üstünde perişan, sızmış yatıyor. Fakat, dedim ya, Nurinin kızkardeşi odanın içinde Nuriden başka her şeye bakıyor, ona bakmıyor, bakmak istemiyor.

— Ne kadar da çok kitap var burada, dedi.

— Gidelim, dedim.

Cevap vermedi. Nuriye baktım. Bu sızmış sarhoşun, kaldırıp kafasına bir şey vurmak isteği canlandı içimde. Onu tanıyalı şu kadar zaman oluyor. Daha bir insan gelip onu aramadı. Şimdi kızkardeşi, hem de üstüne üstlük ikiz kardeşi odanın içinde, yanı başında duruyor da, sarhoş herif farkında bile değil!.. Hele

bir sabah olsun, ben yapacağımı bilirim ona. Artık içkiden vaz geçmeli. Adam olmaya bakmalı. Hem...

Daha fazla düşünemedim. Yeşil şapkalı kadın soruyordu.

— Çok mu içmiş?

— Her vakitki gibi. O, bir gün içer, üç gün yatar, diye izahat vermeye başladım. Birinci günü kara sevdalı gibi bir hale düşer; ikinci gün, dünya umurunda değildir; üçüncü gün, konuşamaz olur.

Kadının yüzünü göremiyordum. Bana arkası dönüktü. Masanın üstündeki kâğıtları karıştırıyor, kitapların ismini okuyordu. Artık Nurinin yattığı sedire iyiden iyiye yaklaşmıştı. Birden bir fısıltı halinde sesini duydum:

— Nuri... Nuri... Nuri...

Nuri soluna döndü. Başı yastıktan düştü. Dönerken bir eliyle, iskemlenin üstünde yarı yarıya rakı dolu bardağı devirdi. Homurdandı:

— Defol be!...

Genç kadının, dönüp şaşkın gözlerle baktığını gördüm:

— Şey, dedim. Sizi ben sandı da... Ben, onu böyle sedirden kaldırıp yatağına götürmek isterim de...

Kadının sağ eli kardeşinin kolu üstündeydi. Bu bembeyaz, ince uzun sağ elin üçüncü parmağında harikulâde büyük zümrüt bir yüzük vardı. Nurinin koyu renkli ceketinin kolu üstünde ışıldıyan bir zümrüt... Büyük bir ehemmiyetle:

— İkimiz de yirmi dokuz yaşındayız, dedi. Ben de, Nuri de...

— Ya?... Öyle mi? dedim... Zaten başka ne söyliyebilirdim ki buna!...

Uzun, bir sessizlik oldu. Genç kadın, eli kardeşinin kolu üstünde, anlatılmaz, acayip bir bakışla yüzüme bakıyor. Birdenbire:

— Çok fena, diye mırıldandı. Çok tuhaf... Bu kadar benzemek!...

Anlamadım. Bu lâkırdıları kime söylüyordu. Fena olan neydi? Kim kime, yahut neye benziyordu? Şaşkınlığımı örtbas etmek için:

— Ne de olsa, Nuri, yüreği temiz çocuktur, dedim.

Cevap vermedi. Artık bana bakmıyordu. Gözleri, ölü gibi yatan kardeşindeydi. Düşünüyor. Zümrüt ışıldıyor.

— Hiçbir arkadaşı yok, değil mi? diye dalgın sordu. Hayatında hiçbir kadın, hiç kimsesi yok, değil mi?

Tanıdıklarım arasında Nuri kadar yalnızlığı, birbaşınalığı seven bir adama rastlamadığımı söyledim. Herhalde, dedim, siz benden iyi bilirsiniz, küçük bir geliri var ama, bunu öyle har vurup harman savuruyor ki... Sonra çok da çekingen. Kimseyle dostluk etmesine imkân yok. Zaten böyle ayyaşlığa düşmesinde bu çekingenliğinin de büyük bir payı var herhalde...

— Buyurun!...

Nuri hakkında verdiğim izahatı yarıda kestim. Baktım, bana sigara tabakasını uzatıyor. Bu bir küçük gümüş tabakaydı. İçinde, siyah «Yaka» sigaraları vardı. Kapağının üstünde A. G. harfleri işlenmişti. Markaya dikkat ettiğimi sezdi:

— Ayşe, dedi. Ayşe Göksel... Öyle dostça davrandınız ki bana karşı, yıllardır birbirimizi tanıyormuşuz gibi oldum da size ismimi söylemeyi unuttum.

Ayşe Göksel'e ben de kendimi tanıttım. Sonra, bir zaman konuşmaksızın sigaralarımızı içtik. Sonra:

— Artık gidelim, dedi.

— Sizin kendisini görmeğe geldiğinizi Nuriye söyliyeyim mi? dedim.

Cevap vermeden önce düşünceli düşünceli yüzüme baktı:

— Evet, söyleyiniz... Hem...

Sustu. Sonra gözlerinin içinde acayip bir gülümseyişle ilâve etti:

— Hem Nuri bana kızgındır, daha doğrusu dargındır biraz...

Sarhoşun kapı eşiğindeydik. Ben elektrik düğmesini çevirmeye hazırlanıyordum. Genç kadın berrak bir sesle:

— Nuri, Allahaısmarladık Nuri, dedi... Sonra bana döndü:

— Biz Nuriyle, Gümüşoğullarının son çocuklarıyız. Birbirimizi korumamız lâzım değil mi? diye sordu.

Ben, büyük bir ciddiyetle:

— Elbette, dedim.

Zümrüt yüzüklü eli meşin ceketin boyunca sarkıyordu.

— Elbette, diye tekrarladım ve zümrüt yüzüklü elini öptüm. Bu el, hafiften benzin, tütün ve bayıltıcı bir lâvanta kokuyordu.

II

KIRMIZI FİLLER KIMILDANDILAR

Merdivenlerden yavaş yavaş iniyorduk. O, önde ben arkada... Duvarda yaktıktan sonra yere attığım bir kibrit, düşerken, onun sol ayağında topuğa yakın bir ipekli çorap parçasını aydınlattı. Ve ben insanoğlunun birdenbire nasıl hayvanlaştığını kendi nefsimde denedim. Yine benim sahanlıktaydık. Odanın yarı aydınlık kapısından sızan ışığın içindeydi. Bir ayağı aşağı inen basamağın üstünde:

— Allahaısmarladık, dedi. Size çok müteşekkirim...

Bu, ne ince, ne cana yakın bir kadın, diye düşündüm. Onun bu cana yakınlığının altında bir ateş yığını gizliydi. O, bu iç ateşiyle yanarak, aydınlanarak

kımıldanıyordu. Ve ben ona baktıkça kendimi başka bir yıldızda yaşıyor sanıyordum.

— Allahaısmarladık!...

Ona baktım ve yarı aralık kapıdan odanın içi gözüme ilişti. Bütün hayatımın derbederlikleri, maksatsızlığı, bomboşluğu gözümün önünden geçti ve...

Şimdi artık başımdan geçen mâceranın anlatılması, izah edilmesi en güç yerine geldim. Bütün bu mâcera içinde en affedilmez nokta burasıdır.

Başımdan geçenleri bütün zincirlenişiyle anlatmak istiyorum. Fakat burada zincir birdenbire kopuyor işte... Nasıl oldu? Bu neden oldu? Onun odama nasıl girdiğini, nasıl olup ta iskemleme oturduğunu bilmiyorum. Onu ben mi dâvet ettim içeri? Farkında değilim. Ayşe Göksel öyle bir kadın ki, kim olsa onun karşısında saygı duyardı. Ayşe Göksel öyle bir... Fakat, ben onu, o kadar az tanıyordum, onun hakkında o kadar az şey biliyordum ki .....
..... öpüşmemizin aksi sedası gibi yere düşüp ışıldıyan zümrüt yüzüğün üstünde gözlerimiz birleşti. Ayşe kollarımdan sıyrıldı, doğruldu, inanılmıyacak kadar gururlu bir hâl aldı. Gözleri karanlık bir mahzende yolunu şaşırmış gibi dalgın. Ben sigara içiyorum, boğazım yanıyor. Birden bire boğuk bir sesle:

— Hayır, dedi. Hayır!... Rica ederim bana şu yüzüğü veriniz.

Parmağı bir emir işareti gibi yeri gösteriyor; gözleri zavallı.

Elini öpmek için eğildim. Dudaklarım parmaklarına dokununca titredi, işkence edilen bir orta asır günahkârı gibi sapsarı oldu, dudaklarını ısırdığını sezdim. Buz gibi bir sesle:

— Bu olan şey hiç bir şey demek değildir, **dedi.**

— Biliyorum, dedim.

Derin derin nefes alıyor. Bir eliyle sanki sızlıyormuş gibi göğsünü bastırıyor. Kafese kapatılmış vahşi bir hayvan gibi sinirli. Kımıldanıyor. Başını sallıyor. Sonra birdenbire, kökünden koparılmış bir çiçek gibi kımıldanmaz, hareket etmez oldu. Öylece kaldı. Şapkasının kenarları onun yüzünü benden ayırıyor. **İkimiz** de öyle yalnız, öyle birbaşınayız ki...

Sağ eli, iskemlenin arkalığından aşağı doğru, bir genç ölünün eli gibi sarkıyordu. Zümrüt yüzüğü yerden kaldırıp, yine onu bu bembeyaz elin orta parmağına takmak için eğildim. Tam yüzüğü alırken dışarda kapıya vuruldu. Yüzüğü almadan doğruldum. Kapıya bir daha, bir daha ve git gide daha kuvvetle vurdular. Ayşenin yüzüne baktım. Taş bir hayâlet gibi kımıldanmadan duruyor. Lâmbayı söndürdüm. Odanın içi sokaktan gelen alaca aydınlıkla doldu. Kapıyı açıp merdiven sahanlığına çıkarken, Ayşenin bir şeyler mırıldandığını duyuyor gibi oldum. Fakat ne söylüyordu, anlamadım.

Dışarda, kapının önünde, sahanlıkta bizim sarhoş kapıcı iki yana sallanıyordu:

— Ne var? dedim. Ne istiyorsun? Kapıyı yıkacaktın az daha...

— Şey, efendim, dedi. Şey... Aşağı sokak kapısı açık kalmış ta... Sonra sizin odada ışık gördüm de... Hem bizim kapıyla İstiklâl caddesi arasında bir otomobil duruyor. Belki size misafir geldi diye düşündüm. Köşedeki nokta, «Burada otomobil durmaz» diyor da...

Sarhoş kapıcı bana otomobilli bir misafirin gele-

ceğine ihtimal vermemekle beraber, polis noktasının ısrarıyla tahkikata girişmişti. Güldüm. O da güldü.

— Evet, dedim. Otomobil benim misafirin. Şimdi gidecek zaten. Sen yatmana bak.

Kapıcı yüzüme şaşkın şaşkın baktı. Sonra bir söz söylemeden merdivenlerden aşağı indi. Onun sarsak ayak sesleri iyice kaybolduktan sonra, kapıyı açıp yine odama girdim ve mümkün olduğu kadar heyecansız bir sesle:

— Artık gitmelisiniz Ayşe, dedim. Çünkü...

Durdum. Alaca karanlık odam bomboştu. İskemlenin üstünde bıraktığım taştan hayâlet, yeşil şapkalı kadın erimiş kaybolmuştu. Şaşırdım. Onun demin oturduğu iskemlenin ayak ucunda, yerde, zümrüt yüzük parlıyor. Eğildim, aldım.

Avucumun içinde zümrüt, sevinçli bir gülümseyişle ışıldadı.

Lâmbayı yaktım. Oturma odamda yanan ışık, aralık kalmış kapıdan yatak odamı aydınlattı. Baktım. O, oradaydı. Ayaklarımın ucuna basarak odaya girdim.

Karyolama uzanmış yatıyor. Etraf öyle sessiz ki... Sessizliği dinledim. Ve o zaman farkına vardım ki, derinden derine bir küçük çocuk gibi nefes alıyor. Durdum. Öksürdü. Sigara tiryakilerinin öksürüşüydü bu... Bu âlelâde öksürük beni kendime getirdi:

— Ayşe! Ayşe! dedim...

Fakat hakikaten bunu deyip demediğime emin değilim. Çünkü odanın sessizliği hiç bozulmadı gibi geldiydi bana. Ayşe uyuyordu.

Belki onun ne harikulâde olduğunu o anda anlamışımdır. Ayşe uyuyordu. Bir kadın ancak harikulâde güzel olmalıdır ki, böyle uyumak cesaretini kendinde

bulabilsin. Uyku, çirkin değil, bir parça kusurlu olan yüzleri bile inanılmıyacak kadar çirkinleştirir. Ayşe uyuyordu. Ve uyurken harikulâde güzeldi. Yan yatmıştı. Yeşil şapka yoktu başında.

— Ayşe, dedim.

Saçları sık ve altın ışıltılıydı.

Ne yapacağımı, nasıl hareket etmem lâzım geldiğini kestiremiyorum. Sonra birdenbire düşündüm ki, bu o kadar büyük bir felâket değildir. Yatağın başucundaki iskemleye oturdum. Bir sigara yaktım.

Gece, bilinmez bir vaid gibi onun ışıltıcı saçlarındaydı... Odanın içi bir yaz gününün bayıltıcı kokularıyla dolmuştu.

Küçük düz bir burnu vardı. Nefes aldıkça kanatları açılıp kapanıyor. Meşin ceketi iyice açılmış. Baktım. Benim bir tane gördüğüm küçük kırmızı fil, meğer beş taneymiş. Bir iğnenin üstünde beş tane küçük, küçük değil, minimini kırmızı fil... Kırmızı filler tam göğsündeydiler. Ve bilinmez bir yolculuğa çıkmış gibiydiler. Ayaklarının ucunda, benim şapkamın yanında onun yeşil şapkası duruyor.

En ufak bir gürültü yapmaksızın yerimden kalktım. Kendi kendimin hayâleti gibi yatağa yaklaştım. Eğildim. Zümrüt yüzüğü yerine, orta parmağına takmak istiyordum. İstiyordum ki... Fakat tam bu anda saçlar, benim olmıyan saçlar kulağıma dokundular ve parmaklar, benim olmıyan parmaklar ağzımdan sigarayı alıp yere attı, esrarlı, dolgun bir göğüs kımıldandı. Ve güneş gibi aydınlık, hükmedici bir ses:

— Artık bu cehennem azabına daha fazla dayanamam!... dedi.

III

FENERİN ALTINDA BİR TANIŞIŞ

Galata rıhtımında bir fenerin altına dikilmiş, Boğaza doğru kayıp giden Şirket vapurunun ışıklarına bakıyordum. İçimde sebebi bilinmiyen bir daussıla vardı. Dudaklarımda açık denizlerin tuzlu tadını duyuyordum.

Enginliğe, güneşe, genişliğe ve her şeyden, hepsinden önce kavgaları ve kahkahalarıyla hayata, yaşamağa hasrettim. Kollarımı gererek derin bir nefes aldım ve yüksek sesle mırıldandım:

— Oh! Hele şükür, kurtuldum artık. Artık düşünmiyeceğim!...

— Öyleyse sizi tebrik ederim!

Sinirlerime hâkim bir adamım. Fakat sözüme aldığım bu karşılık beni şaşırttı. Birdenbire döndüm ve geniş omuzlu, yüksek boylu, bol paltosunun altında fragı görünen bir adamla burun buruna geldim. İlk bakışta yüzünün çizgileri, bana çok, ama çok bildik geldiler. Bu adamı acaba son defa nerede gördüm diye yüzüne büyük bir dikkatle baktım. Ve birdenbire rüyadayım sandım kendimi:

— Bu da nesi? dedim. Siz ayna mısınız?

Eğer üstünde bol paltosu, paltosunun altında fragı bulunmasaydı, bu adam benim kopyam olacaktı. Bu adam ben olacaktım. Beni süzen mavi, çelik soğuk gözlerine hiç te uymıyan acayip bir gülümseyişle dudakları buruştu:

— Ne inanılmaz benzerlik, dedi. Kendimin bu kadar yakışıklı olduğunu hiç düşünmemiştim.

Boyun kırdım:

— Ben de, dedim. Kendimi hiç bu kadar şık giyinmiş görmediydim.

— Seslerimiz bile benziyor, diye mırıldandı. Bir de yeryüzünde mucize yoktur, derler.

Kısa bir sessizlik. Birbirimizi tepeden tırnağa süzüyorduk. İlk söze başlıyan o oldu:

— Ben, dedi. Göksel. Belki bu ismi duymuşsunuzdur.

— Vallahi, dedim. Ayni soyadını birçok insanlar alıyor ama, sizinkisini hatırlıyorum. Gazeteler dünyanın bilmem hangi bucağından çok zengin, hattâ milyoner bir vatandaşın İstanbul'a geldiğini, Anadoluda büyük endüstri teşebbüsüne geçeceğini yazmıştı. Onun soyadı da Gökseldi. Hattâ Ayaspaşada bilmem kimin evini satın almış. Belki siz, o birdenbire peydahlanan milyonersiniz.

Güldü. Devam ettim:

— Benim adım Halit Cemil, dedim. Soyadımı merak ediyorsanız o da «Silman!», «Silman» da ne demek diye mi düşünüyorsunuz? Hiç bir şey demek değil. Zaten hiç bir şey demek olmadığı için onu kendime münasip buldum. O, oldukça uzun süren gevezeliğimi büyük bir sabırla dinledikten sonra, dedi ki:

— Öyleyse, Bay Cemil Silman, mademki talih bizi böyle acayip bir yolla karşılaştırdı, daha yakından tanışmak için bu fırsattan istifade etmezsek yazık olur... Eğer acele bir işiniz yoksa, şöyle bir yere gidip başbaşa bir şeyler içsek!...

Bana öyle geliyordu ki, benim bu dâveti kabul etmemi çok, ama lüzumundan çok istiyor. Her nedense onu üzmek arzusu canlandı içimde:

— Teşekkür ederim ama, dedim. Başım içkiyle pek hoş değildir.

Güldü:

— Canım bir kadeh rakı, yahut bir bardak viskiden ne çıkar...

Tam bu sırada yanımızdan bir taksi geçiyordu. Bay Göksel benim cevabımı beklemeden işaret etti, durdurdu.

Fakat yine tam bu sırada üstü başı perişan bir adam pehdah oluverdi ve taksinin kapısını açmak istiyormuş gibi otomobile hızla yaklaştı. Bu arada ben tesadüfen bizim milyonerin yüzüne bakmış bulundum. Şaşırdım. Sanki müthiş bir tehlikenin karşısındaymış gibi sapsarıydı. Birden elini pantolonunun arka cebine götürdü. Bu hareket, ne yapmak istediğini anlatıyordu. Boğuk bir sesle haykırdı:

— Dur! Kımıldanma!

Bu emirle neye uğradığını şaşıran üstü perişan adam dona kaldı:

— Affedersiniz bayım, diye kekeledi, otomobilin kapısını açmak istedim...

Bay Göksel'in gözleri iki çelik parçası gibiydiler. Karşısındakinin ciğerine saplanarak bakıyorlardı:

— Pek âlâ, pek âlâ, dedi. Al!

Yere galiba bir yirmibeşlik attı. Üstü başı perişan adam parayı almak için yere eğildi.

Göksel onun her hareketini büyük bir dikkatle takip ettikten sonra, taksinin kapısını kendisi açtı ve bana adeta emreder gibi:

— Buyurun Bay Cemil, dedi.

Taksiye bindim.

Göksel şoföre: «Büyük Otel»e çek! emrini verip otomobil hareket ettikten sonra arka camdan geriye bir göz attım. Üstü başı perişan adam gölgede duruyordu. Ve bana öyle geldi ki, sapsarı yüzüyle peşimizden bakıyor.

Yolda giderken Göksel deminki telaşını izah etmek mecburiyetini hissetti:

— Böyle serserilere karşı garip bir nefret duyarım, dedi. Onlara acımak daha doğru olurdu, ama, ben nedense acıyamam bu heriflere... Yanıma yaklaşmalarına bile tahammülüm yok.

Büyük bir sadelik ve samimiyetle konuşuyordu. Fakat verdiği izahat beni tatmin etmedi. O, demin büyük bir tehlike karşısında sanmıştı kendini. Ben tehlike karşısında insanların ne hale girdiklerini çok iyi bilirim. O, demin böyle bir hale girmişti. Fakat bana ne! Bahsi değiştirmek lâzım.

— «Büyük Otele» gidiyoruz amma, dedim. Kılığım kıyafetim pek Büyük Otellik değil.

Güldü:

— Aldırmayın, dedi. Şöyle bir kenara çekiliriz.

Taksi Büyük Otelin asıl kapısında duracaktı. Fakat Göksel: «Arka kapıya» emrini verdi. Ve taksi Büyük Otelin arkasındaki o köstebek yollarından geçerek durdu. Küçük bir kapıdan içeri girdik. Bir garsonla karşılaştık. Göksel'in karşısında garson saygıyla büküldü. Benim yeni ahbap:

— Bize şöyle ikinci katta, balkonlu bir oda, emrini verdi.

Bir yığın ışıltılı koridorlardan geçip, şâhane bir merdivenden çıktıktan sonra odaya girdik.

Oda en son model acayip çizgili eşyalarla döşenmişti. Ortada bir yemek masası. Ve her tarafta çiçekler.

Masaya karşılıklı oturduk. Göksel bana sordu:

— Ne içersiniz?

— Bir kadeh rakı.

Garsona döndü:

— Rakı ve bana viski. Sonra yiyecek öteberi de getir...

Garson yine büküldü, eğildi demiyorum, hayır büküldü. Ve bir gölge gibi gürültü etmeksizin çıktı. Benimle Göksel arasındaki şayanı hayret benzerliğin farkına vardı mı? Bilmiyorum. Farkına varmış bile olsa, belli etmedi herhalde.

— İyi bir hizmetçi, iyi bir uşak, iyi bir garson cemiyetin en garip verimlerinden biridir, dedim.

— Evet, dedi, Göksel. Fakat ayni zamanda cemiyetin en nefrete değer verimi de...

— Tuhaf şey, neden?

Göksel o çelik gibi soğuk gözlerini yüzüme dikti:

— Hayatını şöyle kolayca kazanmak için, kendini başkalarının isteklerini yerine getiren bir makine haline sokan insandan nefret edilmez mi? Ben, bir hırsıza bir uşaktan çok hürmet ederim.

Güldüm:

— Haklısınız, dedim. Ben de kendi payıma uşak olmaktansa hırsız olmayı tercih ederim.

Sustuk. Sususumuz epeyce sürdü. Bu sessizliğin bozulacağını hiç ümit etmediğim bir anda, o birdenbire sordu:

— Siz kimsiniz? Necisiniz? Ne yaparsınız? Size bütün bunları sadece basit bir merakla soruyor değilim.

— Vallâhi, dedim. Bunu sadece basit bir merakla sormadığınızın farkındayım. Onun için de birdenbire cevap vermiyeceğim.

Güldü. Daha doğrusu dudakları buruştu yine:

— Hadi öyle olsun, dedi.

Bir müddet sustu, sonra oldukça heyecanlanmış bir sesle:

— Açık konuşalım, diye ilâve etti. Bana büyük bir yardımda, iyilikte bulunabilirsiniz.

Sigaramdan bir nefes çekerek:

— Ya? Öyle mi? dedim.

— Evet, öyle. Hem kimbilir belki benim de size bir faydam dokunur.

— Belki...

Masaya dayandı. Baktım, büyük, adaleli, nasırlı elleri var. Ağır işler göre göre nasırlaşmış, kalınlaşmış eller.

— Fakat ne de olsa, sizi bir parça daha yakından tanımak isterim, dedi. Kimsiniz? Nerelisiniz?

Tam bu esnada kapı açıldı. İçeri garson girdi. Meze tabaklarını sofraya yerleştiriyor ve Gökselin sodalı viskisini hazırlarken, biz havadan sudan konuştuk. Fakat kafamda hep onun acayip teklifi dönüp duruyor. Benden ne gibi bir yardım istiyebilirdi? Bana ne suretle faydalı olmağı düşünüyordu? Herhalde bu karşılıklı yardımlar birbirimize benzeyişimizle âlâkadardı. Rıhtımda tesadüfümüz, o üstü başı perişan sapsarı yüzlü serseri, Gökselin beni buraya dâveti, bütün bunlar, hele birbirimize bu kadar, böyle inanılmıyacak kadar benzeyişimiz kafamı allak bullak etmişti. Kendimi Binbir Gece masallarından birinin içine girmiş sanıyordum.

Fakat ne olursa olsun, ona mazimi ve halimi anlatmaktan bana bir kötülük gelmiyeceğini düşündüm. Ve garson dışarı çıkar çıkmaz, önümde duran rakı kadehini bir yudumda dikerek söze başladım:

— Otuz dört yaşındayım.

Yüzüme dikkatle baktı:

— Halbuki hiç olmazsa beş yaş daha fazla gösteriyorsunuz.

— Evet dedim. Ama eğer siz de benim gibi gençliğinizi, hiç olmazsa on beş yılınızı şark vilâyetlerinde geçirmiş olsaydınız...

Yüzünde şöyle bir hayret dalgası belirip kayboldu. Gülümsedi.

Yine sustuk. Göksel masadan kalktı, birdenbire kapıya doğru yürüdü. Kapıyı kilitledi. Döndü, tekrar masaya, karşıma oturdu:

— Halit Cemil, dedi. Hayatınıza ne kadar paha

biçersiniz? Yani demek istiyorum ki, hayatınızı kaç para için tehlikeye koyabilirsiniz?

Öyle bir iş adamı edası ve soğukkanlılığıyla konuşuyordu ki, güldüm.

— Bilmem, dedim. Eğer hayatımın para edeceğine aklım erseydi, müzayedeye çıkarırdım herhalde.

Masanın üstüne abanarak gözlerimin içine ,ama taaa içine baktı:

— Eğer istediğimi yaparsanız, size elli bin lira veririm, dedi. Yılbaşı büyük tayyare ikramiyesi.

IV

BEN KİMİM?

Beklenmedik karşılaşmaya alışkınım, ama, bu teklif bir mucizeydi. Birdenbire nefesim durur gibi oldu. İskemlenin arkalığına dayanarak hayretle ve takdirle benzerime baktım.

— Benim müzayedeye çıkartılan hayatıma dehşetli bir pey sürdünüz. Korkarım ki üstünüzde kalacak. Tediyat peşin mi bari? dedim.

Cevap yerine elini iç cebine soktu ve bir deri cüzdan çıkardı. Cüzdanın içinden aldığı parayı masaya koydu:

— İşte, dedi. Burada beş bin kâğıt var. Beş bin

lira. Eğer teklifimi kabul edecek olursanız, size gerisi için, 45 bin lira için de bir çek vereceğim.

Masanın üstünde duran paralara, zengin bir Amerikalı seyyaha bakar gibi saygılı bir merakla baktım. Bunların sahte olabilecekleri bir an için bile aklıma gelmedi. Bir kadeh rakı daha içtim. Sonra oldukça üzgün bir sesle:

— Herhalde bana yaptırmak istediğiniz iş pek te hoşa gider cinsten olmasa gerek, dedim.

Bu sözler benzerimi ilk defa olarak kahkahayla güldürdü. Bu, korkunç, neşesiz bir kahkahaydı.

— Evet, dedi. Eğer böyle bir iş için müsabaka imtihanları açsaydım, şu işsizlik günlerinde bile yazılanlar az olurdu. Fakat meselenin mahiyetini size açmadan önce, burada konuşulanların aramızda kalacağına dair söz vermenizi isterim. Kabul mü?

— Elbette, dedim.

— Âlâ. Şimdi dinleyin. Eğer şu birkaç gün içinde lâzım gelen tedbirleri almazsam, öbür dünyayı boylayacağım muhakkaktır.

Ruhtımda geçen hâdiseyi hatırladım ve doğru söylediğine inandım.

— Kısa ve açık konuşalım, dedi. Benim ortadan kaybolmam lâzım. Eğer burada, İstanbul'da, kendi ismimle yaşamakta devam edersem, öldürüleceğim... Belki bugün değilse, yarın, yarın olmazsa bir hafta, bir ay, üç ay sonra, fakat herhalde öldürüleceğim. Günleri uzatmak, benim elimde, ama netice hep bir...

Kadehimi tekrar doldurdum ve havaya kaldırarak:

— Vaziyetin bu kadar aşikâr ve basit olması onu mükemmelleştiriyor, dedim.

Dudakları yine o soğuk gülümsemeyle buruştular.

— Hayır, dedi. Vaziyet zannettiğiniz kadar aşikâr ve basit değil. Beni ahirete yolcu etmek istiyenler. bu işlerini büyük bir itinayla, hiçbir iz bırakmadan yapmak istiyorlar. Bu bir fırsattır benim için, belki kurtulabilirim, meselâ bu gece, demin olduğu gibi...

Benim sormadığım bir suale karşılık verir gibi başını salladı:

— Evet, bu gece fenerin altında size rastlayınca aklıma bir fikir geldi. Eğer fevlâlarz kuvvetlere inansaydım, sizi bana şeytan getirdi derdim. Çünkü benim işlerime ancak şeytanın yardımı dokunabilir.

Güldüm:

— Eğer beni size şeytan gönderdiyse, benim bu boynuzlu hazrete müteşekkir olmaklığım lâzım gelecek. Öyle ya, onun sayesinde mükemmel bir içki ziyafetine kondum, dedim. Şimdi sadede gelelim. Benden istediğiniz nedir?

— Benim yerime geçmenizi istiyorum. Hemen bu gece. Benim paltomu giyip buradan Göksel olarak çıkmanızı istiyorum.

Yine iskemlenin arkalığına yasladım kendimi:

— Anlaşıldı, dedim. Sonra?

— İstiyorum ki, Ayaspaşada, benim evime gidesiniz ve orada üç hafta oturasınız. Eğer bütün bunlardan sonra hâlâ sağ kalırsanız, dilediğinizi yapmakta serbestsiniz. Mukavelemiz, yalnız üç haftalık olacaktır...

— İyi ama, bu kaabil değil, birbirimize ne kadar benzersek benziyelim, hizmetçileriniz olmasa bile, yakın dostlarınız derhal işin farkına varırlar...

— Neden? Hiç te farkına varmazlar. Belki «bu-

günlerde buna bir hâl oldu» derler, işte o kadar.

— Fakat tanımadığım bir sürü insanın, alışmadığım bir muhitin içine gireceğim. İşlerinize aklım ermez. Sonra eviniz. Başkaları farketmeseler de ben kendi beceriksizliğim yüzünden foyayı meydana çıkarırım.

Önümde duran viski şişesinden uzun bardağını yarı yarıya doldurdu, sonra soda katmaksızın bir yudumda çekti.

— Korkmayın, dedi, Bütün bu mahzurları düşündüm. Ve önliyeceğim. Zaten başka türlü olsa, size böyle bir teklifte bulunur muydum?

Dikkatle yüzüne baktım:

— Peki, ama, dedim, sizin yerinizi aldıktan sonra, paralarınıza konup, bir tarafa sıvışmaktan beni kim alıkoyabilir?

— Hiç kimse. Evet, bana vereceğiniz sözden başka hiç kimse...

Sustuk. Kısa ve oldukça telâşlı bir kahkahayla:

— Pekâlâ, dedim. Mutabık kalabiliriz. Yalnız, işi bir daha gözden geçirelim. Bakalım ben doğru anlamış mıyım? Beş bini peşin ve 45 bini çek olmak üzere 50 bin liraya mukabil ben üç hafta Göksel olacağım. Bu üç hafta içinde beni öldürecekleri muhakkak gibidir. Fakat ölmez sağ kalırsam, üç hafta sonra serbestim ve yeniden Halit Cemil olabilirim.

Göksel boyun kırdı:

— Teklifimi benden iyi izah ettiniz. Tebrik ederim.

Bir kadeh daha doldurdum. Ağır ağır, yudum yudum içiyordum. Üç hafta da olsa tam bir milyoner ömrü süreceğim. Fakat işin asıl beni çeken tarafı, macerasıdır. Daha bundan iki üç saat önce, durgun, can

sıkıcı hayatımdan şikâyetçiydim... Şimdi önümde tehlikeler, bilinmedik ve beklenmediklerle dolu bir yol açılıyor.

— Eğer, dedim, sorması ayıp olmazsa, sizi niçin öbür dünyaya göndermek istiyorlar?

Göksel, kaşlarını çattı. Dudakları aşağı doğru sarktı. Soğuk bir sesle:

— Bu bana ait bir mesele, dedi. Bu benim şahsî işim. Benden başka kimseyi alâkadar etmiyen bir iş. Yalnız sizi temin ederim ki, benim yerime geçmekle, öldürülmek ihtimalinden başka bir tehlikeye maruz kalacak değilsiniz. Merak etmeyin...

— Merak etmiyorum artık, dedim. Yalnız sizi âhirete göndermek istiyenin kim olduğunu bilseydim, teklifinizi daha emniyetle kabul ederdim.

Yüzü demirden bir maske gibi katılaşmıştı:

— Maalesef onun kim olduğunu ben de bilmiyorum... Eğer bilseydim... Kendi **oda uşağımdan başka** kimseye, ama hiç kimseye itimadım yok.

— Anlaşılan boyuna evde **oturmam, hiç dışarı çıkmamam** lâzım gelecek...

Göksel, elini cebine soktu. Ve **kırmızı kaplı** küçük bir not defteri çıkardı.

— İlk on günden sonra istediğiniz gibi hareket edersiniz. Fakat ilk önceleri, **şu küçük** defterde yazılı olan bazı talimatı yerine getirmeye mecbursunuz.

— Bütün bu işleri becerebileceğimden emin misiniz? dedim.

Göksel gülümsedi:

— Sinirleriniz sağlam, dedi. Muhakeme kuvvetiniz yerinde. Aklı seliminize güvenebilirim.

Elini masanın üzerinde **ona doğru uzatarak:**

— Âlâ, dedim. Elimden geldiği kadar listenizi yerine getirmeğe çalışacağım.

Elimi tuttu. Masanın iki başında, birbirimizin gözüne bakarak bir dakika öyle durduk.

Sükûtu ilk bozan Göksel oldu:

— Sinirlerinizin kuvvetine imreniyorum Halit Cemil, dedi.

— Eskiden daha da sağlamdılar, dedim.

Göksel not defterinden kopardığı bir yaprağın üstüne bir plân çizmeye başladı. Ben iskemlemi ona doğru yaklaştırdım.

— Size evimin şöyle kaba taslak iç taksimatını çiziyorum, dedi. Şurası alt kat. Yemek odası, misafir odası işte şurada. Yatak odasiyle çalışma odam ikinci katta, tam alttaki iki odanın üstünde.

Büyük bir kolaylıkla çizdiği plân bana evinin iç taksimatını mükemmelen anlatmış oldu. Kâğıdı aldım:

— Anlaşıldı, dedim. Şimdi hizmetçiler hakkında malûmat verin.

— Üç hizmetçim var. İki kadın, bir de Ali, uşağım. Ev daha kalabalıktı ama, son günlerde ötekilere yol verdim. Bu üçüne inanabilirsiniz. Hele Aliye mutlak. Ona bir iyiliğim dokundu. Unutmamıştır herhalde.

— Peki, dedim. Bu da oldu. Eğer sizin Ali, beni siz zannederse mesele kalmamış demektir.

— Evet, yalnız birisi daha var. Karım. İşinizi o da bozabilir. Maamafih birkaç güne kadar Yalovaya gitmek istiyordu. O gidene kadar işi idare etmeğe çalışırsınız.

— Karınız hakkında biraz malûmat verseniz...

Gökselin yine kaşları çatıldı.

— Bilmem ki, dedi. Ne diyeyim. Eğer bilseydim... Bazan bana öyle geliyor ki...

Kaşları büsbütün çatıldı. Yumruklarını öyle bir sıkış sıktı ki, ellerinin üstündeki deri bembeyaz oldu.

— Verdiğiniz izahat çok açık, dedim.

Kendini toparladı. Yüzü yumuşadı. Çek defterini çıkardı. 45 bin liralık bir çek yazdı.

— İşte çek ve para. Şu zarfın içine koyuyorum. Ha, bir şey daha var. Benim imzamı taklit etmeye de çalışmalısınız. Nasıl, bunu becerebilecek misiniz?

— Vallahi, doğrusunu isterseniz, dedim. Bu hususta maharetim yoktur. Fakat uğraşırsam, beceririm gibi geliyor. Peki amma, sizin yanınızda paranız var mı?

— Bütün tedbirleri önceden almıştım zaten. Yalnız bir fırsat kolluyordum. Merak etmeyin, parasız kalacak değilim.

Birdenbire kapıya vuruldu. Göksel, para ve çekin bulunduğu zarfı cebine koydu. Gitti, kilitli kapıyı açtı.

— Bir emriniz var mı diye sormıya geldim efendim.

Göksel:

— Hayır, dedi. Hesabı getir. Hadi vazgeç hesaptan. Al şunu.

Garsona dört tane beş liralık uzattı:

— Üstü sende kalsın.

Garson saygıyla eğilip, boynu bükülüp çıktı. Göksel, yine kapıyı kilitledikten sonra masaya yaklaştı:

— Hazırım, dedi.

Bir dakika içinde soyundum. Elbiselerimi iskemlenin üstüne bıraktım. O da soyundu. Tepeden tırnağa kadar soyunup kılık kıyafet değiştirmemiz uzun sür-

medi. İskarpinlerimden başka herşeyi tıpa tıp geldi bana. Ayakları, benimkilerden yarım numara kadar küçükmüşler. Tam giyinip kuşandıktan sonra, şöyle bir gururla aynaya baktım. Ben, ben değildim. Gökseldim.

Göksel de, benim eski elbiselerin içinde, Gökselliken çıkmış, «ben» olmuştu.

Masaya yaklaştım. Onun bardağını viski, benim kadehimi rakıyla doldurarak:

— Kendi kendimizi birbirimizde kaybeden bizlerin şerefine içiyorum, dedim.

Göksel, bardağını, kadehimle tokuşturdu. Anahtarlar, not defteri ve zarf içinde çekle paralar artık benim cebimdeydi.

Şöyle bir göz göze bakıştık yine.

— Dışarı beraber çıkmıyalım, dedi. Allahaısmarladık. Belki yakında cehennemde görüşürüz.

— Bu gidişle ben orayı sizden önce boylıyacağım. Size sıcakça bir yer hazırlarım, diye cevap verdim.

Divanın üstünde duran kahverengi paltoyu da aldım. Oda kapısını açıp, dışarı çıkmadan önce:

— Hoşça kalın! diye gülümsedim. Sonra kapıyı açıp, arkamdan kapıyarak fırladım dışarı.

Ayni merdivenleri indim. Ayni ışıklı koridorlardan geçerek, Büyük Otelin arka kapısına geldim. Bir garson:

— Otomobil emreder misiniz? dedi.

— Evet!

Hani bir şarkı vardır: «İçerim yanar, dışarım serin...» Ben bu şarkının anlattığı haldeydim işte.

Taksi geldi. Gökselin, Ayaspaşadaki ev adresini verdim. Hareket ettik.

Otomobilin tekerlekleri gibi talihimin çarkları da dönüyor, durmadan dönüyor, beni bilinmez sergüzeştlere doğru götürüyorlar. Belki bu gece, belki yarın, ne bileyim, belki on gün sonra sırtıma bir bıçak saplanarak, kimin attığını bile öğrenemiyeceğim bir tabancanın kurşunuyla ölebilirim. Fakat... Adam sen de! Gökselin çizdiği ev plânını çıkardım. Gözden geçirdim bir daha. Yatak odası işte ikinci katta. Pencereleri meydanımsı bir boşluğa bakıyor.

Otomobil, birdenbire durdu. Büyük bir evin önündeyiz. Acaba burası mı? Şöför yanılmış olmasın?

Otomobilden indim. Şoförün parasını verdim. Gitti.

V

«KARIM OL, AYŞE...»

Kapının önünde durakladım şöyle bir. Sonra anahtarı soktum kilide. Kolayca döndü. Kapı gıcırdamaksızın açıldı. Geniş bir nefes aldım. Atladım eşiği.

Yuvarlak ve büyük bir antredeydim. Çepeçevre sütunlar. Aydınlık. Sütunların başlarında, gizlenmiş elektrik lâmbalarının ışıkları aşağı doğru pırıl pırıl akıyor. Büyük Japon vazolarının içinde palmiyeler. Köşelerde geniş, kırmızı maroken koltuklar. Yeni evimin üzerimdeki ilk tesiri hiç de kötü değil.

Antreyi geçtim. Bir kapı açıp yukarı kata çıkan merdivene ilk adımımı atmıştım ki, yan tarafta bir tıkırtı oldu. Durdum. Birdenbire tıkırtının geldiği tarafa

döndüm. Karşımda bir adam var. Kırkbeş yaşlarında, orta boylu, sevimli bir adam. Siyah bir elbise giyinmiş.

«Bu Ali olacak» diye düşündüm.

Şapkamı çıkardım:

— Mektup filân birşey var mı? diye sordum.

Yüzüne dikkatle bakıyordum.

Acaba bir şey farkedecek mi? Efendisinde bir değişiklik olduğunu sezebilecek mi? Hayır! İşte gayet tabiî, yanıma yaklaşıyor, şapkamı alıyor, elimden, paltomu çıkarmama yardım ediyor.

— Gelen mektupları çalışma odanıza bıraktım efendim.

— Peki...

Merdivenleri çıkıyorum. Arkamdan sesleniyor:

— Viski emreder misiniz efendim?

Zaten viski içmem. Hele Büyük Otelde demin birbiri peşine çektiğim rakıdan sonra su bile içecek halim yok şimdi. Fakat anlaşılan Göksel her gece yatmadan önce viski içiyormuş.

— Evet, dedim. Getir yukarıya...

Renkleri göz alıcı, tüylü bir yol halısıyla örtülmüş olan merdivenleri ağır ağır çıkıyorum. İşte, Gökselin çizdiği plânda çalışma odası diye gösterilen yerin kapısı. Açtım. Girdim içeriye... Odada tatlı bir aydınlık var. Ömrümde bu kadar rahat döşenmiş bir oda görmedim. Gökselin birçok kusurları vardır belki, fakat zevkiselimle konforu birleştirmekteki hüneri inkâr edilemez. Yazı masası mükemmel, bir kütüphane var, görülecek şey...

Kapıya vuruldu. Elinde tepsisiyle Ali içeri girdi. Tepsiyi köşedeki koltuğun önünde duran alçak, yu-

varlak masanın üstüne bıraktı. Sonra nasıl sessiz adımlarla içeri girmişse, öylece çekilip gitti.

Yazı masasının başına geçtim, oturdum. Şimdilik iş yolunda gidiyor. İçimde, yeni vazifemin doğurduğu vahşi bir memnuniyet duygusu var. Kahkahalarla gülmek istiyorum. Hani, Alinin gelmiyeceğini bilsem, kahkahayı basacağım da...

Gökselin verdiği not defterini çıkardım. İşlere dair yazdığı talimatı okuyorum. Bir yandan okuyorum, öbür yandan ,elime küçük gümüş bir ayna geçti, evirip çeviriyorum.

Çok, ama çok hafif bir tıkırtı oldu. Tıkırtı o kadar hafifti ki, ancak benim çok hassas olan kulaklarım işitebilirdi onu. Hiç kımıldamadan elimdeki aynanın içine baktım.

Yan taraftaki kapıyı örten büyük İsparta halısı kımıldanıyor. Âsabım gerildi. Aynanın içinden bakıyorum. Yüreğim yerinden kopacak gibi çarpıyor. Öyle hızlı çarpıyor ki, yüreğim, nerdeyse dalından kopan bir yaprak gibi içime düşecek.

İşte halı açıldı, daha doğrusu bir kenarından kaldırıldı ve odaya genç bir kadın girdi. Ama hiç gürültü etmeksizin, gürültü etmemeğe çalışarak girdi odaya. Sapsarıydı. Şapkasının inik kenarları yüzünün yarısını örtüyor. Fakat bu yarım yüzüyle, aynanın içinde gördüğüm halde bile, inanılmıyacak kadar güzelmiş gibi geliyor, bana. Bir saniye durdu. Sonra elinde minimini bir tabanca peyda oldu. Enseme doğru nişan aldı.

Kendimi yere fırlattım. Tam ateş ettiği anda yere düşmüş olmalıydım ki, tabancanın sesini duymadım. Yalnız odanın havası sarsılır gibi oldu. Kurşun biraz önce benim başımın bulunduğu istikamette yazı masasının tahtasına saplandı.

Kadın nişancı olmasına nişancıydı ama, ben de bayanın maharetini bir daha göstermesi için fırsat vermedim. Bir anda yerimden fırladım. Yıldırım gibi üstüne atılıp, yakaladım elini. Karşı koymadı. O da, bir anda tabancayı yere attı. Gözleri korku ve heyecandan apaçık, karşımda duruyor. Bir elimle onu tutarken, öbür elimle yerden tabancayı kaldırdım. Bu, 100 metreden bile insanı mükemmelen öldüren bir hava tabancasıydı. Demin ateş ettiği vakit ses çıkmaması bundandı. Tabancayı cebime koydum. Elini bıraktım. İki üç adım geri çekildim. Çok nazik bir edayla:

— Buyurmaz mısınız? Oturmaz mısınız? dedim.

Bu teklifime garip bir tarzda karşılık verdi. Hafif bir hıçkırıkla sarsıldı, sonra elleriyle yüzünü kapıyarak sapı kırılmış bir çiçek gibi yere yıkıldı.

«İşte bu olmadı, bu hesapta yoktu» diye düşündüm ama, ne de olsa onu bu halde bırakamazdım ya! Eğildim. Kucağıma alıp divanın üstüne bıraktım onu.

Bütün bu işler öyle çabuk, öyle apansız bir şekilde olmuştu ki, herhangi bir şeyi hatırlamıya, düşünmiye bile vakit bulamamıştım. Fakat artık beynim bir motor gibi işliyordu. Hemen girip odanın kapısını kilitledim. Ne olur ne olmaz, Ali, yahut hizmetçilerden biri gelebilirdi.

Divanın üstüne yatırdığım sinirli ziyaretçimin yanına döndüm yine. Yüzüne baktım. Bu Ayşeydi!

Başından çok şey geçmiş bir insanım ama, böylesi ve bu kadarı, yalnız benim değil, hiç kimsenin başından geçmemiştir gibi geliyor bana.

İlk iş onu ayıltmaktı.

Viski şişesinden upuzun bardağa dört beş yudum boşalttım. Ayşenin kenetlenmiş dişlerini açarak akıt-

tım ağzına. Keskin içki hemen tesirini gösterdi. Yüzü hafifçe kızararak, derin bir nefes aldı. Açtı gözlerini.

Kollarımla onu yarı belinden yukarı kaldırmakta olduğumu sezince çırpındı, kurtuldu kucağımdan, divanın üstüne sırt üstü düştü.

Bu hareket, pek de hoşuma gitti, diyemem. Fakat bu gibi hareketlerin mânâsını inceliyecek bir vaziyette değildim.

Gülümsemiye çalışarak:

— Nasılsınız? İyileştiniz mi? dedim.

Bana öyle bir nefretle, öyle bir tiksinerek baktı ki, divandan kalktım.

— Haydi, dedi. Polis çağırsanıza! Ne duruyorsunuz?

Kısık, tokatlar gibi bir sesle konuşuyordu.

Dimdik inadına gözlerinin içine bakıyordum:

— Polisin bu işle ne alâkası var? Polis değil, yarın bir marangoz çağıracağım, yazı masasını tamir etsin diye...

O, cevap vermeye vakit bulamadan dışarıda ayak sesleri oldu. Hafifçe kapıya vurdular.

— Kim o? diye bağırdım.

Ayşe elimi yakaladı, evet elimi tutmadı, yakaladı.

Kapının dışından Alinin özür dileyen sesi geliyor:

— Benim efendim. Odanızda bir gürültü oldu, yere bir şey düştü sandım da belki bir emriniz vardır diye geldim.

İlkönce tereddüt ettim. Sonra hâlâ elimi sıkı sıkıya tutan Ayşeyle kapıya gittim. Kapıyı o suretle açmıştım ki, Ali, içerde olup bitenleri göremezdi. Ayşe iyice sokulmuş, sığınmıştı bana.

— Birşey yok Ali, dedim. Benim hava tabancasını

kurcalıyordum, birdenbire ateş aldı, yazı masasına saplandı kurşun. Yarın bir marangoz çağırtır, tamir ettirirsin. Ha, bak bir şey soracaktım. Ben evde yokken hiç gelen oldu mu?

— Hayır efendim.

— Peki. Haydi sen de git yat. Ha, belki ben birazdan sokağa çıkarım yine. Ayak seslerini duyup hırsız filân zannetme... Allah rahatlık versin!

— Size de efendim.

Ali, çekildi.

Büyük bir yükten kurtulmuş gibi Ayşe derin bir nefes aldı. Yüzüme bakıyor. Sinirli:

— Artık siz de gidip yatsanız, dedim. Size de Allah rahatlık versin.

Birdenbire cevap vermedi. Bir an sessizlik. Sonra telâşla elini elimin içine bırakarak:

— Allah rahatlık versin, dedi.

Avucumda onun ince uzun parmaklarının dokunuşlarını duyuyordum. Bu parmaklar demin az daha beni öteki dünyaya yolcu edeceklerdi. İçimde anlatılmaz sıcak bir haz var:

— Karım ol Ayşe, diye mırıldanıyordum.

Yalvararak yüzüme hayretle bakıyor:

— Neniz olayım?

— Karım, Ayşe!

— Ne? Siz?

— Evet, ben... Benim odama geldiğiniz ilk ve son geceyi hatırlıyorum. Evet... İnkâr etmeyin. İnkâr etme! Hani kardeşin Nuriyi görmeğe geldiğin gece...

— Ne? Nasıl?... Siz demek... Siz...

Elimi tekrar yakaladı. Israrla, heyecanla yüzüme bakıyor.

— Ne korkunç benzeyiş bu!... Ya siz o değilseniz? Ya siz bana kendinizi öteki diye tanıtmak istiyorsanız? Hayır, siz o değilsiniz. Sen Gökselsin!...

Elimi korkuyla bıraktı. Koşarak odadan dışarı çıktı.

Herşeyi anlıyorum artık. Göksel soyadının bana neden yabancı gelmediği ortaya çıkmıştı, şimdi. Ayşe onun karısı...

Köşedeki koltuğa oturdum. İlk işim soda filân koymadan bir yudumda yarım bardak viski çekmek oldu. Öyle bir içmek ihtiyacı var ki içimde... «Eğer bu böyle giderse üç hafta içinde ayyaş olup çıkacağım.» diye düşünüyorum.

Yavaş yavaş kendime geldim. Daha ölmedik, yaşıyoruz işte. Şimdilik hiçbir şeyden de şikâyete hakkım yok. Bilâkis Ayşe ile ayni dam altındayım.

Yarım bardak daha yuvarladım. Ama bu sefer sodaylı.

Göksel: «Benim yerimde olmak istiyen çok insan bulunmaz!» demişti. Haklıymış. Bu gece başımdan geçenler şöyle bir başlangıç. Ama bu başlangıca bakarak geleceği kestirmek çok güç olmasa gerek.

Uykum geliyor. Gözlerim kapandı, kapanacaklar. Kalktım. Yatak odama geçtim.

Büyük, ama çok büyük bir oda. Odanın büyüklüğü içinde bile kocamanlığını kaybetmiyen şahane bir karyola.

Odayı dolaştım. Daha doğrusu kıyısını bucağını araştırdım. Ne olur ne olmaz, burada da harikulâde güzel, fakat harikulâde tehlikeli bir bayanla yahut onun çeşidinden biriyle karşılaşmak istemiyordum.

Kapıyı güzelce kilitledikten sonra, Gökselin ipekli pijamalarını geçirdim sırtıma.

Tam yatacaktım ki, pencereden dışarıya bakmak geldi aklıma. Bu akla gelişte bir çeşit ilham vardı. Pencereye gittim. Japon hasırından dış perdeyi araladım. Baktım.

Aşağıda, ağaçlıklı boş arsadan bir erkek gölgesi hızlı hızlı yürüyerek sokağa çıktı.

Perdeyi kapattım. Lâmbayı söndürdüm. Geldim uzandım yatağa.

Sırtüstü yatıyorum. Ağzımda bir sigara. Sigara bitti. Söndürdüm.

Uyusak artık!

Sağıma döndüm. Tam gözlerim kapanıyordu ki, ikinci açık pencerenin arkasında biri var.

Hiçbir hareket yapmama vakit bırakmadan perdenin arkasındaki adam odanın içine sıçradı. Bir saniye geçti geçmedi, parmaklarını boğazımda duydum. Bir yandan boğazımı sıkıyor, bir yandan boğuk bir sesle:

— Bağırayım filân deme, **diyor. Yoksa!**

Zaten bende bağıracak hal mi var?

Üstüme iyice eğildi. Oda, perdesi açık kalan penceresinden giren ay ışığıyla alaca mavimtrak bir aydınlık içinde. Üstüme eğilenin yüzünü iyice gördüm. Şaşırdım. Bu benim eski dostumdu:

— Nuri! Sen misin Nuri!? diye haykırdım.

— Evet, ben Nuri! Demek tanıdın beni ha! Serseri, köpek seni!

— Dur Nuri!

Boğazımı sıkan parmakların arasından feryadı basmışım. Nasıl feryat etmiyeyim ki, bizim eski dost büyük bir itinayla cebinden çıkardığı rövelveri alnımın orta yerine boşaltmak üzereydi.

— Nuri! Ne yapıyorsun? Ben senin eski dostun Halit Cemilim.

Nurinin parmakları gevşedi biraz.

— Üstüme o kadar abanma, boğacaksın beni yahu!...

Nurinin elleri boğazıma sarılmaktan vazgeçtiler. Rahat bir nefes aldı.

— Hani hatırlıyorsun ya, dedim. Sonradan sana söylediydim, kardeşin Ayşeyi senin odana kadar getirdiydim.

Yüzüme bakıyor boyuna. Bıkmadan usanmadan bakıyor. Huyunu bilirim. İntikal çabukluğu yok gibidir. Fakat ne de olsa... İşte anladı.

— Ne? Sen Cemilsin demek?

— Evet, Cemil. Halit Cemil...

— Peki öyleyse, eğer sen Cemilsen kalk bize gidelim. Orada iş daha iyi anlaşılır.

«Nasıl olur? Burada konuşalım» demeğe filân vakit bırakmadı. Tabancasının tek kör közü hâlâ bana bakıyordu. Bir dakikada giyindim.

— Haydi şimdi pencereden in bakalım, dedi. Ben de arkandan geliyorum.

Hiç kimseye görünmeden pencereden indik.

Yolda Nuri ağzını açmadı. Yalnız ara sıra rövelverinin namlusuyla boş böğrüme dokunu dokunuveriyor.

Bizim apartmana geldik. Karanlık merdivenleri hiç yadırgamaksızın çıkışım, odamı açıp içeriye rahatça girişim Nurinin bütün şüphelerini giderdi.

Karşılıklı oturduk. Cebinden bir rakı şişesi çıkardı. Dikti.

— Anlat bakalım, dedim.

Cevap vermedi. Birdenbire ayağa kalktı, eliyle omuzuma vurdu:

— Sen sahiden Halit Cemilsin! dedi.

— Evet, dedim.

— Haydi öyleyse Allahaısmarladık! dedi ve odadan sallana sallana çıkarken, o güzelim kahverengi paltomu da alıp omuzlarına atmağı unutmadı.

İlk aklıma gelen şey peşinden koşup paltoyu almak oldu, ama sonra vazgeçtim. Nurinin aldığı şeyi geri vermiyen soydan olduğunu biliyordum. Halbuki palto da bana öyle yaraşıyordu ki... Palto... Birdenbire telâşa düştüm. Gökselin verdiği anahtarlarla not defteri de paltonun cebinde kaldı. Nuri onları da götürdü. Şimdi bizim kâşaneye, Gökselin evine nasıl dönmeli? Ne yapmalı? Nuriyi nerede bulmalı? Odasında değildir herhalde. Halbuki bende de kımıldanacak hal yok. Ölesiye yorgunum. Yanıbaşımda yatağım duruyor. Bembeyaz yumuşak kollarını açmış «gel! gel!» diyor bana.

Elimi ceket cebine götürdüm. Gökselin verdiği para ve çekin zarfı duruyor orada. Zarfı çıkardım, yastığımın altına koydum. Uzandım yatağa, gözlerim kapanıverdiler...

VI

BUNU BEKLEMİYORDUM

Korkulu bir rüyadan uyanır gibi gözlerimi açtım. Bütün bir gece başımdan geçenlerin hakikatine beni inandıran yastığımın altındaki zarf oldu.

Sabahları insanların çoğu soğukkanlı ve hesabîdirler, ben de büyük bir soğukkanlılıkla, dün gece Göksele rastladıktan sonra başımdan geçenlerin muhasebesini yapmağa ve bundan neticeler çıkarmağa çalıştım. İlk önce, bir gecede iki suikast geçirdiğime göre, bu bir haftada 14 suikast eder. Aynı hesapla üç hafta suikastların sayısı 42'ye çıkar demektir. Sonra, Gökselden 50000 lira aldığıma göre, her suikast aşağı yukarı 1190 liraya mal oluyor. Halbuki peşin olarak elimde yalnız beş bin lira var.

Hesabımın neticesi pek parlak değildi Sonra, not defteriyle anahtarları da kaybetmiştim: Gökselin evine dönmek isteği sönüverdi içimden. Mukaveleyi bozmak lâzım. Rahat bir nefes aldım. Fırladım yataktan. Gökselin elbisesini dolaba asarak, kendiminkilerden birini giydim.

Rahatım. İnsan, rahat olduğu zaman açlığını hemen duyuveriyor. Karnım dehşetli aç. Geçen gecedeki maceranın ilk tesiri midemde görülüyor.

Para zarfını cebime yerleştirince. soluğu doğru en yakın lokantada aldım. Burası lokanta değil, düpedüz aşçı dükkânıydı ama, ne de olsa bir kâğıt çıkardım. Bizim beş bin liranın bir parçasını aldım elime. Fakat beş liralıktan tutun da, elli liralığa kadar olabilirdi bu kâğıt. Onun için milyoner edasını bırakıp, cebimden çıkardığım paraya şöyle bir göz atmak gerekti. Göz attım ve gözlerim fal taşı gibi açıldılar. Nasıl açılmasınlar ki, elimdeki kâğıt bir kere Türk parası değildi. Kısa bir tetkik bunun İngiliz parası olduğunu ortaya çıkardı. Tetkikatımı bir parça daha derinleştirince büsbütün afalladım. Parmaklarımın arasındaki kâğıt tam bir milyon sterlingti. Evet, bir milyon sterling! Hemen ilk işim, zarfı çıkarmak oldu. Baktım içinde başka hiçbir şey yok.

Meseleyi anlar gibi oluyorum. Göksel, Büyük Otelde zarfı bana uzatırken içeri garson girdiydi. İşte o zaman olan olmuştu. Milyoner cenapları garson dışarı çıktıktan sonra bana yanlışlıkla başka bir zarf vermiş, içinde bir milyon sterling olan bir zarf...

Şimdi ne yapmak lâzım? Gidip parayı vermeli. Fakat yerimden kımıldanamadım. Aşçı karşımda durmuş elimdeki paraya bakıyor. Birdenbire izahat ver-

mek lüzumunu hissettim. Zaten ona izahattan başka bir şey verecek halde değildim. Elimde bir milyon sterlig'ten başka beş para yok.

— Bu, dedim, bir milyon İngiliz lirasıdır. Buyurun, bozun. Borcum ne kadarsa alırsınız, üstünü getirirsiniz! Bundan başka bozukluğum yok çünkü.

Aşçı hayretle yüzüme bakıyor. Beni bir dolandırıcı sanıyor belki. Belki de kendisiyle alay ettiğimi zannediyor.

— Alay etmiyorum, dedim. Yanımda bir milyon İngiliz lirasından başka beş param **yok.**

Yanımdaki masada, dazlak kafalı, şişman bir adam oturuyordu. Aşçıyla aramızda geçen, daha doğrusu yalnız benim söyleyip, aşçının ahmak ahmak dinlediği konuşmaya kulak kabarttığının farkındayım. Son ihtarıma karşı aşçı:

— Şaka etme bayım, demesi üzerine dazlak kafalı şişman yerinden kalktı. Yanımıza geldi:

— Borsa komisyoncusuyuz, anlarız böyle işlerden. Şu varakı naktiyeye bir bakalım, dedi.

Bir milyonu, komisyoncuya uzattım. Aldı. Evirdi çevirdi elinde. İlkönce sapsarı, sonra kıpkırmızı, sonra bembeyaz oldu. Ve en nihayet Allahın adını anan bir mümin saygısıyla:

— Evet, dedi. Bu bir milyon sterlingtir. Şimdiye kadar yüzünü görmemiştim ama, bunun bir milyon sterling olduğuna kalıbımı basarım. Buyurun efendim.

Parayı geri verdi. Ahçıya döndü:

— Bayın borcu ne kadar? dedi.

— Elli iki buçuk kuruş...

— Al!

Elli iki buçuk kuruşu aşçının eline sayan dazlak kafalı bu sefer yine bana döndü:

— Borcunuz olsun bayım, dedi. Bendeniz Dördüncü Vakıf hanın asma katında, «.....» yazıhanesinde çalışırım. Bir emriniz olursa...

— Vallahi, dedim, sizden bir ricam olup olmıyacağını bilmem. Fakat ilk fırsatta borcum olan elli iki buçuk kuruşu iade edeceğime emin olunuz.

Ağzı kulaklarına vardı. Güldü:

— Aman efendim, elli iki buçuk kuruşun da lâfı mı olurmuş?

Cevap vermedim. Ne cevap verebilirdim ki. Elimi uzattım sadece. Ellerime sarıldı. Bir daha teşekkür ettim. Ve bir milyonu yeleğimin cebine yerleştirip, ceketimin düğmelerini ilikliyerek aşçı dükkânından çıktım.

Şimdi gidip Gökseli bulmalı. Yaptığı yanlışlığı anlatmalı. Yoksa bu yüzden polisin yakamıza yapışması ihtimali bile var.

Lüzumundan çok heyecanlıydım. Hiç kusurum, kabahatım yoktu ama, korkmuyordum dersem yalan söylemiş olurum. İnsanları, hele zenginleri çok iyi bilirim. Bir dilenciye beş kuruş verecekleri yerde, dalgınlıkla elli kuruş verseler, kendi dalgınlıklarına kızacak yerde, dilenciye basarlar küfürü.

Gökselin evinin kapısına geldiğim zaman, sinirlerim oldukça yatışmıştı. Yüksek apartmanları, geniş ağaçlıklı caddesi ve kapılarının önüne rengârenk kocaman kaplumbağalar gibi dizilmiş hususi otomobilleriyle Ayaspaşa, öğle uykusunda...

Zile bastım. Kapıyı açan Ali oldu. Şapkam yüzümün yarısını örtecek kadar öne eğikti. Aliye sordum:

— Bay Göksel evde mi?

Beni tanımadı herhalde. Soğuk ve kestirme bir ağızla cevap verdi:

— Hayır. Gitti...

— Gitti mi? Nereye?

— İşleri için Anadoluya.

— Anadolunun neresine? Ankaraya mı? Kayseriye İzmire mi?

— Bilmiyorum.

— Acaba ne zaman gelir?

— Belki bir ay sonra.

— Bir ay sonra mı? İşte bu olmadı. Acaba kendisine mektup filân gönderemez miyim? Çok mühim bir iş için. Hayatî bir mesele. Anlıyor musunuz?

— Anlayıp anlamamakta bir fayda yok. Çünkü nereye gittiğini bilmiyorum.

— Öyleyse hanımefendiyi, şey bayan Gökseli görsem bari...

— Kabil değil.

— Neden?

— Çünkü o da gitti.

Ayşenin nereye gittiğini, ne zaman döneceğini sormakta fayda yoktu. Ona da alacağım cevap: «Bilmiyorum, belki bir ay sonra, anlayıp anlamamakta fayda yok!» olacaktı.

Aliye teşekkür ettim.

Ters yüzüne uzaklaştım evden.

Bir deli herif tanırım. Boyuna yüksek sesle, «Ahvâl fena, ya Rabbena!» diye bir şey tutturmuş, dolaşır durur. Birdenbire o geldi aklıma ve farkına varmaksızın ben de mırıldanmağa başladım: «Ahvâl fena, ya...»

Ahvâl sahiden de kötüydü. Yeni baştan Göksel olmanın imkânı yok. Çünkü, Nuri kahverengi paltoyla beraber not defterini ve anahtarları da aldı, götürdü. Haydi Göksellikten vazgeçtik, Halit Cemil olarak ta yaşamak müşkül. Cebimde bir milyon sterlingten başka metelik yok.

Kafam çatlıyacak gibi zonkluyor. Göksel bana bir oyun oynadı desem, bu oyunun içyüzünü bilmiyorum.

Taksimden Harbiyeye doğru giden geniş caddenin ortasındaki ağaçların altında bir sıraya oturdum. Durup dinlenmeksizin, at koşturur gibi düşündüm de düşündüm, düşünüyorum da düşünüyorum.

Bir saatlik bir tefekkürden sonra, ulaştığım neticeler şunlar oldu:

Gökselin bir plânı vardı, bana bir oyun oynadı. Ama plânın ve oyunun mahiyeti nedir? Meçhul! Öyleyse bunu bir yana bırakalım.

Göksel, benim üstümde birisiyle, yahut birileriyle bahse girişti. Ama bahsin mahiyeti nedir? Meçhul! Öyleyse bunu da bir yana bırakalım.

Bu iki ihtimali bir yana bıraktıktan sonra, hemen yapılması icap eden işler kalıyor. Alayım bir milyon sterlingi İş Bankasına gideyim. Gökselin hesabına yatırayım oraya. Her halde alırlar. Gökseli tanırlar, nasıl olsa, fakat... Evet, işin bir de fakatı var. Bana, «bu para senin eline nasıl geçti, nereden geçti?» diye sormazlar mı? Sorarlar. Ne cevap veririm? Doğruyu söylesem inanmazlar, timarhaneyi boylarız. Yalan söylemiye kalksam, polise teslim ederler.

Bütün bunlar yalnız İş Bankası için değil, hangi bankaya gitsem ayni şey. Peki bankaya gitmiyeyim. Tramvay biletçisi bozmaz ya bir milyonu?

Yapacak bir iş kalıyor. Göksele rastlayıncaya kadar bu baş belâsını taşımak, muhafaza etmek. Hoş, doğrusunu isterseniz, muhafaza etmekte büyük bir güçlük de yok. Hangi hırsız, hangi yankesici bilerek, bu hiçbir işe yaramıyan bir milyonu aşırmağa kalkışır? Bilmiyerek derseniz, zaten bilmiyerek beni yankesicinin çarpmasına imkân yoktur. Kılığım kıyafetim bu iş için iştiha verici değil...

Oturduğum sıradan kalktım.

Harbiyeye doğru yürüyorum. Hiçbir şey düşünmek istemiyorum artık. Fakat elde mi?

Gözümün önüne Ayşenin yüzü geliyor. Gökselin, cebimdeki milyonun, içine şöyle bir girip çıktığım acayip maceranın, her şeyin, her şeyin, hatırası silindi. Yalnız Ayşe var. Bir gece nasıl olup ta odama girdiğini, nasıl olup ta yatağıma uzandığını ve nasıl olup ta benim olduğunu hâlâ anlıyamadığım kadın. Az daha onun minimini tabanca kurşunuyla ölecektim dün gece.

Ayşe...

.....

«Halit Cemilin hatıra defterindeki yazılar burada birdenbire kesiliyor. Çocukçağız. —Ayşe— demiş, üç nokta koymuş ve bitirmiş hatıra defterini.»

BİRİNCİ KISMIN SONU

İkinci Kısım

I

AYŞEDEN GELEN MEKTUP

Halit Cemil odasına girdiği vakit, dışarda akşam oluyordu. Odanın içi alaca karanlık. Eşyalar mavi renkli bir camın arkasındaymışlar gibi görünüyorlar.

Halit Cemil içeri girerken ardına kadar açık bıraktığı oda kapısını kapamaya gitti. Kapıyı kapadı ve orada yerde bir mektup zarfı ilişti gözüne. Bunu birisi kapının altından odaya atmış olacak.

Eğildi. Mektubu aldı. Zarfın üstünde iki kelime var. «Halit Cemile»...

Halit Cemil kendi isminin bu kadar ince, güzel ve acayip bir yazıyla yazılışını ilk defa görüyor.

Lâmbayı yakmak istemedi. Pencerenin önüne git-

ti. Zarfı açtı. İstanbul akşamlarının boyalı alaca karanlığında mektubu okumaya başladı:

«Cemil,

Sana yazdıklarımı belki büyük bir güçlükle anlıyacaksın, fakat ne kadar güç olursa olsun, anladıktan sonra inanmanı isterim...

Halit,

Sonra bu satırları, neden ve nasıl yazdığımı da bilemiyorum. Kulağıma fısıldıyorlar bu sözleri, Arkamda boylu boyunca durmuş simsiyah bir gölge var. «Nasıl olsa hep öleceksiniz» diyor bana. Ve onun eli boğazıma sarılmadan önce söyliyeceklerimi söylemeliyim. Çünkü biliyorum ki, Cemil, belki bir saat sonra konuşamaz, duyamaz, ağlıyamaz olacağım.

İnsanlar benim güzel olduğumu o kadar çok tekrarladılar ki, ben de buna inanmıya başladım. Fakat hiçbir insan bir defa olsun bana: «Ne kadar mesutsun!» demedi. Güzellikle saadet bir arada bulunamaz, diye bir beylik söz vardır. Bu ukalâlık benim şahsımda bir hakikat olmuş.

İşte bunun içindir ki, senin yatağında, senin yanıbaşında uzandığım, senin olduğum zaman bile, senin değildim.

Sana çok fenalık ettim Cemil. Şimdi de bu satırları okurken ıztırap duyuyorsun. Fakat ne yapayım? Elimde değil.

Büyük bir telâş ve heyecan içindeyim sanma! Hiçbir vakit bu kadar durgun, böyle soğukkanlı olmadım. Çünkü ne yaptığımı, ne yapmak lâzım geldiğini çok iyi biliyorum. Fakat eskiden, şimdi çok geride kalan günlerde dehşetli ıztırap çektim. Hiçbir insanın benim kadar acı duyduğunu sanmıyorum.

Cemil, ben çocukken en sevgili oyunum, bir tasta sabunu köpürtüp havalara ışıltılı, renk renk sabun köpüğü uçurtmaktı. Fakat her seferinde bu yuvarlakların en biçimsizleri tavana kadar yükselirler, en büyüğü, en pırıltılısı, en güzeli yarı yolda hepsinden önce sönüverirdi. Ve ben ağlardım... Şimdi de öyle. Şimdi de en ışıltılı, en renkli, en güzel yuvarlağını hepsinden önce yarı yolda sönüverdiği için ağlamak ihtiyacı var içimde.

«Karım ol Ayşe» diye fısıldadındı. Ben bu fısıltıyı yüreğimde götürüyorum. Öyle şaşırdım ki yolumu. Sen kimsin bilmiyorum. Seni sevebilirdim. Fakat. Bu fakatın sonunu anlıyorsun değil mi? Şimdi hiç olmazsa bir tek insanın kendisini bir an olsun bahtiyar ettiğimi hatırlamasını istiyorum. Anlıyor musun Cemil?

Bu mektubu kimseye gösterme, hele Nurinin haberi olmasın! Söz veriyorsun, değil mi?

Allahaısmarladık Halit Cemil. Beni, bir ölü, bir eski sevgili gibi düşün istersen. Allahaısmarladık.»

Ayşe

Halit Cemil, son satırları okuduğu vakit, dışarda akşamın alacalığı iyiden iyiye kararmıştı. Oda boş, oda koyu bir gölge yığınıdır...

Halit Cemil, bu boş, koyu bir gölge yığını olan odanın içinde bir hayalet gibi tek başına...

II

ÖLMEK LÂZIM

Ayşe ölmeğe karar vermişti. Ölmeye karar vermek, öldürmeğe karar vermekten güçtür. Ayşe bunu nefsinde deniyor şimdi.

Halit Cemile, yazdığı ve götürüp kapısının altından odasının içine sürdüğü mektuptan sonra, artık bu dünyada ölmekten başka yapılacak bir işi kalmamıştı.

Yanında on para yok. Ölüme gitmeden önce kendini geri döndürebilecek bütün gemileri yakmıştı. Evden çıkarken eski bir elbise giymişti. Yalnız, başında yeşil şapkası var. Bir gece yarısı, yarı karanlık bir sokakta, yarı karanlık bir apartman penceresinden Halit Cemilin

gördüğü yeşil şapka. Ayşe, ölüme bu eski elbise ve bu yeşil şapka ile gitmek istiyor.

Ölmeğe karar vermek, öldürmeğe karar vermekten güçtür ama, bu işlerde asıl güç olan bir şey daha vardır: Nerede ve nasıl ölmek?

Ayşe ölmeğe karar vermişti ama, nerede ve nasıl ölmesi lâzım geldiğine bir türlü karar veremiyordu işte. Sabahtanberi yalnız bu kararı verebilmek için dolaştı durdu. Ölüm hazırlığı eksik. Evden çıkarken tabancasını almamış. Bir damla zehir bile bulmak kabil değil. Kibrit çöplerini ezip içse... Fakat ne bir kutu kibrit, ne de bir bardak su içecek parası var. Bir tramvayın, bir otomobilin altına atılmak! Bu da olmaz. Çünkü bir kere, bu demir ve lâstik tekerleklerin altında ölüm muhakkak değil. Sadece bir yeri kırılıp sakat kalabilir. Sonra, onu ezecek olan şöförün yahut vatmanın mahkemeden mahkemeye sürüneceği geliyor gözünün önüne.

Halbuki Ayşe, ölümün eşiğini atlarken hiç kimseye fenalık etmek istememektedir.

Ağır ağır, bir yıkılan dünyanın içinden başka renkler, başka ışıklar, başka sesler ve başka eşyalarla, yeni bir âlem doğuyormuş gibi akşam oldu.

Ayşe yorgun, Ayşe bir yerde bir dakika oturup dinlenmek değil, hiçbir şey düşünmemek ihtiyacındadır.

Kendine geldi. Akıntıburnunun demir parmaklıklı rıhtımından denize baktığını farketti. Boğazın suları kıvrılarak, büyük bir balığın sırtı gibi pul pul, rengârenk ışıldayarak akıyor.

Ayşenin önü denizdir. Bir akşam denizi. Ayşenin arkasında bir yol var. Üstünden otomobiller gelip geçiyor. Daha uzaklarda bir gazino. Gazinoda bir incesaz:

«İndim yârin bahçesine, gülden geçilmez» türküsünü bayıltıcı bir gül kokusu gibi havalara dağıtıyor.

Boğazın Anadolu yakasında ilk ışıklar yakıldı. Sulardan serinlik gözle görülen bir duman gibi yükselmektedir.

Ölmek lâzım. «İndim yârin bahçesine, gülden geçilmez» türküsünün son seslerini son defa dinliyerek yer yer kaynıyan, bir katran karanlığı ve ağırlığı ile akan sulara bırakmak lâzım kendini.

Ayşe gözlerini kapadı. Çünkü gözleri açık, dünyanın ışıklarını görerek ölmeye gidemiyeceğini anlıyordu.

Ayşe gözlerini kapadı. Başı dönüyor. Belki yorgunluktan, belki sabahtanberi hiçbir şey yememiş olduğu için, açlıktan...

Ayşe gözlerini kapadı. Bayılacak gibidir. İçi eziliyor... Ölmek, öldürmekten güç... Ayşe, kapadı gözlerini ve denize atılırken kendini kaybetti...

....

III

BURASI NERESİ

Ayşe, gözlerini bir otomobilin içinde açtı. Deli gibi, yıldırım gibi, şimşek gibi giden bir otomobilin içinde. Gözlerini açar açmaz, bu baş döndürücü süratten başka bir şey hissetmedi ve mustatil bir camın arkasından yuvarlanarak kayan karanlıklardan başka bir şey göremedi.

Öyle sersem, öyle çocuk gibiydi ki Ayşe, dakikalarca hiçbir hareket yapmadı ve gözlerini otomobil penceresinden başka bir yere çevirmeksizin durdu. Sonra yavaş yavaş yaşadığını anladı. Ve yaşıyan bir insanın böyle bir vaziyette yapacağı ilk hareketi yaptı. Otomobilin içini gözden geçirdi: Direksiyonda yalnız sırtını

görebildiği bir adam vardı, yanında bir erkek. Otomobilin lâmbası yanmadığı için yanındaki erkeğin yüzünü iyice seçemedi.

Yine böyle bir vaziyette, yaşıyan bir insanın soracağı ilk suali sordu:

— Nereye gidiyoruz? Siz kimsiniz?

Ayşenin yanındaki erkek, hemen otomobilin içindeki ampulü çevirdi. Sarımtırak bir ışık altında, Ayşeyle yüzyüze geldiler.

Bu, otuzbeş yaşlarında bir adamdı. Temiz giyinmiş. Şakaklarına hafiften kır düşmüş. İnandırıcı rahat bir sesle konuşuyor:

— Sizi ölümden kurtardığıma iyi ettim mi, etmedim mi, bilmiyorum. Fakat denize atılmak istiyen ben olsaydım da, siz benim bu hareketimi görmüş olsaydınız, ne yapardınız. Hiç bir şey düşünmeden beni kurtarırdınız, değil mi? İşte ben de öyle yaptım. Gazinoda oturuyordum. Birdenbire siz gözüme iliştiniz. Rıhtım parmaklığına dayanmış, öyle kımıldanmaksızın denize bakıyordunuz. İlkönce aklıma hiç bir şey gelmedi. Şiiri, denizi seven bir bayan dedim. Fakat bir yarım saat sonra sizin hâlâ eski yerinizde, eski halinizde olduğunuzu görünce içime bir kurt düştü. Kalktım gazinodan, yanınıza geldim.

Siz beni farketmediniz bile. Büyülenmiş gibisiniz, boyuna denize bakıyorsunuz. Sonra iyiden iyiye gece oldu. Sonra siz... Gerisi malûm. Tam denize atılırken yakaladım sizi. Bayılmıştınız. Yapılacak bir iş vardı. Sizi mesirliğinizden uzaklaştırmak. Ben de onu yaptım işte...

Ayşe, yanındaki erkeğin sözünü kesmeden dinledi. Kendisini ölümden kurtardığı için bu adama ne kızı-

yor, ne de ona karşı bir minnettarlık hissediyordu. Çünkü Ayşe, anlıyordu ki, ortada değişmiş hiç bir şey yoktur. Nefes almasına, ses duymasına, eşyayı görebilmesine, hattâ düşünebilmesine rağmen, çoktan ölmüştür. Hem de ölümlerin en müthişiyle, iradeyi, isteği, sevgiyi, nefreti kaybetmek, bomboş kalmak suretiyle ölmüştür.

İşte bunun için Ayşe, yanındaki erkeğe:

— Peki ama siz kimsiniz? Nereye götürüyorsunuz beni? Maksadınız nedir? diye bir daha sordu.

Otomobil artık aydınlık bir dünyanın içinden geçiyor. Şişli geride bırakıldı. Osmanbeyin önündeler.

Ayşenin kurtarıcısı, yine o rahat ve inandırıcı sesiyle konuşuyor:

— Size kendimi tanıtayım. Benim adım Vedat. Sadece Vedat. Soyadımı öğrenip ne yapacaksınız. Nasıl olsa beni tanımıyorsunuz. Ha sadece Vedat demişim; ha, Vedat bilmem ne diye bir isim daha söylemişim. Hepsi bir değil mi?

Bu, «değil mi»yi öyle garip bir edayla söyledi ki, Ayşe:

— Evet, öyle, demek mecburiyetini hissetti.

Ötekisi, Ayşeden aldığı bu ilk cevap üzerine daha yumuşak ve daha inandırıcı bir sesle sordu:

— Sizin isminizi öğrenebilir miyim?

— Benim adım Ayşe...

— Sadece Ayşe, değil mi?

— Evet...

Otomobil Taksimden yan tarafa saptı. Yokuş aşağı biraz ilerledikten sonra, solda bir sokağın içine kıvrıldı. Ve bir kapının önünde durdu. İndiler. Vedat şoföre birşeyler söyledi. Otomobil gitti.

Burası dar ve karanlık bir sokaktı. Evlerin penceresi inik perdelerin arkasından yarı kapanmış gözler gibi bakıyorlar.

Vedat önünde durdukları üç katlı evin kapısında bir düğmeye dokundu. Kapı ağır ağır açıldı.

İçeri girdiler. Burası karanlık bir taşlıktı. Ve kapıyı açan bir kadındı. Ama yüzü farkedilmiyordu.

Vedat, Ayşenin kolunu tuttu, merdivenlerden çıkarmağa başladı onu. Şimdi pembe bir abajurdan gül şurubu renginde sızan bir aydınlık içindedirler. Burası bir sofadır. Üç yanında üç kapı. Vedat bağırdı:

— Roz! Matmazel Roz, nerdesin?

Kapılardan ikincisi açıldı. Matmazel Roz çıktı dışarı. Adının Fransızlığına rağmen bal gibi Rum şivesiyle Türkçe konuşuyor:

— Hoş geldiniz... Buyurun içeri. Burada konuşmak olmaz. Yoksam bütün familyayı uyandırırız.

Ayşeye yaklaştı:

— Gel kızım, dedi.

Ayşe, Vedatla Rozun arasında odaya girdi. Etrafına bakındı. Ömründe böyle döşenmiş bir oda görmemişti.

Köşede bir piyano, piyanonun üstünde yapma çiçekler. Duvarlara kalın yaldızlı çerçeveler içinde resimler asılmış. Çıplak, girintileri çıkıntıları bariz vücudunun üstüne bembeyaz bir örtü sararak acayip bir vazo biçimine girmiş bir kadın resmi. Palabıyıklı, saçları ortadan ayrık, biryantinli bir erkek fotoğrafının ağrandismanı.

Ortada bir masa var. Masanın üstünde havaî mavi bir vazo, Mobilyalar kılıflı.

Ayşe, Roz ve Vedat köşedeki divana oturdular. Somya altlarında yaylandı. Ayşe, gözucuyla matmazel Roza bakıyor. Japon işi taklidi mavi bir kimonu giymiş. Kimononun geniş yenleri içinden çıplak, tombul, beyaz kolları çıkıyor. Elleri büyük, küt parmaklarında uçları sivriltilmiş kıpkırmızı tırnakları var. Matmazel Rozun elleri vahşi bir kuşun pençesine benziyor.

Ayşenin, gözüne ilk çarpan bunlar oldu. Sonra, yanında oturan kadının yüzüne baktı. Yuvarlak, çift çeneli, şişman bir surat. Saçları yumurta sarısı. Boyalı olduğu belli. Dar bir alnın altında fıldır fıldır dönen gözler. Kıpkırmızı bir yara gibi bir ağız.

İşte bu ağız konuşmaya başladı:

— Eee? Nasılsınız bakalım? Şapkanı çıkar kızım.

Ayşe, şapkasını çıkartmak istemiyordu. Herhangi bir düşünceyle değil, hiçbir hareket yapmak istemediği için şapkasını çıkarmak ona dehşetli bir zorluk gibi geliyor. Fakat Roz, yerinden kalktı işte. Ayşenin, yeşil şapkasını başından çıkardı. Ortadaki masanın üstüne koydu. Sonra döndü, tekrar Ayşenin yanına oturdu. Genç kadının ellerini soğuk, iri pençeleri arasına aldı.

— Çok yorgunsun kızım, dedi. Bay Vedat, böyledir. Bak. «misafirimize bir bardak şarap ikram et» diyor mu?

Ayşe, mırıldandı:

— Ben içki içmem.

— Canım, bir bardak şarap içki midir? Yorgunluk çıkarır.

Vedat, yerinden kalktı. Odadan dışarı çıktı. Tekrar içeriye girdiği vakit, elinde bir tepsi, tepsinin üstünde üç bardak ve bir şişe vardı.

Matmazel Roz, bardakları doldurdu. Ve bir tanesini Ayşeye uzattı:

— İç kızım. İyi gelir. İlâç gibidir. Ben ne vakit rahatsızlansam hep bundan içerim.

Vedat ta, o rahat ve inandırıcı sesiyle söze karıştı:

— Bir yudum içiniz Ayşe.

Ayşe, bardağı eline aldı. Dudaklarına götürdü. Öylece durdu. Vedat, Ayşenin dudaklarına değen bardağı iterek:

— Haydi canım, dedi. Cesaret!.. Ölümden korkunç, ölümden acı değil ya bu!.

Ayşe, yarıya kadar içti. Bu şimdiye kadar tatmadığı acayip bir şaraptı. Tuhaf bir kokusu ve kekremsi bir tadı vardı.

Çok geçmeden genç kadın, kızgın vücudünü alevden bir dilin yaladığını hisseder gibi oldu. Başı dönüyordu şimdi. Elbisesinin yakasını açtı. Eğer karşısında bir ayna olsaydı, deniz mavisi gözlerinin içinde iki güneş damlasının ışıldamaya başladığını görecekti.

Mihanikî bir hareketle bardakta kalanı da içti. İçinden gülmek arzusu geliyor. Kahkahalarla, deli gibi gülmek. Fakat bu arzu çabucak geçti. Şimdi uyumak istiyordu. Uyanmamacasına uyumak. Gözleri kapanıyor işte. Matmazel Rozun sesini bir kuyunun dibinden geliyormuş gibi işitiyor:

— Nasıl, kızım? İyileştin mi biraz?

— Evet... Bilmem. Şey...

IV

BİR GAZETE HAVADİSİ

Ayşenin, mektubunu okuduktan sonra Halit Cemil, evde oturamaz oldu. Sokaklarda nereye gittiğini ve ne yapmak istediğini bilmeden, düşünmeden dolaşıyor şimdi. Cebinde bir arkadaştan aldığı beş kâğıt var. Üç gün içinde yeter de artar bile. Üç gün sonra? Bir müteahhitle anlaştı. Şark vilâyetlerine gidiyor. Yol yapmak için taş kırmağa değil, taş kırdıran mühendisin yanında hesap tutmağa. O, taş kırmayı bu işe tercih eder. Bu işten, bu yevmiye hesaplarını tutmaktan nefret eder ama, içinde nefret ettiği işleri yapmak, daha çok, daha derinden, vücuduyla değil kafasıyla, yüreğiyle ıztırap çekme isteği var. Fuzûliyi öyle iyi anlıyor ki şimdi.

Bir lokantanın arka tarafında ayak üstü üç duble bira içti. Kırkbeş kuruş verdi.

Başı hafiften dönüyor. İstiklâl Caddesine çıktı. Işık, kalabalık ve gürültü. Beyoğlunun gecesini gündüzünden az sever. Geceleri Beyoğlu, ışıklı ilânları, bar kapılarıyla daha sahte, daha yapmacık, büyük Avrupa şehirlerine daha özentilidir.

Halit Cemil, Parmakkapıdan Cihangire saptı. Birbirinden yüksek apartmanlardan sonra bir yokuş geliyor. İndi. Şimdi bir yamacın üstünden çukura doğru karmakarışık serpilmiş, kimi tahta, kimi teneke, kimisi yontulmamış taşlardan yapılmış evlerin arasındaydı. Durdu. Bir sigara yaktı. Çukurun içinden tâ tepelerde pırıl pırıl yanan apartmanlara baktı. Bu teneke ve tahta evlerle dolu çukurun ağzında yükselen apartmanlar, ona başka bir şehrin yapılarıymış gibi uzak, çok uzak geldiler.

Ne yapacağını bilmiyordu. Döndü geriye. Bir iki adım atmış, atmamıştı ki, karanlıkların içinden bir adam peyda oldu. Yaklaştı Halit Cemile...

— Merhaba, dedi. Galiba yalnızsınız. Canınız da sıkılmışa benziyor.

Halit Cemil, güldü:

— Kerâmet sahibisiniz, diye cevap verdi. Hakikaten canım sıkılıyor.

Ötekisi, büsbütün yaklaşmıştı:

— Kerâmet sahibi değilim ama, diyordu, insanın sıkıntısını giderecek bir eğlence bulabilirim size.

— Sahi mi?

— İnanmıyorsanız bir tecrübe edelim. Buyurun.

Halit Cemil, işi tahmin etmekte gecikmedi. Karşı-

sındaki herif, eski ve kibar adıyla bir «Muhabbet Tellâlı» olacaktı.

Herif önde, Halit Cemil arkada dolaştıktan sonra bir tahta perdenin önünde durdular. Herif, tahta perdede kapı gibi bir yeri itti. Bir arsaya girdiler. Arsanın ortasında tek katlı bir ev var. Hem beton bir ev.

Halit Cemili getiren adam evin kapısını çaldı ve seslendi:

— Zehra! Zehra!

Kapı açıldı. Adam:

— Buyurun, dedi. Ve dışarda kaldı. Açılan kapıdan bir el uzandı. Halitin bileğini yakaladı, âdeta onu içeri çekti. Kapısı yarı açık kalmış bir odanın ışığı taşlığa vurmuş. Halit Cemil bileğini tutana baktı. Bu genç bir kadındı. Daha doğrusu genç bir kız.

Genç kızla, Zehrayla beraber açık odaya girerlerken sokak kapısının kapandığını duydu.

Oda büyüktü. Tavanda abajursuz sönük bir elektrik ampulu yanıyor. Köşede demir bir karyola. Ortada üstü yırtık muşambalı bir masa. Üç hasır iskemle.

Zehra, Halidi iskemlelerin birine oturttu.

Halit Zehraya bakıyor.

Sanki sokağa çıkacakmış gibi, giyinmiş. Başında şapka, sırtında eski ve rengi atmış bir tayyör. Kumral, büyük yüzü harap. Yalnız çocuk gözleri gibi ışıklı altın gözleri var.

Halit Cemil, bu gözlere hayretle baktı.

— Ne gözler, diye mırıldandı.

Öteki cevabı yapıştırdı hemen:

— Gözlerimden sana ne? Buraya gözlerimin hatırı için mi geldin?

— Kimbilir?

— Haydi haydi gevezeliği bırak.

Halit Cemile sokuldu. Dizlerinin üstüne oturmak istedi. Halit, onu incitmeden iterek yanındaki iskemleye oturttu. Sonra sordu:

— Niye böylesin? Neden bu kadar kabasın?

Bu sorduğu sualin münasebetsizliğini, gülünçlüğünü anlıyarak kıpkırmızı oldu. Fakat Zehra bunu farketmemişti bile. Aynı bıkkın sesle mırıldanır gibi cevap veriyor:

— Ne yapalım? Herkesin bir yoğurt yiyişi var. Ben de böyleyim işte. Yoksa ilk önce sana çıtı pıtı sözler mi söyliyeyim istiyorsun. Sevdadan, baldan, şekerden mi lâf açalım önce? Ha? Öyle mi?

— Ben, benim...

Zehra, kahkahalarla güldü:

— O, oymuş!.. Ama ne cevap! Ayol senin adın yok mu? Anan baban sana isim koymamışlar mı?

— Benim adım Cemil.

— Aaaa? Ne eski isim öyle? Benimkisi de seninkisi gibi eski çeşit ama, ben değiştireceğim. Haydi gel şimdi, kendimize yeni birer isim bulalım. Eğer ben sana güzel bir isim bulursam, bana ne verirsin?

— Sen isimi bul da bir kere, ne vermem lâzım geldiğini sonra düşünürüz.

Zehra kaşlarını çattı. Elini alnında dolaştırdı. Sonra birdenbire çoktandır kaybettiği oyuncağını bulmuş bir çocuk sevinciyle haykırdı:

— Buldum! Buldum! Senin adın Tonguz Alp olsun...

Halit Cemil, niçin kendine bilhassa bu Tonguz Alp isminin münasip görüldüğünü merak etmişti:

— Niye Tonguz Alp, dedi. Meselâ niçin Akyürek olmuyorum da, ille Tonguz Alp olayım?

Zehra, bu itirazı beklemiyordu. Nasıl cevap vereceğini şaşırdı:

— Bilmem, dedi.

Sonra telâşlanarak:

— Yoksa Tonguz Alp ismi hoşuna gitmedi mi? dedi.

Yavaş yavaş Halit Cemile sokuldu. Mangala sokulan üşümüş bir kedi yumuşaklığıyla Halit Cemile yaklaştı:

— Tonguz Alp fena mı? dedi. Benim bir bildiğim vardı, iri yarı, arslan gibi bir delikanlı. Yalnız küfürbazdı biraz. Şirket vapurlarında çımacılık yapardı. Ona da, geminin kaptanı Tonguz Alp soyadını vermişti de, gelip bana söylediydi. Ben pek beğendiydim. Sana da pekâlâ yaraşıyor işte.

Zehra, Halit Cemile o kadar sokulmuştu ki, genç adam birdenbire irkildi. Silkindi. Zehranın gözlerinin içine bakarak ellerini tuttu onun.

Genç kız, bir rüyâdan uyanır gibiydi. Ellerini ağır ağır Halit Cemilin ellerinden çekti.

Halit Cemil, bir baba sesiyle:

— Alâ kızım, dedi. Tonguz Alp ismini beğendim. Sana ne istersen alacağım, yalnız...

Zehranın gözleri Halit Cemilin omuzları üstünden bir yere bakıyordu. Genç adam bu acayip bakışları birdenbire yakalayınca, sözünü yarıda kesti. Arkasına döndü. Zehranın korkuyla baktığı yere, kapalı oda kapısına baktı.

Halit Cemil, odanın içinden kapalı kapıya baktığı sırada odanın dışında, kapının arkasında, karanlıkta

iki gölge durmaktaydı. Bunlardan biri Halit Cemili buraya getiren adamdır. Konuşuyorlar. Seslerinin odadan duyulmasını istemedikleri belli. Fısıltıyla konuşuyorlar.

Halit Cemili getiren adam diyor ki:

— Fırsatı kaçırmağa gelmez. İşin içinde beş bin papel var.

Ötekisi cevap veriyor:

— Sen merak etme. Gık demeden temizleriz.

Silâhlarını çektiler. Birinin elinde bir sustalı vardı. Ötekisi bir balta taşıyor elinde. Adî bir odun baltası.

— Hazır mısın?

— Hazırım.

— Unutma! Sen arkadan beynine indireceksin baltayı. Boşa giderse, ben sustalıyı saplıyorum.

Bu esnada içeride, odada Halit Cemil, Zehranın ellerini tutmuştu:

— Nen var kızım? diyordu. Bir şeye üzüldün birdenbire...

Genç kız artık kapıya bakmıyor. Yalnız tekmil kulak kesilmiş. Dışardan gelecek en küçük bir gürültüyü anlamağa çalışıyor.

Çok kötü bir işe karıştırıldığını şimdi anlamaktadır. Ona bu adamı, isminin Halit Cemil olduğunu öğrendiği bu delikanlıyı böyle tarif etmemişlerdi. Daha doğrusu ona sadece «buraya bir herif atacağız, sen oyalarsın, geri tarafını bana bırak» demişti. Bunu diyen Sıtkıydı.

Zehra Sıtkının sözünden çıkamazdı.

Ama şimdi?

Şimdi, Zehra acıyor bu delikanlıya... Hayır, acımak değil. Hiç kimseyi saymadığı gibi sayıyor Halit Cemili. Ona bugünedek hiçbir erkek bu delikanlının baktığı gibi bakmadı. Hiç kimse onun ellerini Halit Cemil

gibi, bir ağabey, bir kardeş gibi tutmadı. Şirket çırnacısı Tonguz Alp bile...

Zehra bağırmak istiyor:

— Seni öldürecekler, niçin öldüreceklerini bilmiyorum. Belki Sıtkı da bilmiyor. Fakat öldürecekler seni işte. Burada, durma! diye haykırmak istiyordu.

Bağıramıyor, haykıramıyor. Korkuyor Sıtkıdan.

Halit Cemil, o baba, o kardeş sesiyle konuşmaktadır.

— Bana bak, Zehra! Bak, bakayım bana! Nasıl oldu da düştün buraya, buralara, diye sormıyacağım. Fakat senin buradan, buralardan kurtulman lâzım. Belki sana yardım edebilirim. Yüzün de gözlerin gibi olmalıdır yine.

Zehra, dayanamadı artık. Halit Cemilin ayakları dibine, yere yığılıverdi. Ağlıyor. Hüngür hüngür. İçini çeke çeke. Korka korka ağlıyor.

— Kurtarın beni buradan. Kurtarın beni ondan. Haydi çabuk, gidelim.

Bu apansız aksülâmel Halit Cemili birden şaşırttı. Bir orman hayvanı gibi tehlikeyi sezdi:

— Ne var? Ne oluyor? diye Zehraya sormak istedi. Fakat sormadı... Soramadı... Sesinin lüzumundan fazla telâşlı ve korkulu çıkacağını anlayarak sustu.

Genç kızın ellerini bıraktı. Ayağa kalktı. Etrafına bakındı. Sonra ağır ağır yürüyerek odanın köşelerinden birine gitti.

Zehra mırıldanır gibi bir sesle:

— Dur orda! Kımıldama...

Halit Cemil, olduğu yerde kaldı.

Zehra doğruldu. Ayaklarının ucuna basarak oda

kapısına gitti. Anahtar kapının üstündedir. Zehra anahtarı çevirmek, kapıyı kilitlemek istiyor.

Halit Cemil, işi anlar gibi olmuştu. Kapının dışında içeri girmek istiyen bir tehlike vardır. Derhal Zehranın yanına koştu, genç kızı kenara iterek birdenbire kapıyı ardına kadar açtı.

Kapının dışında sustalı ve baltalı iki gölge duruyor.

Halit Cemil, bağırdı:

— Bırakın ellerinizdekilerini!.

Sustalıyı tutan el bıçağı yere bıraktı. Bıçak saplandı döşemeye. Kuru bir ses çıktı.

Fakat baltayı tutan el en ufak bir hareket yapmamıştı.

Balta hâlâ karanlıkta, yarı havaya kalkık duruyor.

Halit Cemil tekrar bağırdı:

— Bıraksana ulan onu!.

Baltayı tutan el geriye doğru bir çekildi, sonra boşanan bir yay hızıyla ileriye doğru atıldı. Balta fırladı elinden. Vınlıyarak karşı duvarın kaplamasına saplandı.

Halit Cemil balta tehlikesini savuşturur savuşturmaz karşısındakinin iki kaşı ortasına yumruğu ekti. Herif hınk demeden yuvarlandı yere.

Ötekisi, Halit Cemili getiren, çoktan sıvışmıştı.

Şimdi ne yapmalı?

Göksellikten istifa ettiği halde, hâlâ suikastler serisi devam mı ediyor? Bir gece, bir acayip milyonerin yerine geçti diye, ömrünün sonuna kadar tabanca, sustalı, balta tehdidi altında mı yaşıyacak?

Yerde baygın yatan herifi ayıltıp, sorguya çekmek

geldi aklına. Fakat vakit kaybedecekti böylelikle. Ötekisi o fırsattan istifade edip savuşan, yanına başka birini alıp gelebilir, yahut o sorguyla meşgulken pencere aralığından tabancasını boşaltabilirdi.

Ne yapmalı?

Halit Cemil Zehrayı tuttu elinden ve âdeta sürükliyerek evden dışarı fırladı.

Şimdi Cihangirin yüksek apartmanlarına çıkan yokuşu tırmanıyorlar.

Zehra, korkuyla sordu:

— Beni Polise mi vereceksin?

Halit Cemil bir an durdu. Genç kızın o çocuk gözleri gibi ışıltılı ve temiz gözlerinin içine bakarak:

— Hayır, dedi. Hayır kızım. Seni polise verecek değilim. Hem dahası da var. Sana hiç bir şey de sormıyacağım.

— Zaten ben birşey bilmiyorum ki... Sıtkı bana...

— Sıtkı da kim?

— Şey, dostum O bana dedi ki...

Halit Cemil Zehranın sözünü yarıda kesti:

— Anlıyorum. O, sana bu gece bir herif getireceğim, oyalarsın filân dedi. Değil mi?

— Evet. Hem ben o eve bu gece ilk defa gittim... Zaten Sıtkının ne iş gördüğünü de bilmem... Ben ona...

— Peki, peki kızım. Senin ona nerde rastladığını bilmek istemem. Yalnız bundan sonra rastlamamağa çalış.

Şimdi Taksim meydanına gelmişlerdi.

Halit Cemil, elini cebine soktu. Bütün servetini, dört kâğıtla bozuklukları çıkardı ve genç kıza uzattı:

— Al bunları Zehra ve emin ol ki sana ancak bu kadarını verebilecek haldeyim.

Genç kız, parayı almak istemedi ilkönce, fakat sonra genç adamın bir bakışıyla aldı.

Tam bu sırada, İstiklâl Caddesinden Taksim Meydanına doğru inceli kalınlı çığlıklar yaklaşmağa başlamıştı.

Halit Cemil, bu sesleri dinledi ve sapsarı oldu.

Şimdi sesler teker teker Halit Cemilin yakınından ve uzağından geçerek dört tarafa dağılıyorlardı.

Bu çığlıklar, ikinci baskı yapan bir akşam gazetesinin İstanbul şehrine verdiği bir haberi haykırmaktaydılar:

«İkinci tabı!»

Halit Cemil, avaz avaz bağırarak yanından geçen bir çocuğu durdurdu. Bir gazete aldı. Fakat beş kuruşu vermek için elini cebine atarken bütün servetini Zehraya teslim etmiş olduğunu hatırladı. Yanı başında duran genç kadına utanarak döndü:

— Kızım, dedi. Şu çocuğa beş kuruş ver de beklemesin!

Zehra gazeteciye beş kuruş verdi. Sonra Halit Cemile baktı:

— Tonguz Alp, dedi. Tonguz Alp, sen çok iyi bir insansın...

Halit Cemil, Zehranın sözlerini duymadı. Büyük bir merak ve heyecanla gazeteyi okuyor:

MİLYONER GÖKSELİN BİR CİNAYETE KURBAN GİTTİĞİ ZANNEDİLİYOR

«Geçen gecedenberi Bay Göksel evine gelmemiştir. Polise edilen müracaat üzerine, yapılan araştırmalara rağmen, milyoneri bulmak kabil olmamıştır. Gökselin, bir cinayete kurban gittiği kuvvetle tahmin edilmekte ve bütün şüpheler son gece kendisiyle beraber Büyük Otelde yemek yiyen meçhul şahsın etrafında toplanmaktadır. Polis bu meçhul şahsı aramaktadır. Katilin çok yakında yakalanacağı ümit ediliyor...»

Halit Cemil bu havadisi iki üç defa arka arkaya okuduktan sonra, gazeteyi katlayıp cebine soktu. Hâlâ yanıbaşında duran Zehraya döndü:

— Haydi kızım, dedi. Allah rahatlık versin. Dediğim gibi, Sıtkıya bir daha rastlamamağa çalış.

Zehra ağlıyordu.

Halit Cemil bu ağlıyan kadının karşısında birdenbire bütün acısı, bütün kuvveti, ve ağrısıyla başka bir kadını düşündü: Belki şimdi çoktan ölmüş olan bir kadını...

— Ayşe, diye mırıldandı. Ayşe...

Sonra yine Zehraya döndü:

— Haydi ağlama yavrum, dedi. Haydi ağlama! Ne olursa olsun, ne kadar ıztırap çekersen çek, madem ki yaşıyorsun! Yaşamanın her şeye rağmen güzel şey olduğunu düşün... Haydi, Allaha ısmarladık.

Zehra Halit Cemilin sözlerinden bir şey anlamadı. Sadece:

— Peki Tonguz Alp, dedi. Allahaısmarladık...

V

UYANIŞ

Ayşe şuursuzluğun karanlık uçurumundan, muazzam bir rakkasa tutunup fırtınalarla yükselir gibi sallandıktan sonra kendini yukarıda, şuurun sınırında buldu.

Kapalı perdelere ve storlara rağmen, gün ışığı gözlerinin içindedir: Titriyen ellerini gözleriyle ışığın arasına soktu.

İlk önce hiç bir şey düşünemedi. Ve hatırlıyamadı. Kafası parça parça parçalanmış gibi geliyordu ona. Boğazı kupkuru yanıyor.

Derin bir nefes aldı. Gönlü bulandı.

Tepeden tırnağa kadar ince, iğneleyici bir ürperme... Bütün adeleleri gergin, sızlıyorlar.

İdraki hafızasından önce harekete geçmektedir.

Etrafına bakındı. Geniş pirinç bir karyolada yattığını gördü. Üstünde yorgan yok. Bir yatak çarşafı var. Karyolanın ayak ucu yüksek. Ve buraya yeşil, kalın çizgili pembe bir battaniye asılmış. Bu battaniyenin bir kıvrımından odanın bir köşesi görünüyor. Bir köşede bir lavabo. Yuvarlak bir ayna var.

Bu oda, onun o garip şarabı içerek kendinden geçtiği oda değildir.

Birdenbire yatağın içinde dikilip oturdu. Fakat yine birdenbire oda, odanın eşyaları, duvarları dönmeğe, ağır ağır iki yana sallanmağa başladılar. İçi öyle kuvvetle bulandı ki, kusmamak için kendini tekrar arkası üstü bıraktı yatağına.

Göğsü sızlıyor. Boğazı karıncalanıyordu. Ağlamak istiyor. Fakat göz pınarları kuru, kupkuru.

Tekrar büyük bir cehidle doğruldu. Karşı köşedeki yuvarlak aynaya ilişti gözü. Aynanın içinde bir yüz var. Tanımadığı, sapsarı bir kadın yüzü.

Şimdi Ayşenin içinde bir tek arzu kıvranmaktadır. «Elbiselerini bulmak. Giyinmek ve kaçmak buradan! Nereye? Nereye olursa olsun. Fakat buradan bir an evvel kaçmak!»

Titriyen ellerine ve durmaksızın dönen başına rağmen, çarşafı çıplak vücuduna sararak kalktı.

Odanın içinde bir dolap var mı diye bakındı. Yok... İskemlelerin üstüne bir göz gezdirdi. Elbiseleri iskemlelerin üstünde de değil. Yalnız bir tanesinin arkalığından uzun, fıstıkî bir kimono sarkıyor.

Kimonoyu kaldırdı. Altından iç çamaşırları çıktı. Penbe ve çok kısa bir kombinezon, siyah ipekli çorap-

lar. İskemlenin üstünde mavi ponponlu bir çift atlas terlik duruyor.

Kendi de sebebini anlamaksızın bu bir iki parça eşya karşısında acayip bir nefret duydu.

Her tarafa bir daha iyice baktı. Elbiseleri, kendi çorapları, kunduraları, şapkası, kombinezonu hiç bir yerde yok.

Şimdi dehşetli utanıyor. Yatak çarşafına sıkı sıkıya sarılmış olmasına rağmen, kendini çırıl çıplak hissediyor. Ve bu çıplak vücudunu odanın dört tarafına gizlenmiş görünmez gözlerin seyrettiğini sanıyordu.

Kapıya gitti. Kapıyı açmak ve matmazel Rozu çağırmak lâzım.

Kapının tokmağını çevirdi. Fakat kapı açılmadı. Kilitli.

Baş dönmesi, bulantısı bir anda geçer gibi oldular. Anlatılmaz bir korku içinde pencerelere koştu. Fakat pencerelerin camlarını açamadı. Pencereler çivili.

Sokağa baktı, ıssız dar bir sokak...

Geriye döndü. Kapının anahtarı belki odanın bir yerine düşmüştür. Herhalde onu bu odada hapsetmediler.

Anahtarı aradı... Yok!.. İşte o zaman içinde karanlık bir su gibi çalkalanmaya başlamış olan korku bir siyah fırtına biçimine girdi. Kapıya ilk önce yavaş yavaş vurmaya başladı. Sonra kendini tutamadı, gitgide delirerek, çıldırarak **yumrukladı kapıyı, avaz avaz,** çıplak vücudu bıçaklanıyormuş gibi bağırdı. bağırdı ve düştü kapının önüne...

Ayşeye öyle geliyor ki, artık bir daha düştüğü yerden kımıldanamıyacak. En ufak bir hareket bile yapamıyacak. Fakat dışardan ağır ağır sürüklenen adımla-

rın kapıya doğru yaklaştığını ve anahtarın kilide sokulduğunu duyunca, hemen yerinden fırladı. Büyük bir kabahat yaparken yakalanmış bir çocuk telâşıyla koştu, karyolanın üstüne fırlattı kendini.

Kapı açıldı. İçeri matmazel Roz girdi. İçeri gerer girmez, tekrar kapıyı kilitledikten sonra, anahtarı şişman korsajına sokan matmazel Rozun kaşları çatıktı. Ağır ağır Ayşeye doğru yaklaştı. Ayşe yatağın ortasında derlenip toplanmış, iri iri açılan gözleriyle ona bakıyor.

Roz azarlıyan bir sesle konuşuyor:

— Ne var? Ne oluyor? Kapıları kıracaksın. Ne istiyorsun?

Gün ışığında daha yaşlı, şimdi pudrası, allığı, dudaklarının boyası daha sahte, daha yabancı görünmesine rağmen, Alman bira fabrikalarının ilânlarındaki kadın resimleri gibi «şahane» bir hali var. Yalnız gözleri hiç te dün geceki gibi değil. Bu çivi gibi bakan gözlerde tahakkümün bütün hisleri galip.

Ayşe yatakta daha çok derlenip toplandı. daha ziyade ezilip büzüldü.

Matmazel Roz hâlâ aynı azarlayıcı, tahkir edici edayla konuşuyor:

— Ne bağırıyordun? Söylesene? Dilin yok mu?

Şişman elleriyle Ayşenin çıplak omuzlarını yakaladı. Ve genç kadını bir bez parçası gibi sarsmağa, tartaklamağa başladı.

Ayşe hiç bir mukavemet göstermiyor. Çoktan öldüğünü, ölmüş olduğunu bir kere daha hissediyor.

Matmazel Roz artık iyiden iyiye kızmıştır. Ellerinin altında hırpaladığı halde ses bile çıkarmıyan bu genç kadının ölü teslimiyeti onu büsbütün kudurtuyor.

— Evimde böyle gürültü patırdı istemem. Bir daha böyle bağırıp çağırmaya kalkışırsan döverim seni. Anlaşıldı mı? Döverim... Haydi çık yataktan!!

Ayşenin sıkı sıkıya sarıldığı çarşafı yırtarcasına çekti. Genç kadın yatağın içinde soyulmuş bir muz gibi çırıl çıplak kaldı. Fakat kımıldamadı.

Roz, Ayşenin hâlâ cevap vermediğini ve yataktan çıkmadığını görünce, saçlarından yakaladı onu. Halit Cemilin hâtıra defterinde «Kumral mı, yoksa sarı mıydılar. Bilmiyorum, fakat herhalde bir altın kızıltısı vardı büklümlerinde.» dediği saçlar Rozun küt parmaklarına dolandılar. Ayşe yataktan aşağı, kaidesinden düşen bir mermer heykel gibi yuvarlandı.

Kendini böyle yerde, Rozun pembe ponponlu terliklerinin dibinde görünce birdenbire yaşadığını anladı. Birdenbire kalktı. Rozun karşısına beyaz bir alev şahlanışıyla dikildi. Fakat bu isyan çok sürmedi. Şahlanan alev söndü ağır ağır. Kollarıyla göğsünün çıplaklığını örtmeye çalışarak:

— Ne istiyorsunuz benden? dedi. Bırakın gideyim. Nerde beni buraya getiren adam?

Roz güldü. Kötü bir gülüştü bu, iki altın kaplama dişin pırıltısını gösteren bir gülüş.

— Senden ne istiyeceğim. Uslu uslu otur. Gürültü etme. Burası senin evin. Sonra buradan çıkarım diye de aklına bir şey getirme. Buradan çıkanlar vesika almak için polise giderler. Eğer vesikalı olmak istiyorsan, haydi defol! Yok, namusunla çalışmak istiyorsan, oturursun burada. Anladın mı?

Ayşe hiç bir şey anlamıyordu.

Ayşe düşünmek bile istemiyordu. Daha doğrusu

düşünemiyordu. Dün gece içtiği «şarap» onu büsbütün iradesiz, büsbütün çocuk kılmıştı.

Roz tekrar kapıyı kilitleyip dışarı çıktığı vakit, Ayşe dehşetli bir yorgunluk hissetti. Ölesiye bir yorgunluk. Ağır ağır gitti yatağa ve mezarına indirilen bir ölü gibi kendini yatağın beyaz çarşaflı çukuruna bıraktı.

VI

MİLYONER GÖKSELİN HATIRA DEFTERİ

Halit Cemil Taksim Meydanında Zehradan ayrılınca doğru odasına gitmişti.

Lâmbayı yakmış ve bir gece minimini kırmızı fillerin meçhul yolculuğunu seyrettiği ışığın altında cebinden çıkardığı gazeteyi bir daha okumuştu.

Göksel ortadan kaybolduğu için, onun bir cinayete kurban gittiğini sanıyorlardı. Peki ama, gazetede yazıldığına göre, Gökselin kaybolduğu polise ihbar edilmişti.

İş karışık!

Gökselin kaybolduğunu polise kim haber verebilir?

Ali?

İyi ama, Ali Gökselin kaybolduğuna kânı değildi ki... Hattâ bir gecelik Gökselliğinden sonra Halit Cemil bir milyon sterlingi vermek için tekrar Ayaspaşaya gittiği zaman Ali ona:

— Bay Göksel Anadoluya seyahata çıktı, dememiş miydi?

Dahası var:

Gökselin kayboluşu ancak iki günlük işti. Bu iki gün içinde onun yokluğu ne çabuk hissedilmişti. İhbar Ali tarafından yapılmadıysa, kimin tarafından yapılmıştı?

Ayşe?

Hayır! «Öleceğim» dedikten sonra Ayşenin öldüğü muhakkaktı. Hem Ayşe ne diye böyle bir haber versin?

Yoksa...

Yoksa, o gece Halit Cemili Gökselin yerinde görünce, birdenbire bu değişikliğe inanmamakla beraber, ertesi günü yazdığı mektuptan da anlaşıldığı gibi «Karım ol Ayşe!» diyen adamın Halit Cemil olduğunu öğrenince kocasının sahiden öldüğünü mü sanmıştı?

İyi ama zaten, Ayşe de kocasını öldürmek istemiyor muydu?

Halit Cemil bu düğümü çözemiyeceğini anladı. Fakat yine anladı ki bütün şüpheler Büyük Otelde Gökselle yemek yiyen meçhul adamın üstünde toplanıyor. O meçhul adamsa, kendisidir.

Korkmadı.

Çünkü öldürmemişti.

Korkmadı...

Çünkü, polisin «meçhul adamı» bulabilmesini imkânsız görüyordu.

Korkmadı...

Çünkü, bir iki güne kadar, çok sevdiği bir şehri, ölen bir sevgilinin hatırasını, içine girip çıktığı acayip bir macerayı ve nihayet hâlâ peşinden geldiklerini bu gece anladığı Gökselin meçhul düşmanlarını bırakarak Anadoluya gidiyordu.

Kafası birdenbire yeni bir çukura saplandı:

Gökselin meçhul düşmanları!.

Göksel kimdi? Düşmanları kimlerdi?

Ayşe ve Nuri, Gökselin karısıyla kayınbiraderi onu öldürmek istemişlerdi. Bunu biliyordu. Ama niçin? Niçin Ayşeyle Nuri Gökseli öldürmek istemişlerdi? Bunu bilmiyordu.

Sonra bu gece Zehranın odasında saldıran iki adam da, herhalde Göksel sanarak üstüne baltaları ve bıçaklarıyla atılmışlardı. Bunlar kimdi? Birisinin Sıtkı isminde bir serseri olduğunu öğrendiği bu herifler, herhalde parayla tutulmuş âletlerdi. İyi ama bu âletleri kullanan kimdi?

Ayşe ve Nuri mi?

Ayşe öldüğüne göre, hâlâ kavgaya devam eden Nuri midir? Yoksa Nuri ve Ayşeden başka Gökselin düşmanları mı vardır?

Halit Cemil bu düğümü de çözemiyeceğini anladı.

— Adam sen de, bana ne! diye mırıldandı kendi kendine; ben bu maceradan sadece bir gönül yarasıyla sıyrılabildim işte. Zavallı Ayşe!.

Halit Cemil bütün bu maceradan yakasını adam akıllı kurtarabilmek için son bir hareket daha yapmak lâzım geldiğini biliyordu: Bir milyon sterlingi Ayaspaşa adresine göndermek. Yarın sabah ilk işi bu olacak.

Yerinden kalktı. Elbise dolabına gitti. Dolabın

kapağını açtı. Bir milyon sterlingi dolapta asılı duran Gökselin elbisesinin cebine koymuştu.

Elbiseyi dolaptan çıkardı. Yalnız bir milyonu değil, bu elbiseyi de başından def etmesi lâzım.

Gazetedeki habere rağmen Gökselin öldürülmediğine emindi. Öyle ya, Gökselin katili olarak kendisi gösterildiğine ve böyle bir şüpheye düşülmesi için Gökselin eve gelmemiş olduğu ileri sürüldüğüne göre, Göksel öldürülmemiştir.

Elbisenin cebinden bir milyon sterlingi çıkardı. Bir zarfın içine koydu. Sonra bu elbisede dalgınlıkla kendisine ait bir şey kalmış olmasın diye ceketi araştırırken, birdenbire yan ceplerin birinin dibinde bir defter ilişti eline. Bu, küçük gayet ince kâğıtlı bir not defteriydi.

Defteri karıştırdı. Gayet ince yazılarla doldurulmuş.

«Okusam mı, okumasam mı? Bunları okumağa hakkım var mı, yok mu?» diye düşünmedi.

Hemen ilk sayfayı açtı ve okumağa başladı:

«Bunları yazmaklığım belki günün birinde beni mahvedecektir. Fakat elimde değil. Bunları yazarken hiç kimseye söyliyemiyeceğim şeyleri birisine anlatmış gibi oluyorum. Ve ferahlıyorum. Ferahlamağa öyle muhtacım ki. Acaba vicdan azabı denen şey, bu ferahlamak, ağır bir yükün altından kurtulabilmek ihtiyacı mıdır? Bilmiyorum. Fakat anlıyorum ki, bütün bunları yazdıkça itiraf etmenin verdiği rahatlık beni sıcak bir günde serin bir su gibi koynuna alıyor.»

Halit Cemil kıpkırmızı oldu. Adeta sevinçten haykıracaktı. Nihayet düğümü çözecekti. Belki Gökselden başka hiç kimsenin bilmediği, belki Ayşenin ve Nu-

rinin bile bilmedikleri korkunç bir sırrın kapısını açacak.

İşte şu küçük defterde milyoner Göksel, o çelik gözlü adam şimdi ıztıraplarla kıvranan bir kuvvetsizdir. İtiraf etmek susuzluğuyla inliyen bir zavallı.

Halit Cemil kendi de ne için olduğunu bilmeden Gökselden dehşetle nefret ettiğini anladı. Belki bu nefrette Ayşenin dahli vardı. Belki bu nefret onun Ayşeyi öldürmek istiyecek ve ölecek kadar bedbaht etmiş olmasından geliyordu.

Belki de sadece Ayşenin kocası olması Halit Cemili böyle düşman etmişti ona!

Bir sigara yaktı. Sanki karşısında bizzat Göksel iki büklüm, omuzları düşük ve pişman duruyormuş gibi, sanki kendisi bu bitkin Gökselin karşısında yalnız kupkuru adaleti düşünen bir müstahtikmiş gibi küçük defteri okumakta devam etti:

«Niçin bazı mücrimlerin hiç sebep yokken, yaptıkları cinayet çoktan unutulmuşken kendi ayaklarıyla gelip teslim olduklarını şimdi anlıyorum.

İtiraf etmek, söylemek, her şeyi olduğu gibi anlatmak...

Nereden başlamalı? En baştan! Bir insanın hayatının en başı nereden başlar? Doğduğu günden mi? Bence, hayır! Bir insanın hayatı yolunu bulduğu, yahut bir yola girdiği günden başlar. Fakat ben işe doğduğum günden başlıyacağım.

Meşrutiyetin ilânından sekiz yıl önce, Boğaziçinde kırk odalı bir yalıda doğmuşum. Babam top sakallı, nişanları sakalının tellerinden çok bir paşaydı. Seyfullah Paşa. Abdülhamidin en gözde paşalarından biri. Ab-

dülhamide serhafiyesinden daha çok ve daha ehemmiyetli jurnaller veren bir paşa...

Dört yaşımda mülâazımevvel oldum ve sekiz yaşında babam paşalık ve ben mülâzımı evvellik rütbemizi kaybederek Fransaya firar ettik.

Meşrutiyetin ilânı ne babama, ne bana yaradı. İttihatçılar babamı asmadılar, fakat hudut dışına çıkardılar.

Fransada Nise yerleştik. Babam bir villâ tuttu. Bu, Boğazdaki yalımız ve Çamlıcadaki konağımız gibi kırk odalı değildi ama, daha rahattı.

Anamı bilmiyorum. Beni doğururken ölmüş. Niste dadım ve lalamla beraberdik. Bir de lalanın benden dört beş yaş büyük oğlu Hüseyin.

Evde iki Fransız hizmetçi ve bir de uşak vardı.

İlk fransızca dersini onlardan aldım.

Ben ondört yaşına girdiğim vakit, benim için dünyada iki mühim hâdise oldu. Umumî harp ilân edildi ve babam elli yaşını çoktan geçmiş olmasına rağmen, villâya yirmi yaşında bir Fransız kızı getirdi ve bana:

— İşte sana genç bir yarım anne, dedi.

Benim yarı annemin ismi: Lüsiydi. Matmazel Lüsi bir kabare dansözüymüş. Babam onu, o babamı bir sarhoşluk gecesinde yakalamışlar. Babam Lüsinin mavi gözlerine, kırmızı kalın dudaklarına tutulmuş, o babamın Niste bile dedikodusu yapılan parasına.

Hiç unutmam, matmazel Lüsinin villâya gelmesinden iki gün sonra lalamın oğlu Hüseyinle beraber bahçede dolaşırken aramızda şöyle bir konuşma oldu:

— Sen daha küçüksün, aklın ermez ama küçük bey, paşa baban bu sefer turnayı gözünden vurmuş.

— Niye aklım ermiyecekmiş, matmazel Lüsinin güzelliğini göremiyecek kadar kör değiilm ya...

Ondört yaşında benden dört yaş büyük Hüseyine verdiğim bu cevap herhangi terbiyesiz ve başı boş büyümüş bir çocuğun ne söylediğini bilmeden, sokakta öğrendiği bir küfrü tekrar etmesi çeşidinden değildi.

Ben ondört yaşında, matmazel Lüsinin güzelliğini anlıyacak kadar erkekleşmiştim.

Harbi umuminin ikinci yılı, beni biraz daha haylaz, sigara içer yaparak, babamı matmazel Lüsiye daha çok esir ve matmazel Lüsiyi daha güzel kılarak girdi.

Dadun ve lalam öldüler. Hüseyinle ben, daha doğrusu Hüseyinin rehberliğiyle ben Nis'in kötü evlerinin kapılarını bir hayli aşındırdık.

Babam ne benimle, ne dünyayla alâkadardı. Sultan Hamidin hediyesi olan ve küt parmaklarıyla yuvarlak sırtını okşamaktan büyük bir haz duyduğu koskocaman inci bir boyun iğnesini sattı. Bu haberi Hüseyin getirdi bana ve dediydi ki:

— Babanda paralar suyunu çekiyor. Allah encamımızı hayır eyleye!

Umumî harbin üçüncü yılına ben onyedi yaşıma basarak girdim.

Nis şehrinin bir Fransız zaferini ışıklar, bayraklar ve gürültülerle haykırdığı bir geceydi.

Babam erkenden yatak odasına çekildi. Romatizmalarıyla başbaşa, eski, bir daha geri gelmiyecek olan sırmalı, nişanlı günlerinin rüyâsını görüyor belki.

Ben, aşağıda Lüsiyle salondayım. Hizmetçiler izinli. Hüseyin sokağa çıkmış, gelmedi daha.

Lüsinin üstünde bir Japon kimonosu var. Babamın bunu, Japonyada konsolosluk ettikten sonra Monte

Karloda bütün parasını batırmış sivri sakallı bir Fransızdan aldığını Hüseyinden duymuştum.

Lüsi ayak ayak üstüne atmış bana bakıyor.

Bizim eve geldi geleli onunla ilk defa böyle yalnız kalıyoruz. Ve o bana ilk defa böyle bakıyor.

Üç sene içerisinde konuştuğumuz kelimelerin sayısı üçyüzü geçmez. Fakat bu gece tek bir şey söylemeksizin saatlerce karşılıklı oturuyoruz işte.

Benim uykum yok. Onun gözleri iki ateş damlası gibi.

Hissediyorum ki ikimiz de dilsiz bir fırtına içindeyiz. Şimşekleri ağır, kurşunî bulutların ortasından çakan bir fırtına.

Nihayet bu, bilinmeyen, beklenmeyen, öyle dayanılmaz bir hal aldı ki, birdenbire ayağa kalktım. O yüzüme daha ısrarla bakarak:

— Nereye gidiyorsun? dedi.

— Yatmağa, dedim.

— Uykun mu geldi?

— Hayır.

— Öyleyse...

Tekrar oturdum yerime. Tekrar sustuk. Tekrar ilk söze başlıyan o oldu:

— Kaç yaşındasın? dedi.

— Onyedi, dedim.

— Tuhaf şey, halbuki çok daha büyük gösteriyorsun.

Aklıma birdenbire gelen sual, kendim de istemeksizin ağzımdan çıkıverdi:

— Bunun şimdi mi farkına varıyorsunuz? dedim.

Tuhaf bir sesle:

— Hayır! dedi. Çoktandır...

Sevindim. Anlatılmaz bir sevinçle kızardığımı hissettim ve sordum yine:

— Kaç yaşında gösteriyorum?

— En aşağı yirmi. Amma siz Şark çocukları vaktinden önce erkekleşiyorsunuz. Sizde erkekler onyedi onsekiz yaşında, kızlar onüç ondört yaşında evlenirlermiş.

Cevap vermedim. Çünkü şimdiye kadar kendimi ne şarklı, ne garplı, ne Asyalı, ne Afrikalı gibi düşünmüştüm. Onun beni şarklı telâkki etmesi biraz tuhafıma gitti.

Sokak kapısı açılıp kapandı...

— Hüseyin geldi galiba, dedim.

Matmazel Lüsi canı birdenbire bir şeye sıkılmış gibi ayağa kalktı:

— Ben yatmağa gidiyorum, dedi. Ve salonda beni yalnız bırakarak dışarı çıktı.

Gelen hakikaten Hüseyinmiş. Salonda beni tek başına oturur bulunca, şaşırdı.

— Ne o? dedi. Hâlâ yatmadın mı küçük bey?

— Hayır, dedim. Ve en yakın arkadaşıma bir sır söyler gibi, Lüsiyle aramızdan geçen konuşmayı ona anlattım.

Kurnaz kurnaz güldü:

— Kısmetin açılıyor küçük bey, dedi. Fırsatı kaçırma!..

Ne demek istediğini şuurumla değil, bir duman arkasından sezişimle anladım. Kıpkırmızı oldum. Bütün haylazlığıma, en küçük bir terbiye sistemi içinde bile büyümüş olmamama rağmen, babama ait bir kadın hakkında yapılan îma beni şaşırttı. Fakat kızmadım. Anlamamazlıktan geldim. Hüseyin de ısrar etmedi.

Ertesi sabah babam aşağı inmedi.

Yemeği Lüsiyle karşılıklı yedik. O her zamanki gibi benden uzak, varlığımın farkında bile değilmişe benziyor. Ben de her zamanki gibi olmağa çalışıyordum.»

Halit Cemil, Gökselin hâtıra defterini kapattı. Bir sigara yaktı. Ve sigara bitinceye kadar hiç bir şey düşünmemeğe çalışarak öylece durdu. Artık uzaktan uzağa tramvay gürültüleri gelmiyor. Bütün sokaklarıyla Beyoğlu sustu dışarda.

Halit Cemil tekrar küçük defteri açtı ve ince yazıları bıraktığı yerden okumağa başladı yine:

«Akşama doğru Lüsi beni bahçede buldu. Elinde bir kitap var. Kitabı bana uzattı:

— Bunu okudun mu? dedi.

Kitabı elime aldım. Fakat ismine bile makmadan:

— Hayır, dedim. Zaten ben kitap okumam.

— Ama bunu oku!

— Neden?

— Çok meraklı bir kitap. Kral Ödipus'un başından geçenleri anlatıyor.

— Kim bu kral Ödipus? Nerenin kralı bu? İspanyol kralı olmasın?

Güldü:

— Hayır, dedi. Zaten bu kral, çok eski bir kral. Eski Yunanistanda yaşamış galiba. Bir çok yerlerini ben de anlamadım ama, mevzuu çok enteresan. Anlatayım istersen.

Bahçede bir limonluk vardı. Ilık havasında portakal, limon ve çok bayıltıcı çiçek kokularının birbirine karıştığı bir yerdi burası.

Bilmiyorum nasıl oldu, fakat kendimi Lüsiy-

le limonlukta buldum. Sırasıra yükselen tahta setlerden birinin üstüne, çiçek saksılarının arasına oturdu:

— Gel, dedi. Şöyle yanıma yaklaş. Sana kral Ödipursun macerasını anlatayım.

Yanına oturdum. Dizleri dizlerime değiyor.

— Eskiden Tep şehrinde Laiyos adında bir kral varmış. Kral Laiyos bir gün Delfideki büyük kâine gider:

— Falıma bak benim der.

Delfi kâhini kralın falına bakarak ona şöyle bir haber verir:

— Senin bir oğlun olacak, seni öldürecek, anasıyla evlenecek ve memleketini felâkete sürükliyecek.

Kral Laiyos falcının kehânetini duyunca doğru sarayına dönmüş. Bir de bakmış ki, kraliçe Jokast dünyaya bir erkek çocuk getirmiştir. Ne yapsın? Çocuğu öldürmek lâzım ki falcının kehâneti yerine gelmesin.

Hemen yeni doğan bebeği adamlarına vermiş:

— Alın bunu öldürün, demiş.

Fakat kraliçe yavrusunun öldürülmesini istemediği için, cellâtlara para vererek, onu bir ormana bırakmalarını rica etmiş.

Cellâtların bir ormana bıraktıkları çocuk...

Lüsi birdenbire durdu. Yüzüme baktı...

— Canım sıkıldı galiba? dedi. Kısa keseyim. Birçok maceralardan, bir kadın başlı, kartal kanatlı, aslan gövdeli canavarın bilmecesini de bulduktan sonra, kral Laiyosun, Ödipus ismini alan oğlu, hakikaten babasını öldürmüş ve anasıyla evlenmiş. Ne dersin bu işe?

Ne diyeceğimi bilmiyordum. Babasını öldüren, anasıyla evlenen Ödipusun macerasını düşünecek halde de-

ğildim. Genç kadının dizlerime değen dizleri başımı döndürüyor. Limonluğun ağır bayıltıcı kokularla dolu havasında bayılacak gibiydim. Önüme bakıyorum.

Birdenbire Lüsi elimi tuttu. Sonra gözlerimi arıyarak boğuk bir sesle:

— Ne sen kral Ödipussun, dedi, ne de ben senin annenim!

Cevap vermedim. O hâlâ gözlerimin içini arıyor. Birdenbire güldü:

— Ne tuhaf, senin gözlerin mavi. Hem çelik mavisi. Senin gözlerin hiç gülmez mi? Ne hain gözlerin var senin. Kral Ödipusun gözleri de böyleydi herhalde...

Yavaş yavaş üstüme doğru eğiliyor. İlk önce bütün yüzünü görüyorum. Sonra yalnız gözlerini, daha sonra yalnız kıpkırmızı kalın dudaklarını görür gibi oldum. Artık bu yarı açık duran ağızdan başka bir şey görmüyorum.

Birdenbire dudaklarım dudaklariyle yandılar. .....
....»

Halit Cemil gülmekten kendini alamadı. Göksel, hatıra defterinin burasına, romanlarda olduğu gibi birçok noktalar koyduktan sonra şöylece devam etmişti:

«İçkiye başladım. Lüsi viski içiyordu. Ben de viski içer oldum. Hüseyin sırdaşımızdı. Hoş evde, sayısı bire inen Fransız hizmetçiyle uşak ta meseleyi anlamışlardı. Lüsi yalnız babamın yanında ihtiyatlıydı.

1918 yılında ben, Hüseyin ve Lüsi bir kabareye girdik. Babamı erkenden yatırmıştık. Zaten ancak haftada bir yatağından çıkabiliyordu.

Sabaha doğru eve zilzurna döndük, Lüsi ısrar etti:

— İlle senin odanda kalacağım, diye tutturdu.

Ertesi gün öğleye doğru uyandığımız vakit, oda-

mızın kapısını ardına kadar açık bulduk. Halbuki gece kapıyı iyice kapattığıma emindim.

Ben salona indim. Lüsi babamın odasına gitti. Ve bir müddet sonra telâşla salona gelerek:

— Baban odasında yok, dedi.

Hizmetçiye sorduk.

Babam erkenden sokağa çıkmış. İki yıldır böyle erkenden sokağa çıktığı yoktu. Yukarda da yazdığım gibi haftada bir gezintilere Lüsiyle beraber giderdi.

Öğle yemeğine bekledik. Gelmedi. İçimde acayip bir endişe var. Akşama kadar Lüsiden kaçtım.

Gece olurken babam geldi. Etkindi. Çoktan kır düşmüş sakalı bir gün içinde bembeyaz olmuştu sanki.

Kendini kapıda karşılayan ve koluna girmek isteyen Lüsiyi belli belirsiz bir hareketle itti. Hiç kimsenin yüzüne bakmamağa çalışarak:

— Çok yoruldum, dedi. Şöyle biraz dolaştım. Siz yemek yiyin. Allah rahatlık versin!

O gece sofrada Lüsinin ısrarına rağmen içki içmedim ve hemen odama çekildim.

Uyuyamıyorum bir türlü. Gece yarısı oldu. Lâmbayı çoktan söndürdüm. Odam karanlık. Gece yarısı geçti. Uyuyamıyorum. Birdenbire odamın kapısı ağır ağır açıldı. Dışarda koridorun da lâmbası söndürülmüş. Kapıyı açanın kim olduğunu göremiyorum.

Belki Lüsidir.

Yavaşça seslendim:

— Lüsi...

Kapıdaki hayalet cevap vermedi. Duymadı sesimi herhalde. Ağır ağır yaklaşıyor.

Bu Lüsi değil, diye düşünüyorum. Hırsız olacak.

Geçen sene de hırsız girmişti de Villaya, Hüseyin yakalamıştı.

Heyecanlıyım.

Gölge yatağıma iyice yaklaştı. Karanlıkta insan gözünün parladığını bildiğim için yaklaşan gölgeye gözlerimi yarı kapatıp bakıyorum.

Üstüme eğildi. Başucumda duran elektrik lâmbalarının kordonuna bağlı armut biçimindeki nesneyi yakaladım.

Gölgenin elleri boğazıma sarılmak üzere açıldılar. Parmaklarını boynumun derisinde hissediyorum.

Sağ kolumun bütün kuvvetiyle beni boğmaya hazırlanan hayâletin kafasına yumruğu çakarken sol elimle elektrik kordonunun ucundaki armuta dokundum.

Üstüme eğilmiş olan gölge arka üstü yere yıkıldı ve aynı anda oda aydınlandı.

Derhal yataktan fırladım. Yerde yatana baktım. Baygın. Bembeyaz sakalına burnundan kan boşanıyor. Bu babamdı!..

Ne yapacağımı şaşırdım.

Yerde upuzun, sırtüstü yatan babama dokunursam elim yanacakmış gibi geliyordu bana.

Başım zonkluyor.

Babam beni boğmaya geldi.

Dün gece oda kapısını kimin açtığını tahmin ediyorum şimdi.

Omuzuma bir el dokundu. Döndüm, Baktım. Lüsi.

Göz göze geldik.

— Beni boğmak istiyordu, dedim.

— Dün gece beni senin odanda görmüş olacak, dedi.

Babamı yerden kaldırdık. Yatağına yatırırken ayıl-

dı. Bir Lüsinin yüzüne baktı, bir bana:

— Su, dedi.

Suyu verdim.

Lüsi ıslattığı havluyla babamın kanlı yüzünü sildi.

İhtiyar, bir çocuk gibiydi şimdi.

Yorganı çektik üstüne. Hemen uyudu.

Ayaklarımızın ucuna basarak odadan çıkarken, koridorda Hüseyinle karşılaştık:

— Ne var? Ne oluyor küçük bey? dedi.

Meseleyi anlattım.

Kaşlarını çattı.

— Çekeceğimiz var öyleyse bundan sonra, dedi.

Hakikaten de Hüseyinin dediği çıkmağa başlıyor. Ertesi günü babam beni odasına çağırttı:

— Hemen dedi, pılın pırtını topla, defol evimden, yoksa...

Babamı hiç böyle görmemiştim. Belki onun bu halini vaktiyle «Yıldız» mahkemesinde müddeiumumilik yaparken Trablusa sürdüğü Tıbbiye talebeleri çok görmüşlerdir.

— Peki, dedim.

Başka bir şey söylemeden dışarı çıkıyordum ki;

— Dur, dedi.

Durdum.

— Şu masanın üstünde üç bin frank duruyor, al onu.

Parayı aldım ve çıktım dışarı.

Aşağıda Lüsi beni heyecanla bekliyordu. Hüseyin de oradaydı. Lüsi sordu:

— Ne istiyor, ne oldu?

— Kovdu beni evden.

— Ya?..

— Evet!

Hüseyin söze karıştı:

— Şimdi ne yapacaksın küçük bey?

— Bilmem, çıkıp gideceğim.

— Ben de seninle geleceğim.

— Benimle gelip ne yapacaksın Hüseyin?

— Sen ne yaparsan.

Biz Hüseyinle konuşurken, Lüsi, yukarı çıkmıştı. Birdenbire babamın odasından sesler gelmeğe başladı.

Dinledik.

Sözler anlaşılmıyordu. Fakat ilk önce Lüsinin sesi çığlık haline gelinceyedek yükseldikten sonra bir anda durdu. Öyle bir sessizlik oldu ki evin içinde.

Korkuyla Hüseyinin yüzüne baktım. O, eliyle bana «gel» işareti yaparak merdivene koştu. Ben de peşinden.

Babamın oda kapısına soluk soluğa çıktık ve eşikten içeri girer girmez bir an durakladık.

Lüsi, yerde yatıyor.

Kan içinde.

Babam Lüsinin üstünde. Elinde bir bıçak var. Kaldırıp kaldırıp Lüsinin önüne gelen tarafına saplıyor.

Hüseyinle atıldık babamın üstüne. Babam bizi görünce vahşi bir kuş sesiyle korkunç bir çığlık attı. Sonra elindeki bıçakla kendini müdafaa etmek istedi. Ben bıçağı elinden aldım. Hüseyin itti, babam yere yuvarlandı. Üstüne çullandık. Yaralı ihtiyar bir kurt gibi bağırıp çağırıyor. Ağzını kapattım. Hüseyin göğsünün üstüne çıktı.»

Halit Cemil, sanki ellerinin arasındaki birdenbire tutuşmuş gibi, defteri dizlerinin üstüne bıraktı. Sapsarı olmuştu. Milyoner Gökselin hatıralarını yeniden oku-

mağa başladığı vakit boğazı ağrıyormuş gibi yanıyordu:

«Hüseyinle ben, babamın üstünden kalktığımız vakit, • yerde içi boşalmış eski bir çuval gibi hareketsizdi. Bir el omuzuma dokundu. Korkuyla döndüm. Karşımda iki polis... Polislerin arkasında Fransız hizmetçiyle uşak.

Meseleyi anladım. Evin içinde olup bitenleri zaten sezmişlerdi. Lüsinin çığlığını, bizim yukarıya deli gibi koştuğumuzu görünce de gidip polis çağırmışlar.

Polislerden pelerinli ve palabıyıklısı:

— Şu elindekini ver, dedi.

Elime baktım. Babamın Lüsiye sapladığı bıçağı tutuyordum hâlâ.

Bıçağı polise verdim.

İkinci polis, babamın üstüne eğilmişti. Ağır ağır doğruldu.

— Ölmüş, dedi.

Fransız hizmetçi, yerde kanlar içinde yatan Lüsiyle meşguldü. O da doğruldu ve:

— Bu da, dedi.

Arkamızda iki ölü bırakarak, yanımızda iki polisle villânın kapısından çıktığımız vakit, sokak, babasını ve babasının metresini öldüren evlâtla onun cürüm arkadaşını görmek için homurdanıyorlardı.

Sokağın verdiği hükmü, mahkeme ve jüri tasdik etmekte gecikmedi. Tuttuğum avukatlar benim ve Hüseyinin bu işte kabahatsız olduğumuzu ispat edemediler. Evdeki Fransız hizmetçiyle uşağın şahadeti aleyhimizdeydi.

Yaşamın küçüklüğünden de istifade edemedim. Nüfus kâğıdını bulamadık. İstanbuldan tahkik imkânsız-

dı. Çünkü harp içindeyiz. Doktor muayenesinden geçirdiler beni ve yirmiden büyük olduğuma dair rapor verildi.

İki ay süren bir istintak ve mahkeme seyrinden sonra onbeşer yıl kürek cezasına çarpıldık. Ve Umumî Harp bitip, mütareke ilân edilir edilmez Güyana gönderildik.»

Göksel hatıra defterinin burasına gelince şu sözleri yazmış:

«Hayatımın birinci perdesi böylece bitti.»

Halit Cemil, «hayatının birinci perdesi böylece biten» adamın «ikinci hayat perdesini» daha büyük bir merakla okumağa başladı. Gökselin bundan sonraki yazıları:

«Hayatımın İkinci Perdesi»

Başlığını taşıyordu.

«Hayatımın ikinci perdesi Fransız kürek mahkûmlarının vatanı ve Fransız sahillerinden 7.000 kilometre uzak Güyanda açıldı.

Şimdi bacaklarımda yelken bezi gibi sert bir kumaştan yapılmış kırmızı ve beyaz yol yol çizgili bir pantolon var. Başımda yeşilimsi, kaba, hasır bir şapka.

Şapkam kibarlığımı göstermez. Bu cehennem diyarında hiç kimse, hattâ bir kürek mahkûmu bile, güneşin yangınına karşı koyamıyacağı için hasır bir şapkam var...

Hayatımın ikinci perdesini nerden yazmaya başlıyalım? Buraya ilk ayak bastığım günden mi? Çok düşünüyorum, fakat buna imkân yok. Kafamda bu ikinci perdeden yalnız parça parça büyük karanlık lekeler var.

Güyanın kürek mahkûmları iki kısıma ayrılmışlardır. Aristokratlar ve âvam.

Âvam zümresine giren mahkûmlar ormalarda taş kırar, dayanılmaz bir yük altında yaşar ve ölürler...

Aristokratlar ise, idarede, hastahanede kâtiplik, hastabakıcılık yaparlar, memurların evlerinde uşaklık ederler, bazı tüccarların hizmetlerini görürler.

Fakat ister birinci, ister ikinci tabakaya mensup olsun, her kürek mahkûmu güneş batmadan önce barakasına dönmeğe mecburdur. Güneş batar batmaz barakaların kapıları kilitlenir. Dışarda gece, civardaki ormanın maymun haykırışları, yabani kedi çığlıklarıyla yırtılırken, içerde barakalarda mahkûmların hakikî hayatı başlar...

Barakanın yarı karanlık, ağır, sıcak, pis kokulu havasında küfürler, kahkahalar yükselir. Her gece küçük bir bez parçası serilir bir kenara, kumar oynanır.

Hüseyinle ben ilk önce 4 numaralı barakanın adamı olduk. Bizim barakada yalnız Marcelin adında bir mahkûm kumar oynamazdı. Hamağın içinde sırtüstü ve gözleri açık yattığı halde hiç bir şey göremezdi. Bir çeşit hastalık ki ismine burada «gece körlüğü» diyorlar. Çünkü bu hastalığa tutulanlar gündüzleri gördükleri halde, gece olur olmaz körleşiyorlar. Mahkûmlara bakarsan, bu hastalığın tedavisi yalnız çiğ ciğer yemekle kabildir. Fakat Marcelin her gün bir kedi öldürüp hayvanın ciğerini çiğ çiğ ve kanlı kanlı yediği halde iyileşmiyor.

Barakaya geldiğimizin ikinci gecesiydi. Hüseyin kumara karışmış, ben hamağımda sırt üstü uzanmış yatıyorum.

İçimden ağlamak geliyor. Gözyaşlarımın tadını delikanlı oldum olalı ilk defa duyuyorum.

Birdenbire hamağımın üstüne bir başın eğildiğini gördüm. Burnu kopmuş ve hâlâ frengi yaralarının izini taşıyan bir surat.

Üstüme iyice eğildi. Hım hım bir sesle:

— Ne ağlıyorsun küçük? dedi. Seni teselli edeyim mi?

Uzun kara tırnaklı eli battaniyemin üstünde dolaşmağa başladı.

Ağlamam durdu birdenbire. Herifin yüzüne baktım. Sıcak kokan nefesini hissediyorum. O kadar bana yakın. Çekildim şöyle ve hamağın içinden yarı belime kadar doğruldum:

— Haydi işine git, dedim.

Çürük dişlerini göstererek kötü kötü güldü:

— Boşuna kafa tutma küçük, dedi. Nasıl olsa...

Kan tepeme çıktı. Bütün kuvvetimi toplayıp herifin çenesine indim yumruğu. Büyük bir gürültüyle yuvarlandı yere.

Hemen hamaktan atladım. Çöktüm üstüne. Gırtlağı avuçlarımın arasında.

Barakaların bir âdeti vardır. Kavga edenlere kimse karışmaz, sadece uzaktan seyirci kalırlar. Bu âdeti bir gece önceki kavgadan Hüseyin de öğrendiği için işe karışmadı. Herifin arkadaşları da seyirci kaldılar. Kafasını yere vura vura kan içinde parçalayıncaya kadar bırakmadım, kâratayı. Eğer kendimi tutmasaydım gebertecektim.

Bir yıl geçti. Hüseyinle ben küreğin âvam tabakasındaydık. Balta görmemiş bir ormanın içinden geçen 1 numaralı yolda çalıştırmağa başladılar bizi. Sonra

Kourounun 50 kilometre uzağındaki Gourdonville'e gönderdiler. Burada, döğenleri altında biçilen kıyırtlı ağaçlarla dolu bir ormanda işliyorduk. Otuz mahkûmduk. Başımızda ne gardiyan ne muhafız var. Çünkü hiç bir gardiyan, hiç bir muhafız, burda bir gün olsun yaşamağa razı değildir. Bu Güyan ormanında, vahşî hayvanların çeşidi, yılanların en zehirlisi ve hepsinin kötüsü, yakaladığını öldüren korkunç bir sıtmayla boğuşarak geçirdiğim günleri bir daha yaşamamak için kendi ellerimle kendi gırtlağımı sıkmağa razıyım.

Haftada bir bize erzak getirirlerdi. Ama ne erzak!

Burada çalıştığımız ve boyuna öldüğümüz aylar içinde ne bir doktor uğradı semtimize, ne de bir haber.

Bataklıkların ılık ve kurtlu sularını içerek tükettiğimiz bir günün akşamında işimizi bitirmiş, ormanın kenarındaki barakalarımıza dönüyorduk ki birdenbire karşımıza iki insan çıktı. Pantolonlarını ve hasır şapkalarını değiştirmişlerdi ama, bunların bizim gibi kürek mahkûmları oldukları belliydi.

Yalın ayaktılar. Yüzleri sapsarıydı. Birisi bize yaklaştı:

— Ben, dedi. Sellier'yim, 2465 numara! Arkadaşım İsortier, 2515 numara. Roş kampından kaçtık. Açız. Bize yiyecek bir şey verin.

Bu iki aç insana, daha doğrusu bu iki aç vahşî hayvana kuru ekmeklerimizden ve bozuk konservelerimizden verdik. Yediler ve ertesi sabah gittiler.

Ne tuhaftır ki müzevir tipi ve hafiye tipi cehennemde bile bulunur. Bizim iki kaçağa yardım etmiş olduğumuz duyuldu. Roş kampının şefi bir bölük askerle etrafımızı çevirdi.

Teslim olmaktan başka ne yapabilirdik? Önümüz

yırtıcı hayvanlar, zehirli yılanlarla dolu, sağ tarafımız içinde köpek balıkları yüzen bir deniz, solumuz ve arkamızda Roş kampının askerleri.

Teslim olduk. Bir merkeze getirdiler ve iki aç insana yardım etmiş olduğumuz için taş hapishanenin duvarları içine tıktılar.

Gourdonville'in bile öldüremediği otuz insanı bu gündüzleri fırın gibi kızan ve geceleri buz gibi soğuyan taş hapishane birer birer öldürmeğe başladı. Otuzdan yirmiye, daha sonra onbeşe indik.

Bu mendebur salhaneye tıkılışımızın ikinci ayıydı. Bir sabah bizim koğuşa bir yeni misafir konuk edildi. Bu uzun boylu, şakaklarına kır düşmüş, yüzünün bir ölü kafası gibi kemikli ve yapısı hastalıklı olmasına rağmen, insana saygı telkin eden bir adamdı.

Onunla ilk konuşan ben oldum. İlk önce numarasını sordum:

— 3678 dedi.

— İsmin, dedim.

— Muhtar, dedi.

Güyanda, Fransanın müslüman müstemlekelerinden, bilhassa Cezayir ve Tunus'tan getirilmiş bir çok mahkûmlar vardı. 3678 numaralı Muhtarın da onlardan biri olduğunu sandım ama, karşımdaki adam hiç te Cezayirliye, Tunusluya benzemiyordu.

— Nerelisin, dedim.

— İstanbullu, dedi.

— Ben de oralıyım, dedim. Ben de İstanbulluyum.

Muhtarın ölü kafası gibi zayıf ve hastalıklı yüzünden kıpkırmızı bir sevinç dalgası geçti. Boynuma atlayıp beni şapur şupur öpmemek için kendini zor tuttuğunu anladım.

Bu esnada Hüseyin de yanımıza sokulmuştu. Onu göstererek:

— Bu da İstanbullu, dedim.

Muhtar ellerimize sarıldı. Artık türkçe konuşuyoruz.

— Nasıl oldu da buraya düştünüz? diyor.

Başımızdan geçenleri anlattık. Jürinin ve mahkemenin inanmadığı hakikatlere Muhtar hemen inandı. Babamı ismen tanırmış zaten.

— Darılma oğlum, dedi. Baban iyi bir adam değildi, ama onun günahını senin böyle ödemem de haksızlık.

Şimdi sorgu sırası bize gelmişti. Biz sorduk:

— Sen nasıl oldu da buralaar düştün? dedik.

— Belki duymamışsınızdır, diye söze başladı. İstanbula İtilâf devletlerinin orduları donanmaları girdi.

Bu haberi duymamıştık. Doğrusunu isterseniz, bunu duymuş bile olsaydık, üstümüzde müthiş bir tesir yapacağını ummuyorduk. Hüseyinle ben memleketten öyle uzak kalmış insanlardık ki...

— Duymadık, dedim.

Muhtar göğüs geçirdi. Sonra gözlerimizin içine bakarak, gözlerimizin içinde derdine ortaklık arıyarak sözüne devam etti:

— Ben Gümüş oğullarındanım. Bir kızım, bir oğlum, bir de karım vardı. Üsküdarda otururuz. Bir akşam evime dönüyordum. Tam bizim mahalleye sapmıştım ki, karşıda evimin kapısı önünde üç işgâl askerinin bağıra çağıra bir küme olarak bir şeyler yaptıklarını gördüm.

Hızlı hızlı yürümeğe başladım. Tam busırada kom-

şulardan birinin kafesi açıldı. Ve bir kadın avaz avaz bağırdı:

— Koş Muhtar Bey, karını kurtar!

Divaneye döndüm. Koşa koşa evimin kapısı önüne geldim. Bir de ne göreyim? Askerler çarşıdan dönen karımı kapının önünde kıstırmışlar. Çarşafı parça parça, yüzü gözü kan içinde kadıncağızın. Tepiniyor. Kendini sarhoş heriflerin elinden kurtarmağa çalışıyor.

Ne yaptığımı bilmiyorum. Tabancamı çektim hemen! Altı el boşalttım arka arkaya. Ortalık birbirine karıştı. Düdükler çalındı. Kendime geldiğim vakit karakoldaydım. Neyse, lâfı uzatmıyalım. Askerlerden birini öldürmüş, ikisini yaralamışım ve

Muhtar sözünün burasında birdenbire durdu. Sonra başını yere eğerek:

— Karım da attığım kurşunlardan biriyle ölmüş! dedi.

Sustu.

Hüseyin hayretle başını kaşıyor. Öteki mahkûmlar anlamadıkları bir dille konuştuklarımıza farkında olmaksızın alâka gösteriyorlar.

— Sonra, dedim.

— Sonrası, dedi. İşgâl kuvvetlerinin muhtelit dîvanı harbi beni buraya gönderdi işte.»

Halit Cemil okumasını bir an bıraktı, sonra Gökselin hatıra defterinin bir yaprağını geriye doğru açarak bir satırın üstünde durdu:

«— Ben Gümüş oğullarındanım. Bir kızım, bir de oğlum var.»

Bu «Gümüşoğulları» sözü ona birşeyler hatırlatıyor. Evet, Ayşe. Ayşe de ona:

— Nuriyle ben Gümüşoğullarının en son çocuklarıyız! demişti.

Demek ki Ayşenin babasıyla Göksel Güyanda kürekte tanışmışlar. Peki ama sonra Ayşenin babası Muhtar bey ne olmuş? Ayşe nasıl olmuş ta Gökselle evlenmiş? Ayşe Gökselle evlendikten sonra kardeşi Nuriyi niçin on yıl aramamış, görmemiş? Ayşe niçin Gökseli öldürmek istiyordu? Göksel İstanbula milyoner olarak nasıl gelmiş?

Halit Cemil birdenbire kafasının içini kovandan boşanmış bir arı sürüsü gibi dolduran bu sorguların cevabını bulmak için Gökselin defterini okumaktan başka çare olmıyacağını anladı. Tekrar defteri açtı, kaldığı yerden, bir sayfanın son iki üç satırından okumağa başladı:

«Muhtar, ben ve Hüseyin birbirinden ayrılmıyan bir sacayağı olduk. Hapishanede bir ay daha kaldıktan sonra bizi çıkardılar ve 1 numaralı yola taş kırmağa gönderdiler.»

Halit Cemil defterin yaprağını çevirdi. Fakat karşısına bir boş sayfa çıkınca şaşırdı. Telâşla defteri karıştırdı. Defterin son taraflarında bir tek satır bile yoktu. Hatıranın birdenbire kesildiği sayfaya bir daha baktı ve o zaman farkına vardı ki, bu sayfadan itibaren bir çok yapraklar koparılmıştır.

Dışarda sabah oluyor. İstiklâl caddesinden ilk tramvay gıcırtıları geçti. Sütçü beygirlerinin nal ve güğüm sesleri. Bir iki otomobil kornası.

Odadaki elektrik lâmbası bütün gece kanını akıta akıta tükenmiş gibi bembeyaz bir ışıkla çekişiyor.

Halit Cemil kalktı. Lâmbayı söndürdü. Gökselin hatıra defterini saklamak istiyor.

Yatağa gitti. Yastığı çekti. Söktü. Pamukların arasına gizledi defteri. Sonra yastığı dikerek yerine koydu.

Dışarda hayat başlamıştır artık, birbiri peşinden bağıra bağıra zerzavatçılar geçiyor mahalleden.

Halit Cemil derin bir inkisar içinde. Defter ona bir çok şeyler öğretti. Fakat büyük sırrın tam kapısını açarken anahtar kayboluverdi.

En iyisi artık hiç bir şey düşünmemek. Yalnız Ayşenin hâtırasını gömerek yüreğe, Anadoluya gitmek.

Uyku gözlerinden akıyor. Yatağa doğru yürüdü. Soyunmadan uzanacak.

Tam kendini somyanın üstüne bırakıyordu ki, birdenbire oda kapısı açıldı.

Halit Cemil olduğu vaziyette dona kaldı.

Kapıda tabancasını çekmiş iki siville iki resmi polis duruyordu.

Polislerden birisi odanın ortasına doğru ilerledi:

— Kımıldama! dedi. Seni, milyoner Gökselin katili olmak suçuyla kanun namına tevkif ediyorum!

VII

MİLYONER GÖKSELİN SABAHI

Matmazel Rozun evinde Ayşenin ayıldığı ve kendi odasında Halit Cemilin tevkif edildiği sabah Göksel, uşağı Aliden haber beklemenin verdiği sabırsızlıkla Bebekte bir yalının üst katındaki odada yukarı aşağı dolaşıyordu.

Sinirliydi. Aliden hâlâ haber yok.

Büyük Otelde Halit Cemili kendi yerine geçirdikten sonra doğru buraya gelmişti. Burada gizleniyordu. Onun burada gizlendiğini uşağı Aliden başka kimse bilmiyordu.

Halit Cemilin, kendine ikiz kardeşi gibi benziyen bu adamın varlığını çok garip bir tesadüfün sonunda

öğrenmişti. Çoktandır göz hapsinde bulundurduğu karısı Ayşeyi bir gece takip etmiş, onun kardeşi Nuriyi görmek için girdiği apartmandan sabaha karşı çıktığını öğrenmişti. Genç kadının sarhoş kardeşinin yanında niçin böyle geç vakte kadar kaldığını tahkik edince, işin içinden Halit Cemil çıkıvermişti.

İşte o zaman sadece vahşi bir kıskançlıkla Halit Cemili tanımak istemiş ve kendisine onu gösterdikleri vakit, aralarındaki benzerliğin hemen farkına vararak bu işten iki katlı istifadeyi düşünmüştü.

İstifadeden birisi, karısının aşığını karısına öldürtmek...

İkincisi de, karısının kurşunu boşuna giderse, bir müddet öteki düşmanlarını oyalamak.

Fakat işin akışı hiç te umduğu yere gitmemişti.

Ayşe Halit Cemili Göksel sanarak ateş etmişti ama, hem kurşun boşa gitmiş, hem kadın şüpheye düşmüştü.

Mesele bu kadarla bitse yine iyi! Halit Cemil oynamağa razı olduğu rolden vazgeçmişti.

Fakat...

Dışardan oda kapısına vuruldu.

Göksel seslendi:

— Gir!

İçeri giren Aliydi.

Göksel telâşla sordu:

— Ne haber Hüseyin?

Ali bu suale cevap vermeden önce, kuru bir ihtarda bulundu:

— Çok telâşlısın! Bana hâlâ Hüseyin diyecek kadar kaybetmişsin kendini.

Göksel kızardı:

— Affedersin, dedi. Sonra tekrar sordu:

— Ne var ne yok Ali?

Eski ismiyle Hüseyin, yeni adıyla Ali bir koltuğa gömüldü.

— İşler şimdilik yolunda, dedi. İyi ki her ş i düşünüp senin kaybolduğunu polise haber verdim. Y sa...

Ali sustu.

Göksel sabırsızlıkla sordu:

— Yoksa?

— Yoksa Halit Cemili elden kaçırıyorduk.

— Neden? Nasıl?

— Anlatıyorum. Dinle. Halit Cemilin peşine taktığım Sıtkı yok mu?

— Eee? Var! Ne yaptı Sıtkı? Yoksa işi beceremedi mi? Bir aksilik mi oldu

Gökselin yüzü sapsarıydı. Ali hayretle milyonere baktı:

— Seni hiç bu kadar sinirli görmemiştim, küçük bey! Ne oluyorsun? Güyanda bile bu hale düşmemiştin. Dur! Kendine gel! Yoksa işin içine kıskançlık ta girdiği için mi böyle oluyorsun? Ne de olsa babanın oğlusun! Bilirsin ya, o da Lüsinin yüzünden az daha boğacaktı seni...

— Gevezeliği bırak ta anlat!

Gökselin verdiği bu emri Ali gülümsemeyle karşıladı. Sonra ağır ağır atlatmaya başladı:

— Sıtkı herşeyi hazırlamış. İş ilk önce yolunda gitmiş, o kadar yolunda gitmiş ki Halit Cemil sanki davetliymiş gibi Sıtkının hazırladığı evin semtine tıpış tıpış ayaklarıyla gitmiş. Sıtkının oynadığı muhabbet tellâlı rolüne çabucak kanmış. Eve girmiş...

Göksel yine dayanamadı:

— Alâ öyleyse! Aksilik çıkmamış demek.

— Hayır. Buraya kadar bilâkis işler tıkırında gitmiş ama, Zehra işi berbat etmiş.

— Zehra da kim?

— Sıtkının dostu. Halit Cemille Zehra arasında öyle bir ahbaplık peyda olmuş ki, birdenbire kız Halit Cemile işi bildiği kadar açmış.

— Hay aksi!

— Senin anlıyacağın Halit Cemili temizliyememişler. Fakat...

— Artık bunun fakatı kaldı mı?

— Kaldı elbette. Benim her ihtimali düşünüp polise haber vermiş olmaklığım sayesinde demin, bundan yarım saat önce Halit Cemil, milyoner Göksel'in katili olmak şüphesiyle tevkif edildi. Üstünde senin yanlışlıkla verdiğin bir milyon sterling de çıkınca mesele kalmıyacak.

Göksel geniş bir nefes aldı.

— Oh! dedi. Şimdilik kafese girdi demek. Bu netice tam olmasa da hiçten iyi!

Bir müddet karşılıklı sustular. Söze başlıyan Ali oldu:

— Ayşeyi sormuyorsun, dedi.

— Ondan şimdilik belâ gelmez de...

Ali güldü.

— Öyle deme! Az daha Ayşe öbür dünyayı boyluyordu. Fakat bereket versin ki, zamanında yetiştik. Kendisini denize atarken yakaladık.

Göksel bu sefer sesinde garip bir acıyla sordu:

— Peki şimdi Ayşe nerede?

— Rozun evinde hapis. Benim şaraptan da içirmiş-

ler. Zaten ölü gibiymiş, büsbütün iradesini kaybetmiştir.

Ali yine sustu. Artık soğukkanlılığını mavi çelik gözlerinde yeniden toplamış olan Göksele bakıyor. Çoktandır Gökselin bu kendisinden emin hali onu sinirlendiriyor. Demin Gökseli birdenbire telâşlı ve şaşırmış görünce derin bir haz duymuştu. Beraber geçen karmakarışık, karanlık hayatlarında parsayı hep onun toplamış olması Aliyi yavaş yavaş Göksele düşman yapmıştır. Şimdi onun en küçük mağlûbiyetlerinden bile zevk duyuyor. Eğer hâlâ Göksele yardım ediyorsa, bu büyük ve tamir edilmez bir mağlûbiyetin yalnız onu değil, kendisini de mahvedeceğini bildiği içindir.

— Ne sustun Ali?

Gökselin bu apansız suali Aliyi kendine getirdi:

— Hiç, dedi. Düşünüyorum.

— Neyi düşünüyorsun?

— İki şeyi.

— Birer birer anlat.

— Anlatayım. Birincisi şu: Halit Cemil tevkif edildi. Ayşe Rozun evinde hapis, fakat...

— Fakatı kalmadı artık bunun...

— Kaldı. Fakat Ayşenin kardeşi Nuri elini kolunu sallıya sallıya dolaşıyor hâlâ.

Göksel güldü:

— Dolaşsın, dedi. Ne yapalım. Eğer elini kolunu sallıya sallıya dolaşmasını azıtırsa «yoruldun artık bay Nuri!» biraz istirahat et!» deriz ona da. Hem buna da pek ihtiyaç kalmaz sanırım. Nuri hastalıklı, sarhoş herifin biri. Bizi zahmete sokmadan kendi icabına kendisi bakar yakında...

Ali bu sözlere doğrudan doğruya cevap verecek yerde:

— Bak, hâlâ benim için küçük beysin. Sana bir şey söyliyeyim mi? Nefret korkuyu doğurur.

Göksel yine güldü:

— Ne o Ali, dedi. Şimdi artık ata sözleri mi icat etmeğe başladın! Nefret korkuyu doğurur ne demek?

Ali kalın ve kısık bir sesle cevap verdi:

— Demek istiyorum ki, bir insan nefret ettiği bir insandan korkmağa başlar.

— Nuri nefret ettiği için korkuyor ama, sen de Nuriden nefret ettiğin için korkuyorsun. Sarhoş, hastalıklı herif diye korkunu örtmeğe çalışma!

— Bu ne dehşetli hüküm böyle, hem...

Gökselin sözü yarıda kaldı.

Sokak kapısı çalındı. Üç kısa, iki uzun, bir kısa olmak üzere altı defa kapının zili öttü evin içinde.

Ali:

— Bizimki geldi, dedi. Ve aşağı kapıyı açmağa gitti.

Göksel bir sigara yaktı. Pencerenin yanına giderek denize bakmağa başladı. Ayşeyi düşünüyordu. Rozun evinde hapsedilen Ayşeyi. En çok ve biricik sevdiği, fakat aynı zamanda en çok nefret ettiği, en çok çekindiği, korktuğu insanı.

Odaya girdiler.

Göksel döndü. Karşısında Aliyle, Ayşeyi denize atılırken kurtarıp matmezel Rozun evine hapseden adam vardı. Göksel onlara doğru ilerledi.

— Meseleyi öğrendim, dedi. Aferin, vaktinde yetişmişsin.

Ayşenin kurtarıcısı yılışarak cevap verdi:

— Peşindeydim zaten. Yalnız bilmem Ali size söyledi mi, kendini denize atmak istediğinin sabahı Halit Cemilin apartmanına uğradı. Fakat çok kalmadı, yukarıda. Hemen çıkıp indi. Elinde mektuba benzer bir şey vardı. Onu bırakmış olacak herhalde.

Göksel kıpkırmızı oldu. Ayşenin ölüme gitmeden önce son hatırladığı insanın Halit Cemil olması yüreğine bir bıçak gibi girdi. Soğuk bir sesle:

— Ne yapalım, dedi. Aşığına mektup yazmış diye ölümüne göz yumacak değildik ya!

— Ben de öyle düşündüğüm için, işe tam zamanında müdahale ettim.

Bu cevap her nedense Gökseli sinirlendirdi:

— İyi etmişsin dedik ya, dedi. Sonra sesini yumuşatarak ilâve etti:

— Ne yapacağım biliyor musun?

— Hayır, efendim.

— Bu gece Rozun evine gideceğim. Ayşe hâlâ Alinin şarabının tesiri altında değil mi?

Ali söze karıştı:

— Benim şarabın tesiri tam bir hafta sürer, dedi. Sonra Ayşenin kurtarıcısına döndü:

— Şarabın içine kaç damla damlattın ondan? dedi.

— Dört.

— Tamam! Dört damla onu tam bir hafta sersem eder.

Göksel dalgın:

— Alâ, dedi. Anlaşıldı mı? Bu gece matmazel Rozun evine gideceğim. Sen haber ver Ali.

Ali:

— Bilmem ama, ihtiyatsızlık olmaz mı? diye itiraz

etmek istedi, fakat Gökselin artık adamakıllı çelikleşen gözlerinin soğuk korkunçluğu karşısında:

— Peki, dedi. Haber veririm.

Ali çıktı.

Gökselle Ayşenin kurtarıcısı yalnız kaldılar. Göksel cebinden, saymaksızın bir deste para çıkardı:

— Al şunları, dedi.

Herif paraları aldı, saydı.

— Üç bin, dedi.

Göksel karşısındakine iyice sokulmuştu artık. Gözlerinin içine bakıyordu.

— Evet, üç bin. Fakat, bu üç bini altı bin yapmak için Nurinin hesabını görmen lâzım.

— Şu sarhoş herifin mi?

— Evet!

— Kolay. Başka emriniz?

— Yok!

— Allaha ısmarladık.

— Güle, güle. Aliye de söyle. Sana yardım etsin.

VIII

SARI HÜMMA

Nuri apartınana dönüp de Halit Cemili odasında bulamayınca telâşlandı. Belki bana bir mektup bırakmıştır, diye her tarafı iyice araştırdı. Fakat hiç bir şey yoktu.

Aklına gelen ilk şey hemen Gökselin Ayaspaşadaki evine gitmek oldu. Fakat sonra bundan vazgeçti. Kendi kendine:

— Sersem gibi aldatıldım, dedi. Zaten Cemil ve Göksel diye iki ayrı adam yoktu. Göksel Cemil ismiyle burada bana komşu, beni kontrol etmek için yaşıyordu. Cemil ve Göksel aynı adamdır.

Fakat biraz daha düşününce bunu da doğru bulmadı. Çıldıracak gibiydi artık. Sokağa fırladı.

İstiklâl caddesinde yine gecedir. Yine parlak elektrik ilânları, yine dolup boşalan sinema kapıları, otomobiller, tramvaylar.

İpek sinemasının önünde durdu. Kapının üstünde Ayşeye çok benziyen bir yıldızın koskocaman renkli afişi asılı.

Ayşeyi düşündü. Hem kızdı. Hem acıdı. Kim bilir şimdi nerededir? Ayşenin başından geçenlerden haberdar değildi.

Yürüdü. Karşıdaki tütüncüden bir AKŞAM Gazetesi aldı. Okuya okuya dalgın gidiyordu ki birden durakladı. Gazetede bir haber:

«ESRAR PERDESİ AÇILIYOR!»

«Milyoner Gökselin katili olmak suçuyla Halit Cemil adında biri yakalanmıştır. Halit Cemilin üstünde 1 milyon sterlinglik bir kâğıt bulunmuştur. Suçlu cürmünü inkâr etmekte ve saçma sapan ifadeleriyle tahkikatı karıştırmak istemektedir.»

Nuri bu havadisi bir daha okudu. Sonra:

— Demek ki hakikaten Halit Cemil başka, Göksel başka, diye mırıldandı.

Gazeteyi cebine yerleştirdi. Kalabalığa karıştı.

.....

.....

Ayşenin kurtarıcısı yanındaki Aliyi dürttü:

— İşte şu önümüzde giden o! diye fısıldadı.

İkisi de adımlarını sıklaştırdılar. Nuri tam Ağa Camiinden sağa saparken yetiştiler ona. Ali hızla Nurinin yanından geçerken omuzuna çarptı. Sonra durdu, döndü ve bağırdı:

Nuri tam omuzuna çarpan, hem de üstüne üstlük küfredip bağıran bu sarhoş adamın karşısında, her vakit başına böyle işler gelen bir insan soğukkanlılığıyla:

— Haydi işine git, dedi.

Fakat Ali kör kütük sarhoş taklidi yapmakta devam ederek haykırıyordu:

— Sen işine git. Olur iş değil be. Sanki koskoca cadde babasının malıymış gibi... İnsanı kovmağa kalyor bir de...

Nuri cevap vermedi. Yürüdü. Fakat Ali peşini bırakmıyordu artık. Nihayet bir an geldi ki, Nuri dayanamadı. Döndü. Alinin suratına bir tokat aşketti.

İşte tam bu sırada Ayşenin kurtarıcısı araya girdi. Aliye çıkıştı:

— Sıkılmıyor musun? Hem kör kütük sarhoş oldun, hem de elâlemi rahatsız ediyorsun.

Ali yediği tokadın acısından büsbütün iki yana sallanırken, Ayşenin kurtarıcısı, büyük bir nezaketle Nuriye döndü:

— Affedersiniz bayım, dedi. Kusura bakmayın. Biraz fazla kaçırdı. İyi çocuktur yoksa! Arkadaşımdır.

Tekrar Aliye çıkıştı:

— Haydi işte evine geldin. Defol git. Senin yüzünden başıma gelmiyen kalmıyor zaten.

Ali homurdanarak kapısı açık duran karanlık apart-

manlardan birine girerken, Nuri Ayşenin kurtarıcısıyla konuşuyordu.

— Zarar yok canım. Sarhoşluk bu.

Ötekisi Nurinin koluna girmişti.

— Olur mu ya canım. Bu bir değil ki. Demindenberi yapmadığı kalmadı. Her ne hal ise. Buyurduğunuz gibi sarhoşluk bu. Fakat her felâketin hayırlı bir tarafı olurmuş. Bu vesileyle müşerref olduk. Benim adım Ahmet. Ahmet Aktuğ...

Nuri de kendini takdim etti:

— Ben Nuri Gümüşoğlu.

— Müşerref oldum. Şimdi arzu buyurulursa dostluğumuzu takviye için, şöyle bir iki kadeh atalım.

Nurinin red edemiyeceği biricik teklif buydu.

— Hay hay, dedi. Sonra gülerek ilâve etti:

— Pilâvdan kaçanın kaşığı kırılsın!

Nuriyle Ahmet kolkola karanlık sokaklardan birine saparlarken, Ali girdiği apartmandan çıktı ve gülerek arkalarından baktı.

Yeni ahbaplar karışık sokaklardan bir hayli yürüdüler. Nuri yarı şaka yarı ciddi:

— Uf! dedi. Bir kadeh rakının peşinden hiç bu kadar yürümemiştim.

Ahmet işi büsbütün şakaya dökerek:

— Sabredin biraz, diye cevap verdi, sabredin biraz. Malûm ya: «Sabreden derviş muradına ermiş.»

Biraz daha yürüdüler, sonra geçtikleri sokaktan çok daha karanlık, çok daha dar bir sokakta bir evin önünde durdular. Beyoğlunun bazı arka sokaklarında birdenbire rastlanan eski zengin Rum evlerine benziyordu burası.

Ahmet:

— Geldik, dedi. Yanılmıyorsam burası olacak.
— Siz de buraya ilk defa mı geliyorsunuz?
— Evet. Keyfine düşkün bir arkadaş tarif ettiydi.
— Peki ama burası neresi böyle?
— Şimdi anlarsın!
— Canım buranın adı sanı yok mu?
— Var. Nasıl olmaz. Buraya «Sarı Hümma» derler.

Ahmet evin kalın tahta kapısını açtı. Bir taşlığa girdiler. Taşlık çok hafif bir sarı ışıkla aydınlanmıştı. Nuri etrafına bakındı. Bu acayip sarı ışığın nereden geldiğini göremedi. Taşlıkta biraz yürüdükten sonra aşağıya, bodruma inen bir merdiven ağzına rastladılar. Burası da aynı esrarlı sarı ışıkla aydınlanmıştı.

Nuri önde, Ahmet arkada merdivenlerden indiler. Bir kapı. Kapıyı açtılar. Bir bodrum.

Bodrumun havası rütubetliydi. Yine aynı sarı ışıkla aydınlanmıştır. Duvarda acayip kübik nakışlar var. Nuri bu acayip nakışlara dikkatle bakınca bunların rengârenk deniz hayvanları resimleri olduklarını anladı. Ekspresyonist bir uslûpla yapılmış istakozlar, ahtapotlar, deniz yılanları, acayip deniz otları...

Duvarların kıyılarına kaba tahta masalar ve sıralar konmuştu.

Ahmet Nuriyi bu masalardan birinin başına oturttu. Kendisi de karşısına geçti.

Nuri sordu:

— Ne acayip yer burası böyle!

Ahmet gülerek cevap verdi:

— Hakikaten öyle. Dedim ya, ben de ilk defa geliyorum. Fakat benim keyfine düşkün ahbaba göre Türkiyenin en iyi rakısı, yani en iyi kaçak rakısı burada

bulunurmuş. Sonra mezeleri de emsalsizmiş. Siz şu duvarlardaki resimlere bakın. Bizim bildik diyordu ki, buraya bilhassa artistler, sanatkârlar gelirlermiş. Duvarlardaki resimler yarının dâhilerinin eserleriymiş. Garson! Bize rakı.

Garson emri alıp uzaklaştı.

Nuri bir müddet duvarlardaki resimleri seyrettikten sonra yavaş yavaş sinirlenmeğe başladı.

— İyi ama, dedi. Ben ne artistim, ne de hokkabaz. Burası kasvetli. Çok canım sıkılıyor.

Karşı masalardan birinde kalabalık vardı. Fısıltıyla konuşuyorlardı ama, arasıra sesleri yükseliyordu. Zaten bodrumda onlardan başkası da yoktu.

Nuri karşısında konuşulanlara kulak kabarttı. İçlerinde Hasan dedikleri biri vardı, yumruğunu masaya vurarak bağırıyordu işte:

— Âlâ. Sözüm söz! Beş yüz kâat verirseniz herifi temizlerim!

— Oldu. Yalnız iki yüz ellisi peşin, iki yüz ellisi işi gördükten sonra. Razı mısın?

— Razıyım. Çık papelleri!..

Nuri birdenbire ayağa kalktı.

Ahmet onu oturtmağa çalışıyor gibi yaparak:

— Otur canım, dedi. Başınızı belâya mı sokacaksınız. Bırakın elin itlerini!..

Fakat Nuri alkoliklerde görünen anî delilikle kendini kaybetmişti:

— Bırakın beni, diye haykırdı. Herifler gözümün önünde adam öldürmek için pazarlığa girişiyorlar. Bunlar da artist değil ya! Bunlar da yarının dahileri değil ya!

Zaten kolunu şöyle yalancıktan tutan Ahmedin elinden kurtularak karşı masaya doğru ilerledi.

Tam bu sırada bodruma inen merdivenin üstünde bir gölge görünüp kayboldu. Bu Aliydi. Kendisini Ahmet diye tanıtan Nurinin yeni ahbabı Aliyi görmüş ve gözünü kırpmıştı.

Nuri masaya yaklaştı ve suratı kıpkırmızı sordu:

— Kimi öldürmeğe hazırlanıyorsunuz be?

Masalardakiler birdenbire ayağa kalktılar. İçlerinden biri iri yarı dev gibi bir adam.

— Seni, dedi. Seni sinek gibi ezeceğim, kârata!.

Bu sözleri söyliyen Hasan denendi.

Ötekiler bağırıştılar:

— Ver şu züppenin ağzının payını Hasan. Ek bayıma bir tane!

Nuri birdenbire dehşetli bir sızı duydu yüzünde. Burnunden kan boşandı. Sendeledi. Hasanın yumruğunu tam iki kaşının ortasına yemişti. Başı döndü. Gözleri karardı. Düşmemek için kendini zor tuttu.

Etraftan bağırışıyorlar:

— Bir tane daha ek Hasan! Bir tane daha!

Nuri ikinci yumruğu yememek için geri çekildi.

— Bana bakın, dedi. Eğer bir parça erkekseniz teke tek döğüşürüz.

Hasan kahkahalarla güldü:

— Âlâ! Bayım başabaş dövüşmek istiyor. Hazır ol öyleyse...

Ceketini çıkardı. Ötekiler iki yana çekilmişler, ellerini uğuşturarak ve gülüp küfrederek Nurinin kaç dakikada hapı yutacağını hesap ediyorlar.

Kavga başladı.

Nuri ağır ağır, korkunç bir soğukkanlılıkla Hasana

yaklaştı. Gözlerinde sevinçli bir ışık var. Hasanın kendisinden çok daha kuvvetli olduğunu görüyordu. Fakat Amerikan Kolejinde okurken öğrendiği ve mektep şampiyonu olduğu boksa güveniyordu.

Hasan kendisine doğru ağır ağır yaklaşan düşmanının üstüne saldırdı. Vahşi bir hayvan gibi uluyarak Nurinin kafasına iki korkunç, sersem edici, kör edici yumruk salladı. Fakat derhal büyük bir şaşkınlık içinde, yumruklarının boşa gittiğini gördü. Bir an önce karşısında duran Nurinin kafası sanki yok oluvermişti. Kızdı, köpürdü. Tekrar saldırdı Nurinin üstüne. Fakat Nuri civa gibi. Durmadan iki yana kayıyor. Hasanın kocaman kıllı yumrukları boyuna boşluğu, havayı dövüyor.

Hasan çıldıracak gibidir. Küfrediyor.

Bir daha saldırdı. Fakat bu sefer yumrukları boşluğu bile dövmek imkânını bulamadılar. Kolları ortalarından kırılan iki dal gibi düştü. Birbiri arkasına karnına ve midesine yediği iki yumruğun acısıyla böğürdü.

Etraftan bağırışıyorlar:

— Haydi be Hasan!

— Uzattın işi be!

Fakat Hasanın yüzü sapsarıdır. Güçlükle nefes alıyor.

Ağır ağır Nurinin üstüne doğru yürüdü. Şimdi onda yıkılmağa yüz tutmuş büyük, harap bir yapı hali var.

Nuri bu üstüne doğru yıkılarak gelen koskocaman gövdenin altında kalmamak için onun sol gözüne indi yumruğu ve iki adım geri sıçradı.

Yumruğu ağır değildi ama, Hasanın sol gözü birdenbire şişti.

Artık kudurdu Hasan. Nurinin karnına doğru bir

tekme salladı. Fakat Nuri, bir balyoz ağırlığıyla karnına inmek istiyen bu ayağı yarı yolda elleriyle yakalayıp çekince, Hasan yuvarlandı yere. Başı kof bir karpuz gibi taşlara çarptı. Sonra ağır ağır kalktı düştüğü yerden. Tekrar saldırdı.

Döğüşenler dört beş defa daha kapıştılar. Bütün bu kapışmalar sonunda Hasanın alt dudağı yarılmış, burnu ezilmiş, göğsü kan içinde kalmıştı.

Fakat pes demiyor. Elleri arasından su gibi dökülen bu züppeyi nasıl olsa bir punduna getirip yakalıyacağından emin. İşte fırsat geldi. Nurinin ellerini yakaladı.

Hasan yanılıyor. Nuri düşmanın kocaman pençeleri içine düşen ellerini kurtarıverdi ve herifin boş böğrüne insafsız ve öyle şaheser yumruklar indirmeye başladı ki, bunların her biri bir öküzün canını çıkarabilirdi.

Hasan için yapılacak bir iş kalıyordu. Kaçmak ve bıçağa sarılmak.

Bunu yaptı, kaçtı. Sonra kuşağından bıçağını çekerek, bir ok hızıyla fırlattı Nurinin göğsüne.

Bıçak hedefini bulmadı.

Nuri haykırdı:

— Ha? Hesapta bu da vardı demek? Öyleyse, bekle.

Attığı bıçağın boşa gitmesiyle, ne yapacağını bilmez hale gelen Hasanın üstüne atıldı:

— Al! dedi. Bu yumruk da nizama uygun değildir ama, sen istedin!

Suratının orta yerine yediiğ yumrukla Hasan yere yuvarlandı. Nuri şimdi yerde upuzun yatanın kafasına kundurasının burnuyla bir de tekme salladı.

— Futbolda frikiki böyle çekerler!

Etrafına bakındı:

— Daha var mı? dedi. Ziyafete gelmek istiyen yok mu içinizde?

Hiç kimse cevap vermiyor. Ortalık öyle sessiz ki, bir sinek uçsa duyulacak.

Nurinin gözüne bodruma inen merdiven ilişti, birdenbire. Orada bir gölge, yukarı doğru, gürültü etmeden çıkmak istiyor.

Hemen merdivene atıldı ve gölgeyi, Aliyi yakaladı yakasından. Sürükliyerek aşağı indirdi:

— Vay sen misin? Ben seni bir yerden tanıyacağım. Ha! Şu bana yolda çatan sarhoş! Amma da çabuk ayılmışsın. Dur bakalım, beni buraya davet eden arkadaşın ne yapıyor?

Alinin yakasını bırakmadan süratle geriye döndü. Bu hareketi tam zamanında yapmıştı. Çünkü, işin sarpa sardığını gören Ahmet, bir bira şişesini yakalamış, arkadan Nurinin kafasına indirmek üzereydi.

Nuri Aliyi yana doğru itti ve bir anda elinde peyda oluveren tabancasını Ahmedin tuttuğu bira şişesi üzerine boşalttı.

Şişe parça parça oldu.

— Eğer kafanı da, kafanızı da şu şişe gibi parça parça etmemi istemezseniz, teker teker sıraya dizilin bakalım.

Bu adamların hiç biri tabancadan korkar, ölümden çekinir değillerdi, ama afallamışlardı.

Hâlâ yerde upuzun yatan Hasanı da alarak bodrumun bir köşesine sığındılar.

Nuri tabancasını onların üstünden ayırmıyarak geri geri merdivenlere kadar geldi. Sonra birdenbire arka-

sından ölüm kovalıyormuş gibi, merdivenleri çıkıp, taşlığı geçti ve sokağa fırlattı kendini.

İstiklâl caddesinin alaca aydınlığında kendini bulduğu vakit, artık bir adım daha atacak hali kalmamıştı.

Bir pastacı dükkânına girdi:

— Sıcak bir çay, dedi.

Kafasının içi karmakarışıktı. Öyle heyecanlı ki şimdi, üstünün başının yırtılmış olduğunu, etraftaki masalardan kendisine baktıklarını bile farketmiyor.

Mırıldanıyor sade:

— Bu Gökselin işidir. Babam, kız kardeşim, Halit Cemil... Şimdi sıra bana geldi. Demek Halit Cemil Gökseli öldürmedi. Göksel yaşıyor...

IX

KASTAMONU ÂLEMİ

Gökselin matmazel Rozu ziyaret edeceği havadisi «Bu gece bize çok zengin bir Anadolu tüccarı» gelecekmiş şeklinde evin kızları arasında yayıldı.

Matmazel Rozun evi yarı açık, yarı kaçak işliyen bir müessesedir.

Salon baştan aşağı temizlendi.. Her odada yatak çarşafları değiştirildi. Pembe abajurların tozları alındı. Lavabolar yıkandı. Çünkü, zengin misafirin kiminle, hangi odada kalacağını önceden kestirmek kâbil değildir elbet.

Akşama doğru Ali, matmazel Roza bir daha telefon etmiş:

— Bizimki bir Kastamonu Âlemi yapmak istiyor. Ona göre hazırlanın! demişti.

Matmazel Rozun Kastamonu Âlemi hakkında hiç bir fikri yoktu. Fakat, Anadoluda bir şehir olduğunu hayâl meyal hatırlıyordu. Ali de telefonda fazla izahat vermediği, daha doğrusu veremediği için bu acaip arzuyu yerine getirmeği ancak bu suretle mümkün buldu.

Beyoğlunda maskeli balolar için elbise kiralıyan dükkânlardan şalvarlar getirildi. Matmazel Rozun bütün kızları bu alafranga şalvarı giydiler.

Ayşeye de zorla mavi bir şalvar ve şalvarın üstüne dar, göğsü açık, sırmalı, kırmızı bir çepken giydirildi.

Ayşe bu yarı uydurma, yarı köylü kıyafetiyle harikulâde güzel. O kadar güzel ki, Matmazel Rozun en gözde kerimelerinden olup ancak bu geceki gibi büyük törenlere davet edilen Süheylâsı bile onu görünce:

— Eğer misafir bu acemi çaylağı beğenir ve kalmak isterse, kıyametleri koparırım. Saçını başını yolarım bu sersem kızın. Ve sonra Ayşenin saçını başını yolmak arzusunu birden bire öyle kuvvetle duymuştu ki, hemen genç kadının üstüne atılmıştı.

Ayşe büyük bir güçlükle Süheylânın elinden kurtarıldı.

Salonda şahane bir içki masası. İstakozların en kırmızı en etlisi, en büyükleri. Billûr taklidi, kübik çanaklarda her tanesi küçük bir siyah inci iriliğinde havyarlar. Balık yumurtasından, yumurtalı piyaza varıncaya kadar mezelerin çeşidi ve rakı, bira, şarap.

Ayşe Süheylânın elleriyle didiklenerek büsbütün ser-

semliyen güzel başını sırmalı kırmızı cepkeni üstünde kansız, mermer bir heykel başı gibi taşıyarak bütün bu hazırlıklara çok bir şey anlamıyan gözlerle baktı.

Artık içinde ölme arzusu yoktur. O, nasıl olursa olsun, bir an evvel buradan kaçmak istiyor. Fakat, iradesi hâlâ o kadar çocuk ki, bu «nasıl olsun»u bir türlü halledememekte.

Evin içinde bütün ışıklar yakıldı. Hele salon pırıl pırıl. Rengârenk karnaval şalvarları ve boyalı yüzleriyle kızlar sabırsızlanıyor artık.

Süheylânın gözü Ayşede. Bundan üç yıl önce matmazel Rozun eliyle giydiği taca rakip çıkan bu münasibetsiz kızın bir yerini kırmak, ona bir kötülük etmek için fırsat kolluyor.

Aşağı kapının zili birdenbire çalındı. Salonda kızlar telâşlandılar. Süheylâ büyük aynaya son bir göz attı. Matmazel Roz telâşla merdivenleri indi. Gelen büyük misafire kapıyı kendisi açmak istiyor.

Ayşe olduğu yerde sapsarı durmaktadır. Kimin geleceğini bile bilmiyor. Birşeyler anlıyor, fakat anlamıyor.

İşte salonun kapısı büyük bir gürültüyle açıldı.

İki yanına sallana sallana, zilzurna sarhoş Göksel girdi içeri.

Yanında üç erkek daha var.

Matmazel Roz da girdi. Göksel bir koltuğun üstüne attı kendisini. Gürültülü bir nefes aldı. Sonra, koltuğun kenarına dayanarak ayağa kalktı ve bağırdı:

— Burası da amma sıcak ha!... Küçük bayanlar, bayancıklar, ben bunalıyorum. Siz bunalmıyor musunuz?

Matmazel Roz bütün kızların yerine cevap verdi:

— Bunalıyorlar, paşam!

— Öyleyse, ne diye soyunmuyorlar? Bu şalvarların, cepkenlerin içinde bayanları boğmak mı istiyorsun be matmazel Roz? Söyle, soyunsunlar. Çıkarsınlar üstlerinden bu kumaş yığınlarını. Güzel kadınlara en yaraşan kumaş yalnız kendi derileridir.

Birdenbire silkindi. Cesaret ve itidalini topladı.

Kızlar Gökselin emrini yerine getirmek ve en yaraşan elbiseleriyle, derilerinin kumaşlarıyla kalmağa hazırlanırlarken, Süheylâ göz ucuyla Ayşeye bakıyordu.

Ayşe kımıldanmamıştı bile. Sırma işlemeli kırmızı cepkeni üstünde bir mermer beyazlığıyla dimdik duran başı büsbütün sararmış. Gözleri bulanık. Dişleri birbirine çarparak titriyor.

Bu odaya giren adamı hemen tanımıştı. Bu Gökseldi. Fakat, bu Halit Cemil de olabilirdi. Hangisi?

Göksel yıkıla yıkıla Ayşeye yaklaşıyor. Çelik mavisi soğuk gözlerini kadına dikmiş, bakıyor. Dikkatli, hınçla, nefret ve arzuyla bakıyor ona.

Ayşenin şüphesi kalmadı. Kendisine böyle bakan adam Gökseldir.

Göksel tam Ayşenin yanına gelmişken, birdenbire geri döndü ve salona ilk girdiği vakit oturmuş olduğu koltuğa bıraktı yine kendini. Parmağını Ayşeye doğru uzattı. Roza sordu:

— Bu bayancığın adı ne?

— Ayşe!

— Ayşe! Güzel isim. Ben Ayşe ismine bayılırım. Ayşe! Şu isimdeki ahenge bakın. Ay... ve Şe... İnsan bu ismi söylerken kendini ay ışığı vurmuş dalgın bir gölün üstünde sanıyor. Ay... Şe... Nasıl, ayın ışıltısını, suyun şıpırtısını duyuyor musunuz?

Ayşe korkudan büyümüş gözleriyle Göksele bakı-

yor. Göksel bu bakışı yakaladı. Ve öyle sandı ki, Ayşe tereddüttedir. Kendisinin kim olduğunu kestiremiyor. Hâlâ kendisiyle Halit Cemili birbirine karıştırıyor.

Bu ihtimal Gökseli öyle acı ve acayip bir sevinçle sevindirdi ki, tekrar ayağa kalktı. Zıp zıp zıplamak istiyor. Yanında duran arkadaşlarının birinin kucağına yıkıldı ve onu şapur şupur öperken, Ayşeye bilhassa duyurmak isteyerek söylendi:

— Vaktiyle bir kadın sevmiştim. Bir gece benim olan kadın. Onun da adı Ayşeydi. Ve tıpkı bu bayancığa benziyordu. Ama ne kadar... ne kadar benziyordu!...

Ayşe, kendisini şüpheye düşürmek istiyen bu sözleri belki duydu, belki duymadı. Onun git gide ayılan kafasında şimdi yalnız bir arzu var. Bu salondan fırlayıp kaçmak.

Kapıyla durduğu yer arasındaki mesafeyi şöyle bir tahmin etti. Sonra döndü. Kapıya doğru koşarcasına yürüdü. Fakat, daha eşiğe varmamıştı ki, Gökselin iri, ağır pençeleri kızgın iki demir külçesi gibi omuzlarının üstünde durdu.

Gökselle yüz yüze geldiler.

Göksel güldü:

— Nereye küçük bayancık? dedi. Yukarı çıkmak istiyorsun anlaşılan! Dur, sana yardım edeyim.

Ve Ayşeyi mini mini bir çocuk gibi kaldırıp kucağına aldı.

Ayşe kollarının üstünde, odanın eşiğini geçip üçüncü kata çıkan merdivenlere doğru yürürken:

— Biz şöyle bir rüyâ âlemine gidiyoruz! Beni beklemeyin. Eğlenin, bakın keyfinize!

Odaya girdikleri vakit Göksel, Ayşeyi yatağın üs-

tüne fırlattı. Duyduğu azaplı sevinçten çıldıracak gibiydi.

Bir koltuğa oturdu. Kahkahalarla, deli gibi, zincirden boşanmış gibi gülmeğe başladı.

Ayşenin kafası iyice işliyor artık. Yarı ölüm uykusundan ayılmıştır.

Gökselin kahkahalarla katılmasını fırsat bilip yataktan fırlıyarak, odanın kapısına atılacak kadar kendisinden geçmiştir.

Fakat odanın kapısı eşiğinde, tıpkı aşağıda salonda olduğu gibi yakalandı. Hem bu ikinci firar teşebbüsü Gökseli kudurtmuştu.

Genç kadını tepeli bir tavuğu yakalıyan bir atmaca hınçıyla ensesinden yakaladı. Kuvvetle silkti. Fırlattı odanın köşesine. Ayşe dizüstü düştü.

Göksel kapıyı kilitledikten sonra, Ayşenin karşısına dikildi:

— Ne o? Galiba benden hoşlanmıyorsun! diye homurdandı.

Ayşenin henüz kalkınmağa başlıyan iradesi birdenbire yılıverdi. Şimdi yalnız bir duygunun, karanlık yapışkan bir duygunun, korkunun elindeydi. Korkuyordu. Korku, vahşî bir hayvan gibi onu pençelerine almış. Korku gitgide maddileşiyor. Korku, canını acıtacak, elle tutulur, gözle görülür bir madde oldu. Bağırmak, «imdat!» diye avaz avaz bağırmak istedi. Fakat, sesi çıkmadı.

Göksel bir zavallı kedi yavrusu gibi onu yakaladı yine ensesinden. Ayağa kaldırdı.

Göksel artık sarhoş değildi. Gökselin o acayip, ağrılı sevincinden şimdi yalnız korkunç bir hırs hâkimdir.

Bütün kinini mavi gözlerinde yakarak boğuk bir sesle emretti Ayşeye:

— Soyun!

Ayşe ayakta, sanki bu emri duymamış gibi, kımıldanmaksızın duruyor.

Göksel bir daha tekrarladı:

— Soyun, diyorum sana!

Fakat, Ayşe şalvarı ve sırma işlemeli küçük, dar çepkeni içinde dimdik duruyordu hâlâ.

Göksel birdenbire genç kadının saçlarını yakaladı ve bütün kuvvetiyle çekmeğe başladı. Ayşenin yüzü kıpkırmızı. İnce kaşları yukarı doğru kalktılar.

Göksel sol eliyle Ayşenin saçlarını bırakmaksızın sağ eliyle sırma işlemeli kırmızı cepkeni, genç kadının kollarını acıtıp, omuzlarını sıyırarak çıkardı.

Ayşenin saçları hâlâ elindeydi. Yine kahkahalarla deli gibi gülüyor. Hem gülüyor, hem ağır ağır, parça parça konuşuyor. Şimdi konuşmak ihtiyacı onda deli bir katilin adam öldürmek arzusu gibi birşeydir.

— Sen, diyor, çok hoşuma gidiyorsun. Ama çok... çok... çok... Ne diye kaçıyorsun benden. Ben... kimim biliyor musun? Göksel mi? Emin misin? Ya Halit Cemilsem!... Değil miyim sanıyorsun?... Cevap versene! Hem sanki ne çıkar! Ha Göksel olmuşum, ha Halit Cemil... Sana istediğin kadar para vereceğim.

Göksel bir yandan böyle kesik kesik konuşuyor, bir yandan genç kadının çıplak omuzlarını okşuyordu. Sağ elinin her hareketi, bu çıplak et parçası üzerinde kızıltılı izler bırakıyor.

— Senin adın neydi? Ayşe! Öyle mi? Yalan söylüyorsun. Ayşe milyoner Gökselin karısının adıdır. Yoksa sen o musun? Ha? Söyle! Sen o musun?

Ayşe, artık bir sayıklama haline gelen bu sözleri işitemez, duyamaz hale geldi. Yine birdenbire öyle bir nefretle boğulur gibi oldu ki, başını Gökselin elinden kurtarmak için silkindi.

Fakat Göksel, Ayşenin saçlarını daha hızlı çekerek onu büsbütün sırtüstü getirdi ve bir taş parçası şekline giren sağ yumruğunu genç kadının göğsüne indirdi.

Ayşenin son mukavemeti de kırıldı artık. Bu adamı görür görmez, onun Göksel olduğunu anlamıştı. Fakat, içinde en küçük bir şüphe bile kalmış olsaydı, göğsüne yediği bu yumruk onu hakikate ulaştırırdı:

— Göksel! Göksel! diye mırıldandı. Sen Gökselsin. Yeryüzündeki en büyük düşmanım. En nefret ettiğim adam.

Fakat, Göksel bu mırıltıyı duymadı bile. Küfrederek, bağırıp çağırarak, Ayşeye sahip oldu. Ve Ayşe son yıllarda kaç defa boyun eğdiği bu işkenceye, bir kere daha teslim oldu.

Göksel artık sırtını Ayşeye dönmüş, ağzı yarı açık, horulduyarak uyumaktadır. Yahut uyuyor gibi görünmekte...

Ayşe onun vücudunun temasını daha fazla duymamak için yavaşça çekildi. Yatağın duvara dayanan parçasına sığındı.

Yüksek bir ağaçtan düşmüş gibiydi. Mafsalları sızlıyor. Başı ağrıyor.

Yanında uyuyan hayvanı uyandırmaksızın yataktan inip kaçmayı kalına bile getirmiyor. Bunu düşünecek halde değildir.

Gözleri kapanıyor ağır ağır.

Şimdi ince altın bir zincirin ucunda, boynuna ta-

karak taşıdığı küçük, minimini filler yine meçhul bir yolculuğa çıkmıştırlar.

Kırmızı filler.

Bir gece Halit Cemili erişilmez rüyâ ülkelerine götüren filler...

Kırmızı filler yürüyorlar. Bir altın yağmuru altında Halit Cemile götürüyorlar Ayşeyi .....
.....
.....

Ayşe rüyâsından uyanınca, etrafına bakındı. Ona öyle geliyor ki, pembe abajurlarla aydınlanan oda kan kırmızı bir ışıkla dolmuştur.

Bu kıpkırmızı aydınlığın içinden bütün hayatı en unutulmuş teferruatına varıncaya kadar, bir biri peşi sıra akıp geçti. Babasını gördü. Başında bir kurşun yarasıyla kan içinde eve getirilen anasını gördü. Gökselle ilk karşılaştıkları gün konuştukları sözleri hatırladı. Halit Cemili gördü. Nuriyi gördü.

Kanlı bir gölün suları altında belirip kayboluyorlarmış gibi görünen ve işitilen hadiseler, yüzler, konuşmalar gitgide öyle vazıh oldular ki, korktu. Kapadı gözlerini.

Gözlerini bir an sonra açınca, hayâletler kaybolmuş, sesler geldikleri yere dönmüşlerdi.

Dirseğine dayanarak doğrulmak istedi. Vazgeçti sonra. Hayır, acele etmemeli. En ufak bir ihtiyatsızlık bütün işi alt üst edebilir. Daha vakit var. Uzun tecrübeleriyle biliyordu ki, Göksel bir kere sahiden uyudu mu, uykusu ağırdır ve uzun sürer.

Düşünmek lâzım. Daha, daha düşünmek.

Şimdi kendini çok kuvvetli ve çok kurnaz buluyordu. Artık bir daha yenilmek istemiyor. Bundan daha

mükemmel bir fırsat bulamaz. Eğer bundan da istifade edemezse...

Ağır ağır elini yatağın altına soktu. Orada gizlediği bıçağı ağır ağır çekti, çıkardı. Bıçak küçüktü. Fakat ucu harikulâde sivri...

Bu her vakit üstünde taşıdığı bıçaktı. O gece yarı baygın bir halde bu odaya getirildiği vakit, sırf insiyakıyla, uzun yılların verdiği şuursuz itiyatla bunu yastığın altına gizlemişti.

Şimdi bıçağı elinde evirip çevirirken, Göksele nasıl ıztırap çektireceğini düşünüyor. Onun dayanılmaz bir ağrıyla kıvrandığını öyle görmek istiyor ki...

Ne yapsa?

Bıçağın sivri ucuyla, bir elmanın çürüğünü çıkarır gibi Gökselin gözlerini oymak!

Hayır! Bağırır. Aşağıdan gürültüye koşarlar. Ve onu kurtarırlar elimden. Hem yakalanır, kaçamam. Oysa ki, Ayşe yaşamak istiyor şimdi. Dolu dizgin bir rüyâda yaşar gibi yaşamak.

Bir gece ona Halit:

— Karım ol Ayşe, demişti.

Bu sözü bir kere daha olsun duyabilmek için yaşamak.

Ağır ağır doğruldu. Mavi, deniz mavisi ışıklı gözlerinde karanlık ve kanlı ışıltılar var.

Eli titremiyor.

Bu harikulâde beyaz ve ince uzun parmaklı elden bıçağın ucu dimdik aşağı sarkmaktadır.

— Göksele son defa baktı.

Uyuyor.

Kalbinin hizasını nişan aldı. Kolunun bütün hıncını bütün nefretini ve belki de kurtuluşunu koyduğu bu de-

mir parçasını Gökselin neresine saplamalı ki, amansız olsun.

Boynuna! Şu çıplak boyunda kabarmış, kalın damara!

Ayşe bıçağını bütün gücüyle Gökselin boynuna, o kabarmış kalın damarın üstüne indirdi.

Fakat...

Fakat, tam bu anda soldan sağa dönen Göksele bıçak ilişmedi. Yalnız boynunu sıyırarak yastığı üstüne saplandı.

Göksel çelik mavisi gözlerini kurnaz kurnaz açtı ve:

— Maşallah bu işte epeyce terakki etmişsin Ayşe! diye sırıtarak, yataktan kalkmak istedi. Ayşe bütün ağırlığıyla Gökselin üstüne atıldı. Göksel muvazenesini kaybetti ve sırtüstü tekrar yatağa düşerken, başı karyolanın kalın bronzlarına çarptı. Bayıldı.

Ayşede öldürmek arzusu sönmüştü artık. Karyolada baygın yatanı öldüremiyeceğini anladı. Bu âni aksülâmelle şaşırdı. Fakat, ne olursa olsun kurtulmak, hayata dönmez lâzım.

Karyolanın ayak ucunda asılı duran havluyu aldı. Gökselin ağzını açarak, havlunun bir ucunu tıktı oraya. Sonra, gitti perdelerin kordonlarını kesti. Gökselin elini ayağını iyice bağladı.

Sonra, bu akşam Rozun iade ettiği elbiselerini giydi.

Onun merdivenlerden nasıl bir gölge gibi indiğini ve sokak kapısını açarak nasıl dışarı çıktığını kimse görmedi.

Kendini İstiklâl caddesinde bulduğu vakit, gece sabaha eriyordu. Yalnız sabaha kadar açık kalan bir iki pastahanenin camekânları arkasında ışık var. Öteki

dükkânların çoğu, kepenkleri inik, yüzlerini elleriyle kapatmış, kederli devler gibi yol boyunca sessiz duruyorlar.

Şişliden, depodan bir tramvay arabası Tünele doğru indi. Sokaklar tenha. Bu, Ayşenin gördüğü çan çalmıyarak geçen ilk tramvay arabasıdır.

Taksime doğru yürüdü. Harbiyeyi geçti. Nişantaşına varmadan Boğazı ve Çamlıca tepelerini gören bir arsa boşluğunda durdu.

Ortalıkta bir temiz süt beyazlığı var. Hava berrak, tozsuz ve gürültüsüz.

Baktı.

Sağ tarafta deniz görünüyor. Üstünde oyuncak gibi duran Kızkulesi ve hareketsiz gemileriyle ayna gibi parlak ve dümdüz bir deniz parçası.

Havaların çok açık maviye çalan beyazlığında ilk önce silik, utangaç renkler belirir. Sonra, bu renklerin altın sarısı ve kırmızısı kuvvetleştiler, çoğaldılar. Bütün öteki beyazları yuttular.

Güneş doğuyor. Kartpostallarda, Yeni cami kemerinin yanında satılan aşağılık yağlı boya resimlerdeki gibi renkleri çiğ, bulutları oyalı ve dantelalı bir güneş doğuşuydu bu.

Fakat, çok geçmeden bu kartpostal doğuşu «adiliğinden» sıyrıldı. Ayşenin o güne kadar görmediği bir kuvvet, bir pürüzsüzlük aldı.

Ayşe hayran.

Ayşe güneşin böyle doğduğunu, böyle olabileceğini ilk defa görüyor ve anlıyor.

Ayşe yaşadığından memnun.

Ayşe bu doğuşu mavi gözlerinin içinde, ölene kadar yaşayarak yaşamak istiyor artık.

Etraftaki bütün apartmanlara baktı. Ve bu taş yığınları ona çok küçük, fakat çok esrarlı geldiler. Kat kat, pencere pencere, oda oda, her katta, her pencerenin arkasında, her odanın içinde insanlar yaşıyor. Her birinin ayrı ayrı emelleri, kinleri, sevinç ve korku sebepleri olan insanlar. Fakat, bütün bu birbirinden ayrı kahkahalar, ihtiraslar, gözyaşları birbirleriyle çarpışıyorlar. Ve hiç biri tam hedefini hiç bir zaman bulmaksızın başsız ve sonsuz bir nehir halinde durmadan, dinlenmeden akıp gidiyorlar.

Apartmanların kapıları teker teker açılmağa başladı. Şimdi, biraz sonra bu açılan ağızlardan insanlar çıkacak, koca şehrin dört bir tarafına yayılacaklar. Bağıracaklar, çağıracaklar, gülecekler, üzülecekler, birbirlerini ezerek, çiğniyecek yaşamağa başlıyacaklar.

Karikulâde bir ahenk içinde doğan, inanılmaz bir güzellikle karanlığı dağıtan güneşin altında insanların bu ahengsiz yaşayışı Ayşeyi düşündürüyor.

Ne tuhaf! diye düşünüyor yine, şimdi bu anda, bu saniyede, şu koskocaman şehirde kaç çocuk doğdu ve kaç insan öldü?

Ölüm aklına gelince ürperdi birdenbire.

Ölümden korkuyordu. Sadece ölmek istemiyordu.

Yaşamak! Halit Cemil geldi aklına. Zaten Halit Cemil hep aklında.

Ayşe kendi yüreğini eski madalyonlara benzetti. Hani yürek biçiminde yapılmış eski madalyonlar vardır, içlerinde sevgililerin resimleri durur. İşte Ayşenin yüreği, Ayşe için Halit Cemilin resmini taşıyan böyle bir madalyondu.

Bu benzetişe güldü. Âdî bulduğundan değil, çocukça bulduğundan.

Artık hayat başlamıştır. Tramvaylar işliyor.

Ayşe döndü.

Şimdi iki arzusu var. Halit Cemili bulmak ve Gökselle hesaplaşmak.

Harbiyeye doğru yürüyor.

Birden kulağına tanıdık bir otomobil kornası ve motör sesi geldi.

Durdu.

Otobüs durak direği arkasına gizlendi.

Bir hususi otomobil deli gibi bir süratle karşıdan Şişliye doğru saptı, kayboldu.

Bu Gökselin otomobiliydi.

Gökselin otomobili gözden kaybolduktan sonra, Ayşe hızlı hızlı yürüyerek Taksime indi. Halit Cemili görmeye gidiyor.

Fakat Halit Cemil nerdeydi?

Göksel, matmazel Rozun evinde Ayşenin üstüne saldırırken, Halit Cemil Ayaspaşada hâlâ milyoner rolü mü oynuyordu?

Yoksa Ayşenin bıraktığı mektubu almış mıdır?

Ayşe hiç bir şey bilmiyordu.

Taksime geldiği vakit, Ayaspaşaya sapıp sapmamakta tereddüt etti. Ya Halit Cemil Ayaspaşada değilse? Ya orada sahici Gökselle karşılaşırsa?

Ayaspaşaya gitmekten vazgeçmiştir. Halit Cemili ilk önce apartmanında arayacak.

Yürüdü.

Halidin apartıman merdivenleri gündüzün bile alaca karanlıktı.

Merdivenleri çıktı. Halit Cemilin kapısını çaldı. Bekledi. Cevap yok. Tekrar çaldı kapıyı. Tekrar bekledi. Yine cevap yok.

Ne yapmalı?

Eğer Halit Cemil hâlâ Ayaspaşada ise ve buraya hiç gelmemişse, ona ölüme gitmeden önce bıraktığı mektubu [redacted] almamıştır.

Ne yapmalı?

Halit Cemili öyle görmek istiyordu ki, Halit Cemili bulmazsa, damarlarında bir bahar rüzgârı gibi ılık binbir çiçek kokularıyla dolaşan yaşamak arzusunun birdenbire duruvereceğini anlıyor. Yalnız, tek başına yaşamak değil, onunla, Halit Cemille yaşamak. Yaşamanın ancak bu manası var.

Fakat Halit Cemil yok işte.

Yukarıya, kardeşi Nurinin katına çıktı. Onun da kapısını çaldı.

Bekledi. Fakat, burada da ses veren olmadı.

Artık yapacak bir iş kalıyor: Ayaspaşaya gitmek.

Dar, loş merdivenleri indi. «Belki aşağıda kapıcıya rastlarım ve Halit Cemilin gelip gelmiyeceğini ondan öğrenirim» diye düşünüyor.

Kapıcıyı aradı. Seslendi, kimseler yok.

Başı, içindekilerin ağırlığını çekemiyormuş gibi, önüne eğik yürümeğe başladı.

İstiklâl caddesi kalabalık. Tramvaylar ağız ağıza dolu üzüm küfeleri gibi gelip geçiyor.

Taksime çıktı yine. Ayaspaşaya saptı. İşte Görselin evi. Bakıyor. İçeri girmeden önce gözetlemek lâzım. Yırtıcı bir hayvan inine giren sersem bir ceylân olmak istemiyor. Bekliyor.

Bir otomobil sesi. Yine o ses. Bir motör gürültüsü. Yine o motör. Gökselin otomobili geliyor. Otomobil kapının önünde durdu. Göksel indi. Boynu sarılı.

Evet, inen Halit Cemil değil, Gökseldir. Artık Ay-

şe, birbirine iki su damlası gibi dışlarından benziyen bu iki adamı belki yürüyüşlerinden, belki kollarını sallayışlarının arasındaki farktan tanıyor. Hareketsizlikte iki insan birbirine ikiz iki kardeş gibi benzeseler de, yürümeğe, hareket etmeğe başladılar mı, hemen en küçük hususiyetleri büyüyerek ortaya çıkıverir. Ayşe bunu Pariste Rodenin, o heykellerini, modellerini yürüterek, konuşturarak, hareket halinde mermerleştiren büyük heykeltraşın eserlerini seyrederken anlamıştı.

Otomobilden inip eve giren adam Halit Cemil değil, Gökseldi. Boynu da sarılı. Dün geceki bıçağın sıyrığını saklamak istemiş. Peki, ama demin bu otomobil Şişli tarafına gitmişti.

Gökselin oralarda ne işi var?

Ayşe bu sualin cevabını düşünmedi bile.

Mademki Göksel evine döndü. Ya Halit Cemil Göksellikten vazgeçti, ya geçecek demektir. Şimdi yapılacak bir tek iş var. Geceyi beklemek ve tekrar o dar, karanlık merdivenli aaprtmana gitmek!

.....

.....

Gece...

Ayşe sabahtanberi bir şey yemedi. On parası yok. Ölüme giderken bütün gemileri yakmıştı.

Ayşe sabahtanberi bir şey yemedi. Fakat aç değil. Sabahtanberi sokaklarda dolaştı durdu. Fakat yorgun değil.

Sevmek nedir bilir misiniz okuyucularım? Hiç sevdiniz mi okuyucularım? Eğer sevmek nedir biliyorsanız, sevmişseniz, Ayşenin niçin aç ve niçin yorgun olmadığını anlarsınız. Sevmemişseniz, ben ne kadar dil

döksem burada, size ne kadar anlatmaya çalışsam, boşuna nefes tüketmiş olurum.

Gece...

Ayşe yüreği çarparak Halit Cemilin sokağına saptı. Koşar gibi yürüyor. Başında yeşil şapkası var yine. Yine yeşil şapka fenerin altında durdu. Ve yine yeşil şapkalı kadın apartmanın pencerelerine bakıyor.

En üst kattaki pencereler karanlık. Halit Cemilin odasında lâmba yanıyor.

Hiç ağlıyacak kadar sevinç duydunuz mu okuyucularım? Eğer bu çeşit bir sevinçle bir alev gibi yanmışsanız, Ayşeyi anlarsınız.

Kapıyı çaldı. Tıpkı o geceki gibi, kapı açılmadı. Ve tıpkı o geceki gibi orta kat pencerelerinden bir erkek başı uzandı.

Ayşe bağırdı:

— Halit.

Yukardan ses geldi:

— Ayşe!...

Bir dakika, bir saat, bir yıl, bir saniye, Ayşe için ölçüye sığamıyacak kadar uzun, kısa bir zaman geçti.

Apartmanın kapısı açıldı.

Ayşe yine ayni fenerin altında Halit Cemille karşılaşıyordu.

— İsterseniz sizi yukarı kadar götüreyim, merdivenlerimiz karanlıktır.

Halit Cemil bu sefer yeşil şapkalı kadının cevabını beklemedi. Kucakladı onu. Merdivenlerden, karanlık, yine böyle bir gece karanlığı, yanıp sönen kibritlerle, yer yer kan lekeleriyle aydınlanmış olan merdivenlerden Ayşeyi kucağında çıkarmaya başladı.

Ayşe o kadar kendinde değildir ki, bir gece evvel

tıpkı bu kollar kadar kuvvetli, fakat sarılışları bu kolların kine hiç benzemiyen başka kolların kendisini başka bir merdivenden böyle kucaklayıp götürmüş olduğunu bile hatırlıyamıyor.

Bir Fransız romanında, sevdiği kadını böyle kucağında taşıyarak merdivenlerden çıkaran bir delikanlı vardır ki, basamaklardan çıktıkça kollarındaki yükün ağırlığını hisseder. Ve yukarda kapının önüne geldiği vakit, taşıdığı kadının ağırlığı altında ezilir. Bu delikanlı ya çok zıhzmış, ya kollarında taşıdığı kadını dolu dizgin, Halit Cemilin Ayşeyi sevdiği kadar sevmiyormuş.

Halit, şimdi kendinde öyle bir dev kuvveti hissediyor ki, ayın çengeline bir ip merdiven assalar o, kucağında Ayşeyle bir solukta tırmanabilir bunu.

Oda kapısı açıktı.

İçeri girdiler.

Ayşe, bir hasta çocuğa gösterilen itinayla yatağın üstüne bırakıldığını hissetti.

Gözleri açıktı.

Yüzünün üstünde büyük mavi tatlı gözleriyle Halit Cemilin yüzü var.

Halit Cemil hasta bir çocuğa masal söyler gibi konuşuyor. Fısıltıyla, severek, acıyarak:

— Ayşe! Ayşem benim. Ölmedin demek! Yine bana geldin demek yeşil şapkalı kadın! Bir daha gitmiyeceksin!...

Ayşe Halit Cemilin gözlerine bakarak sayıklayan bir çocuk gibi cevap veriyor:

— Yaşamak istiyorum Cemil. Işığı senin gözlerinde görüp, sesi senin kulaklarında duyarak yaşamak. Ya-

şamak istediğim için hep seninleyim artık. Yaşamak istediğim için bir daha gitmiyeceğim.

Ve Halit Cemilin saçlarını eller okşuyor, kendinin olmıyan eller. Halit Cemilin dudaklarına aşağıdan doğru ılık, kıpkırmızı, nesci ipek, yarı açık bir ağız yaklaşıyor...

Başını Halit Cemile doğru kaldırarak, uzanan yeşil şapkalı kadın esrarlı ve beyaz bir dolgunlukla açılan göğsünde filler, mini mini kırmızı filler meçhul, rüyâlı bir yolculuğa çıkıyorlar. .....
.....
.....

Pencerelerden sabah ışığı girerken konuşabildiler, bu dünyanın, toprağın ve insanların işlerinden bahsedebildiler ancak.

— Nerdeydin Ayşe? Niçin öldürmek istiyordun kendini?

— Ya sen nerdeydin Cemil?

— İlk önce sen anlat!

— Hayır sen!

— İlk kavgamızı edelim mi?

— Hayır, çok çabuk olur. Ben anlatayım. Sana mektubu yazdıktan sonra...

Ve Ayşe, Halit Cemilin kapısı altından içeri bıraktığı mektuptan sonra başından geçenleri anlattı. Yalnız Gökselin zorla ona çektirdiğini söylemedi. Utandı.

— Şimdi ben anlatayım Ayşe. Beni Gökseli sirkat kastıyla öldürmek suçundan tevkif ettiler. Fakat, bugün öğleye doğru bıraktılar. Gökselin evinden telefon etmişler. Bay geldi, demişler. Küçük bir yolculuğa çıkmışmış, demişler. Eh iş böyle olunca, beni de bıraktılar işte. Yalnız bir milyon sterlingin nasıl olup ta

bende bulunduğunu sordular. Ben doğrusunu söyledim, ama, hakkımda hırsızlık dolayısiyle bir şikâyet olmadığı için...

— Peki, ne oldu bir milyon sterling?

— Göksele iade etsinler, diye bıraktım.

Ayşe hiç bir şey söylemedi. Birbirlerinin gözlerinin içine bakarak sustular.

Artık dışarda iyiden iyiye sabah olmuştur.

Ayşe, odanın en karanlık köşelerine kadar yayılan sabah aydınlığının içinde çırıl çıplak, el dokunulmamış eski Yunan mabedi bakiresi gibi, beyaz çarşafların üstünde yatıyor.

Yanına uzanmış, parmağında yeşil zümrüt yüzük, uykudan henüz uyanmış yeşil bir genç kız yüzü gibi ışıldıyor.

Minimini kırmızı filler eski yerlerinde. Yolculuklarından yorulmuşlar gibi uyuyorlar.

Halit Cemil yanında boylu boyuna uzanmış olana baktı. Gözlerine inanamıyor. Eğer şimdi elleriyle dokunursa, bu vücudun bir yerine, parmakları bir hayâle deyeceklerdir, diye korkuyor.

Ayşe sordu:

— Ne düşünüyorsun Cemil?

— Düşünmüyorum Ayşe. Nem varsa gözlerime topladım. Etimi, yüreğimi, beynimi. Bakıyorum sana.

— Üşüdüm Cemil, üstüme bir şey ört.

Halit Cemil kalktı. Ayşenin üstüne yorganı çektikten sonra, kendi pijamasını giydi. Mutfağa çay pişirmeğe gitti.

Bir taraftan gaz ocağını yakarken, bir taraftan yüksek sesle Ayşeyle konuşuyor:

— Sana soracak o kadar çok şeylerim var ki Ayşe!

Ayşe içinden cevap verdi:

— Benim de sana anlatacaklarım...

Halit Cemil çayı pişirdi. Bir tepsiye iki fincan koydu. Şeker lâzım, arandı. Yok.

Tepsiyle içeri yatak odasına girdi.

Ayşe kalkmış, giyinmiş. Saçlarını tarıyor.

— Çayı pişirdik ama Ayşe, şeker yok. Peynir filan da yok... Fakat bunların hiç birisi bir şey değil. Param da yok...

Ayşe güldü:

— Benim de param yok, dedi.

Halit Cemil somurttu:

— İşin kötüsü benim karnım da çok aç...

— Benimki de...

— Daha çok erken. Benim müteahhitten gidip avans alsam desek, herif daha bürosuna gelmemiştir.

Ayşe hayretle sordu:

— Ne müteahhidi?

— Ha, sana söylemeyi unuttum. Anadoluya gidiyoruz Ayşe! Bir iş bulduydum, iki üç gün önce. Ayşe, Anadoluya gideceğiz. Yol yapmağa. Düşün Ayşe, bir dağ başı ve ikimiz...

Ayşe güldü:

— Ve taş kıran ameleler, mühendisler...

Sonra ciddî ilâve etti:

— Anadoluya gidemiyeceğim Halit...

— Peki ama Ayşe...

— Şimdilik çok daha uzun bir yolculuğa çıkacağız belki...

Şaşırmak sırası Halit Cemile gelmişti.

— Daha uzun bir yolculuğa mı? Nasıl? Nereye? Anlamadım!

— Anlarsın. Anlıyacaksın. Anlatacağım. Sabret biraz. Şimdi, ne Anadoluya, ne daha uzun bir yolculuğa çıkmadan önce, çok daha kısa bir sefere çıkalım.

— Yani?

— Yani hemen buradan gidelim. Sokağa çıkalım. Ne bileyim ben, arka yollardan filan dolaşarak şehir dışına atalım kendimizi.

— Hemen mi?

— Hemen.

— İyi ama...

— Gökseli unutma. Dün gece telefon edip seni serbest bıraktırdığına göre, bir hesabı var demektir yine. Ya kendi gelir buraya, ya adamlarının birini, meselâ Aliyi gönderir...

— Anlıyorum. Daha doğrusu sadece hemen buradan çıkmamız lâzım geldiğini anlıyorum.

Halit Cemil süratle giyindi.

— Hazırım, dedi. Haydi.

İkisi de kapıya doğru yürürlerken Halit Cemil birdenbire durdu.

— Bir saniye, dedi. Az daha unutuyordum. Bir dakika bekle beni.

Halit Cemil yatak odasına döndü, bir dakika sonra elinde kırmızı küçük bir defterle döndü.

Ayşe defteri görür görmez kaptı Halit Cemilin elinden:

— Bunu nerede buldun? dedi. Bu nerden geçti eline? Okudun mu? Ama yarımdır değil mi?

Halit Cemil biraz hayretle Ayşeye bakarak:

— Evet, dedi. Asıl sırrın anahtarı çözülürken, yaprakları yırtılmış. Ayaspaşadan Nurinin peşine takılıp buraya gelirken, üstümde Gökselin elbisesi vardı tabii.

İşte onun cebinden çıktı. Fakat, sen de bu defterin varlığını biliyorsun demek. Yoksa! Ha yoksa hepsinin tamamını okumuş muydun? Yoksa, öteki yırtılan sayfalar sende mi?

Ayşe gözlerini kırptı:

— Bende, dedi. Benim için çözülecek hiç bir sır yok. Benim için yalnız iki şey var. Birisi...

Durdu.

Sonra ağır ağır ilâve etti:

— Bunları sonra konuşuruz. Şimdi, sen yukarı çık. Bak Nuri orda mı? Eğer ordaysa, yaka paça et, icap ederse al aşağı getir.

— Ya odasında yoksa...

— Ne yapalım. Zaten ondan büyük bir şey bekliyemeyiz. Sarhoş, muvazenesiz...

Halit Cemil hemen yukarı çıktı. Nuri odasında yoktu. Süratle aşağı indi.

— Nuri yok Ayşe, dedi.

— Peki, sonra yine ararız. Haydi şimdi kırlara...

— İyi, ama Ayşe açlıktan öleceğiz.

Ayşe güldü:

— Dur bakalım, bir çaresini buluruz onun da.... Şimdi yalnız buradan bir an önce çıkalım da...

Merdivenleri indiler.

Kapıdan çıkarken kapıcıya rastladılar.

Halit Cemil selâmladı. Kapıcı Ayşeye merakla baktı.

.....

.....

İstiklâl caddesine çıktıkları vakit, Ayşe Halit Cemile dedi ki:

— Şişli tramvay durağını geçtikten sonra, tramvay

deposunu da geç, Mecidiyeköyüne daha gelmeden, bir ağaçlık vardır, orada. Bildin mi?

— Bildim.

— İşte ağaçların arka taraflarında, solunda bir kır kahvesi göreceksin. Hemen bir taksiye atla şimdi, git orada beni bekle. Kahveci yumurta salatası filan da yapıyor. Bolca ısmarla. Ben de öteberi getiririm.

Halit Cemil hayretle Ayşenin yüzüne baktı:

— İyi ama, dedi. On parasız olduğumu unutuyorsun galiba? Taksiyi...

Ayşe güldü:

— Taksi ben gelinceye kadar bekler.

— Peki, ama sen nereye gidiyorsun?

— Para bulmağa.

— Nasıl? Nerden?

Ayşe biraz ince uzun parmağında ışıldıyan zümrüt yüzüğü gösterdi:

— Bildik bir kuyumcu var, dedi. Hem bize çok para lâzım. Çok...

... Halit Cemil Ayşeyi, dediği kır kahvesinde bekledi.

Sıcak bir yaz gününde fırtınanın yaklaştığını sezen bir insan gibi, hayatının yeni maceralar eşiğinde olduğunu anlıyordu.

Ayşe ona uzak, uzak bir yoldan bahsetmişti. Demin de çok para lâzım, çok, demişti.

Bu çok para harikulâde zümrüt yüzüğü satmasıyla ele geçecekti. Fakat, uzak yolculuk nereyeydi? Niçindi?

Yolun üstünde bir taksi durdu.

Ayşe indi. Ellerinde paketler var. Güzel yüzü güneşte ışıldıyor.

Halit Cemili getiren taksinin de parasını verdiler.

Yumurta salatası hazırdı. Paketler açıldı.

İki genç insan, iki genç kurt gibi yediler.

Halit Cemil ömründe bu kadar çok ve böyle iştahlı yemek yememişti.

Kahveleri içerlerken, Ayşe sordu:

— Nereye gideceğimizi merak ediyorsun, değil mi?

— Çok!

— Öyleyse, dinle. Nereye gideceğimizi, ne yapmak istediğimi anlatmadan önce, eşiğinde kaldığın büyük sırrın kapısından içeri sokmam lâzım seni.

Ayşe yeşil şapkasını çıkardı.

Şapkanın dikişli kenarını söktü. Ve bundan katlanarak, sarılmış küçük ince bir kâğıt aldı. Halit Cemile uzattı...

— Bunlar, dedi.

— Bunların ne olduğunu görür görmez anladım. Gökselin hatıra defterinden koparılmış yapraklar...

— Evet, al oku bunları. Hem yüksek sesle oku ki, ben de bir kere daha işiteyim.

Halit Cemil kâğıtları aldı ve okumağa başladı:

«Hüseyin, ben ve yeni dostumuz Muhtar Güyanın 1 numaralı yolunda iki ay taş kırdık.

Bir gece barakada yine kumar oynanır, küfredilir ve şarkı söylenirken, Muhtar bize İstanbulun son yıllarını anlatıyordu yine.

Aylardır İstanbula dair dinlediğimiz hatıralar, hikâyeler bende de, Hüseyinde de derin değişiklikler yapmıştı. İkimiz de çocukken çıktığımız bu şehri görmek isteğiyle yanıyorduk. Hattâ, bir gece İstanbul rü-

yâma girdi. Bu gördüğüm şehir, sahici İstanbula benziyor muydu, bilmiyorum. Fakat, ertesi günü rüyâmın şehrini Muhtara anlattığım vakit:

— Denizini az, minaresini çok görmüşsün, dediydi.

Şimdi Muhtar tekrar İstanbulu anlatırken, bize bilhassa denizinin maviliği, serinliği, hem göle, hem denize benzerliği üstünde duruyor.

Hüseyin birdenbire Muhtarın sözünü kesti:

— Şu İstanbulu ölmeden bir görseydik, dedi.

Muhtar bir acayip baktı Hüseyine, sonra gözlerini bana dikerek büyük bir sır söyliyecekmiş gibi

— Sen de İstanbulu görmek istiyor musun? diye sordu.

Hiç tereddüt etmeden:

— Hem de nasıl dedim. Fakat...

Muhtar diye bir tuhaf güldü:

— Anlıyorum, dedi. Güyan nerde? İstanbul nerde? Biri Amerikanın bir kıyısında, öbürü Avrupanın öte ucunda. Arada iki üç deniz, bir koca okyanus var. Değil mi?

Başımı eğdim:

— Evet, dedim, İstanbul nerede, biz nerdeyiz?

Muhtar oturduğu yerde başını öne doğru uzattı, boğuk bir sesle:

— Dinleyin beni çocuklar, dedi. Eğer bir parça kendinize güvenirseniz, İstanbula gideriz.

Hüseyinle beraber âdeta bağırarak sorduk:

— Nasıl?

— Kaçarız burdan!...

Ben konuşmamızın akışından zaten böyle bir cevap alacağımı tahmin etmiştim. Fakat, Hüseyin bunu tahmin etmemiş olacak ki, derin bir inkisar içinde güldü:

— Alay mı ediyorsun? dedi. Nereye kaçıyoruz? Güyandan kaçılır mı hiç? Cehennemden kaçılır, buradan kaçılmaz.

Ve Hüseyin ona, sahici, inanılmayacak kadar cesur, gözü pek, delice, fakat hepsi boşa çıkmış, hepsi hüsranla sona ermiş firar hikâyeleri anlatmaya başladı:

— Metgeyi tanır mısınız? dedi. Şu tek gözlü Metgeyi. O da kaçmak istedi. Porcher'i, Brabant'i, Lavernier'yi, senin anlıyacağın kürek mahkûmlarının en yiğitlerini, en güçlü kuvvetlilerini yanına alarak yola çıktı.

Altlarında denize dayanıklı, yollu bir balıkçı kayığı vardı. Kendilerini götüren adamlara güveniyorlardı. Paraları da vardı. En ağır işleri görerek yıllarca para biriktirmişlerdi.

İlk önce işler yolunda gitti. Oyapok nehrinin deltasını geçer geçmez, kendilerini Brezilya kıyılarına götüren balıkçılara altı yüzer frank verdiler.

Kayık pupa yelken... Gounnani bütün kürek mahkûmlarının gözlerinde peri padişahının memleketi olan Brezilyaya dümen kıvırdı.

Brezilya! Güyandan kaçmak isteyen her mahkûm orda serbest iş bulacağına emindir. Burda her mahkûmun kıblesi Brezilyadır.

Balıkçıların onları Amazon nehrine kadar götürmiyeceklerini biliyorlardı. Fakat, Fransız Güyanı ile Brezilya Güyanı arasındaki sınır o kadar geniştir ki, bir kere Cochipour'a ulaştılar mı, gerisi kolay...

Cochipour'dan Gounani'ye gitmek işten bile değil. Gounnani'de serbest iş var, beyaz kadınlar ve bol içki var.

Anlıyorsun ya, daha sıtmaya tutulmadan dalga geçmeye başlamışlardı.

Cochipour'da sahile çıktılar ve erzakları da tükenmemişti.

Fakat, ilk güçlükler başgöstermekte gecikmedi.

Bir ay önce Cochipour makamatı pasaportu olmıyan yabancıları hudut dışına atmak için emir almışlardı.

— Şehirde duramazsınız, dediler kaçaklara. Policour'a gidiniz. Orda beş yıl oturduktan sonra, Brezilya tebaası olmak hakkını kazanırsınız.

Bir insan yirmi yılını hapishanelerde ve kürekte geçirirse, onda **memleket sevgisi kalmaz. Kürekte yalnız** iki duygu yaşar artık: Kadına ve hürriyete kavuşmak.

Beş kaçak kendilerine yapılan tavsiyeyi dinledi. Ve Policour'a gitmek için balta girmemiş olmanlara daldı.

Fakat ormanda kaybettiler yollarını. Güyanda bunun ne kadar tabii olduğunu bilirsin. Fransız ve Brezilya Güyanları arasındaki ormanlarda yolu şaşırmamak kabil midir? Biz bile ormanda kaybolmuş iki kürek mahkûmunun iskeletlerine rastlamamış mıydık? Hatırlasana? Vahşi hayvanlar ve kuşlar etlerini yemişlerdi. Korkunç kırmızı karıncalar bu **sapsarı ve pırıl pırıl** iki insan üstünde nasıl dolaşıyordular? Hatırladın mı? Söylesene, hatırladın mı?

Muhtarın bunu hatırlamamasına imkân yoktu. Başını eğdi:

— Hatırladım, dedi.

Hüseyin aldığı cevaptan memnun, daha acı bir sesle beş kaçağın hikâyesine devam etti:

— Ormanda yollarını kaybettiklerinin farkında olmadıkları için, büyük bir daire çizerek yürüdüler, yürüdüler. Nihayet bu yürüyüş büyük bir ağacın dibinde sona erdi.

Öyle yorgun, öyle açtılar ki, ölmek için oturdular bu ağacın altına.

Bir Avrupa ormanında yol bulmak için işe yarıyan bütün vasıtalar, bu balta görmemiş vahşi ormanlarda iş göremezler. Pusula yol göstermez. İbresi deli gibi döner durur. Güneşi göremezsin. Ağaçların tepesinden gök görünmez ki, güneş görünsün. Orman ebedî, korkunç bir alaca karanlık içindedir. Güyan ormanlarında çimen bitmez. İz yoktur.

Yol bulmak için bu ormanlarda doğup büyümek lâzım ki, bir maymunun haykırışından, yahut bir yaprağın vaziyetinden nerede, hangi istikamette olduğunu sezebilsin...

Kürekte, gardiyanlar mahkûmlara böyle bir terbiye vermedikleri için, Metge ve arkadaşları yollarını kaybettiler işte.

Brezilyaya inecek, Policour'a gidecek yerde, gitgide büyüterek çizdikleri daireler onları yine ters yüzü Fransız Güyanına attı.

Can vermek için sığındıkları ağacın dibinde hatalarını anladılar ama, iş işten geçmişti artık.

Ormanda dolaşan yerlilerden kilosu 20 franga manioc unu satın alıyor ve yakaladıkları maymunları, yılanları, papağanları kaynatarak yiyorlardı.

Her dokunuşlarında çıplak vücutlarını yakan ateş kamışlarına, akreplere ve kırmızı karıncaların hücumlarına rağmen, yaşıyorlardı hâlâ. Elbiseleri parça parça oldu. Nihayet, çırıl çıplak kaldılar. Barındıkları

yere yakın iki limon ağacı vardı. Fakat, dallarda limonlar tükenince, bataklığın sularını içer oldular. Artık sıtma girmişti kanlarına. Sıtma, o akrepten, yılandan, kırmızı karınca ve ateş kamışlarından daha korkunç düşman almıştı onları ellerine. Nöbertleri sıklaştı, sıklaştı ve bir sabah Messabro, küreğin en kuvvetli vücudu, dişleri birbirine çarparak ve toprağın üstünde çırıl çıplak debelenerek can verdi. Sekiz gün sonra Lavernier'ye ölüm göründü.

Metege, Porcher ve Brabant için buradan da kaçmaktan başka çare kalmamıştı artık.

Yola çıktılar. Artık, Fransız Güyanı içinde bulunduklarını biliyorlar ve kendi ayaklarıyla tekrar küreğe döndüklerini anlıyorlardı.

Nihayet, bir sabah, San Antonio'ya yaklaşmışlardı ki, bu çırıl çıplak, yarı ölü insanların üstüne candarmalar atıldılar. Yakaladılar. O kadar zayıftılar ki, bileklerinde kelepçe bile durmaz olmuştu.

Sonra ne oldu?

Merkeze getirdiler ve her biri firara teşebbüsten dolayı üçer sene daha yediler. Ve şimdi Charvein'de en ağır işlerde kullanılıyorlar...

Hüseyin son sözünü söyleyince Muhtarın yüzüne baktı:

— Kaçmak mı? dedi. Dönüp dolaşıp buraya yine gelmek mi? Hayır! Bu cehennemden kaçılmaz. Onlar kaçamadıktan sonra, biz nasıl kaçarız?

Muhtar cevap vermedi.

O gece öyle geçti. Rüyamda İstanbulun denizi üstünde her dalında salkım salkım kırmızı karıncalar sarkan balta görmemiş bir ormanın yükseldiğini gördüm.

Üç gün sonra Muhtar yine ayni bahsi açtı:

— Çocuklar, dedi. Bana güvenin. Bütün tertibatı aldım. Ben nasıl olsa gideceğim. Sizi burada bırakmak bana çok acı gelecek. Hem şunu da bilin ki...

Gözlerimizin içine baktı:

— İstanbula büyük bir servetle döneceğiz...

Hüseyinle ben cevap vermedik bu sefer.

Ertesi gece, daha ertesi gece Muhtar tekliflerini tekrar etti...»

Halit Cemil birdenbire okumasını kesti:

— Ayşe, dedi. Bundan sonrası atlanmış. Sayfalar eksik yine.

Ayşe:

— Evet, dedi. Hepsini saklıyamadım. Fazla yer tutuyordu. Şapkama sığamıyacak kadar kalın bir kâğıt tabakası. Ben asıl mühim tarafları sakladım yalnız. O, yaktığım sayfalarda Göksel, babamın ısrarıyla nasıl kaçmağa razı olduklarını ve nasıl kaçtıklarını anlatıyor. Bir çok belâlardan sonra Venezuellaya geliyorlar. Anlıyorsun ya, babamın yardımıyla kürekten kaçıp kurtuluyorlar ve Venezuella'ya yerleşiyorlar. Şimdi oku.

Halit Cemil tekrar okuma ağbaşladı:

«Venezuella'da tıpkı bizim gibi kürekten kaçmış ve buranın yerlisi olarak herkesin saygısını kazanmış Laurent adında bir doktorla tanıştık.

Laurent tuhaf bir adam. Kendi iddiasına göre, ilim ve tecrübesi için karısına, karısının arzusuyla cüzzam hastalığının basilini aşılamış. Sonra, keşfettiğini sandığı usulle bu hastalığı tedaviye kalkışmış. Hastalık iyi olmamış, fakat. İşte o zaman karısının nasıl olsa öleceğini bildiği için, yine kadının arzusuyla bir kur-

şun sıkarak onu öldürmüş. Kendisi gidip adliyeye teslim olduktan sonra, müebbet kürek cezasıyla Güyana gönderilmiş.

Doktor Laurent'nın bir tek gayesi vardı. Cüzzamla mücadele. Cüzzamı derhal iyi edecek bir serom bulmak.

Bize, Güyanın cüzzamlılar adasına gidip gitmediğimizi sordu bir gün.

— Hayır, dedik. Zaten oraya gitmek kâbil değildir ki.

Güldü:

— Ama, ben gittim, dedi. Hem de bundan on yıl önce Güyan'dan kaçarken, yakalanmak, tekrar küreğe dönmek tehlikesini bile göze alarak yol üstü uğradım oraya.

Cüzzam hastalığına tutulan kürek mahkûmlarını Saint-Louis adasına gönderirler.

Adaya çıktığım vakit, beni üç hasta karşıladı. Birisinin elleri yoktu. El yerine kollarının ucundan et parçaları sarkıyor. İkincisinin ne burnu var, ne dişleri. Üçüncüsünün, Feuty adında birinin, onunla kürekte aynı barakada yatmıştık, göğsü balık sırtı gibi pul puldu.

Yalnız Feuty konuşuyor. Çünkü, ötekiler biliyorlar ki, ağızlarını açarlarsa, karşılarındakilerin yüzüne bir leş kokusu çarpacaktır.

— Seni tanıyoruz doktor, dedi. Cehennemden kaçmak üzere olduğunu da görüyoruz. Tehlikeyi göze alarak bizimle vedalaşmaya gelişin çok sevindirdi bizi. Cüzzamlılardan korkmazsın. Zaten, bu ölüm hastalığını iyi etmek için karına bile kıymışsın. Korkma, burda kimse dokunmaz sana. Zaten, beş dakikalık bir vaktin var. Adada gezdireyim seni. Benden çekinme, ben

cüzzamlı değilim. Frengiliyim. Üçüncü derece frengi. Fakat, beni de attılar buraya. Derdimi dinletemedim.

Görüyorsun ya, adamız büyük değil. Boyu üçyüz metre kadar, eni seksen metreye yakın.

İşte, gel sana ilk önce hatanemizi göstereyim. Buraya ayda bir doktor gelir.

Hastahane dedikleri yer iki odalı tuğla bir yapı. Odalardan biri pansuman yeri, ötekisi mutfak. İki oda da öyle pis, öyle kokuyor ki, insan bir dakikadan fazla dursa, sinek gibi yere düşecek. Bu korkunç ve devasız hastalığın hiç olmazsa ağrılarını dindirmek için ne ilâç var, ne yaraları sarmak için temiz bir sargı.

Dışarı çıktık. Beni Vabra'nın yanına götürdüler. Vabra'nın ayakları yok. Ayaklarını cüzzam kemirmiş.

Adada o zaman otuz dört cüzzamlı vardı. Bu otuz dört cüzzamlı için birbirinden harap 20 kulübe yapılmış. İçecek su yok. Bir küçük bataklık var, orda yaralarını yıkıyor ve suyunu içiyorlar.

Doktor Laurent'nın bu bitmez tükenmez cüzzam hikâyelerini dinliye dinliye bıkmıştık. Fakat, Muhtarla doktor çok iyi anlaşıyorlar. Muhtarın ısrarıyla biz de doktora güler yüz gösteriyoruz.

Muhtar bir gün dedi ki:

— Çocuklar, burdan İstanbula gitmek için bize lâzım olan parayı ve vasıtayı ancak doktor bulacak. Dahası var, ben, kürekte doktora çok iyilik etmiş bir mahkûmla tanışmıştım. Bilirsiniz, 2465 numara Piyer... O, doktorun vaktiyle cüzzam tetkikatı için «Yeni Gine»ye gittiğini söylediydi. «Yeni Gine» altın memleketidir. Avustralyanın şimâlinde bulunan bu adaya, burdan Panama kanalına giderek, orda bir yolunu bulup ulaşabilirsek, milyoner oluruz hepimiz. Doktor Laurent bize bu işte de yardım edebilir.

Muhtarın sözünü dinledik ve o haklı çıktı. Doktor bize vasıtayı temin etti. Hâlâ muhaberede bulunduğu bazı Yeni Gine tüccarlarına tavsiye mektupları yazıp verdi bize ve yola çıktık...»

Halit Cemil yine durdu:

— Yine eksikler var Ayşe, dedi. Bahis birdenbire atlıyor.

Ayşe bu sefer cevap verirken kederliydi:

— Evet, dedi. Fakat, kabahat bende değil. Göksel hatıralarını yazarken her nedense, Panamadan Yeni Gineye kadar yapılan yolculuğu anlatmıyor. Göreceksin ya, Altın kayalıklarına, Yeni Ginenin neresinde rastladıklarına dair bir kayıt yok. Oku, bak, bahis şöyle başlar:

«Altın kayalıklarına ulaştık.»

Halit Cemil elindeki kâğıtlara göz gezdirdi.

— Evet, dedi. «Altın kayalıklarına ulaştık» diye yazmaya başlamış.

— Şimdi oku, devam et...

Halit Cemil Gökselin hatıralarını yüksek sesle okumağa başladı yine.

«Deli gibiydim. Sıtmam birdenbire geçti sanki. Hüseyine baktım, kayalıklardan kırdığı sarımtrak kül rengi taş parçalarını yüzüne gözüne sürüyor. Soğukkanlılığını kaybetmiyen yalnız Muhtar.

Hemen kampımızı kurduk. Yanımıza yirmi yerli hamal ve işçi almıştık. Yolda beş tanesi yamyamların zehirli oklarıyla öldükleri için, kampta on sekiz insanız. Üç beyaz, on beş zenci...»

Halit Cemil yine durdu:

— Yine atlanmış Ayşe, dedi.

Ayşe:

— Evet, diye cevap verdi. Zaten hatıranın bundan sonrası hep böyle noktalarla atlana atlana, parça parça yazılmıştır. Oku!

Halit Cemil okuyor:

«— İş ağır, fakat verimli yürüyor. Sıtmaya ve başgösteren açlığa karşı koyabilirsek, bir sene sonra üçümüz de milyoner olarak İstanbula döneceğiz...

... Muhtar hastalandı. Dün gece beni yanına çağırdı:

— Oğlum, dedi. Eğer ölürsem, kızım Ayşe sana emanet. Oğlum Nurinin de istikbaliyle uğraşırsın.

Bana adreslerini verdi:

— Eğer burda bulamazsan onları, dedi, İzmite git, orda teyzelerinin yanındadırlar. İzmit adresini de yazdırdı, bana. Nuri de, Ayşe de o İstanbuldan çıkarken Amerikan kolejinde okuyorlarmış. Belki orda da bulabilirmişim onları.

— Benim hissemi götürürsün onlara, dedi...

..... Muhtar iyileşti. Fakat, hâlâ çok zayıf. İş ilerliyor... Altın! Altın! Altın!...

..... Muhtar hâlâ zayıf. Çalışmıyor. Bütün gün yatıyor sırtüstü.....

..... Dün işten Hüseyinle dönüyorduk:

— Hüseyin, dedim. Biz çalışacağız, çalışacağız, Muhtar lüpe mi konacak?

Hüseyin yüzüme baktı:

— Doğru, dedi. Bizi buraya getirdi diye sırtımız-

dan zengin edecek değiliz ya herifi?...

Muhtar adamakıllı tembelleşti. Hastaymış, lâf! İnanmıyorum.....

..... Bir sabah Muhtar telâşla yalancıktan inliye inliye yanımıza geldi:

— Benim kinin paketleri kaybolmuş, dedi. Aradım, bulamadım. Siz aldınız mı çocuklar?

Hüseyinin yüzüne baktım. Hüseyin:

— Hayır, dedi. Görmedim.

— Ben de görmedim, dedim.

Muhtar bitkin, gitti...

Hüseyine sordum:

— Kininleri sen mi aldın Hüseyin?

— Evet. Geberecekse, bir an önce gebersin!

Ses çıkarmadım. Hüseyin haklı. Geberecekse, bir an önce gebersin...

..... Bu gece yerli hamallardan biri korkuyla yanıma geldi. O acayip ingilizcesiyle:

— Master, dedi. Biz artık burdan gitmek. Siz buldu çok çok altın... Ben duydum. Var yamyamların büyük bayram. Gelecekler burda. Hepimiz ölecek!...

Yerlinin verdiği haberi Hüseyine yetiştirdim.

— Kaçalım, dedi. Ömrümüzün sonuna kadar bizi milyoner gibi yaşatacak altın bulduk, küçük bey.

O, hâlâ bana «Küçük Bey» diyor.

..... Denkleri yaptık, yarın kaçıyoruz. Muhtar kendine bir sedye yaptırdı. Bu yüzden en aşağı iki hamalın taşıyacağı karışık altın tozunu burda bırakmağa mecbur olacağız.

— Şimdi, bu herifin yüzünden bir de bu kadar sıkıntılarla biriktirdiğimiz altınların bir kısmını burda mı bırakacağız? Zaten, hasta. Nasıl olsa, yolda ölecek...

..... Sabah erkenden yola çıktık. Muhtar barakasında uyuyor. Güzel rüyâlar görsün...»

Halit Cemil kâğıtları Ayşeye uzatarak:

— Bitti, dedi. Gökselin hatıraları bitti... Demek...

— Babamı, onları hürriyete, servete kavuşturan babamı, bir sabah sıtma ateşleri içinde Yeni Gine ormanlarında bırakıp kaçmışlar...

Ayşe sustu. Halit Cemil ortada sanki cenazesi kaldırılmamış bir ölü varmış gibi, yavaş yavaş ve saygılı bir sesle sordu:

— Peki ama, sonra?

— Sonra, nasıl oldu da beni buldu? Neden beni aradı? Nasıl oldu da, evlendik, diye merak ediyorsun, değil mi?

Halit Cemil başını eğdi.

— Anlatayım kısaca. Koleji bitirmiş, İzmitte teyzemin evine sığınmıştım. Nuri İstanbulda kaldı. Babamın kirada bir dükkânı vardı. Üsküdardaki evi de kiraya vermiştik. İzmitteki teyzemin çiftliğine geliyordu. Hepsini Nuriye bıraktım. Yalnız hareket etmiştim. Çünkü, Nuri İstanbulda sefahata daldı. Ayyaşlığa başladı. Beni ne arar, ne sorar oldu.

Bir gün İzmitteki çiftliğe Göksel geldi. O zamanlar soyadı olmadığı için, Seyfullah pazaşade Seyfi diye tanıttı kendini. Başından geçen macerayı sonuna kadar anlattı. Yalnız Yeni Gine hikâyesinden bahis yok. Onun anlattığı masala göre, babam Venezüella'da ölmüştü. Kendisi de Venezüella'da para yapmıştı. Neyse, lâfı uzatmıyalım. Daha doğrusu, bunları tekrar

hatırlatmak yüreğimi bir bıçakla oyuyormuşum gibi acı veriyor bana.

Babamın gözlerini kapamış, beni arayıp bulmuş bir adama karşı duyduğum ilk his sonsuz bir dostluk ve itimat oldu. O, bu dostluğu bir sevgi biçimine sokacak kadar kurnazdı. Seviştik. Evlendik...

Avrupaya gittik. Pariste, Londrada, Viyanada, Berlinde oturduk. Kardeşim Nuriyle rabıtamı büsbütün kesmiş gibiydim. Kocam da bu bağın bir daha düğümlenmemesi için elinden geleni yapıyordu.

Yıllar böylece geçti. Bir gece tesadüfen, Gökselin hatıra defterini buluncaya kadar babamı en müthiş bir ölümün kemikli kollarına bırakan adamın yanında, hattâ onu severek yaşadım.

Ayşe sustu.

Halit Cemil:

— Gerisini anlıyorum, dedi. Sevdiğin korkunç bir kin biçimine girdi. Ve artık kafanda bir tek istek vardı: Babanı öldüreni öldürmek...

— Evet. Yalnız bu kadar değil, onu öldürmek ve babamı aramağa gitmek...

— Peki, ama!

— Ben babamın öldüğüne inanamıyorum. Zaten, buna inanamadığım içindir ki, Gökseli öldürmekte tereddüt ettim her zaman. Ve yine bu tereddüt yüzünden kendimi öldürerek işin içinden, bu dehşetli ağrıdan sıyrılmayı bile düşündüm.

Babam ölmedi, Halit Cemil! Bu belki sadece bir vehimdir. Fakat, öyle bir vehim ki, ya et ve kemik bağlıyarak bir hakikat olmalıdır, ya bir duman gibi büsbütün elle tutulmaz bir biçime girmelidir. Yoksa,

şu halinde kafamın içinde durdukça, ben ölene kadar bir cehennem azabı içinde yaşıyacağım...

— Anlıyorum.

— Anlıyacağına eminim, zaten. Ne bileyim, o sokak fenerinin altında ilk rastlaştığımız gece...

Ayşe yine sustu, sonra sordu:

— Beni çok seviyor musun Halit?

— Çok. Ama senin kavrıyamıyacağın, ölçüye gelmiyecek kadar çok...

— Öyleyse, gidiyoruz Halit...

— Gidiyoruz Ayşe.

Masanın üstünde duran Halit Cemilin eline Ayşenin eli yaklaştı. Ve bu ince uzun parmaklı bembeyaz el, uykusu gelen bir kuş yavrusu gibi Halit Cemilin avucuna sığındı.

Bir müddet öyle durdular. Gözleri birbirinin gözleri içinde. Gözler, yine yüreklerinin dünyasından söz ettiler. Sonra, yine dünya sözlerini ağızları konuşmaya başladı:

— Ne vakit yola çıkıyoruz, Ayşe?

— Bilmem, ne kadar çabuk çıkabilirsek, o kadar iyi. Vapurlara bakmak...

— Yeni Gineye gidiyoruz, değil mi?

— Evet. Babamı oraya bıraktıklarına göre... Bizi oraya götürecek, hattâ orada yaşatacak kadar paramız da var...

Halit Cemil avucunun içinde duran bembeyaz ele baktı. İnce uzun parmakta o harikulâde zümrüt yüzükten boş kalan yere baktı. Yüreği burkuldu. Hayatında ilk defa parasız ve fakir oluşuna kızdı.

Üçüncü Kısım

I

HALİT CEMİLİN HATIRA DEFTERI *PASİFİK CEHENNEMİNDE*

Yeni Gine Adasında Yamyamlar ve Altın Arayıcılar Arasında

İstanbuldan Yeni Gineye kadar olan yolculuğumuzu yazacak değilim. Yazılmağa değer bir şey yok ki. Rahat vapur kamaraları, yataklı vagonlar, oteller, deniz, deniz... Eğer Panama kanalından geçip Yeni Gineye gidinceye kadar yolda Çin Korsanlarına rastlasaydık, yahut Atlantiği aşan gemimizde yangın çıksaydı, yazardım her halde. Ayşeyle ben, denizlerin sonsuz maviliğinde birbirimizi daha çok severek, bir-

birimize daha içten sokularak, Yeni Gineye geldik. Bir ay, bir hafta süren yolculuğumuzda sevgimizin azameti karşısında her gün biraz daha şaşırmış olmamızdan başka kayda değer bir hadise olmadı.

Yeni Gine toprağına çıktığımız gün, yanımızda bizi daha ilerilere götürecek kadar para, Gökselin hatıra defterinden koparmış olduğu bir plân ve bir de birbirine düğümlenmiş iki yürek vardı.

Plândan Ayşenin babasının nerde bırakılmış olduğunu anlamak kabil.

Yeni Ginede yamyamlar ve altın arayıcıları arasında geçirdiğimiz korkunç, sevinçli, hasret ve macera dolu günlerden kalmış gölgeleri buraya geçirmeden önce, Avustralyanın şimalindeki bu adanın tarihini yazmak isterim.

Bugün Yeni Gine denilen adayı 1528 yılında, Alvaso de Saavero adında bir İspanyol gemici keşfetmiş ve adına «İsla del Oro» (Altın Adası) demiş.

Bu keşiften dört asır sonra, bu adayı Almanlar ellerine geçirmişler.

Ve Umumî Harp başlar başlamaz, İngilizler yerleşmişler buraya.

12 eylül 1914 te Yeni Ginenin Rabaul ahalisi ve civarı köylerin kalabalığı sönmüş bir volkanın dibinde toplanacak olan bir mitinge çağırılmışlar.

Bu miting esnasında İngiltere kralının mümessili, tepesinde İngiltere İmparatorluğu bayrağı dalgalanan bir kürsüye çıkarak yerli ingiliz diliyle yazılmış bir beyanname okumuş. Bu, yerli ingiliz dili ingilizcenin, Yeni Gine yamyam grameriyle birleşmesinden doğan acayip bir lisandır.

Kıralın mümessili bu acayip lisanla demiş ki:

«— Siz görüyorsunuz yeni bayrak, güzel bayrak... Biritanyaya ait bayrak... Biritanya erkeği Alman erkeğinden daha iyi... Biritanya erkeği yerli, Yeni Gineli erkeği çok çok sever, yerli erkek te Biritanya erkeğini çok çok sevmeli. Fakat, yerli erkek artık adam yemiyecek, adam öldürmiyecek, kötü erkek olmıyacak!»

Bu nutku dinliyen yerliler, Almanların gidip, onların yerine İngilizlerin gelmesiyle vergilerin belki indirileceğini ümit ettiklerinden, sevinç içindeymişler.

Fakat, bu nutkun söylenişi üstünden çok geçmemiş ki, yerlilerin sevinci boğazlarında kalmış ve yerliler bir kere daha anlamışlar ki, hangi soydan olursa olsun: —Beyaz erkek çok, çok kötü erkek: Beyaz erkek çok, çok vergi ister!

Derler ki, bir İngiliz burjuvasının hayatında üç şey rol oynar. İmparatorluk, viski, İncil...

İster şimal kutbuna, yakın, isterse Üstüva hattında olsun, onlar bir memlekete ayak atar atmaz, ticaretlerinin korunma teşkilâtlarından işe başlar, kilise inşası ve kulüp tesisinde karar kılarlar. Nasıl bir sümüklü böcek kabuğundan çıkmazsa, onların müstemlekeleri de sırtında bu üç başlı olan eşyayı taşır.

Bundan dolayıdır ki, imparatorluğun dört bir tarafına serpilmiş olan şehirleri hep birbirine benzemektedir. Avustralyada Brislav şehri, Kanadada Kalgari, Cenubî Afrikada Durban Londranın bir mahallesidir sanki...

Yeni Ginenin merkezi olan Rabaul şehri bu kaidede istisna teşkil etmiyor.

Herhangi bir İngiliz vilâyetinin kasabalarından biri gibi burası. Yalnız bir farkla ki, sıcağı müthiş ve sokaklarında lap-lap denilen küçük bez parçalarından

başka bir şey taşımıyan, çırıl çıplak yerli zencilere rastlanmaktadır.

Londradan başka bir çok İngiliz şehirlerine ve kasabalarına girmiş, oralarda bazan aylarca kalmış olan Ayşe de bu kanaatte. Daha doğrusu, imparatorluk şehir ve kasabalarının bu hususiyetlerini bilhassa o ispat etti.

Rabaul'a geldiğimizin ikinci günü şehri baştan aşağı dolaştık. Bir golf sahası, tenis kortları, pazarları atla dolaşılan ve palmiye ağaçlarının gölgelediği bir caddesi, bir hastahanesi, bir mahkemesi, bir çeşit pastahaneleri, iki oteli, iki kulübü, kiliseleri, mezarlıkları, bir kütüphanesi, doktorları, avukatları, manyak küçük memurları, bütün dedikodulara vakıf kocakarıları, öğretmenleri, bir gazetecisi, kendilerini kimsenin anlamadığını iddia eden kadınları, canı sıkılan erkekleri, aile toplantıları var.

Erkeklerin elbise dolaplarında bir silindir şapka ve yakasını güve yemiş bir redingot kilitlidir. Kadınlar Londrada geçen günlerinin rüyâlarını görüyorlar. Genç kızlar babalarının kâtipleri, yahut muavinleriyle flört etmekte ve bütün ümitleri sevgililerinin maaşlarının artmasında.

Beyazların şehri böyle.

Yerlilere gelince, onlardan şehirlerde oturanlar berbat ot, çalı ve topraktan yapılmış kulübelerde sözde yaşıyorlar. Fakat, ne de olsa, beyazlardan daha rahat olmasalar da, herhalde daha endişesiz. Çünkü, bu yerli şehirli zenciler gerek Rabaul şehrinde, gerekse bütün adada yaşayan beyazları bir cehennem alevi gibi saran altın, altın bulmak ihtirasından uzaktırlar.

Beyaz insanların vücutları Üstüva hattı sıtmalarıy-

la kavrulurken, yürekleri altın hümmasıyla yanıyor. Altın adasında beyaz insanın bir tek gayesi var: Altın bulmak!

Gökseli, Hüseyini, Muhtarı tâ Venezüella'dan buraya getiren ihtiras. Göksele Hüseyini, hasta bir insanı vahşî bir ormanda ölümün kucağına bıraktıracak kadar aşağılatan hırs, altın hırsı!...

Ayşeyle etrafımıza bakıyoruz, konuşulanları dinliyoruz. Ve altın hırsının hudutsuzluğuna şaşıyoruz burada.

Buradakiler sıtmaya yakalandıkları vakit, titriyorlar, iki üç gün ateşleri yükseliyor ve doktor çağırıyorlar... İyi olabiliyorlar, kurtulabiliyorlar bu hastalıktan. Fakat, altın hümması böyle değil. O onları bir kere sarı elleri içine aldı mı, bir daha bırakmıyor. En inanılmaz rüyâlar gördürüyor, deli gibi sapıklaştırıyor, nöbetlerinin dinişi duruluşu yok!... En realistleri, en kuvvetlileri bile, evinden ocağından, çoluk çocuğunun yanından çekip çıkarıyor ve balta görmemiş ormanların, Yeni Gine ormanlarının korkunç sessizliği içine atıyor. Oraya, her ağaç kümesinde zehirli oklarıyla bir yamyam bekliyen ormanlara gidiyorlar: Sarı altın tozları ve altınla karışık kayalar bulmak için...

Diyebilirim ki, bu şehirde Ayşeyle benden başka herkes altın peşinde. Biz bundan yıllarca önce bir ormanda bir altın damarı başında, hasta ve nerdeyse saldıracak yamyamların dişlerine bırakılmış bir insan aramağa geldik. Belki bir hayâlin peşinde koşuyoruz. Belki aradığımızı bulamıyacağız. Fakat, buna rağmen, onlarınkinden, bütün bu altınla çıldırmış şehir halkından herhalde daha kolay tahakkuk edebilecek, tat-

min olunabilecek bir gaye peşinde koşuyoruz.

Buraya geldiğimizin üçüncü gecesi Ayşeyi otelde bırakarak, belki işimiz için işe yarıyacak bir ip ucu ele geçiririm diye Rabaul'un barlarından birine gittim.

Beyaz elbiseler giymiş beyaz insanlar akla durgunluk verecek bir süratle viski bardaklarını birbiri peşinden yuvarlıyorlar. Bu manzara o kadar çabuk ve öyle şaşırtıcı bir süratle gözüme çarptı ki, aklıma ilk gelen şey, «Acaba Göksel viskiye olan düşkünlüğünü burada mı kazandı?» düşüncesi oldu.

Buna da sebep yanımda ayakta duran bir adamın bana ilk sorduğu sual «Hangi memleketten geliyorsunuz?»du. Sonra cevabını beklemeden: «Viski mi içersiniz, dedi, yoksa cin mi?»

Evet, ilk suale cevap almadan hemen ikincisini sormuş olmasına şaşmamalı. Çünkü, Yeni Ginede hiç kimse, kimin nerden geldiği, hangi milletten olduğu, mazisi ve adlî vaziyeti ve kanaatleriyle alâkadar değildir.

İlk gelene, nezaket icabı, birinci peşinden iki üç sual sorulur, sonra soruların cevabı bile beklenmeden hemen içki ikram edilir. Bu ilk kadeh içildikten sonra da, burayı alâkadar eden bir iki mesele üzerinde münakaşaya geçilir.

Abanoz gibi simsiyah bir garsonun bana uzattığı viskiyi yudum yudum içiyordum ki, yanımdaki adam yine sordu:

— Günde kaç kinin alıyorsunuz?

Gülümsedim. Buraya gelinceye kadar, trende, vapurda, hele o uzun vapur yolculuğunda sorulan sualler, «Avrupada bir harp çıkacak mı, dersiniz? Cemiyeti

Akvam dağılacak mı?» gibi şeylerdi. Burdaysa, insana hakikaten alâkayla, nezaket icabı olarak değil, ilk sorulan sual: «Kaç kinin alıyorsunuz?» oluyor.

Cevap verdim.

Verdiğim cevap üzerine bir sürü sual daha yağdı:

— Kininlerinizi nerden satın aldınız?

— Hangi markayı tercih ediyorsunuz?

— Bir tüpüne kaç para verdiniz?

Cebimden kinin tüpünü çıkarıp gösterdim. Vay, sen misin gösteren! Hemen etrafıma bir yığın insan toplandı. Herkes kendi kullandığı markanın en iyi olduğunu iddia etti. Bir münakaşa. Bir gürültü.

Birdenbire kulağının birisi yarı yerine kadar kesik ihtiyar bir centilmen omuzuma vurarak bağırdı:

— Bütün bunlar boş lâf! Kininin iyisi fenası hepsi bir. Asıl felâket sıtmada değil. Biz burada hepimiz kara ciğerimiz delinerek ölmeğe mahkûmuz! Bu sıcak ve bu viski! Anlıyor musunuz? Bu sıcakta böyle viski içmeğe ciğer mi dayanır? Siz beni dinleyin, hemen gelecek vapurla uzaklaşın, kaçın cehennemden. Yok, eğer ille kalacaksanız burda, hiç olmazsa içmemeğe çalışın!

Nasihat yerindeydi, doğruydu amma, geç kalmıştı biraz. Çünkü, ben kendi payıma beş bardağı devirmiştim bile. Hattâ altıncıya başlıyordum ki, arkadaşlarının Jim diye çağırdıkları bir yeni ahbap birdenbire sordu:

— Oraya gidiyorsun değil mi?

Şaşırdım:

— Oraya, yani nereye? dedim.

Güldü:

— Saklamayınız, dedi. Yeni Gineye, altın adasına portakal toplamak için gelmediniz ya elbet. Altın aramağa geldiniz, değil mi?

Kısa bir tereddütten sonra:

— Evet, dedim, altın aramağa.

Jim yine güldü ve ağır elini omuzuna koyarak:

— Zaten başka niçin gelinir buraya? dedi. Buraya herkes onun için gelir. Şu kaşık kulaklı ihtiyarı görüyor musunuz? Bir aralık elinden ikiyüz bin ingiliz liralık altın geçti. Ya bu barın sahibi. Eskiden böyle viski satmazdı. Üç sene içinde elli bin liralık altın yıkadı. Ya ben? Bakın! Bende hâlâ var!...

Gömleğini açtı. Güneşte yanmış kambur bir göğüs çıktı ortaya. Gömleğinin altında boynuna iple takılmış yılan derisinden küçük bir torba asmış. Torbada altınla karışık minimini çakıllar.

Minimini çakıllar, kararmış taş parçaları. Eğer insan eline alıp dikkatle bakmazsa bunlara, bir yaprağın damarları gibi üzerinde çizgilenen sarı ince yolların farkına bile varmıyacak.

Altın! Sıcağın, alkolün ve sıtmanın birleşmiş tesiri altında titriyen yedi el bu taş parçalarına uzandılar. Taş parçaları elden ele dolaştı.

Altın damarlı çakılların sahibi büyük gururla izahat veriyor:

— Şunlar Morebe'de bulunmuş. Şu iki parça Waria'dan geliyor... Şunda yüzde yirmi altın var. Bunlardaki altın nisbetiyse yüzde kırktır.

Demin kinin etrafında kopan münakaşa, bu sefer altın bahsine dolandı. Herkes asıl altın kayalarının nerde bulunacağını kendisinden başka kimsenin bilme-

diğini iddia ediyor ve görüyordum ki, hiç birisi bir şey bilmiyordu.

Koynumda taşıdığım plânla ben, bu hususta onlardan daha bilgiliydim. Fakat, benim aradığım altın değildi. Ayşeyle ben belki bulunması altından güç bir hayâlin peşindeydik.

Altın damarlı taş parçalarını tekrar yılan derisinden torbasına koyan adam bana dedi ki:

— Siz Arthur Darling'in macerasını biliyor musunuz?

— Hayır!

Şaştı:

— Tuhaf şey, dedi. Hem altın aracıyı olasınız hem de Arthur Darling'in macerasını bilmiyesiniz. Bunu size anlatmalıyım. Bakın dinleyin. Umumî harpten bir yıl önce Yeni Gine'ye bir adam çıktı. Bu, yüzü ince uzun, kemikli, zayıf, Don Kişot'a benziyen bir adamdı.

Yeni Gineye geldiğinin ayında oniki silâhlı yerli hamalden mürekkep bir sefer heyeti teşkil etti. O zaman, adanın sahibi olan Almanlar, Darling'i bu tehlikeli yolculuğundan vazgeçirmek istediler. Fakat, yirminci asırlı Don Kişot, altın arayıcısı Darling şu cevabı verdi:

— Tehlikeyi bir tarafa bırakın. Altına gelince, adanızda altın olduğunu söylüyorlar. Eğer burada altın varsa, bulacağımdan emin olun.

«1913 yılı ilkbaharında Darling sefer heyeti, daha o ana kadar beyaz insan ayağının basmadığı mıntıkaları geçerek Koranga nehri kıyılarına ulaştı. Sıtmaya rağmen, her gün biraz daha ilerliyen Darling kampının üstünde yırtıcı kuşlar gibi zehirli oklar uçuşuyor, çepeçevre bütün dağların tepesinde vahşi kabilelerin muharebe ateşleri yanıyordu.

«Darling bitkindi. Hastaydı. Yorgundu. Her adımının peşinden insan kafası avcılarının» gölgeleri geliyor. Fakat, o aradığının peşindedir. Nihayet, bir gün Koranga Creek'te aradığını buldu. Altın... Ama çok altın... Arthur Darling sopasını toprağa daldırdı ve o andan itibaren bütün bu mıntıka onun olmuş demekti. Etrafına bakındı, bütün bu altın kapılarının biricik, tek efendisiydi o! Milyonerdi artık.

«Fakat, bu manzarayı seyreden yalnız Darling değildi. Ağaçların kesif dalları arasında gizlenmiş vahşi kabilelerin piştarları onu adım adım takip etmişlerdi. Bu hareketini gözetlemişler, şimdi fırsat kolluyorlardı.

«Filhakika, altın kıyılarına ulaşışından iki gün sonra Darling, ölülerini, aletlerini ve çadırlarını bırakarak sağ kalabilmiş bir iki yerli hammalla ters yüzüne dönmüş kaçıyordu. Omuzuna iki ok saplanmıştı. Ve yerli hamalların reisi, patronunun kanlı omuzuna saplanmış olan bu iki oku çıkarabilmek için, âdi bir ekmek bıçağıyla, onun adalelerini kesmiş, etlerini parça parça etmişti. Vahşiler tarafından takib edilmesine rağmen, Darling bir misyoner kampına ulaşabildi.

«Onu bir çadırda, portatif bir karyolaya yatırdılar. Ve bir misyoner ona başından geçenleri anlatmasını isteyince, Darling kana bulanmış bir iki altın parçası gösterdi ve:

«— Altın varsa bulacağım, demiştim, dedi. İşte buldum... İşte altın... İyi olur olmaz, yine oraya döneceğim. Zenginim artık, çok zengin...

«Fakat, Darling bir daha oraya dönemedi. Bir iki gün sonra öldü. Başucundaki misyonerler ölünün göğsüne tahta bir haç koymak ve kollarını kavuşturmak için, ellerini tuttukları vakit bu ellerin yumruklarını sımsı-

kı kapalı buldular. Ölünün yumruklarını açtılar ve içinde bir iki altın damarlı taşın durduğunu görünce, tekrar kapattılar bu avuçları...

«Darling avuçlarında kanlı altın parçalarıyla cennete gönderildi.

«Darling öldü. Ama ne çıkar? Asıl iş Koranga Creek mıntıkasında altın olup olmadığını öğrenmekti. Bu öğrenilmiştir. Darling'in mezarına götürdüğü altın parçacıkları bunu isbat ediyordu.

«Yeni sefer heyetleri tertip olundu. Fakat, Avrupada Umumi harbin başlaması bu heyetlerin yola çıkmalarına engel oldu...»

Sustu.

— Çok şâyanı dikkat, dedim.

Güldü:

— Dahası var, dedi. Siz anlaşılan altın arayıcısı olduğunuz halde, mazinizi bilmiyorsunuz.

Güldüm:

— Evet, dedim. Ne yalan söyliyeyim!..

— Öyleyse, dinleyin...

Artık iyice sarhoş olmuştu. Gözleri kanlı, büyümüş. Yayık bir anlatışı var.

— Mütarekeden üç yıl sonra, Yeni Ginede garip bir adam peyda oldu. Bu adamı civar adalarda tanımıyan yoktu. Herkül gibi kuvvetliydi. Ve maceraları yıllarca birer efsane gibi dillerde dolaşmıştı.

«Ne ile geçindiğini, ne iş gördüğünü hiç kimse bilmiyordu. Zaman zaman gemici, esir tüccarı, inci avcısı, çiftçi olmuştu. Boyuna meslek ve karargâh değiştirip durmuştu...

«Fakat kurnazlığı, cesareti, taştan para çıkardığını herkes biliyordu. Zaten, buradan dolayı da ona «Köpek balığı gözlü Park» derlerdi.

«Darling'in harpten bir yıl önce Yeni Ginede Koranga'da altın bulmuş olduğunu öğrenmiş ve şimdi, mütareke ilân edilir edilmez, bu altın kaynağını ele geçirmek için buraya gelmişti.

«1921 de yola çıktı. Yanında 4-5 yerli hammal ormana daldı. Günde ancak iki kilometre ilerliyebiliyorlar. Ağaçlar ve kalın sarmaşıkları baltalayıp bir keçi yolu açabilmek için her gün 16-18 saat çalışıyordu. Fakat, ne ağaçlar, ne yılanlar, ne yamyamlar, ne sıtma, hiç bir şey onu yolundan çevirmedi. Vahşilerin mızrağıyla iki defa yaralandı. Bir sedye yaptırıp taşıttı kendini, yürüdü yolunda. Nihayet, Darling'in bulduğu altın kaynağına ulaştı. Fakat...»

— O da öldü, değil mi?

— Hayır, milyoner oldu...

Anlıyorum ki, burda biraz daha kalırsam, beni de altın hümması tutacak.

Vakit epey geç olmuştu. Birdenbire sordum:

— Hiç buralara Türkiyeli altın arayıcıları geldi mi?

O hemen cevap verdi:

— Evet. Üç kişi geldiler. İki kişi döndüler. Onlar da altın bulmuşlardı. Çok zengin gittiler buradan. Ama altını nerde bulduklarını söylemediler...

— Peki ama, dedim. Üç kişi gidip, iki kişi dönüşleri nasıl izah edildi?

Hayretle yüzüme baktı:

— Burda sarhoşluk, bir küfür, türkü, kavga haline gelmişti artık.

Borcumu ödedim. Çıktım dışarı.

Otele döndüğüm ve odamıza girdiğim vakit, daha Ayşe uyumamıştı.

Açık pencereden giren ay ışığı içinde bembeyaz vücudunu mavimtırak bir tülle örtmüş gibi:

— Ne haber, dedi.

— Hiç, dedim. Bir iki altın hümması macerası dinledim, yedi bardak viski içtim ve onların burdan gelip geçtiklerini öğrendim.

Bizim oralarda ay ışığının bir serinliği vardır. Bütün bir yaz günü pencereleri sabahtan akşama kadar kapalı kalmış sıcak bir odanın camları açılıp ta, içeriyi ay ışığı doldurunca, oda birdenbire berrak bir pınar suyuyla doldurulmuş gibi serinler.

Burada öyle değil. Burada ay ışığı bile sıcak.

Soyundum. Ayşenin yanına uzandım. Pencerelerde âdeta gözle görülmiyecek kadar ince ve sık örgülü tel kafesler var. İçeriye sinek girmesin diye yapılmış bunlar. Çünkü, dedim ya, burda en büyük düşman «şu mustik» denilen sinekler.

Tam dalmış uyuyacaktım ki, Ayşe beni dürttü. Silkinerek doğruldum.

— Ne var? dedim.

Fısıltıyla:

— Kapının önünde birisi dolaşıyor gibi geldi de bana!

Kulak verdim. Otel uykuda. Çıt yok...

— Sana öyle gelmiş olacak dedim. Haydi, uyu. Dört gün sonra yola çıkıyoruz!

Bir küçük çocuk gibi sokuldu bana. Saçları kollarımın üstünde dağınık, uyudu.

II

KRALİÇE EMMA

Otelin salonunda oturmuş, Ayşeyi bekliyordum.

Dünya bazan çok küçüktür, derler, bazan çok büyük! Ne kadar doğru. Dünyanın büyüklüğünü şu son yolculuğumda daha iyi anladım. Fakat dünyanın küçüklüğünü de yine bana bu son yolculuk ispat etti.

Nasıl etmesin ki, Ayşe bundan altı yıl önce Londradayken bir İngiliz ailesiyle ahbap olmuştu. Bu sabah sokakta onlara rastladık.

Ailenin reisi olan erkek bir devlet memuriyetiyle buraya tayin olunmuş.

Ayşeyi ve beni öğle yemeğine davet ettiler. Ben

gitmedim. Görülecek işlerim var, dedim. Ayşe gitti ve hâlâ gelmedi işte.

Canım sıkılıyor, etrafıma bakınıyorum. Oldukça güzel İngiliz, Alman kadınları var burda, hepsi beyaz ve sarışın. Bu sarışınlık, bu beyazlık cenubun cehennemiyle tuhaf bir tezat içinde.

Bir şey daha var, adada ve şehirde beyaz kadın gayet az. Beyaz kadınların kimisi memurların, kimisi çiftçilerin karıları ve kızları.

Beyaz kadının mevcudiyeti adada ve adanın şehirlerinde çok mühim bir meselenin hallini icap ettiriyor.

Bu sabah Ayşeden ayrıldıktan sonra, şehrin dışında dolaşmağa gitmiştim. Tam şehre, orman tarafından girilen yolun üstünde, otlardan yapılmış ve dış manzarası bakımından harman yerlerinde yükseltilen yığınların çok kocamanlarına benziyen bir kulübe var.

Önünde yalnız lap-laplı çırıl çıplak bir zenci elde tüfek nöbet bekliyor. Zurası yerlilerin hapsedildikleri mahpusane. Buraya yalnız cürüm işliyen yerliler koluyor. Beyazlar için ayrı ve şehrin içinde bir hapishane var.

Yerli hapishanesinin önünden geçiyordum ki, içerden gelen acı çığlıklar durdurdu beni.

Nöbetçi oralı değil...

Çığlıklar bir müddet sonra dindi ve dışarı elindeki kamçıdan kan damlıyan iriyarı bir zenciyle kolonyal şapkasının biçiminden memur olduğu anlaşılan bir beyaz adam çıktı.

Kırbaçlı zenci bana aldırmadan yürüdü, beyaz yaklaştı yanıma:

— Kibritim yoktu, ama çakmağım vardı. Beyaz ceketinin dış cebinden çıkardığı pipoyu ateşledim. Ah-

bap olduk. Dedim ya, burada çok çabuk ahbap olunuyor.

Tabii, ilk sorduğum şey demin duyduğum çığlıkların sebebiydi.

O güldü:

— Yenisiniz galiba, dedi.

— Evet, dedim.

— İçerde bir zenciye yirmi adet sopa attık, dedi. Çok değil, yirmi defa kırbaçlattık. Fakat, herif dayanıksızmış onbeşinci de öbür dünyayı boyladı.

Öyle tabii konuşuyordu ki, tüylerim diken diken olmuştu. Kendimi toparladım, sordum:

— Kabahatı neydi? Kaatil miydi? Yamyam mı?

— Hayır, dedi. Zaten kaatilleri kamçılamayız. Bu herif kötü bir zamparaydı sadece...

Güldü...

Ben de güldüm.

Devam etti:

— Evet, kötü bir zenci zampara... Düşünün bir kere, bir Alman tüccarının evinde uşaklık ediyormuş. Geçen gün hanımı banyo yaparken bitişik odaya gizlenmiş ve madamın beyaz vücudunu gözetlemiş. Anladınız ya! Yirmi kamçı yemeği hak etmiş, değil mi?

— Peki ama, kadını yalnız gözetlemiş mi? Saldırmamış mı üstüne?

— Hayır! Sade gözetlemiş. Eğer saldırsaydı, o zaman elli kamçı yerdi. Hem elli kamçıyı yedikten sonra yaşayabilirse, ömrünün sonuna kadar kürek cezasına çarpılırdı.

Sustu. Yanyana şehre girdik. Benim suratımın asıklığından bu kamçılanma cezasına pek akıl erdiremedi-

ğimi anlamış olacak ki, bu hususta kendi kanaatini söylemesini lüzumlu gördü:

— Evet, dedi. Bence de biraz münasabetsiz bu kamçı cezası. Düşünün bir kere, ormanda müfrezelerimizi beyaz çiftçileri öldürdüler. «Kafatası avcıları», yamyamlar ekseriya affedildikleri halde, beyaz bir kadına ateşli gözlerini dikmek cesaretini gösteren zenciler ya kırbaç altında, ya kürekte öldürülüyorlar. Kanun böyle Hem eskiden bu iş daha kestirmeden halledilirdi. Karısı taarruza uğruyan beyaz bir erkek hemen eline kırbacını alır, zenciyi öldürene kadar döver, eğer zenci kırbaçla ölmemekte inat ederse, kafasına bir kurşun sıkıp herifin icabına bakardı.

«Fakat, ne yalan söyliyeyim, böyle taarruz vak'alarında çok defa kabahat bizim beyaz kadınlardadır. Bu kahrolasıca sıcaklar yüzünden, evlerinde zenci uşakların karşısında âdeta çırıl çıplak dolaşırlar. Halbuki, bu yerli uşakların çoğu 15-20 yaşında boğa gibi kuvvetli delikanlılardır.

«Kadınları bilirsiniz, hele bizim beyaz kadınları. İster şimâl kutbunda, isterse Yeni Ginede olsunlar, bir erkeğin hoşuna gittiklerini anlarlarsa, bu erkek ister zenci, isterse Eskimo olsun, kırıtmağa başlarlar. Hele burda hepsinin canı sıkılır. Bu küçük «hoşa gitme» oyunuyla vakit geçirmekte bir mahzur görmezler. Etraflarında dilsiz dolaşan siyah uşaklarının hayranlığını bir gülümsemeyle, bir çapkınca bakışla taltif etmekte ne zarar var. Fakat, zenci delikanlı beyaz kadının psikolojisine, bu ince ruh ihtiyacına vakıf değil... O, bu gülümseyişleri, bu bakışları başka türlü tefsir eder ve saldırır!..

«Ekseriya beyaz kadınlar bu saldırışlardan yüzün-

de gözünde bir iki tırmıkla kurtulur ama, zenci kamçıların altında, yahut kürekte can vermeğe gider. Bir kere de küreğe gitti mi, artık, beyaz kadın rüyâsı bile göremez. Çünkü, itiraf etmek lâzımdır ki, insan bu güneşin altında günde 14 saat, ayaklarında en aşağı 30 kiloluk cinzirlerle çalışırken rüya görmeğe vakit bulamaz.»

Şimdi otelin salonunda oturmuş, etrafımdaki sarışın beyaz kadınlara bakarken bu sözleri hatırladım ve kulaklarımda kamçılanan zencinin çığlıkları çınladı yine...

...Ayşe nihayet kapıda göründü. Telâşla karşıladım:

— Nerede kaldın? Öyle merak ettim ki.

Karşıma geçti oturdu. Yüzü güneşten yanmış. Daha güzel, daha genç ve taze...

— Yemeği geç yedik, dedi. Sonra şurdan burdan konuştuk. Kraliçe Emma'yı anlattılar bana.

Merakla sordum:

— Kraliçe Emma mı? O da kim?

— Adanın en güzel, en kuvvetli, en zengin ve en esrarlı kadını. Bir melez.

Babası Amerikalıymış. Anası yerli. Burada bütün vahşi kâbileler onu Tanrı biliyorlar...

— Darılma ama Ayşe, dedim. Bu bana masal gibi geliyor. Amerikan filmlerinin vahşi kraliçeleri gibi bir şey.

Ayşe cevap vermedi. Fakat, o kraliçe Emma'nın varlığına inanmışa benziyor.

Bugün yola çıkıyoruz.

Dün lâzım gelen muameleyi yaptırdık. Yanımızda 17 yerli hammal var. Silâhlarımızı, baltalarımızı, erzaklarımızı taşıyacak olan on tane zenci delikanlı.

Bana vali konağında bir kâğıt imzalattılar. Bu resmî kâğıdı imzalayarak şu taahhütlere girmiş oluyorduk:

1 — Tifoya karşı aşılanacağız.

2 — Yanımızda kâfi miktarda kinin, tentürdiot, sargı götüreceğim.

3 — Yerli kabilelerin köylerine yakın kamp kurmıyacağım.

4 — Başıma gelecek her türlü kazadan şahsen mesulüm. Bu hususta Britanya hükûmeti hiç bir mesuliyet kabul etmez.

III

İNSAN ETİ NASIL YENİR

Günlerdir ormanda ilerliyoruz. Ayşeyi benim ısrarımla, arasıra sedye üzerinde taşımaktayız.

Dün küçük ve sefil bir vahşi köyünün yanından geçtik. Yerliler bize kımıldamaksızın baktılar. Bizden önce buralardan başka beyaz insanların, altın arayıcıları ve cennet kuşu avcılarının geçtikleri belli. Yerliler herhalde şimdiye kadar yaptıkları tecrübelerle, güpegündüz beyaz adamlara hücum etmemek lâzım geldiğini öğrenmişler. Biz köyün uzağından geçerken bilhassa gözleri tüfeklerimize dikiliydi.

Köyü biraz geçtikten sonra, orman içinde küçük bir meydancık gözüme çarptı. Meydanın dört tarafın-

da başları bulutlara kadar değecek yüksek ve dört insanın kucaklıyamıyacağı kadar kalın ağaçlar vardı. Meydanın ortasındaysa, üstlerinde ve kıyılarında ateş yakılarak karartılmış kocaman, kül rengi taş yığınları duruyor. Bu taş yığınları Ayşenin dikkatini çekti:

— Bunlar da ne? dedi.

Yanımızdaki yerli hammalların reisi o acayip ingilizcesiyle cevap verdi:

— Bunlar, iaggega...

Bu sefer ben sordum:

— İaggega mı? O da ne demek?

— İaggega yamyamların üstünde adam yedikleri taş...

Yerlinin verdiği bu izahat üzerine Ayşenin yüzüne baktım. Ayşe:

— Öyleyse, demin geçtiğimiz köy bir yamyam köyüydü demek, dedi.

— Öyle olacak, dedim. İstersen, şu köye dönelim Ayşe, yamyamlarla konuşalım biraz... Ayşe yarı ciddi, yarı şaka:

— Ya bizi de yemeğe kalkarlarsa? dedi.

Güldüm:

— Seni yemek isterler belki, dedim. Böyle bir arzu göstermelerini hiç te yersiz bulmam. Bu yarı karanlık sıcak ormanın içinde serin bir yemiş gibisin. Fakat, beni lüzumundan daha fazla kart bulurlar gibi geliyor bana...

Bizim yerli hammalların reisine döndüm:

— Köye dönerek yamyamlarla konuşmak istiyoruz. Sen onların dilinden anlar mısın?

— Anlarım.

— Başımıza bir belâ gelmesin.

— Şimdi gündüz. Bizde var tüfek... Korku yok, dedi.

Döndük. Demin geçtiğimiz köye girdik ve meydanında durduk.

Ellerinde sıkı sıkıya tuttukları yaylarında oklar hazır, kalkanları göğüslerinde, vahşiler bize bakıyorlar.

Bizim silâhlı hammalları çepeçevre Ayşenin etrafına dizdim. Ve hammalların reisine: «şu soldaki sandığı aç» dedim.

Açılan sandıkta, yola çıkarken bize yapılan tavsiyeleri dinliyerek şehirden aldığımız kuru tütün kıyımları, aynalar, çakılar ve mavi boncuklar vardı.

Bir elimle tüfeğimi tutarak, öbür elime bir dizi mavi boncuk ve iki sap tütün aldım.

Bizim hammalların reisine:

— Şimdi şunlara söyle, kabilelerinin reisiyle konuşmak istiyorum, dedim.

Bizimkisi sözlerimi tercüme etti. Karşıdaki vahşi kalabalık karıştı. Ve içlerinden birisi iki adım attı bana doğru.

Bu elli yaşlarında bir adamdı. Omuzunda kocaman taş bir balta var.

Herifin suratına baktım. Hani bana: «Bu muhterem kabile reisi bizzat öz valdesini kemali afiyetle yemiştir» deselerdi şaşmazdım. Öyle korkunç, öyle tüyler ürpertici bir hali var reis cenaplarının.

Bir elimdeki tüfeği ve öteki elimdeki hediyeleri herife iyice göstererek söze başladım:

—Reis, dedim. Sana sulh getiriyorum. Herhalde sen de benim çadırımın önünde bir muz yaprağı bırakarak üstüne tükürmiyeceksin. Çünkü biliyorum ki, bu bana harp ilân etmek demektir. Eğer sen ve kabi-

len halkı uslu durursanız, sana şu elimdeki tütünle mavi incileri hediye edeceğim.

Bizim hammal reisi sözlerimi tercüme etti yine, Fakat, reis olduğu yerde duruyor.

Elimi ona doğru uzattım. Hediyeleri vermek istedim.

O, iki adım geriye gitti. Sonra başını arkaya, kabile halkına çevirdi. Arkadaki çıplak, derileri pırıl pırıl siyah kalabalık uğuldadı...

Bu uğultu: «Bu iki beyaz adamla anlaşmamız doğru olur, sen hediyeleri al!» manasına gelmiş olacak ki, reis elini uzattı ve hediyeleri aldı.

İşin en güç tarafı halledilmişti artık.

Yine söze başlıyan ben oldum:

— Reis, dedim. Senin kulübelerini, domuzlarını, kadınlarını, çocuklarını gördüm. Hepsi mükemmel. Bu şunu gösteriyor ki, sen çok kuvvetli, yaman bir reissin! Fakat, demin iaggegayı da gördüm. Biliyorsun ki, iaggeganın üstünde insan eti yenir... Sana; «sen ve seninkiler insan eti yiyormusunuz, diye sormıyacağım. Son defa kabilende de ne zaman insan eti yenmiş olduğunu da öğrenmek istemiyorum. Senden ricam şudur ki, bana ötekilerin, başkalarının nasıl insan eti yediklerini anlatasın...

Bizim tercüman hayretle yüzüme baktı:

— Fakat, Master, dedi. Bunlar da insan eti yiyorlar. Bunlar da yamyam.

Gülmemek için kendimi zor tuttum:

— Sen benim sözlerimi olduğu gibi tercüme et, dedim. Eğer onlara «Kendinizin nasıl insan eti yediğinizi anlatın bize» dersek, cevap vermezler. Bizi hükûmet memuru sanıp korkarlar.

Tercüman benim bu kurnazlığıma şaştı ve sözlerimi tercüme etti. Ve sözünü bitirir bitirmez, kabile reisi ters yüzüne dönerek kalabalığın arasına karıştı. Orada hep bir ağızdan konuştular, bağırdılar, çağırdılar. Sonra, reis tekrar bize doğru ilerledi ve bir şeyler söyledi.

Bizim tercümana:

— Ne söylüyor, dedim.

— Diyor ki, insanın nasıl yendiğini bilmem...

Burada arasıra yamyamlığa karşı yapılan takibat heriflerin gözünü öyle yıldırmış ki, bizim kurnazlık bile para etmedi. Başka bir usule müracaat etmek lâzım.

Derhal Ayşenin yanına gittim. O, sahici bir ilâhe gibi sedyesinin üstünde oturmuş, işin ne şekil alacağına bakıyor. Birdenbire onun önünde eğildim ve:

— Aman bozma Ayşe, dedim. Sen yalnız bir şeyler söyle bana. Amma emir verir gibi yüksek sesle:

Ayşe şaşırdı.

— Ne söyleyim, dedi.

— Aklına ne gelirse, dedim. Yalnız türkçe konuşmayı unutma, bizim yerli hammallar da anlamasınlar. Haydi başla.

Ayşe esirini ölüme gönderen bir eski zaman prensesi edasıyla söze başladı:

— Seni seviyorum Halit Cemil. Ölesiye, çıldırasıya. Babamı bir an önce bulsak, bu cehennemden kurtulsak. Korkuyorum şu heriflerden Halit Cemil. Seni seviyorum. Seviyorum. Seviyorum...

Gülmemeğe çalışarak, Ayşenin yanından ayrıldım. Ve bu merasime hayretle bakan, hele Ayşenin üzerine gözlerini diktikleri andan itibaren, onun inanılmaz gü-

zelliği karşısında şaşırmış olan vahşilere döndüm ve söze başladım:

— Reis, şu benim konuştuğum ve sözlerini şimdi sana söylediğim beyaz insan, beyaz insanların en büyük reisidir. Öteki beyaz reisler onun gözlerine bakarken, korkudan titrerler. O, bütün beyaz reislerin en zenginidir. On kere, on kere, on kere on domuzu, bir o kadar da karısı vardır. Eğer şimdi sen insanın nasıl yendiğini anlatırsan, sana definesinin en kıymetli eşyasını verecek. Yok, eğer yalan söylemeğe kalkarsan, ormanda bekliyen askerlerini çağıracak ve seni bir ağaca bağlatarak on kere kırbaçlatacak...

Tercüman sözlerimi tercüme ederken ben sandıktan bir ayna çıkardım. Aynanın tesiri müthiş oldu.

Reis kendi suratını aynanın içinde görür görmez, yerden iki karış zıpladı havaya. Ayna elden ele geçti ve aynanın içinde her yüzünü gören erkek vahşi şaşkınlık, korku ve tekdir hislerinin topunu birden, bir anda kuvvetle duyarak bağırmaya başladılar. Ayna nihayet kadınların eline geçti. Dikkat ettim, ilk vahşi kadın aynaya bakar bakmaz, hemen elleriyle saçlarını düzeltmeğe başladı. Ne tuhaf şey! Beyaz bir kadının aynaya baktığı zaman yaptığı ilk hareketler neyse, hiç ayna görmemiş vahşi bir kadının da hareketleri o oluyor.

Ayna kadınların elinden çocuklara geçti. Onlar da dillerini çıkararak, gözlerini açıp kapıyarak ayna karşısında, küçük maymunlar gibi türlü maskaralıklar ettiler.

Nihayet, aynayı tekrar eline geçiren reis ağır ağır bize doğru yaklaştı ve tercümanımız vasıtasıyla:

— Bu değeri on kere on kere on kere domuzdan

daha çok olan şeyi bize veriyorsanız, biz de size nasıl insan yendiğini anlatacağız. Sorunuz!

İlk suali sordum:

— Hangi insanları yersiniz, yani hangi insanlar yenir?

Aldığım cevap:

— Hastalıktan ölenler, harplerde esir alınanların bazıları, ihtiyarlar, dul kadınların bazıları.

— İnsan etinden nasıl yemek yapılır?

— Tıpkı bir domuz gibi parça parça kesilir. Bağırsakları, damarları, sinirleri çıkarılır. Sonra demin gördüğünüz taşlar kıpkırmızı oluncaya kadar ısıtılır, kızdırılır. Taşlar iyice kızdıktan sonra, parçalanmış olan insan eti, taro yapraklarına sarılarak bu taşların üstüne konulur. Orada altüst edilerek kızartılır. Fakat, biz böyle şeyler yapmayız. Bize komşu kabileler yapar. Ben de onlardan işittim. Fakat, aşağıda nehrin yanında oturan kabileler insan etinin kızartmasını değil, haşlanmışını yerler. Büyük bir kazana atarlar ölüyü, bağırsaklarını bile çıkarmadan kaynatılır. Yalnız, bizim burada komşu kabilede insan etini böyle yemenin ayıp olduğunu söylerler.

Anlaşıldı ya, hâl kurnazlık ederek, kendilerinin değil, komşu kabilenin insan eti yediğini söyliyen reis, her nedense haşlama taraftarı değil...

Yine sorduk:

— Söyle bakalım, reis, dedik. Şu sizin komşu yamyamlara göre, insan etinin en lezzetli tarafı neresiymiş?

Reis cenapları eğildi. Baldırını gösterdi.

— Baldır, dedi.

— En lezzetli yer baldırmış!..

Bu cevabı alınca: «Beyaz insanların bile çıplak kadın bacağına gösterdikleri alâka acaba eski yamyam dedelerinden kalmış bir miras mıdır? diye düşündüm. Çünkü, biliyorum ki, kütübü mukaddeseye, Homere, Herodota, Marco Polo'ya göre, yamyamlık dünya kadar eski bir itiyattır. Bütün beşeriyet bugünkü bütün ırkların ve ailelerin ecdadı, vahşet devirlerinde yamyamdılar. Hattâ Herodot'a bakılırsa, pek uzak olmıyan devirlerde Tuna kıyılarında oturan kabileler insan eti yerlermiş. Saint-Jérôme ise Gal ülkesinin eski sakinlerini «yamyamdılar, insan eti yerlerdi» diye anlatıyor.

Her ne hal ise, pek derine dalmıyalım. Reise bir sual daha sorduk:

— Sizin komşu kabile beyaz insan eti yiyor mu?

Tercüman bu sorumu tercüme eder etmez, reisin suratı buruştu ve katiyetle:

— Hayır! dedi.

— Neden?

— Çünkü, beyaz insan eti fena kokar. Çok fena, çok fena!..

Ne yalan söyleyim, yamyam reisin beyaz insan etine «çok fena kokar» demesi beni âdeta utandırdı. Ben, her nedense, yendikten sonra bilhassa beyaz insan etinin en lezzetli olduğunu tahmin etmiştim.

Bir sual daha sordum:

— İnsan etiyle, meselâ, domuz eti arasında ne fark var?

Reisin cevabı şu oldu:

— İnsan eti şekerli, tatlı gibidir. Ama çok şekerli, çok tatlı. Bunun için, onu taro yaprağına sarar-

lar. Taro yaprağı acıdır. İnsan etinin iç bulandıran tatlılığını giderir.

Artık soracak bir şey kalmamıştı. Reise bir kutu kibrit te hediye ederek ayrıldık.

Gene ormanda ateş yakmış, Ayşeyle ben çadırımızın önünde oturuyorduk. Bizim yerli hammallarımızın reisi, tercümanımız yanımıza geldi:

— Size, Master, dedi, ben de bazı şeyler söyliyebilirim. Çünkü, eskiden, şehre gelmeden önce, ben de insan eti yedim. Çok... çok yedim...

Sabık yamyama hayretle baktım.

— Söyle bakalım, dedim.

— En lezzetli et, dedi, çinlilerin etidir. Sonra, insanın yüreğini yemek çok iyidir. Çünkü, yüreğini yediğin insanın cesareti, kuvveti sana geçer. Sende bir cesaret, bir kuvvet varken, iki cesaret, iki kuvvet olur.

Güldüm.

Ayşe sordu:

— Peki, ama niçin insan eti yiyorlar?

Sabık yamyam büyük bir saflıkla:

— Niçin yemesinler? dedi. İnsan eti, güzel, tatlı. İnsan ölmüş, onu timsahlar, kuşlar, yılanlar yiyecek yerde, insan yesin. Daha iyi, değil mi?

Ne yalan söyleyim. Ne Ayşe, ne ben bu sözlere cevap vermedik. Ona insan eti yemenin kötülüğünü nasıl, hangi bakımdan anlattım. İnsan eti yemenin kötü bir şey olduğunu anlatmadan önce, insan öldürmenin kötülüğünü söylemek lâzım. Bunu hangi beyaz insan söyleyebilir. Biz beyazlar birbirimizi vahşilerden çok öldürmüyor muyuz?

İlerliyoruz.

En önde iki yerli hamal gidiyor. Fakat, sırların-

da ne denk, ne sandık var. Yalnız ellerinde tüfek. Çıplak vücutları yarı bellerine kadar otlara gömülü, ağır ağır yürüyorlar. Otlar bazan bir buçuk metre yüksekliğinde oluyorlar ve bir suya girer gibi dalıyoruz içlerine...

En önde giden iki yerli, otları tüfeklerinin dipçikleriyle karıştırıyor ve iki yana açıyorlar. Bu yalnız bize yol açmak için değil, aynı zamanda otların arasında gizlenmiş vahşiler varsa, onları ürkütüp meydana çıkarmak içindir.

Ayşeyi bugün sedyede taşıyamıyoruz. Çünkü, bu ot denizinin içinde sedyeyle ilerlemenin imkânı yok. Ayşe yanımda. Ayağında kilot bir pantolon var. Sırtında göğsü açık beyaz bir gömlek. Parıltılı saçları büyük bir kolonyal şapkanın altında gizlidir. Arasıra bana dayanıyor.

Kendi kendimi yokluyorum. Bu sıcak iklimde, bu ormanlar, çöller ve yamyamlar ülkesinde ilk erkek baharına ulaşmış bir tay gibiyim. **Ayşeye, açık yakalı** gömleğinden görünen ve mütemadiyen kımıldıyan göğsüne gözlerim yanmadan ve damarlarım tutuşmadan bakıyorum.

O da benim gibi. Yolda bile ikide bir ellerimi tutuyor ve parmaklarının ucunda yükselerek dudaklarını bana uzatıyor.

Etrafımızda bize, bilhassa Ayşeye tuhaf bakınağa başlıyan yerli hammallardan çekinmeğe başladım.

İlerliyoruz.

Ot denizinden çıktık.

Şimdi bir kırdayız. Bomboş, uçsuz bucaksız bir kır. Ne vahşilerden, ne de vahşi hayvanlardan iz var. Serin bir meltem esiyor. Daha güneş çıkmadı. Fakat,

nerdeyse doğacak ve bu toprak o zaman bir cehennem olacak.

Karşıdan dağlar göründü. Bu dağların arkasında bir kabilenin köyü var. Onu geçip, yine ormana giremezsek, hepimiz, hele benimle Ayşe, beyninden vurulmuş iki kuş gibi yere düşeriz.

İlerliyoruz...

Dağlara ulaştık. Köyü geçtik. Köy bomboştu. Ormana geldik. Yürümemiz ağırlaştı yine. Gece olurken ormanın en sık, gökyüzü en görülmez yerine gelmiştik.

Hemen baltalara sarıldık, ateş yakacak ve bizim çadırı kuracak kadar bir meydan açtık. Yerli hammallar dallara tırmandılar, orada yatacaklar. Ylnız etrafa üç nöbetçi bıraktım.

İşte ateş yandı. Ben Ayşeyle ateşin başındayım. Ormanın gece sesleri canlandı. Öyle karanlık, öyle karanlık ki, yaktığımız ateş ancak iki üç metrelik bir ışık çemberi yapabiliyor.

Ayşe başını omuzuma dayadı.

Uyuyor.

Bu gece öyle yorgunum ki, uyku benim de gözlerimden aktığı halde, ne Ayşeyi kaldırıp içeriye, çadıra götürebiliyorum, ne de kendim kımıldanıyorum.

Gözlerim kapanıyor. Ormanın bir yerinde, belki çok uzaklarda, belki üstümdeki ağacın dalında acayip bir hayvan bağırıyor. Ağlar gibi, hıçkırır gibi bir feryad bu...

Gözlerim kapandı. Omuzumda Ayşenin başı, böğrümde onun göğsünün sert yumuşaklığını duyarak bıraktım kendimi uykuya...

...Gemiciler birdenbire çıkan fırtınayla hamakla-

rında nasıl uyanırlarsa, ben de bir kıyamet uğultusuyla silkinerek öyle uyandım.

Çok soğukkanlıyım. Vaktiyle Göksel bile bu soğukkanlılığım karşısında hayrete düşmüştü. Ömrümde büyük bir korkuya düşmüş değilim.

Fakat bu sefer gözlerimi açar açmaz, soğukkanlılığımı muhafaza edemedim ve korkulu rüyâ gören bir çocuk gibi haykırdım.

Ormanın karanlığı binlerce meşaleyle yer yer, damla damla kana bulanmış gibi aydınlanmıştı. Başlarında korkunç külahlar taşıyan çırıl çıplak, simsiyah insanlar hep bir ağızdan bağırıp çağırarak ve boyuna zıplıyarak git gide daralan bir çember halinde bize yaklaşıyorlar. Kimisinin ellerinde uçları tutuşturulmuş kalın sopalar var, kimisi mızraklı ve taş baltalı, kimisi kesik insan başı taşıyor ellerinde.

İş anlaşıldı. Buraların en korkunç yamyamlarından daha beter vahşilerinin, insan kafası avcılarının taarruzlarına uğramıştık.

Ayşe korkudan titriyor. Onun korkusu bana cesaret verdi:

— Korkma Ayşe, dedim.

Sonra bizim yerli hammallara seslendim. Fakat, hiç bir cevap alamadım. Ya bizi bırakıp kaçmışlar, ya öldürülmüşler.

İnsan kafası avcıları kalın meşaleleri, mızrakları ve ellerinde sallanan kesik insan başlarıyla, iyice yaklaştılar bize...

Tam-tamları Afrika, Avustralya ve bütün cenup adalarının o sesi ölüm haberi veren davulları durmadan çalıyor.

Etrafımızdaki çember daraldı. Yüzlerini iyice görebiliyoruz.

İçlerinden birisi bize doğru ilerledi. Ellerini kollarını sallıyarak bağırmaya başladı. Bir şeyler söylüyor. Fakat, ne söylüyor? Sesinin tonuna bakılırsa «hoş geldiniz» demiyor her halde...

Nutkunu bitirdi ve o nutkunu bitirir bitirmez, üstümüze çullandılar. Mukavemet etmek istedim. Boşuna. Ayşe bağırıyor. İkimizin de kolları bağlandı.

Ormanda kıyamet kopuyor. Herifler çıldırmış gibi seviniyorlar.

Bizi ortalarına aldılar.

Ayşe yarı baygın.

Tam-tam daha korkunç, daha kuvvetle inledi.

Bizi itiştire kakıştıra, ve etrafımızda kavga dansları yaparak yürütmeğe başladılar.

İlk önce Ayşeyle yanyanaydık. Bu gürültü kıyamet arasında ona sesimi duyurmağa çalışıyordum. Fakat, biraz ilerledikten sonra onu yanımdan ayırdılar. Kalabalığın içinde kaybettim onu.

Tam benim önümde giden herifin elinde kesik bir zenci başı sallanıyor. Henüz kesilmiş ve parçalanmış gırtlağından kan damlıyan bir baş...

Gözüm bu kesik başa takıldı. Sersem ve bitkin sürükleniyorum.

Ormandan çıktık.

Şimdi bir ovadayız.

Sabah olacak nerdeyse.

Güneş doğarken bir dağın eteğine ulaştık. Bakıyorum. Önde gidenler alaca karanlık içinde dağa tırmanıyorlar, dağa kadar ilerledikten sonra sanki orda birdenbire kayboluyorlar.

— Ayşe! Ayşe! diye bağırıyorum.

Cevap yok.

Sesime aldığım karşılık yalnız tam-tamların gürültüsü ve vahşilerin kavga şarkıları.

Dağın dibindeyiz artık.

Birdenbire irkildim. Ağzı meşalelerle aydınlanmış ve kocaman delikten dağın içine giriyoruz.

Burası belki kafatası avcılarının mukaddes mağarasıdır, diye düşünüyorum.

Fakat, bu mağara ne kadar büyük olmalı ki, bütün bu güruhu içine alabilsin.

Mağaraya girdik işte. Başımı kaldırıp tavana baktım. Karanlık. Yukarısı görülmüyor. Sesler derinden gelmekte. Etrafımızdakilerin coşkunluğuna bir durgunluk geldi.

Meşale aydınlığı içinde, alaca karanlık bir aydınlıkta ilerliyoruz.

Burası bir mağara değil. Sağa sola sapıp, inişli yokuşlu devam eden bir yeraltı yolu.

Dağın içi oyulmuş. Bu dağ volkanik olmalı. Çünkü, bu uzun yolu vahşilerin oymasına imkân yok.

Yürüyoruz...

Her ilerleyişimizde sesler kısılıyor. Ve kafatası avcılarına bir durgunluk geliyor.

Ayşeyi düşünüyorum. Onun güzel başını kesilmiş görüyorum. Çıldıracak gibiyim.

Geniş bir meydanlığa geldik. Acayip bir meydanlıktı burası. Tam dağın zirvesi altındayız, herhalde. Çünkü, çok yukarılardan bir gün ışığı sızıyor buraya. Tersine çevrilmiş bir huninin altında gibiyiz. Biz huninin kaidesinde bulunuyoruz ve sanki yukardan huninin sivri ve dar tepesinden içeri ışık giriyor.

Etrafıma bakındım. Vahşiler çepeçevre meydanın duvarı kenarına dizildiler. Meşaleler yanıyor ellerinde.

Beni çeviren gurupla beraber ben de bir kenara çekildim. Bulunduğum yerin duvarları çeşit çeşit oymalarla süslü. Kaba, korkunç oymalar. Acayip vahşi şeytan maskeleri, timsah resimleri. Bunlara resim demek doğru değil. Sanki taş kesilmiş tihsahlar duvarlardan bize bakıyor.

Birdenbire karşıda bir meşalenin aydınlığında Ayşenin kızıl ışıltılı saçlarıyla beyaz yüzünü gördüm. Gözleri kapalı. Çırıl çıplak simsiyah vücutların arasında altın saçlarıyla yanan bir mum gibi duruyor.

— Ayşe! diye haykırdım.

Duymadı.

Bir daha seslendim:

— Ayşe!..

Gözlerini açtı. Fakat, cevap vermedi. Gözleri kapandı yine. Başı düştü.

Kollarımdan tutan heriflerin ellerinden kurtulmak için çırpındım. Biri başıma taş baltasının tersiyle vurdu. Acısını duymadım ama, yüzüme sıcak sıcak kanımın aktığını duyuyorum, görüyorum.

Yapacak hiç bir şey yok. Beklemek lâzım. Ölümü beklemek...

Birdenbire tam-tamlar yine inlemeğe başladılar. Bu dağaltı meydanında tam-tam sesleri aksisedalarla uğulduyor.

Fakat, dikkat ettim, bu sefer tam-tamlar başka türlü çalıyordu.

Yanımdaki ve etrafımdaki vahşiler birdenbire yüzü koyun yere kapandılar.

Baktım, koca meydanda bir ben, bir de Ayşe ayaktayız.

Tekrar seslendim:

— Ayşe!..

Ayşe başını kaldırıp yine bana baktı.

— Yavaş yavaş yaklaş bana, dedim.

İçimde bir ümit ışığı yanıyor her nedense, bu yere kapanan heriflere gözükmeden, belki dışarı çıkabiliriz.

Ayşe kımıldandı. Fakat, ilk adımı atar atmaz, yüzü koyun yere yuvarlandı. Ben bağlı kollarımla ona doğru koşmak istedim. Fakat, ayağını aşağıdan çektiler. Ben de kapaklandım yere.

Demek Ayşenin de ayağına çelme takıp düşürdüler. Demek yüzü koyun yere kapanmış olmalarına rağmen, bizi kolluyorlar.

Düştüğüm yerden doğruldum. Ayşe de doğruldu ve uzaktan kızılca alaca karanlığın içinden beni arayan gözlerle baktı.

Tam-tamlar birdenbire, şimdiye kadar işitmediğimiz bir tempoyla çalınağa başladılar.

Vahşiler yüzü koyun yattıkları yerde iki tarafa sallanıyor.

Karşıda, bu dağaltı meydanının en uzak bir köşesinin eşiğinde ve duvarlarında binlerce insan kesiliyormuş gibi kan rengi bir ışık dalgası peyda oldu.

Bakıyorum.

Bu kırmızı aydınlığın sebebini anladım. Köşeden, burası daha uzaklara giden bir yeraltı yolunun ağzı olmalı, ellerinde toprak çanaklar, otuz kadar vahşi sökün etti. Çanakların içinde ışığı bilhassa kan kırmızı yanan bir çeşit ot yakılıyor.

Bu toprak ateş çanaklı heriflerin yüzlerinde korkunç maskeler var. Ve onlar meydana doğru yaklaştıkça, çanaklarda yakılan otlardan bayıltıcı bir koku yayılıyor etrafa...

Bu acayip meşaleciler meydana kadar ilerlediler ve orda bir yarım daire yaparak durdular.

Tam-tamlar bu sefer yine başka bir tempoyla çalınmağa başladılar.

Karşımdaki geçitten yeni bir kafile belirdi. Ortalık artık öyle bir kızıl aydınlık içinde ki, gelenlerin yüzlerini, kılık kıyafetlerini iyice seçebiliyorum.

Her birinin sol elinde yeni kesilmiş ve parçalanmış boğazları altın varakalarla sarılı insan kafası var.

Sağ ellerinde insan kemiğinden yapılmış oymalı silâh taşıyorlar.

Hepsi çırıl çıplak. Yalnız kuşların, cennet kuşlarının, o her bir tüyü Avrupada binlerce frank eden kuşların kanat ve kuyruklarıyla süslü acayip külahlar giymişler.

Onlar da ölçülü adımlarla ve tam-tamların temposuna uyup iki yana sallanarak meşalecilerin teşkil ettikleri yarım dairenin içinde sıraya dizildiler.

Bakıyorum.

Belki yarım saat sonra kafamın kesileceğini, Ayşeyi ve şu dağaltı mağarasının dışındaki beyaz aydınlıklı dünyayı bir daha göremiyeceğimi düşünmeden, yalnız merakla bakıyorum.

Geçit, tam-tamların artık çıldırmış gibi gürültüleri arasında, ayışığını hatırlatan bir ışıkla aydınlandı.

Otuz kadar çırıl çıplak kadın ellerinde mavi bir ışık veren taş çanaklarla göründüler. Kadınlar zenci değildi. Sarımtırak, tıknaz ve orta boylu, inanılmıyacak kadar güzel vücutları vardı. Yüzleri değirmi ve gözleri yukarı doğru çekikti. Bunlar Hindi Çini ve Siyam kadınlarına benziyorlardı. Ellerinde tuttukları taş çanakların içinde yanan mavi ışık vücutlarının sarı ren-

gine karışarak, onları acayip yeşil birer rüyâ kadını haline getirmişti.

İlerlediler ve en sonuncusu geçitten geçip meydanlığa gelince tam-tam sustu.

Bakıyorum.

Korkmuyorum artık. Hattâ içimden gülmek geliyor. Korkunç Afrika mecaraları şişiren bir Amerikan filminin karşısında insanın nasıl gülmesi gelirse, öylece gülmek geliyor içimden.

Gülmek arzusu çok uzun sürmedi. Geçitte beyazlar giyinmiş, yüzü yarısı mavi yarısı kırmızı bir tülle örtülü bir kadın hayâleti belirdi. Çok uzun boylu değil. Çıplak ayaklarında tokaları altın işlemeli ve herhalde Avrupada yapılmış sandallar var. Kadın olduğu omuzlarına dökülen çok koyu kumral saçlarından ve çıplak tenine giydiği beyaz, ipekli bir çeşit harmaniyenin altından görülen bütün hatları, yuvarlaklıkları ve sertlikleriyle vücudundan belli.

Bu hayâlet kadının iki yanında cennet kuşu tüyleriyle yapılmış yelpazeler taşıyan dört Çinli ilerliyor. Çinlilerin üstünde önleri ve arkaları sırma işlemeli kızıl kaftanlar var.

On dakika kadar konuştu.

Ben kendimi toparlamağa çalışarak Ayşeye baktım. Hâlâ ayakta duruyor. Fakat, uyuyor gibi. Etrafta olup bitenleri fark etmiyor gibi.

Kadının sözü bitti.

Tam-tamlar tekrar inlediler ve yüzü koyun yere kapanmış vahşiler birdenbire doğrularak avaz avaz bağırıp tepinmeğe başladılar.

Bu raks bir yarım saat sürdü.

Kadın yine elini kaldırdı.

Dans durdu.

Bakıyorum.

Kadın ağır ağır Ayşeye doğru yürüyor. Heyecanlıyım. Yüreğim kopacak gibi.

Kadın Ayşeye yaklaştı ve elini onun omuzlarına koydu. Ayşe kaldırdı başını. Karşısındakini görür görmez, çıldırmış gibi bağırarak yuvarlandı yere.

Ben çırpınıyorum. Ayşenin imdâdına koşmak istiyorum. Fakat, imkânı yok. Öyle kuvvetle tutuyorlar ki beni...

Kadının bir işaretiyle yerde baygın yatan Ayşeyi kaldırdılar. Onun kızıl ışıltılı saçlarını simsiyah kolların üstünden sararken görüyorum.

Bağırıyorum. Türkçe bağırıyorum. İnsan tehlike karşısında ancak ana diliyle feryad edebiliyor.

Kadın bana döndü.

Ayşeyi geçitten ötelere götürdüler. Ayşeyi kaybettim.

Kadın, beyaz harmaniyeli kadın bana yaklaşıyor. O yaklaştıkça etraftaki vahşilerin tir tir titrediklerini ve teker teker yere yuvarlandıklarını görüyorum.

Kadınla aramızda bir adımlık bir mesafa var.

Durdu.

Yüzüne örttüğü yarısı mavi, yarısı kırmızı tülün ortasında iki delik var. Bu iki delikten iki siyah, iki büyük, iki ışıklı ve korkunç ve inanılmıyacak kadar güzel göz bana bakıyor.

Acayip bir ingilizceyle konuşmağa başladı:

— Siz İngiliz değilsiniz, Alman da değilsiniz. Demin bağırırken sözleriniz kulağıma çalındı. Ne ingilizceye, ne Almancaya benziyor.

Karşımdaki kadının bir Avrupa diliyle konuşması beni ümide düşürdü.

— Hayır, dedim. Ben ne İngilizim, ne Alman, ben Türküm.

Hemen cevap vermedi. Düşündü.

— Türk müsünüz? dedi. Türk müsünüz?

— Evet, diye tekrarladım.

— Öyleyse, dedi. Güyandan geliyorsunuz.

Bu söz beni öyle şaşırttı ki, ne cevap vereceğimi birdenbire kestiremedim.

Niçin «Türküm» deyince bana «öyleyse Güyandan geliyorsunuz» dedi. Demek Güyandan gelen bazı Türklerle tanışmış... Demek...

— Hayır, dedim. Güyandan gelmiyorum. Fakat siz Güyandan gelen bazı Türklerle mi tanıştınız?

Cevap vermedi.

Tekrar sordum:

— Siz Güyandan gelen Türkleri tanıyor musunuz? Biz onlardan birini arıyoruz. Yaşlı bir adam. Arkadaşları bırakmışlar onu bu adada. Adı Muhtar. Muhtarı tanıyor musunuz?

Yine cevap yok.

Çıldıracak gibiyim.

Kadının üstüne atılmak, yüzündeki mavili kırmızılı peçeyi yırtmak arzusu canlandı içimde. Bir kere daha:

— Cevap versene! diye haykırdım ve atıldım kadının üstüne...

...Gözümü açtığım vakit başım sızlıyordu. Elimi başıma götürdüm. Parmaklarım bir sargıya dokundular. Başım sarılı.

Yavaş yavaş hatırlıyorum.

Kadının üstüne atılır atılmaz, bir kıyamet gürül-

tüsü kopmuş ve birdenbire başıma inen bir taş baltayla yere yıkılmıştım.

Sonra?

Sonra bayılmış olmalıyım. Ve işte burda ayrılıyorum...

Burası neresi?

Upuzun yattığım sedirin üstünde doğruldum. Evet, üzeri kaplan derisiyle örtülü bir sedirde açmıştım gözlerimi. Etrafıma bakındım.

Ağaç dallarından, kamışlardan ve çok kalın, çok büyük yapraklardan yapılmış geniş bir kulübenin içindeyim. Burası açık kapıdan giren ışıkla aydınlanıyor. İçerde, üstünde oturduğum sedirden başka hiç bir eşya yok.

Yukarı tavana baktım. Ve bağırmamak için zor tuttum kendimi. Tavanda hevenk hevenk, yeni kesilmiş zenci kafaları asılı.

Sedirden indim. Kapıya doğru yürüdüm. Fakat, birden bire geri çekildim. Kapının önünde sırtları kulübeye dönmüş iki insan kafası avcısı nöbet bekliyor. Eğer benim ayıldığımı görürlerse, belki hemen üstüme atılırlar. Halbuki, biraz olsun düşünmeğe muhtacım. En iyisi, tekrar sedire uzanıp hâlâ baygınmışım gibi yatmak...

Sırt üstü tekrar uzandım sedire... Tavandan sarkan kanlı tezyinatı görmemek için gözlerimi kapadım. Düşünmeğe çalışıyorum. İlk aklıma gelen Ayşe oldu... İçim sızladı Ağlıyacak gibiyim! Ayşe nerde? Ne halde? Onu nereye götürdüler? Ben dağ altından çıkarılıp nereye getirildim? Burası neresi?

Sonra bütün bunları bilsem bile ne çıkacak? O kadın kimdi?

Kulübenin kapısında bir gürültü oldu. İçeriye birisinin girdiğini hissediyorum.

İçeriye giren bana doğru yaklaşıyor.

Kulübenin kapısı kapandı. Gözlerimi aralık ettim. Kulübenin dal ve kamışlarla yapılmış duvarlarından sızan ışıkla kulübe alaca karanlıktı şimdi.

Gözlerim yarı aralık bana yaklaşıp özerine eğileni gördüm. Bu o kadındı...

Yüzünde yine allı mavili peçesi vardı. Üstünde beyaz harmaniyesi. Peçesinin deliklerinden bana bakıyor.

Gözlerimi kapadım.

Omuzlarımı tutup sarstı beni.

— Uyanın, diyor. Korkmayın. Emniyettesiniz.

Gözlerimi açtım.

Doğruldum.

Yanıma, sedirin kıyısına oturdu. Sordum:

— Ayşe nerede?

— Ayşe mi? O da kim?

— Benimle beraber esir edilen genç kadın.

— Onun adı Ayşe mi? O da Türk mü?

— Evet.

Gözleri, o korkunç ve güzel, simsiyah gözleri tutuştu. Sordu:

— Karınız mı?

— Karım sayılır.

Ayağa kalktı. Bağırdım.

— Nereye gidiyorsunuz? Ayşe nerede, diyorum size? Yoksa, öldürttünüz mü?

Ağır ağır cevap verdi:

— Hiç bir yere gitmiyorum. Ayşe ölmedi, yaşıyor.

— Öyleyse, bizi niçin bırakmıyorsunuz? Bırakın gidelim buradan.

Cevap vermedi. Tecrübeyle biliyorum ki, o cevap vermeyince, ısrar etmek boşunadır. Şimdilik büyük bir tehlike yok gibi. Mademki, Ayşe yaşıyor. Mademki, karşımda, bütün acayipliğine rağmen, konuşabildiğim ve vahşilerin üzerinde hudutsuz nüfuzu olduğunu gördüğüm bir kadın var. Herhalde bir kolayını bulup buradan kurtuluruz.

Ben bütün bunları düşündüm ve saygılı bir sesle karşımda ayakta duran kadına:

— Kimsiniz, bilmiyorum, dedim. Fakat, herhalde bize fenalık etmezsiniz. Çünkü, biz hiç kimseye fenalık etmemiş insanlarız. Memleketimizden buraya kadar gelişimizin sebebi ne altın aramak ne de cennet kuşu avlamak içindir. Biz buralarda kaybolmuş bir insanı aramağa geldik.

— Biliyorum, dedi.

— Biliyor musunuz? dedim. Muhtarı tanıyorsunuz, değil mi? Yaşıyor mu? Sağ mı?

Cevap verecek yerde sordu:

— Muhtar Ayşenin babası değil mi?

— Evet!.. Fakat...

Elini kaldırdı. Sustum.

Yavaş yavaş bana doğru yaklaşıyor. İşte yine geldi, yanıma oturdu. Ama bu sefer o kadar yanıma oturdu ki, ipekli harmaniyesinin altında çırıl çıplak olan vücudunun sıcaklığını duyuyorum.

Parmağındaki kırmızı taşı çıkardı. Bakıyorum. Bu taş küçücük altın bir muhafazanın kapağı üstünde duruyor. Hani romanlarda okuruz, içinde zehir taşıyan yüzükler vardır. İşte bu kırmızı taşlı yüzük onlara benziyor.

Kadın yüzüğü açtı. İçinden minimini bir yuvarlak ve siyah bir şey çıkardı. Buna uzattı:

— Bunu birdenbire yutun, dedi.

Bana uzattığı şeyi aldım. Elimde evirip çevirdim.

— Korkmayın, dedi. Zehir değil. Yorgunsunuz. Başınız yarıldı biraz. Kan kaybettiniz. Mini mini hap size kuvvet, sıhhat ve neşe verecek.

Elimdeki hapı ağzıma attım. Tuhaf bir kokusu var ve çok acı bir tadı var.

— Şimdi şöyle uzanın, dedi.

Uzandım.

O, yanımdan kalktı yine.

— Gidiyor musunuz? dedim.

— Hayır, dedi.

Karşımda ayakta duruyor. Susuyoruz. Yalnız gözlerini görüyorum. Başım dönüyor. Tuhaf bir dönüş, bu, öyle bir sarhoşluk ki...

Damarlarımda kan daha hızlı çarpmağa başladı.

Güneş altında yatıyormuşum gibi, bütün vücudumun ısındığını duyuyorum.

Onun hakkı varmış. Şimdiye kadar olmadığım gibi kuvvetliyim.

Ona bakıyorum. Ağır ağır benden uzaklaşıyor. Kulübenin bir köşesine gitti işte. Duvarlardan sızan ışık, ince beyaz harmaniyesine vuruyor. Bacaklarının biçimini iki biçimli gölge sütunu gibi kumaşın altından görüyorum.

Elini kaldırdı:

—Ben, dedi, kraliçe Emmayım!

Sustu.

Kaliçe Emma! Ayşenin bana bahsettiği esraren-

giz kadın. Yeni Ginenin en zengin, en kuvvetli ve en güzel kadını... Vahşilerin melez kraliçesi!..

Kraliçe Emmaya bakıyorum.

Havaya kalkan eli birdenbire yüzdeki allı mavili peçeyi kaldırıp yere attı.

Duvardan sızan ışık huzmeleri şimdi bu peçesi düşmüş kadının yüzüne çarpıyor.

Hayatımda bu kadar güzel, böyle esrarlı, böyle çıldırtıcı bir kadın yüzü görmedim.

Bu, bir Amerikalıyla bir yerlinin melezi olan kadının yüzü hem Avrupalı, hem Yeni Gineli. Gözleri yukarı doğru çekik. Gözleri simsiyah. Sağları koyu kumral ve ince, şeytan kaşları gibi kaşları var. Kalın, çok kırmızı ve büyük bir ağzı var. Dişleri bembeyaz. Teni esmer. Ama kızıltılı bir esmerlik.

Zenci kanıyla Anglo-Sakson kanının birleşmesi bir şaheser yaratmış.

Kendisine baktığımdan, güzelliği karşısında afalladığından emin, sordu:

— Güzel miyim?

— Evet! dedim.

Güldü:

— Ayşeden daha güzelim, değil mi?

Cevap vermedim.

Güldü yine:

— Ayşeden daha güzel olduğumu sana isbat edeceğim, dedi.

Damarlarının içinde kan yerine ateş akıyor. Yavaş yavaş hayvanlaştığını hissediyorum. Demin yuttuğum o acı ve acayip kokulu yuvarlağın tesiri olacak bu...

Köşede duran kadına deli gibi bakıyorum. İradem mahvoluyor. Hafızamı kaybediyorum.

Emma birdenbire hiç beklemediğim bir hareket yaptı. Sağ elini sırtına götürdü ve herhalde orda bir düğümü çözmüş olmalı ki, elbisesi bir pük yığını gibi altın işlemeli sandallarının üstüne yığıldı. Kadın çırıl çıplak kaldı karşımda...

Güzel kadın vücudu görmemiş değilim. Ne bileyim ben, meselâ, yalnız Ayşenin vücudunu görmüş olmaklığım yeter. Fakat, şimdi şu karşımda duran vücut gibisini sade ben değil, eski Yunan heykeltraşları bile görmemiştir.

Gözlerimi kapamadım. Çünkü, hissediyorum ki, bu birdenbire ortaya çıkan harika karşısında yanan damarlarımla çıldırabilirim.

— Gözlerini aç!

Sesinde, şimdi bana emir veren bu seste vücudunun bir parçası var.

Gözlerimi açtım.

Yavaş yavaş bana doğru yaklaşıyor.

— Ne o, diyor. Korkuyor musın? Korkma! Benden korkulur mu hiç? Benim için ölünür, çıldırılır, fakat korkulmaz benden...

O yaklaştıkça ılık, bayıltıcı kokulu bir havanın içine girdiğimi sanıyorum.

Şakaklarım zonkluyor.

Ben artık sadece bir hayvanım. Sıcak cenup ormanlarında büyümüş herhangi vahşi bir hayvan.

Oturduğum yere yaklaştı iyice. Elimi uzatsam dokunacağım. Durdu:

— Gözlerini kapa! dedi...

Gözlerimi kapadım...

...Gözlerimi açtığım vakit, onun zincirli bir kölesinden başka bir şey değildim.

İlk hatırladığım Ayşe oldu. Hâlâ çıldırasıya sevdiğim Ayşe.

Ayşenin yüzünü, deniz mavisi gözlerini ve kızıl ışıltılı saçlarıyla bir duman arkasından görür gibi oldum. Fakat, bu manzara bir an sürdü. Sonra kayboldu.

Ben artık onun yüzünü bile hatırlamağa lâyık değilim.

Yanıma boylu boyunca uzanmış olan Emma sordu:

— Ne düşünüyorsun?

Ne düşündüğümü ondan saklıyacak kadar alçağım.

— Hiç, dedim.

Güldü:

— Ayşeyi düşünüyorsun, dedi. Düşünme. İptidai bir beyaz erkek gibi, vicdan azabı çekme. Burda balta görmemiş ormanların arasında, vahşi hayvanların, yamyamların ve insan kafası avcılarının kanunları içindesin. Bu kanunlar bir erkeğin iki, üç, beş, on dişisi olmasını yasak etmezler. Bilâkis, dört beş karısı olmıyan erkek, erkekten sayılmaz. Artık Ayşe ne kadar karınsa, ben de o kadar karınım ve esirlerimin arasından seçeceğin her kadın, her kız da o kadar karın olacaktır...

Cevap vermedim.

Ne cevap verebilirim?

Yanımdan kalktı.

Köşede kalan beyaz ipekli harmaniyesini aldı. Giyindi.

Tekrar yanıma geldi:

— Büyücülerle konuşacağım, dedi. Sizin dost olduğunuzu söyliyeceğim onlara, bu gece şerefinize merasim yapılacak. Burada benim kocam olarak kalacaksın. Şimdi sana öteki karını, Ayşeyi göndereceğim. Ge-

ce sizi kulübeden alacaklar. Ondan sonra, benim yanımda serbestsiniz...

— Ayşeyi gönderme! İstemem. Bırak onu gitsin! diye bağırmak istedim. Fakat, sesim çıkmadı.

O, kulübenin kapısını açıp dışarda kaybolmuştu bile...

Ne kadar zaman geçti, neler düşündüm, hatırlıyamıyorum... Birdenbire kulübenin kapısı açıldı yine ve eşikte Ayşeyi gördüm.

Işık Ayşeye arkadan vuruyordu. Ayşe bu ışık hâlesi içinde hıristiyan azizelerden biri gibiydi.

Gözleri kulübenin karanlığına alışınca beni gördü. Koşarak yanıma geldi.

Kulübenin kapısı kapatıldı dışardan.

Ayşe kollarını boynuma dolamış, hüngür hüngür ağlıyor.

— Artık ölebilirim, diyor. Mademki, seni bir kere daha gördüm. Artık öldürsünler isterlerse beni...

Onun kızıl ışıltılı altın saçını okşuyorum. Saçları parmaklarımın arasından içine güneş kızıllığı vurmuş su gibi akarken, ne yalan söyleyim, vicdan azabı değil, sadece haz duyuyorum. Damarlarım tutuşuyor yine. Yine vahşi bir hayvan gibi oluyorum. Evet, anlıyorum, artık ben de balta görmemiş ormanların kabile reislerinin kanunları içindeyim.

Ayşeyi birdenbire çektim göğsüme iki yolcu gibi konuşuyoruz şimdi. Ayşe:

— Kaçalım burdan Halit Cemil, diyor. Bir kolayını bulup kaçalım ve dönelim İstanbula.

Ben tuhaf bir duyguyla.

— Peki ama Ayşe, diyorum. Ya baban?

Ayşe biraz şaşırıyor. Fakat sonra emin bir sesle:

— Babamı aramak boşuna. Artık anlıyorum. Biz bir hayâli bulmak için kendimize kıydık. Onu burada sağ bırakırlar mı hiç? Yamyamların, insan kafası avcılarının arasında babamın sağ kalmış olduğunu düşünmek bile deliliktir.

Duyduğum his vuzuh kesbediyor. Buradan gitmek istiyorum, Kraliçe Emma, Ayşe ve daha ötekileri, hepsi birden tutuyor beni burda. Bütün bu dişilerin biricik erkeği olmak.

— Ayşe, diyorum. Kraliçe Emma...

Ayşe haykırıyor:

— Kraliçe Emma mı?

— Evet, o kadın kraliçe Emma. Onun ağzını aradım. Öyle sanıyorum ki, baban ölmemiş, buralarda bir yerde.

— Bunu o mu söyledi?

— O bu kadar açık söylemedi ama, bazı sözlerinden, sorgularından anladım. Şimdi düşün, babanı burada bırakarak, onun yaşadığım daha kuvvelte tahmin ettiğimiz halde, nasıl gidebiliriz?

Ayşe cevap vermedi.

Sustuk.

İlk söze başlıyan yine Ayşe oldu:

— Peki, bizi burada serbest bırakacaklar mı? Görmüyor musun, kafatası avcılarının arasındayız. Ya bizim kafalarımızı da beğenirlerse...

— Korkma Ayşe. Ben Emmayla bunu da konuştum. Size kimse fenalık etmez, diyor. Biraz burada oturun. Sonra, ben sizi, kimbilir belki aradığınızı da yanınıza katarak gönderirim burdan...

Yalan söylüyorum. Ben, Ayşeye ilk defa yalan söy-

lüyorum. Fakat, utanıyorum. Ayşeye yalan söylediğim için üzülüyorum. Hayır!..

Ayşe inandı.

Şimdi ben soruyorum:

— Seni nereye götürdülerdi?

— Bilmem, dağın içindeki meydanda, kraliçe Emma dediğin kadın birdenbire bana yaklaşınca, öyle korktum ki, kendimi kaybettim, gözümü çok süslü bir kulübede açtım. Sonra, ne kadar zaman geçti, bilmiyorum. Buraya gönderdiler beni.

Sordum:

— Dışarısı nasıl yer? Ben daha dışarı çıkmadım.

Bu sefer Ayşe sordu:

— Peki, öyleyse buraya nasıl geldin?

Macerayı anlattım.

Son kısımlarını meskût geçtim...

...Kulübenin içi kararmağa başlıyor. Dışarda gece olmakta. Uzaktan uzağa gürültüler var. Ayşe dizlerime yatmış, yorgun uyuyor. Ben düşünüyorum. Şimdiye kadar düşünmediğim kötü, iğrenç şeyler düşünüyorum. Damarlarım hâlâ ateş gibi. Emmanın o siyah acı acayip kokulu ilâcından gelen gayri tabii ve lüzumundan fazla, korkunç gençlik içindeyim...

Artık iyice kararan kulübenin kapısı açıldı. Kapının önünde maskeli vahşiler var. Ayşeyi dürttüm. Silkinip kalktı. Beraberce dışarı çıktık.

Burası kulübenin kapısında meşaleler yanan bir vahşi köyünün meydanıydı.

İki yanımızda yürüyen rehberimiz, bizi meydanın bir tarafına, üstünde kuru dallarından ölü kafaları sarkan bir kuru ağaç bulunan, bir kuyu ağzına getirdiler. İçlerinden birisi meşaleyle kuyuya indi. Biz de maiye-

timizle onun peşini takip ettik. Mesele anlaşılıyordu, bu kuyu ağızı dün gece yakalandığımız vakit gitirilmiş olduğumuz dağ altı mahzenine köyden inen mahaldi. Köy dağın tepesinde.

Gayet iptidai basamaklardan aşağı indik. İniş oldukça uzun sürdü. Nihayet, geçide ulaştık. Yürüdük. Dağ altı meydanına geldik. Meydan yine kırmızı ve mavi bir aydınlık içindeydi. Kalabalık. Bütün kabile halkı orada. Kraliçe Emmanın yüzü açık. Bizi görünce, işaret etti. Yanına götürdüler.

Bizim gelmemizle, merasim başlaması için her şey hazır olmuş olmalı ki, tam-tamlar inlediler.

Emma orta yere ilerledi. Bize de gelmemizi söyledi. Biz de ilerledik.

— İki dizinizin üstüne çökün, dedi.

Çöktük.

Tam-tamların yeni bir ahengi içinde bütün kabile halkı birer birer başlarımıza elleriyle dokunarak etrafımızı dolandılar. Kafatası avcıları kafamıza dokunmakla bizi kan kardeşi olarak kabul etmişlerdi.

Bu kabul merasiminden sonra, yine Emmayla beraber geriye çekildik. Bizim demin durduğumuz yerde şimdi bağırta çağırta iki çırıl çıplak vahşi sürüklendi. Emmaya:

— Ne oluyor? dedim.

— Başlarınız kesilecek, dedi.

Ayşe:

— Başlarımız mı kesilecek? diye korkuyla sordu.

Emma:

— Başlarınız kesilecek ama, sizin başlarınız değil, siz kan kardeşi olduktan sonra, bizim aramıza karışan

ruhunuzun düşman tarafı, iki esire geçmiştir. Sizin ruhunuzun düşman tarafını taşıyan başlar kesilecek!..

Bu acayip izahtan bir şey anlamadık. Fakat, ortaya getirilen iki esirin başları kurbanlık iki koyun gibi kıtır kıtır kesildi. Bu öyle korkunç bir manzaraydı ki, Ayşe bağırmaktan ve ben gözlerimi kapamaktan kendimizi alamadık.

Fakat, asıl işin bizim için feci tarafı, kesilen başları, parçalanmış gırtlaklarından kan akan, gözleri korkuyla açık kalmış kafaları bana ve Ayşeye uzattıkları zaman oldu.

Emma:

— Hiç terddüt etmeden hediyeleri alınız, dedi. Eğer almazsanız, sizi ben bile kurtaramam.

Hediyeleri, kanlı kesik başlardan birini ben, öbürünü Ayşe elimize aldık. Ayşe sapsarı. Nerdeyse yıkılacak. Ben bile zor tutuyorum kendimi.

Tam-tamların yeni ahengiyle raks başladı. Deli, kudurmuş gibi tepinişti bu. Oyun nihayet bitti. Tam-tamlar sustu.

Emmaya üstü timsah şeklinde kabartmalarla oymalı kaba, uzun tahta bir sandık getirdiler. Emma, dinî merasim yapan bir rahibe edasıyla ve birşeyler mırıldanarak sandığın kapağını açtı. İçinden bir kılıç çıkardı.

Bu, eski Avrupa ordularında süvari neferinin kuldıkları kılıçlardan biriydi.

Emma ne yapacak? diye merakla bakıyorum.

Kılıcı kaldırdı.

Vahşiler boğuşmaya başladılar.

Emma kılıcı sapına kadar yuttu.

Bu kılıç yutuş Ayşeyle beni şaşırttı. Hattâ, benim

içimden gülmek geldi. Bütün medeni memleketlerde en acemi hokkabazların bile yaptıkları bu marifetin vahşiler üzerindeki tehsiri müthişti.

İşi anlıyorum. Emma burada en namlı sihirbaşların bile beceremedikleri böyle ve herhalde buna benzer hünerler göstererek iptidai insanların üstünde hudutsuz bir kudret sahibi olmuştu. Emmanın bu hüneri vaktiyle Amerikalı babasından öğrenmiş olması muhtemel.

Ellerimizde kesik insan başlarıyla seyrettiğimiz bu hokkabazlıktan sonra, merasimin bitişi şöyle oldu:

Merasimde hazır bulunan dört kabile reisi yanlarında dört kadın, bana doğru geldiler. Kadınlar birbirinden siyah, vücutları düzgün, fakat yüzleri birbirinden korkunç dört nadirei hilkattı.

Reislerden en sağda duranı yanındaki kadının omuzuna bir yumruk vurdu. Kadın ayaklarımın dibine çöktü. Ötekiler de yanlarındaki kadınlara aynı şeyi yaptılar. Sonra, oldukça uzun süren birer nutuk söyleyip, kadınları öyle ayaklarımın dibinde yere çökmüş bırakarak gittiler.

Emma:

— Kadınları yerden kaldır ve arkana geçir, dedi.

Kadınları kaldırdım ve ellerinden tutarak arka tarafıma geçirdim.

Sevinçli bir vaveyla koptu.

Emma:

— Tebrik ederim, dedi. En büyük dört kabile reisi en güzel karılarını sana hediye ettiler. Sen de bunları kabul ettin. Artık altı karılı çok zengin bir reis gibisin. Çünkü, unutma ki, karılarından birisi on kere on

kere on kere sihirbaza kumanda eden kraliçe Emmadır, benim...

Ayşe Emmanın sözlerini duydu. Hayretle yüzüme baktı. Ben «aldırma» gibilerden bir işaret ettim ona. İşte böylelikle merasim bitti.

Ben, Halit Cemil, altı karılı reisin hatıralarına devam etmeden önce, onun en kudretli karısı kraliçe Emmanın hayatını kısaca yazmak istiyorum.

Kraliçe Emma bir Amerikalı sergüzeştçi ile Malenezli bir yerli kadının kızıdır. Yeni Gineye gelmeden ve burda insan kafası avcılarının baş sihirbazı olmadan önce, bir Avrupalıyla evlenerek Yeni Britanyaya yerleşmişti. Fakat, büyük sergüzeştler ve yığınlara hükmetmek için doğduğunu sanan bu kadın basit bir ev kadını gibi yaşıyamazdı.

Onun hayatı etrafında kopan ilk fırtına iki beyaz zabiti birbirine katmak oldu. Zabitlerden ikisi de Emmaya aşıktılar. Emma bir gün bunlara:

— Hanginiz Yeni Gineye gider ve bana bir altın kaynağı bulursanız, onun olurum, dedi.

Zabitlerden ikisi de istifa ederek, ayrı ayrı yollardan Yeni Gineye altın aramağa gittiler. Ve altı ay sonra yalnız birisi, hasta ve yaralı döndü. Elinde, bulduğu altın kaynağından gelen altın damarlı taş parçaları vardı. Emma sözünü tuttu. Kocasından ayrılarak, bu yaralı ve hasta sabık zabite vardı ve yeni kocasiyla beraber Yeni Gineye geldi. Fakat, Emmanın ikinci kocası çok yaşıyamadı, sevgilisinin kolları arasına öldü.

İşte Emmanın kudretini, ölçülmiyecek kadar büyük servetini temin eden hadise bu ölümden sonra oldu.

Emma ikinci kocasının ölümünden bir hafta önce, Cecil İhon Levien'le tanışmıştı. Emmayı bugünkü Emma yapan işte bu harikulâde adamdı.

Celil İhon Levien Avusturalyalı bir Yahudiydi. Dünya harbinin üçüncü senesi gönüllü yazılmış ve Fransaya gelmişti. Fransada İngiliz orduları içinde Almanlara karşı döğüşürken çok büyük yararlıklar göstermiş, iki defa yaralanmış ve çavuş olarak girdiği ordudan yüzbaşı rütbesiyle çıkmıştı.

Harp bitince, Yahudi delikanlı tekrar Avustralyaya dönüyor. Yirmi bir yaşındadır. Ailesinin ve dostlarının yardımıyla ticaret hayatına atılıyor. Fakat, ticaretten zevk duymamaktadır. Böyle küçük teşebbüsler, ufak tefek alış verişlerin adamı değildir o. Çocukluğunu, geçirdiği ve muhite uymak için elinden geleni yaptığı halde, kendini bahtsız ve neşesiz hissetmektedir. Bunun sebebini araştırıyor ve nihayet buluyor: Muharebe onu bambaşka bir insan yapmıştır. Yıllarca her gün uçakların uğultusunu, ölenlerin iniltisini, kurşun seslerini ve şarapnellerin patlayışını duymağa alışmış olan bir insan artık, bir büronun sükûnuna intibak edebilmesi mümkün değildir.

Artık oturduğu yerde yaşıyamıyacağını anlıyor. Dövüşmek istiyor. Sinirlerinin hep gergin olması, tehlikeli bir hayat sürmesi lâzım. Ve Avustralyada Sydney'deki bürosunda boyuna korkunç ve inanılmaz maceraların rüyâsını görmektedir.

Ona, Yeni Gine ve civarı adalardaki yamyamlardan ve insan kafası avcılarından bahsetmişler. Bunlara dair korkunç hikâyeler anlatmışlardır. Levien'in kafası hep bu hikâyelerle dolu. Nihayet, bir gün kararını ve-

riyor. Yeni Gineye gidecek ve orda hükûmete müracaat ederek tehlikeli bir iş alacak.

Bu karar hemen tatbike geçirilmiştir. Yeni Gine adasındaki İngiliz mümessili Levien'i müfreze kumandanlığına tâyin ediyor.

Dünya harbinin kanlı gürültüsü içinde ruhunu şeytana kaptıran genç ve çok cesur yahudi delikanlısı müfreze kumandanlığına tâyin edilir edilmez, hemen balta görmemiş ormanlara dalmıştır. Vazifesi yamyamları takip etmek, insan kafacı avcılarının faaliyetlerine set çekmek, hükûmetin emirlerini dinlemiyen kabilelerle kavgaya girişmektir. Bilhassa, büyücüleri nüfuzu altında tutmak, ormanlarda ve şimdiye kadar insan ayağı basmamış vadilerde yol açmak işlerinde kendisini gösteriyor. Yalnız vahşilere değil, vahşi hayvanlara karşı da amansız mücadeleye girişmiştir.

Her tarafta «mucizeler» yaptı. En vahşi kabilelerin mukavemetlerini kırdı. Ve o ana kadar hiç bir kâşifin, hiç bir müfrezenin girmediği, gidemediği sahalara gitti.

Fakat, bir gün Bulolo civarında tuzağa düştü. Aralarında ona karşı ittifak etmiş olan kabileler Levien'in müfrezesine saldırdı. Müfreze bir ok yağmuru altında kaldı. Ve yamyamlarla insan kafası avcıları korkunç ha-ha?ha'larını haykırarak Levien'in askerleriyle göğüs göğüse kavgaya giriştiler.

Levien sol omuzundan yaralanmıştır. Sakallı bir ok sol omuzunu baştan başa delmiştir. Göğüs göğüse kavgada yılmadan döğüşüyor amma, nihayet omuzundan akan kan onu zayıf düşürüyor. Kafatası avcılarından biri Levien'in kafasını kesmek için yaklaşıyor ona. Fakat, tam kolunu kaldırdığı vakit, bu kanla sarhoş

olmuş yamyamın üstüne askerlerinden biri ateş ediyor. Levien de bu suretle kafasını kurtarıyor işte.

Nekahat devri haftalarca sürmüştür. Bulolo vadidinde hareketsiz kalan Levien, adamlarının çadırına getirdikleri taş parçalarını tetkik ediyor, bu taş parçalarıyla oynuyor.

Ayağa kalkacak hale geldiği vakit, ilk yaptığı iş, civarındaki nehre gidip kumlarını karıştırmak olmuştur.

Nekahat devrini bitiren Levien, merkeze döndüğü vakit, orada bir arkadaşını buluyor. İşi açıyor ona. Elindeki nümuneleri gösteriyor. Bunlar altın damarlı çakıl taşları ve altın tozuyla karışık kum torbalarıdır.

Hemen bir şirket kuruluyor. Mukaveleler imzalanıyor. Haritalar yapılıyor ve bütün bu işlerin son satırı yazılıp imzalanınca, Levien yine sabırsızlıktan yanarak ormana dönüyor. Fakat, bu sefer yamyamlarla kafatası avcılarını rahat bırakıyor. Onun aradığı altındır artık...

Bulolo nehri civarında altın var. Milyonlar var bu nehrin kumlarında, kayalıklarında. Fakat, ne yazık ki, bu serveti çıkarmak için kürek ve kazma ile çalışılmaktadır. Eğer buralara makineler getirilirse, her milyon bir milyar olacaktır. Çünkü, altın damarları bilhassa nehir boyunca yükselen kayalardadır. Bu kayaları kazma ve kürekle kırmak, iğneyle kuyu kazmak gibi bir şey. Fakat, buraya onlarca ton ağırlığında makinaları nasıl getirmeli? Buraya makine değil, dört beş kürekle yedi sekiz kazma ve bir iki düzine konserve kutusu bile getirmek bu kadar müşkülken...

Levien makinelerden ümidi kestiği için, o da şim-

diye kadar başkalarının yaptığı gibi kazma ve küreğin kollarına sarılmıştır.

İş ağır ilerlemektedir. Kampta bulaşık hastalıklar başgöstermiştir, ilâçsızlık yüzünden işçiler birbiri arkasından sinekler gibi ölüyorlar. Kampta panik başlamıştır. Yerli işçiler burada böyle aç susuz ölmektense, ormanda yamyanlara ve kaplanlara yem olmayı tercih ediyorlar ve birer ikişer kaçıyorlar.

İşte Levien bu ölüm ve panik havası içinde düşünüyor. Buraya büyük makineler, bol erzak ve külliyetli işçi getirebilmenin yollarını düşünüyor. Ve bir sabah kaçmamış ve ölmemiş son işçilerine garip bir emir veriyor. Bu emri alan işçiler şaşırıyorlar. Fakat, nispeten kolay bir iş olduğu yerine getriyorlar. Bu emir mucibince, Bulolo nehri yakınında bir meyden, herhangi bir futbol sahası büyüklüğünde bir düzlük açılıyor. İşçiler kazma ve kürekleriyle altın çıkaracakları yerde, ağaçları kesiyorlar, otları yoluyorlar. Saha biraz daha büyültülüp düzeltiliyor.

Bir hafta sonra Levien arkasında düz bir meydanlık bırakarak Yeni Ginenin merkezine dönüyor. İşte bu dönüşte Emmayla tanışıyor ve vaktiyle beraber harp ettikleri bir tayyareciyi buluyor. Emmanın kocası ölüyor. Levien bu harikulâde güzel duldan edeceği istifadeleri hesaplıyor ve bir sabah ona diyor ki:

— Şimdiye kadar yapılmamış en tehlikeli hava yolculuğunu yapacağım. Benimle gelir misin?

Emma yeni aşığının ümidini boşa çıkarmıyor. Üç gün sonra Yeni Gine merkezinden kalkan bir uçakta üç kişi, Levien, dostu pilot Mustar ve Emma vahşi ormanlara doğru yola çıkmışlardır.

Aynı gün Levien'in komşularından kamplarında ça-

lışan yerliler müthiş bir korkuyla çıldırmışa döndüler. Bir araya gelmiş yüz kartaldan daha büyük bir kuş ormanların üstünden doğru geliyordu. Bu korkunç kuş vadinin üstünde döne döne, aşağı inmeye başladı. Nihayet, Levien'in temizlettiği meydana, o futbol sahalarından biraz daha büyükçe düzlüğe indi.

Kuşun içinden üç beyaz insan çıkmıştı. Levien, Emma ve pilot Mustar.

Artık yamyamların seması zaptedilmişti. Artık kafatası avcılarının altınını yığınlarla, tonlarla elde etmek işten bile değildi.

Tayyareler makineleri parça parça taşıdılar. Parça, parça, gökten indirilen makineler kuruldu. Ve tonlarla altın taşınmaya başlandı.

Emma Levien ile evlendi. Fakat, Levien güzel karısının kolları arasında, vaktiyle almış olduğu zehirli ok yarasından ölürken:

— Seni dünyanın en zengin kadını yaptım. Fakat, bu serveti elinden kaçırmaman için, beyaz rakiplerine karşı yamyamların ve kafa tası avcılarının kraliçesi olmalısın, dedi.

Emma kollarında ölenin vasiyetini yerine getirdi. Altın madenleri işlerken, bu hazineyi beyazların taarruzundan kurtarmak için ormanın kraliçesi, baş sihirbazı oldu.

Artık o, paranın ve vahşi kuvvetin hâkimiydi.

Ayşe günden güne eriyor. Emri vakii kabul etti. Fakat, öyle sanıyorum ki, içinde bir şüphe var. Yeni Gineye geldikten sonra şeytanî bir dalavereyle Gökselin benim yerime geçtiğinden şüpheli. Beni Göksel

sanmağa başlıyor. Çünkü, Halit Cemilin, altı karılı bir vahşi olmayı kabul edemiyeceğinden emin. Halbuki hem o, hem ben kendi hakkımda ne kadar yanılmışız. Eninde sonunda, ben de ruhunda Göksellikten bir parça taşıyan bir hayvanım.

Dört zenci karım bana yalnız hizmetçilik ediyorlar. Ara sıra, kadınlık haklarını istediklerini seziyorum. Kulübemde yalnız kaldığım vakitler gözleri tutuşarak yanıma sokulmak istiyorlar. Fakat, yüzleri öyle korkunç ve çıplak tenlerinin öyle ağır bir kokusu var ki...

Günden güne Emma'nın tesiri altına giriyorum. Dün gece bana dedi ki:

— Biraz daha anlaşalım. Seni benim altın işinin başına geçireceğim. Ben bugün dünyanın en zengin kadınıyım. Bütün Yeni Gine kabilelerinin baş sihirbazıyım. Pasifik adalarında bana kimse karşı koyamaz. Fakat, bu kadarı yetmiyor bana. Daha zengin, daha kudretli olmak istiyorum. Eğer anlaşırsak, bütün dünyayı seninle el ele verip idare edebiliriz...

Emma belki korkunç bir hayâl peşindedir. Fakat, ben günden güne bu hayâlin tesiri altına düşmekteyim. Ayşe yanımda bir gölge gibi yaşamakta.

Bugün Gazelle köyünde kabile reisinin cenaze merasimi yapıldı. Emma, ben ve Ayşe davetliydik. Gittik.

Cesedi iki kalasın üstüne bağlamışlar. Ceset tüylerle ve deniz kıyılarından getirilmiş kabuklarla süslü. Ölünün karıları çırıl çıplak vücutlarının baştan aşağı küle bulamışlar. Tüyler deniz kabuklarıyla süslü. Ve göz alıcı boyalarla boyanmış kocalarının ölüsü karşısında bağırıp çağırıyorlar.

Merasim boyunca iki erkek civarındaki nehirden boyuna su taşıyıp ölünün başına döktüler. Bir yandan cesedin başı böyle suyla yıkanırken, bir yandan da onun kuru, kara bacaklarının üstüne toprak ve çeşit çeşit yemişler konuldu.

Sonra, ölen reisin oğulları merasime iştirâk edenlere para dağıttı. Bu paralar ortaları delinmiş deniz hayvanı kabuklarıydı.

Fakat, en çok para alan kabilenin sihirbazıydı.

Gece yolda dönerken, Emma bana sihirbazların kudretini anlattı. Ve ben işte o zaman Emmanın altın madenlerini işletmek ve beyaz rakiplerin taarruzlarından korunmak için nasıl müthiş bir usule başvurduğunu kavrıyabildim. Çünkü, Emmanın Levien'den kalan madeninde vahşiler, tabiri caizse, bir ekmek parasına çalışıyorlar ve bu altın kayalıklarını korumak için tereddütsüz ölüyorlar. Yamyamlara, kafatası avcılarına bunu yaptıran Emmanın sihirbazlar başı olduğuna göre, büyücülerin bu iptidaî insanlar üzerindeki nüfuzunun hudutsuzluğunu anlamak benim için, Emmanın yarınki vekili için çok faydalıdır.

Emma dedi ki:

— Yamyamlık, insan kafası avcılığı, cüzzam, verem, malarya, tifo, muharebeler, akrep, deri hastalıkları, pasifik cehenneminin bütün bu zebanilerinden yerliler belki kurtulabilir bütün bu ölümlerden belki sakınabilirler. Fakat bir ölüm çeşidi daha vardır ki, ondan kurtulmak imkânı yoktur. Buna "korku ölümü" derler.

"Levien'le buralara geldiğimiz ilk günlerdeydi. Daha ben sihirbazlar başı değildim. Bir yerli hammal bize sokuldu. Levien'in gözlerine bakarak:

"— Ben öleceğim Master, dedi. Beni püri-püri çarptı. Ben öleceğim.

"Levien yerli hammalı muayene etti. Delikanlı sapsağlam. Hiç bir şeyi yok. Ne ateş, ne ülserden nişane, kalbi mükemmel işliyor.

"Delikanlıya bir müsil ilâcı verdik.

"— Bir şeyin yok! Haydi işine bak, dedik.

"Mesele unutuldu. Fakat, aradan üç gün geçmişti ki, yerli hammalların reisi gelerek:

"— Sizinkisi öldü, dedi.

"Levien merakla sordu:

"— Bizimkisi mi? Kim?

"— Şu üç gün evvel muayene edip, ilâç verdiğiniz delikanlı.

"— Neden öldü?

"— Püri-püriden...

"Levien omuzlarını silkti. Püri püriden ölmenin ne demek olduğunu daha o zamanlar bilmiyorduk.

"Fakat, bir ay geçmemişti ki, geçtiğimiz yerli köylerinde aynı hastalıktan ölenlere rastladık. O zaman işi tahkik ettik ve öğrendik ki, püri-püriye çarpılan bir yerli mutlaka öleceğinden emin olduğu için ölüyor. Püri-püriye çarpılmak bir nevi aforoz edilmek gibi bir şey. Püri-püriye çarpıldığını bilen bir yerliyi kurtarmak için hiç bir çare yoktur.

"Yerlilerin inanışlarına göre, her sihirbaz bir insanı püri-püriye çarpabilir. Bunu yapmak için sihirbaz, püri-püriye çarpmak istediği insanın herhangi bir şeyini, meselâ başına taktığı bir tüyü, önüne bağladığı lap-laptan bir parçayı, dokunduğu bir taşı alır ve iki üç sihirli cümle mırıldanır. Artık bu andan itibaren de Püri-püriye çarpılanın yaşaması kabil değildir.

"Püri-püriye çarpıldığını öğrenen yerli sersemleşir, yemek yemek istemez, geceleri uyuyamaz ve nihayet kendi kendine yaptığı telkinle, aç ve susuz delilik nöbetleri geçirerek ölür.

"Burda bir insanın düşmanını püri-püriye çarptırması için sihirbazlara para ve hediye vermesi kâfidir.

"Dahası var, püri-püri, yerlilerin inançlarına göre, bazan öldürmez insanı, sakat ve inmeli bir hale sokar."

Emma püri-püri hakkında verdiği izahatın bu noktasında durdu. Ayşe başı eğik yanımızda yürüyor. Konuşulanları duymuyormuş, bu dünyada değilmiş gibi bir hali var.

Emma tekrar söze başladı:

— Benim birdenbire bütün sihirbazlardan on kere, on kere, on kere daha büyük sihirbaz oluşumda bu püri-püri kanatinin büyük dahli oldu.

"Bir gün uçaklarla yapılan makine nakliyatından sonra, altın ocakları binlerce yerliyle çalışırken ve Levien'in iş başında bulunmadığı sıralarda, bana bir yerli delikanlı getirdiler. Bu, civardaki en korkunç kafatası avcısı kabilelerinden birinin reisinin oğluydu. Yirmi yaşlarında var yok. Göğsü geniş, kıvrak kara saçları ve çırıl çıplak simsiyah vücudu demir gibi delikanlı. Fakat, yürüyemiyor. Püri-püriye çarpılmış. Ayakları tutmuyor.

"Meseleyi hemen anladım, yürüyememesi hakikaten bacaklarına inme inmiş olmasından değildi. O sadece püri-püriye çarpıldığını duyduğu için yürüyemiyeceğine inanmıştı. Ve bu sabit fikrin tesiri altında yürüyemiyordu.

"Daha o zamanlar bu yerlilerinin dillerini iyice

bilmediğim için, bir tercüman vasıtasıyla konuştuk. Ömrünün sonuna kadar bu halde kalacağına emin.

"İlk önce yatırdım yere ve Avrupalıların hastanelerinde görmüş olduğum usullerle masaj yaptım. Boşuna. Hiç bir faydası olmadı.

"Çok şirin bir delikanlı. Ve sırf kendi yalnış inancı yüzünden ömrünün sonuna kadar hakikaten kötürüm kalacak. Sonra, bir kabile reisinin oğlu. Eğer onu iyi edebilirsem, yerlilerin gözünde birdenbire hudutsuz bir itimat kazanacağım.

"Delikanlıyı bir tahta sandık üstüne oturttum. Ve onu bana getiren yerlilere bizi yalnız bırakmalarını söyledim. Herkes çekildi. Kötürüm delikanlıyla yalnız kaldık.

"Hemen Avrupalı mühendislerden birisini çağırttım. Ve bana ateşte kızdırılmış bir demir parçası getirmesini rica ettim.

"Kızgın demir geldi.

"Delikanlı sırtı bana dönük, tahta sandığın üstünde oturuyor.

"İlk beyaz kocamın öğrettiği bir İngiliz şarkısını hafif sesle mırıldanmağa başladım.

"Sırtı bana dönük ve elimdeki kızgın demiri görmiyen delikanlı benim sihirli bir dua okuduğuma emin.

"Şarkının sonuna gelince, kızgın demiri delikanlının çıplak sırtına yapıştırdım.

"Delikanlı korkunç bir çığlık attı ve oturduğu sandığın üstünden sıçrayıp inerek, deli gibi koşmağa başladı.

"Püri-püriye çarpılmış ve ömrünün sonuna kadar kötürüm kalmağa mahkûm bir insanın birdenbire iyileşip koşmağa başlaması, benim böyle bir iş yapabilmem,

püri-püriyi bozmam derhal duyuldu. Tam-tamlar ormanlardan ormanlara, kulübelerden kulübelere hemen şöhretimi naklettiler.

"Levien'e meseleyi anlattım.

"Sevindi.

"— Fakat, şimdi, dedi, bütün sihirbazlar sana karşı ayaklanacaklar. Hattâ, bizi burda öldürmeye kalkışacaklar. Bu muhakkak hücuma karşı hazırlanmalı, hatta biz onlardan önce taarruza geçmeliyiz. Eğer muvaffak olursak, bundan sonra altın madenlerimizin istikbali emindir.

"Levien'in plânına göre hemen hazırlığa başladık.

"Bütün civar kabilelerine haberler gönderdik. Reisleri, büyücüleri ve eşraf davet edildi.

"O gün ocaklarda işleri durdurduk. Davetliler erkenden geldiler. Binlerce vahşi... Sihirbazlar en korkunç maskeleriin takmışlar, reisler en renkli tüylerle süslenmişlerdi.

"Domuzlar kesildi. Reislere ve sihirbazlara tütün, mavi boncuk, kibrit gibi hediyeler verildi, oyunlar oynandı. Tamtamlar geceye kadar durup dinlenmeksizin inlediler.

"Gece her tarafta meşaleler yakıldı. Ve Levien üstüste konmuş sandıklarla yapılmış olan bir kürsünün üstüne çıkarak söze başladı:

"— Reisler, sihirbazlar, muharipler! Sizi buraya çağırdık. On kere, on kere, on kere domuz kestik. Yediniz. Tütün verdik, içtiniz. Mavi elmaslarımızı taktınız. Şimdi size püri-püriyi bozan, kötürümleri yürüten ve koşturan en büyük sihirbazın yeni hünerlerini göstereceğiz. Bütün sihirbazlardan kuvvetli olan bu sihirbaz sizin büyücülerinizle imtihan olmak istiyor. Eğer

onun gösterdiği büyülerden bir tanesini sizin sihirbazlarınızdan birisi yapabilirse, size biz on kere, on kere, on kere domuz vereceğiz. Fakat, eğer yapamazsa, siz de bu sihirbazı, sihirbazların başı kabul edeceksiniz!..

"Uzunca süren ve tercüme edilen bu nutuk bir muvafakat gürültüsüyle karşılandı.

"Levien kürsüden indi. Tam-tamların gümbürtüsü arasında kürsüye ben çıktım.

"Bütün malzemeyi önceden hazırlamıştık.

"Yerli hammallardan birinin bana uzattığı sandık içinden senin de görmüş olduğun kılıcı çıkardım.

"Bu kılıçla bir domuzu ikiye böldüm. Ve sonra hemen malûm hokkabaz hüneriyle kılıcı "yuttum."

"Vahşiler hayretle ve biraz da korkuyla bağırıştılar. Fakat, ben hemen ikinci hünerimi de gösterdim.

"Yine malûm usulle bir paçavra yaktıktan sonra, ağzıma attım ve ateş püskürmeye başladım.

"Bu ikinci sihirbazlık kıyamet kopardı. Vahşiler yüzü koyun yere kapandılar.

'Ben, tercüman vasıtasıyla bütün sihirbazları imtihana çağırdım. Onların da ayni hünerleri göstermelerini istedim. Sihirbazlar istemiye istemiye kalabalığın arasından çıkıp yanıma geldiler. Büyük bir dikkatle kılıç ve paçavra muayene edildi. Kılıç sivri ve keskindi, paçavra hâlâ yanıyordu.

"Geri çekildiler. Ve üç gün sonra, bütün Yeni Gine yerlileri beni baş sihirbaz tanımış oldu...»

Hangi yollarla, ne çocukca kandırışlarla yerlilerin üzerinde saltanat sürdüğünü bana anlatmaktan çekinmiyen bu harikulâde zeki, cesur ve işgüzar kadına, ikinci karım kraliçe Emrnaya hayretle baktım. Beni de

başka usullerle, kokulu acı haplar, güzelliği ve inanılmaz servetiyle teshir ettiğine o kadar emin ki, bütün sırlarını pervasız açıyor bana...

Bu gece Ayşeyle kaldım.

Kulübenin kapısı açık, içeriye iri, yaldızlı yıldızlar yağıyor sanki. Orman uykuda, köy uykuda. İkimizden başka hiç kimse uyanık değil gibi geliyor bana.

Ayşe de yine o son günlerin bitkin, harap hali var. Konuşmuyor. Hasta ve sızlanacak, şımarık hiç kimsesi olmıyan öksüz bir çocuk gibi itaatli.

Sanki taş bir bebek. Kolunu kaldırıyorum. Kalkıyor kolu. Boynuma doluyorum. Boynuma dolanmış öylece kalıyor kolları. Kendiliğinden en ufak bir hareket dahi yapmıyor. Fakat, bu öyle korkunç ve dayanılmaz bir mukavemet biçimine giriyor ki, çıldıracağım.

Başını tuttum. Serstım. Sarstım.

— Ayşe, dedim, nen var? Ne oluyorsun? Konuş biraz. Bir söz söyle Allah aşkına. Beni tahkir et, beni tokatla, yüzümü gözümü tırmala. Fakat, konuş! Bir tek söz söyle...

Ayşe deniz mavisi gözlerini kaldırdı. Gözlerimin içine baktı. Fısıldar gibi:

— Sen Halit Cemil değilsin, sen Gökselsin, dedi. Halit Cemili ıssız bir yerde öldürdün. Ve bu sefer sen onun yerine geçtin. Sen Gökselsin.

Bu sözler beni şaşırtmadı. Zaten, Ayşenin beni yine Göksel sanmağa başladığından şüpheleniyordum.

Ağır ağır yanından çekildim. Ve ona inandırmaktan başka bir şey düşünmiyen bir sesle:

— Hayır, Ayşe, dedim. Ben Göksel değilim. İnan bana! Fakat, sana karşı Göksel kadar fenalık eden,

artık kendimin de tanımadığı başka bir Halit Cemilim. Evet, ben Halit Cemilim; fakat, benim gibi her erkeği gizli tarafının bir yerinde, sinirlerinden birinin içinde saklanan hayvanlığı, barbarlığı, kötülüğü birdenbire çırıl çıplak ortaya çıkıvermiş bir Halit Cemil. Hastayım Ayşe, deliyim Ayşe... Ve her gün biraz daha çıldırıyorum, hastalanıyorum, değişiyorum. Bu sıcak memleket, kesilen kafalardan boyuna akan kırmızı kan, o kadın, altın hırsı, bir kelimeyle bu Pasifik cehennemi beni mahvediyor. Anlıyorum ki, çok yakında gırtlağıma kadar gömüldüğüm bu cehennem bataklığı içinde büsbütün boğulacağım. Ben bitmiş bir adamım artık Ayşe...

Yavaş yavaş ayağa kalktım.

Ayşe olduğu yerde, kımıldanmaksızın, sanki sözlerimi işitmemiş gibi duruyor.

Kapıya doğru yürüdüm.

Kapıdan çıkıyordum. Arkama, orada kımıldanmaksızın duran yegâne sevgiliye bakmadan gidiyorum.

Birdenbire arkadan bir el omuzumu tuttu.

Dönüp baktım: Ayşe!.

Ayşe ayakta yanı başımda duruyor.

— Nereye gidiyorsun? dedi. Yine o kadının yanına mı? Seni bu hale getiren, Gökselleştiren büyücünün kollarına mı? Söylesene, nereye giidyorsun? Oraya, değil mi?

Başımı eğdim:

— Evet, dedim.

Ayşe çoktandır duymadığım bir canlılık, bir sinirlilik içinde konuşuyor:

— Başını eğme, gözlerime bak! Sen Göksel değil, Halit Cemilsin! Anladım. Ve artık senin mahvolmana

müsaade edemem. Kıskanıyorum, sanma! Birdenbire o kadar çok ve öyle müthiş kıskandım ki seni, kıskançlık denen şey kendi kendinin tutuşturduğu ateşle yandı, kül oldu içimde. Seni kıskanmıyorum. Fakat, mademki, Halit Cemilsin, benim erkeğimsin, kurtaracağım seni. Dişi bir kaplan gibi dövüşerek, erkeği elinden alınmış bir kadın gibi kurnaz ve korkusuz olarak kurtaracağım seni! Anlıyor musun? Kurtulacaksın!..

Ayşenin hislerini, ne demek istediğini anlıyordum. Fakat, beni kurtarabileceğini hiç ummuyordum.

Ayşe, dedim, bana acı, beni affet, fakat boşuna kurtarmağa çalışma! Kes benden ümidini. Emrnaya söyliyeceğim, seni bıraksın, altın madenleri buraya bir haftalık yol. Oraya gidersin. Ordan bir nakliyat tayyaresi seni Avustralyaya götürür. Avrupaya giden bir vapura binersin...

Ayşe güldü. Kahkahalarla güldü ve sözümü yarıda kesti.

— Hiç bir yere gitmiyeceğim. Eğer burdan gitmem lâzım gelirse, sen de, babam da yanımda olacaksınız...

— Fakat, Ayşe, baban!..

— Babamın buralarda bir yerde olduğunu biliyorum. Ben, senin bilmediğin bir çok şeyler daha bilmekteyim. Anladın mı? Senden gizlenen bir çok şeyleri... Ve eğer istersem, bir aya kalmaz kraliçe Emrnanın kafası kesilip benim kulübenin tavanına asılabilir...

Ayşenin gözleri öyle büyümüştü, sözleri öyle sert ve öyle inançla doluydu ki, şaşırdım.

Aylardır yanımda sessiz kurbanlık bir kuzu gibi

yaşıyan bu kadının akıl ermez hazırlıklar yaptığını ve müthiş bir plânın tatbiki üzerinde olduğunu anladım.

— Ayşe, dedim. Sende birşeyler var, benim bilmediğim bazı işler yapıyorsun...

Ayşe boğuk bir sesle:

— Sus, dedi. Benden hiç bir şey sorma. Fakat, emin ol ki, kurtulacağız.

Durdu. Sonra hafif bir edayla:

— Şimdi istersen haydi Emmanın yanına git, dedi. Fakat eğer konuştuklarımızdan ona bahsedecek olursan, senin yine Göksel olduğuna bu sefer katiyetle inanır ve...

Sözünü bitirmedi... Ben gülmeğe çalışarak:

— Ve benim de kafamı kestirip kulübene astırırsın, değil mi? dedim.

Tok ve acı:

— Evet, dedi...

Emmanın yanına gitmedim. İradem öyle zayıflamış ki, bu sefer de Ayşeden korkmağa başlıyorum...

... Artık ben birbirinden kuvvetli iki kadının arasında, iki yana çekiştirilen bir paçavradan başka bir şey değilim...

Emma bende bazı değişiklikler olduğunun farkında.

Güzelliğinin, istikbale ait altın ve hükümranlıkla dolu vaitlerinin ve haplarının tesirini arttırmak için elinden geleni yapıyor.

Kendisiyle gizliden gizliye bir düşmanın mücadele etmekte olduğunu seziyor. Fakat, bu düşmanın Ayşe olabileceğini tahmin edemiyor. Çünkü, Ayşe bilhassa onun yanında hâlâ öyle sessiz, öyle bitkin ve renksiz ki..."

Halit Cemilin hatıra defterinden alınan notlar burada bitiyor.

IV

AYŞE, KRALİÇE EMMA, TOLAMA BEYAZ REİSİ SEVDİĞİ İÇİN

Halit Cemil o gece Emmanın yanındaydı.

Ayşe dört ay içinde öğrendiği yerli lisanıyla, Halit Cemile hediye edilen kabile reislerinin karılarından birisiyle konuşuyor.

Halit Cemile hediye edilen dört zenci kadının dördü de bu beyaz "reis"e karşı dehşetli bir düşmanlık duymaktadırlar. Çünkü, beyaz "reis" onları kabul ettiği halde, kocalık vazifesini yapmıyor. Hele kadınların arasında bir tanesi, en genci, yüzü en az korkunç saçı en kıvırcık ve vucudu en güzel olanı, Tolama, Halit Cemili çiğ çiğ yiyecek hâle gelmiştir. Çünkü, beyaz

"reis"in mavi gözlerine, kumral saçlarına ve dişi domuz sütü gibi beyaz tenini deli gibi seviyor ve onu arzuluyor. Halbuki, beyaz "reis" Tolamanın yüzüne bile bakmamakta.

İşte şimdi Ayşenin konuştuğu kadın Tolamadır.

Ayşe Tolamanın yüreğindeki faciayı bir kadın bilgisiyle iki aydan beri sezmiş ve ilk önce Göksel sandığı adamdan intikam almak, fakat sonra Halit Cemili kurtarmak için bu faciadan istifadeyi düşünmüştü.

Tolama Ayşenin gösterdiği dostluğa ilk önce çekinerek, sonra körükörüne bağlanmıştı.

— Beyaz reisi benim elimden alan ve onu senin yanına yaklaştırmıyan Emmadır. Eğer beyaz reisi Emmanın elinden kurtarabilirsek onu aramızda ikimiz paylaşırız.

Tolama Emmadan her yerli gibi korkuyordu. Ve sivri keskin demiri yutan, ağzından ateş püsküren ve püri-püriye çarpılmış kötürümleri yürüten sihirbazlar reisine karşı herhangi bir mücadeleye girişebilmeği havsalası almıyordu.

Fakat, Ayşenin mütemâdi telkinleri ve hattâ bir gün bu beyaz kadının da tıpkı Emma gibi keskin bir demiri değil, bir oku ağzının içine, dibine kadar sokup çıkarmaıs Tolamanın tereddütlerini yavaş yavaş gidermişti. Tolama, beyaz kocasını Emmanın inhisarından kurtarmak için Ayşenin müttefiki olmuştu.

Tolamanın eski kocası, Tolamayı Halit Cemile hediye eden adam en kuvvetli ve en korkunç kafatası avcısı kabilelerinden birinin reisiydi. Tolama Ayşeye, eski kocasının kuvvetinden bahsederdi daima. Çadırında yirmi kafatası bulunan bu reisin Emmayla arası iyi de-

ğildi. Fakat, o da bütün öteki yerliler gibi bu sihirbaz kadının püri-pürisine çarpılmaktan korkuyordu.

Ayşe Tolamadan bu malûmatı aldıktan sonra, genç kadının eski kocasını da tabii müttefikleri arasına geçirmişti. Ve bu korkunç reisle temas edebilmek imkânlarını arıyordu. Hele bir gece Tolamanın:

— Benim eski kocamın beyaz ve sakallı bir esiri var. Emmanın emriyle bu beyaz esir, kapısında okları zehirli nöbetçiler duran bir kulübede hapistir, deyince, Ayşenin reisle temas etmek arzusu büsbütün kuvvetlenmiştir.

Ayşe bu beyaz ve sakallı adamın belki babası olduğunu sanıyor. Gecelerdir Ayşenin rüyâlarında bu beyaz ve sakallı esir, babasının çizgileriyle dolaşmaktadır.

İşte bu gece de iki kadın konuşurken, Ayşenin Tolamadan sorduğu şey, onun eski kocasını nerde bulabileceğidir. Ayşe diyor ki:

— Korkma, Emma bana hiç bir şey yapamaz. Beni püri-püriye çarpamaz. Ben de onun kadar kuvvetli bir sihirbazım. Eğer hemen şimdi Emmayı onun bile bozamıyacağı bir püri-püriye çarpmıyorsam, bunun başka sebepleri var ki, senin buna aklın ermez.

Tolama aklının ermediği sebepleri düşünüyor. O, hakikaten aklının ermediği bir çok şeylerin varlığına inanmış zaten...

Ayşe devam ediyor:

— Sana kaçtır söylüyorum. Düş önüme, eski kocanın yanına götür beni. Sizin köyün buraya yakın olduğunu söylüyorsun. Sabaha kadar gidip döneriz.

Fakat, Tolama eski itirazlarını yine takrarlamakta:

— Ben oraya gidemem. Ben, eski kocam bir daha göremem. O beni başkasına hediye etti. Onu şimdi yolda bile görsem, yüzüne bakmama lâzım. Eğer böyle yapmazsam, kafamı keserler. Sihirbazların emri böyledir.

Kocası tarafından başka bir erkeğe hediye edilen kadın, eski kocasını bir daha göremez...

Ayşe kızıyor:

— Peki, öyleyse, diyor. Eğer bu gece de bana yol göstermezsen, beni oraya götürmezsen, ben de seni öyle bir püri-püriye çarparım ki, gözlerin kör olur. Bir daha beyaz reisi göremezsin. Bu öyle bir püri-püri olur ki, Emma bile bozamaz.

Tolamayı bu tehdit düşündürmeye ve düşündürdükçe korkutmaya başlamıştır. Püri-püriye çarpılıp beyaz reisin dişi domuz sütü gibi beyaz tenini ve mavi gözlerini bir daha görememek. Kör olunca, yerli âdetlere göre götürülüp ormanda bir ağacın altında bırakılmak. Beyaz reisten uzak, aç ve susuz ölmek...

Tolamanın yumuşamağa başladığını gören Ayşe, son tereddütü de kırmak için:

— Korkma, diyor. Ben eski kocanla konuşayım. Ona Emmadan daha kuvvetli sihirbaz olduğumu anlatayım, senin kafanı kestirmem. Hem sen ne diyordun? Eğer eski kocanı görürsen, kafanı keserler değil mi? Sen beni köyün yanına götür. Sonra dön, ormanda bekle. Köye girme. Eski kocanı da görmemiş olursun.

Tolamanın mukavemeti kırıldı.

— Olur, dedi. Yarın gece gideriz.

Ayşe Tolamadan bu vaadi alınca sabaha kadar gözlerini yummadı. Heyecan içinde. Tehlikelere, belki

de hayatına mal olacak bir sergüzeşte atıldığının farkındadır. Fakat, beyaz ve ak sakallı esiri görmek, Emmayı yenip Halit Cemili kurtarmak için güle güle ölümün kucağına atılabilecek!..

Sabah oldu. Halit Cemil geldi. Ayşe onu güler yüzle karşıladı. Sevgili erkeğine merhametle bakıyor.

Halit Cemil günden güne gözle görülecek şekilde zayıflamakta. Gözleri mor bir halka içinde yorgun. Yüzü sapsarı.

Kulübeden içeri girer girmez, Ayşenin yüzüne bile bakmadan kendini kaplan postlarının üstüne attı ve hemen derin bir uykuya daldı. Artık Emmanın esrarengiz hapları bile ona gençlik veremiyor.

Halit Cemil öğleye doğru kalktı. Ayşenin uzattığı yemekleri yedi. Bunlar kızarmış domuz etiyle, Yeni Gine ormanlarında yetişen, pırasadan beş misli büyüklükte bir çeşit sebzenin haşlamasıydı.

Yemeği yer yemez uyudu ve ancak gece olurken uyandı.

— Ayşe, dedi. Bu gece burda kalacağım. Gitmek istemiyorum ona. Öleceğim artık. Bana öyle geliyor ki, mum gibi damla damla eriyerek sönüyorum. Ne yaparsan yap, beni onun yanına gönderme artık!.. Yalvarırım sana!.

Ayşe birden şaşırdı. Dehşetli bir üzüntü içinde kıvrandı. Eğer Halit Cemil bu gece burda kalacak olursa, bütün plânlar bozulacak. Tolamayı kandırdıktan sonra, bu gece yapacağı yolculuktan vazgeçecek olursa, belki bütün işler bozulur.

Hayır, Halit Cemilin bu gece burada kalmaması lâzım.

— Cemil, dedi Ayşe. Bu gece burda kalamazsın.

—Beni kovuyor musun? Hani beni kurtaracaktın? Hani bana yardım edecektin? Yardımın bu mu? Sana ölüyorum, beni bırakma, diyorum. Sen kendi elinle beni cehennem ateşine atıyorsun.

Ayşe ne cevap vereceğini bilmiyor. Halit Cemile açılmak doğru değil. O da gelmeğe kalkar. Emma gece yarısı Halit Cemili arıyabilir. Ve bulmazsa, şüpheye düşer. Ne yapmalı?

Ayşe içine düştüğü çıkmazdan çıkmak için, iradesine güvenmekten başka çare bulamadı...

— Halit Cemil, dedi. İnan bana. Bu gece git yine oraya. Fakat, kim bilir, belki bu son gece olur...

— Ne demek istiyorsun?

— Hiç bir şey sorma sevgilim.

Halit Cemil hiç bir şey sormadı. Başı öne eğik kulübeden çıktı.

Ayşe, Halit Cemilin arkasından uzun uzun baktı. Kim bilir, belki bu uzaklaşan sevgili gölgeyi bir daha görmiyecek...

Bütün köyde iki tane saat vardı. Birisi Emmanın kulübesindeki bir çalar saat, ötekisi Ayşenin bileğindeki altın kol saati.

Ayşe saatine baktı. Gece yarısı yaklaşıyor. Köyde el ayak çekildi.

Ayşe kulübeden çıktı ve Halit Cemile hediye edilen dört zenci kadının yattığı kulübeye girdi.

Tolama hazır. Bekliyor. Ötekiler derin uykuda.

İki kadın karanlığa karışarak köyün çitlerinden dışarıya çıktılar.

Çok karanlık ve sıcak bir gece. Tolama ormanın içinden geçen dar patikadan önde yürüyor. Ayşe onun peşi sıra gelmekte. Ayşenin elinde bir paket var.

İçinde, vaktiyle Yeni Gine payitahtından yola çıkarlarken aldıkları kuru tütün, mavi boncuk ve kibrit kutularından numuneler...

Ormanın içi öyle karanlık ki, Ayşe Tolamayı kaybetmemek için kollarını uzatıp ikide bir onun sırtına dokunuyor.

Böylece bir onbeş dakika yürüdükten sonra, Tolama birdenbire durdu:

— Dinle, dedi. Tam-tamları duyuyor musun?

Ayşe dinledi. Hakikaten uzaktan uzağa tam-tamlar çalıyordu.

— Duyuyorum, dedi. Bunlar ne tam-tamları?

— Bunlar Duk-Duk!..

— Duk-Duk mu? O da ne demek?

Tolama bu sualin cevabını verecek yerde:

— Dönelim, dedi.

Ayşenin ne diyeceğini beklemeden, ters yüzüne döndü ve onu yana iterek, gerisin geriye karanlığın içinde koşarak kaçmağa başladı.

Ayşe şaşırdı. Bağırdı:

— Dur Tolama! Nereye gidiyorsun? Dur!..

Fakat, Tolama cevep bile vermiyor.

Ayşe için yapılacak bir iş kaldı. Tolamanın kaybolduğu istikamette karanlıklara dalmak.

Ayşe, karanlığın içinde, Tolamanın peşi sıra koşmağa başladı. Dört beş adım attı atmadı ki, yuvarlandı yere. Başı bir ağaç kütüğüne çarptı. Öyle olduğu yerde upuzun kaldı bir müddet... Sonra, ağır ağır ayağa kalktı.

— Tolama! Tolama! diye bağırdı bir daha.

Hiç bir cevap yok.

Karanlığı dinledi.

Tam-tamlar duyulmuyor artık.

Yürüdü. Fakat, hemen durdu sonra. Çünkü, düştüğü yerden kalktığı vakit, istikametini kaybetmişti. Tolamanın karanlıkta hangi istikamete doğru kaçtığını bilmiyordu.

Birdenbire bütün ömrünce duymadığı bir korkuyla boğuluyor gibi oldu. Vahşi bir ormanda, gece, demin tam-tamlarını işittiği vahşilere karşı yapayalnız.

Ağlamağa başladı. Çocuk gibi, ağladı, ağladı. Fakat, gözyaşlarının da acı bir tükenişi vardır. Ayşenin gözyaşları da birdenbire tükendiler.

Bir çare var.

Tahmini bir istikâmet tutarak dönebilirse, köye dönmek!

Ayşe ormanın zifirî karanlığından gelen en küçük fısıltılara, tıkırtılara, seslere kulak kabartarak, ikide bir kibrit yakıp, kaybettiği patikayı bulmağa çalışarak yürüyor. Yere sürtünerek geçen bir yılanın üstüne basmamak, birdenbire bir kaplanla karşılaşmamak için Sırat köprüsünden geçiyormuş gibi dikkat ve üzüntüyle ilerliyor.

Birdenbire aklına yerden çalı çırpı gibi birşeyler toplayıp tutuşturmak, böylelikle kaybettiği patikayı bulmak geldi. Eğildi yere. Elleri dikenli bir oto değdi. Parmakları kanayıp avuçları parçalanarak dikenli ottan kesti ve kibritle yaktı bunları...

Şimdi Ayşenin elinde acayip bir meşale vardır. Muhtar beyin kızı, Amerikan kolejini bitirmiş, Üsküdarlı Ayşe Yeni Gine ormanları içinde bir başına, elinde yanan dalların ışığıyla yüzü kıpkırmızı yürümektedir.

Aklına kol saatine bakmak geldi. Saat bir buçuk.

Hâlâ köye ulaşamadığına göre, yolu kaybetmiş olduğu artık muhakkaktır.

Biraz daha yürüdü ve olduğu yerde mıhlı kaldı. Çok yakınlarda tam-tamlar apansız yine çalmağa başlamıştır.

Demek köye değil, Tolamanın Duk-Duk dediği şeye doğru ilerlemiş.

Hemen elindeki meşaleyi yere attı. Ayaklarıyla çiğneyip söndürdü ateşi ve olduğu yerde, ot yığınlarının arasına çökerek bekledi.

Ormanın içi git gide kızılımtrak bir ışıkla aydınlanmakta ve gürültüler çoğalıp yaklaşmaktaydı.

Birdenbire meşaleler tutan bir yığın vahşi meydana çıktılar. Bunlar insandan ziyade şeytana benziyorlardı. Başlarında bir metre yüksekliğinde korkunç maskeler var ve vücutları tüylerle, yapraklarla örtülü. Hepsi bir sağa bir sola sıçradıktan sonra eğilip kalkıyorlar, böylelikle bir daire çiziyorlardı.

Ara sıra vahşi hayvan çığlıkları atarak bir hayli tepindikten sonra yere çömelip oturdular. İçlerinden en uzun maskelisi ve en çok tüylüsü, her halde reisleri bir çığlık attı. Ormanın karanlık bir tarafından yine öyle korkunç maskeli ve elleri meşaleli sekiz vahşinin arasında çırıl çıplak 16-17 yaşlarında üç erkek çocuk getirildi ortaya.

Çocuklar tam ortaya gelir gelmez, yere çömelenler ayağa kalktılar ve dans yine başladı. Hani bu manzaranın kendine has bir azameti yok değildi. Meşalelerden ve öbek öbek yakılan ateşlerden yükselen kalın ve kızıltılı dumanlar, tam-tamların yeknesak sesi, vahşilerin korkunç meşaleleri ve ağır ahenkli hareketleri, bütün bunlar bu Hattı üstüvâ ormanında

yapılan merasime esrarengiz ve acayip bir dekor çiziyordu.

Etrafına ürkek nazarlar atarak ortada yanan ateşin başında kımıldanmaksızın duran üç çıplak çocuk, bir mihrap önüne getirilmiş kurbanlık koyunlar gibiydiler.

Ansızın ince bir çığlık kızıltılı karanlığı delerek yükseldi. Dans durdu. Fakat, tam-tamlar çılgınca gümbürdüyorlar. Maskeli vahşilerden birisi kendisine en yakın olan çocuklardan birinin suratına müthiş bir yumruk indirmişti. Çocukcağız yüzü gözü kan içinde bir adam geri çekilmek istedi. Fakat, artık ortada ateşin yanında duran üç çocuğun kafasına, gözüne, kaburgalarına sopalar, yumruklar, taşlar iniyordu. Çocuklar baştan aşağı kan içinde yere yuvarlandılar. Vahşiler çocukların kanlı vücutları üzerine eğildiler...

Ayşe bu korkunç manzaradan öyle bir nefret duydu, öyle bir acayip hız aldı ki, kendi de farkına varmaksızın acı bir çığlık koparark saklandığı otların içinden çıkıp koşmağa başladı.

Çocuklara saldırma faslına yalnız uzaktan nezaret eden en uzun ve en korkunç maskeli, bütün vücudu tüyler ve yapraklarla örtülü reis Ayşeyi gördü. Adamları, çocukların vücutlarındaki kanları yalamakla meşgulken, Ayşenin peşine takıldı.

Ayşe kovalandığının farkına varır varmaz, tıpkı bir çocuk gibi:

— Anne! Anne!.. diye bağırmaya başladı.

Yeni Gine ormanlarında temiz bir İstanbul şivesiyle "Anne!" diye bağıran genç kadının sesi kovalıyan vahşiyi şaşırtır gibi olmuştu. Duk-dukların reisi

bir an durakladı. Sonra daha hızlı koşmağa başladı.

Ayşeyle reis arasındaki mesafe gittikçe azalmakta. Duk-Duk reisi de bağırıyor. Merasim yerinde tamtamlar yine çalınmağa başladıkları için, Duk-Duk reisinin sesini Ayşe duymuyor. Ayşe korkudan sağır gibi, kör gibi. Artık hiç bir şey görmeden ve hiç bir şey işitmeden çılgın gibi koşuyor yalnız.

Kaçanla kovalıyan arasındaki mesafe iyice azaldı...

Ayşe tekerlendi. Yüzüstü yığıldı yere. Bayıldı.

Duk-Dukların reisi yerde baygın yatan ve ormanın karanlığı içinde beyaz bir leke gibi görünen Ayşenin üstüne eğildi. Elleriyle genç kızın yüzüne dokundu. Saçlarını karıştırdı. Üstünü başını yokladı. İçinde hediyeler olan paket hâlâ Ayşenin elindeydi. Vahşi bu paketi açtı. Karıştırdı. Kibrit kutularından birini aldı. Ve bir kibrit yakarak Ayşenin yüzünü aydınlatmağa çalıştı.

Kibritin ışık dumanları altında Ayşenin sarı yüzü bir rüyânın içinde görülüyormuş gibi. Vahşi bir kibrit daha yaktı. Sonra bir kibrit daha. Halinde acayip bir telâş var. Yerden bir demet kuru ot aldı, tutuşturdu ve birdenbire parlıyan alev yalazasının kızıllığında Ayşenin yüzü bütün hatlarıyla meydana çıkınca, Duk-Dukların reisi korkunç bir çığlık atıp Ayşenin üstüne kapandı ve korkunç maskenin altında hüngür hüngür ağlamaya başladı...

Beş yüz metre kadar uzakta kalan merasim yerinde yine dans başlamıştı.

Korkunç maskeli vahşi Ayşeyi yerden kaldırıp ku-

cakladı. Durdu. Bu sefer düşündüğü belli. Artık ağlamıyor. Düşüncesinin düğümünü çözmüş gibi merasim yerine doğru ilerlemeye başladı. Ayşe kucağında hâlâ baygın...

V

DÜNYANIN EN KORKUNÇ GİZLİ CEMİYETİ

Ayşe gözlerini bir boşluk içinde açtı.

Ağır ağır doğruldu. Bir kulübenin içindedir. Gözü kulübenin tavanına ilişince, deli gibi bağırıp yerinden fırlamak istedi. Çünkü, orda, tepede, koskocaman bir timsah, kuyruğundan ve kafasından asılı, kımıldanıyordu.

Ayşe yerinden fırlamak istedi, demiştik, fakat, fırlıyamadı. Bir el dokundu omuzuna ve tatlı bir erkek sesi temiz bir İstanbul şivesiyle:

— Korkma kızım, dedi.

Ayşe deli gibi sağına döndü. Birdenbire sapsarı oldu. Sonra bir an içinde:

— Baba!.. diye haykırdı...

Ve yanı başında yere diz çökmüş duran beyaz sakallı bir erkeğin kucağına atıldı...

— Benim, kızım... Ben, baban!.. Tanıdın, değil mi? Hemen görünce beni tanıdın değil mi?

Ayşe cevap veremiyor, hıçkırıklar içinde babasının beyaz uzun sakalını, yüzünü gözünü öpüyordu...

— Ağla kızım, ağla... Açılırsın!..

— Baba!.. Baba!..

Ayşeyle babası uzun zaman yalnız kısık, kesik cümleler ve birinden ötekine atlıyan fikirlerle konuştular. Bütün bu konuşmalarda Ayşe, babasına ayrıldıkları günden o ana kadar, bütün hayatını anlatmış oldu. Sonra sordu:

— Peki, ama babacığım beni kim buraya getirdi? Peşimi kovalıyan o vahşi herif nasıl oldu da beni öldürmedi?

Ayşenin babası Muhtar:

— Seni ben mi öldürecektim kızım? dedi.

— Anlamıyorum. Ne demek istiyorsun baba?

— Seni kovalıyan o vahşi herif bendim.

— Hiç bir şey anlamıyorum...

— Anlatayım. Yalnız baştan başlamak lâzım. Hâlâ öyle yorgunsun ki, dinlemeğe tahammülün yok gibi geliyor bana.

— Hayır. Dipdiriyim baba. Anlat kuzum. En baştan...

Muhtar anlatmağa başladı:

— Beni altın ocağının başında bir başıma ve hasta bırakıp kaçtılar. Bunu biliyorsun. Onların kaçışından şöyle böyle iki üç saat sonra civarın en korkunç

kafatası avcıları baskın verdi. Benden başka kimseyi bulamayınca, şaşırdılar. Reisleri kafamı muayene etti. Ve çok biçimli bulmuş olacak ki, merasimle kesip kendi kulübesine asmak için beni köylerine götürdü. Talihim varmış fakat. Biz köye girdiğimiz vakit, reisin en sevgili oğlu hastalanmış. Tıpkı eski masallarda olduğu gibi, sihirbazların yaptıkları ilâçlar kâr etmemiş. Ben güç belâ derdimi anlatarak, delikanlıyı iyi edebileceğimi ileri sürdüm. Altın ocağındayken, Alinin kininlerimi çalıp sakladığını anlamış ve onlar gittikten sonra bütün kinin kutularını arkalarında bıraktıkları Alinin çadırında bulmuştum.

«Kafama göz diken reisin oğlu sıtmalıydı, ben de bunu tahmin ettiğim için, Lokman hekimlik iddiasında bulunmuştum.

«Bir hafta süren bir kinin tedavisinden sonra delikanlı turp gibi ayağa kalktı.

«Sihirbazların bile iyi edemedikleri bir hastayı benim ayağa kaldırmış olmam, derhal itibarımı artırdı, başımı kurtardım ama, bu sefer kaydı hayat şartıyla reise esir oldum. Herif benim sadakatime öyle inanmıştı ki, günün birinde kaçarım da benden mahrum kalır diye, üç nöbetçi dikti yanıma. Nereye gitsem, peşimden gelen, köyden dışarı bir adım attırmayan üç zebellah...

«Böylelikle herhalde dört beş yıl geçti. Çünkü, ayların ve hattâ günlerin hesabını şaşırmıştım.

«Birgün bizim kabileye başka bir kabile hücum etti. Bizimkiler yenildiler. Galipler musâlaha şartı olarak, bizden otuz kadın, otuz domuz ve beni istediler. Beni, yani hastalıkları iyi eden beyaz sihirbazı.

«Biz otuz kadın, otuz domuz ve ben galiplere devredildik.

«Bir hayli zaman da yeni efendilerime hizmet ettim. Artık kendiliğimden yeni ilâçlar keşfetmiştim. İşim gücüm hastaları iyi etmek olduğu için, eğer iyi edemezsem, kafamın derhal kesilip bir kulübeyi süsliyeceğini bildiğimden, bir çok tecrübelerle bir çok otları kaynattım. Birbirlerine karıştırdım ve ne yalan söyliyeyim, mükemmel bir eczane yaptım.

«İşte bu sıralarda, kraliçe Emmanın şöhreti bizim kabileye kadar geldi. Sihirbazları imtihan ettiğini duyduk. Ben de bu müsabakaya girmek istedim, ama, reis bırakmadı. Beyaz insanlarla temas ettirmiyordu beni. Hattâ, köye İngiliz misyonerleri geldikleri vakit, ben hemen ormana götürülür ve orda gizli tutulurdum.

«Kraliçe Emma sihirbazlar başı oldu. Beni duymuş. Görmek istedi. Fakat, reis onun tarafından püri püriye bile çarpılmağı göze alarak en kıymetli hazinesini, beni göstermedi ona. Emma da ısrar etmedi.

«Yine bir hayli zaman geçti. Bir erkek, bir kadın, iki beyazın esir edildiğini duydum. Fakat, artık esaretime öyle alışmış ve burdan kurtulmanın imkânsızlığına o kadar inanmıştım ki, beyazlara karşı hiç bir alaka duymuyordum. Zaten, dedim ya, kabile halkından başka hiç kimse ile temas ettirilmiyordum.

«Bundan beş gün önce bizim kabile reisi öldü. Benim hazakatsızlığım yüzünden değil, şu gördüğün timsah tarafından yutulmak suretiyle.

«Bizim reis, yani Tolamanın ilk kocasını yutan hayvan, karnında böyle bir şeref taşıdığı için mukaddes telâkki edildi. Yakalandı ve köyün ortasına getirilerek bırakıldı.

«Timsah kimin kulübesine doğru giderse, yeni reis o olacak.

«Sen işe bak ki, mukaddes timsah benim kulübeye doğru yürüdü. Hattâ, benim kulübeyi o kadar lâyık bulmuş olacak ki, kulübenin açık duran kapısından içeri girdi.

«Bu vaziyet karşısında sular durur.

«Reis ilân edildim.

«Fakat, bizim kabilenin reisi aynı zamanda Duk-Dukların da tabii reisi sayılmış. Bundan dolayı bir de Duk-Dukların reisi olduk.»

Ayşe sordu:

— Bu Duk-Duklar da ne demek baba?

Muhtar ak sakalını karıştırdı:

— Bilmem ki nasıl anlatayım kızım, dedi. Duk-Duk Yeni Gine vahşilerinin en korkunç ve en kudretli gizli cemiyetlerinin adıdır. Bu gizli cemiyet azalarına da Duk-Duklar denir.

«Yerlilerin hayatını dolduran yığınlarla esrar arasında en şayanı dikkati de bu gizli cemiyetlerin esrarıdır.

«Bu cemiyetler yalnız burada yoktur. Yalnız Yeni Gine adalarına mahsus değildir. Bütün uzak şark ve bilhassa Çinde böyle cemiyetlere sık sık rastlanır. Zaten, buralara, Yeni Gine adalarına böyle gizli cemiyetler Şarktan getirilmiş olacaklar.

«Eskiden Yeni Ginede bu cemiyetlerin nufuzu daha müthişti. Fakat, son günlerde İngiliz bu cemiyetlere karşı mücadeleye giriştikleri için, günden güne kudretlerini kaybediyorlar.

«Yeni Ginenin en müthiş gizli cemiyeti demin de söylediğim gibi bu Duk-Duk cemiyetidir.

«Bu cemiyetin takip ettiği, tahakkuk ettirmek istediği gaye şudur: Neşeli olmak, zengin olmak ve aşktan istifade etmektir.

«Diyeceksin ki, bu kadar sade ve hatta faydalı bir gaye güden bir cemiyet neden gizli oluyor? Hele bunun korkunçluğu nerde?

«Fakat, eğer neşeli, zengin olmak ve aşktan istifade için yerlilerin kullandıkları ve baş vurdukları vasıtaları öğrenirsen o zaman iş değişir.

«Bu defa neşeli olmak için mümkün mertebe çok insan kafası kesmek ve bunları kulübenin tavanına asarak seyretmek lâzımdır. Yerli için en mühim neşe menbağlarından biri de budur. Fakat, onları ayıplama kızım, beyaz insanlarında harplerde nasıl neşelendiklerini düşünürsen, yerlilerin neşe kaynaklarını o kadar korkunç bulmazsın.

«Sonra, zengin olmak için cebir ve şiddetle, başkalarının domuzlarını ellerinden almak yolu tutulmuştur. Bu yol hiç bir zahmet çekmeden Duk-Duk cemiyeti azalarını zengin etmektedir. Sana bu da aykırı gelmesin. Gökselin nasıl zengin olduğunu düşünmen yeter.

«Üçüncü gayeyi, aşktan azami istifade etmek sırarını hayata geçirmek için kullanılan metod ise daha pratiktir.

«Duk-Duklar evlenmezler. Bütün civar kabilelerin genç kızları ve dul kadınları onların emrine âmededir.

«Haftada bir defa bir ormanda toplanır ve ormana en yakın olan köye haber gönderilir. Köyün ne kadar genç kızı ve hâlâ öldürülmemiş, tazeliklerini muhafaza eden kadını varsa, derhal ormana gelmeğe mec-

burdur. Hele gelmesinler! O köy derhal yakılır, yağma edilir.

«Böylelikle Duk-Duk cemiyeti azaları her hafta başka bir ormanda başka kadınlar ve kızlarla aşktan azami istifade yolunu tutmuşlardır.

«Bu da seni şaşırtmasın.

«Sanki Gökselin seni arttırdığı matmazel Rozun evi bundan başka bir şey midir?

«İşte kızım, emirleri derhal yerine getirilmezse asıp kesen böyle bir cemiyetin reisi de olduk. Ve bu gece benim riyasete seçiliş merasimim yapılıyordu. Bu merasimde üç çocuğun kurban edilmesi şarttır. Fakat, bu da seni şaşırtmasın. Beyazların yaptıkları nice merasimler vardır ki, kurban edilen yüzbinlerce insanın hatırasını anar.»

Ayşeyle babası baş başa verip plânlarını kurdular. Ve Ayşe gece sabaha karşı emniyetli iki yerlinin rehberliğiyle köyüne döndü.

Tolama Ayşeyi görünce şaşırdı. Fakat, ne Ayşe ona, ne o Ayşeye hiç bir şey söylemediler.

Halit Cemil geldi.

Bitkin ve yorgun uzandı postların üzerine. Öğleye doğru uyandı. Su istedi.

Ayşe, Halit Cemile su verirken, ona göstermeksizin suyun içine bir küçük oy parçası attı. Ot suda hemen eridi. Halit Cemil suyu içti ve uyudu.

Gece oldu, Halit Cemil uyanmadı.

Muhtarın verdiği uyku ilâcı tesirini gösterdi.

Halit Cemil uyanmadan üç gün yatacaktır.

Gece geç vakit Emma geldi. Halit Cemili merak etmiş. Bu vakte kadar gelmemiş olmasına şaşırmış. Çünkü, halledilecek gayet mühim bir iş varmış.

Ayşe sırtüstü upuzun yatanı Emmaya gösterdi:

— Uyuyor, dedi.

— Uyandıralım.

Emma Halit Cemili uyandırmak için elinden geleni yaptı. Fakat, boşuna. Genç adamın ölmemiş olduğu belli. Nefes alıyor.

Emma hayret etti ve çekildi.

Ertesi gün, tekrar geldi ve Halit Cemili uyur bulunca, onu kendi kulübesine naklettirdi.

Ayşe bunu hesaplamamıştı işte. O Halit Cemili üç gün uyuttuktan ve uykusu esnasında besledikten sonra, uyandığı vakit tekrar uyutacaktı. Böylelikle, babasıyla beraber yaptıkları plan muvaffak oluncaya kadar. Halit Cemil Emmanın tasallutundan uzak kalmış olacaktı.

Fakat, şimdi iş değişti. Süratle hareket etmek lâzım. Halit Cemil yarın değil, öbür sabah uyanacak ve belki bu sefer Emma onu başka bir yere, kimsenin bilmediği orman melcelerinden birisine naklettirecek.

Yapılacak bir iş var. Gidip vaziyeti babasına anlatmak.

Ayşe gecenin gelmesini bekledi ve artık öğrendiği orman patikasından geçerek dört saatte babasının köyüne ulaşabildi.

Muhtar meseleyi öğrenince, bir an düşündü. Sonra kararını verdi.

Köyün ortasındaki ağaca asılı tam-tamın yanına giderek, bütün kuvvetiyle davulu çalmağa başladı.

Köy bir anda ayaklanmıştı.

Tam-tam harbe hazır ol işareti verdiği için, vahşiler okları, mızrakları ve baltalarıyla meydana koşuştular.

Dört bir taraftan gelen meşalelerle meydan kızıl bir aydınlık içindeydi.

Muhtar yerli lisanıyla söze başladı:

— Ben ki en cesur, en çok domuzu ve en çok karısı olan sizlerin reisiyim, ben ki bütün Duk-Dukların başıyım, size Emmanın bile yaptığı püri-pürileri bozabilen, sizi altın madenlerinde parasız çalışmaktan kurtaracak olan Emmadan on kere, on kere, daha kuvvetli yeni bir sihirbaz tanıtacağım. Hem bu sihirbaz bütün öteki sihirbazların kendi emirlerini dinlemesini istiyor. Bu sihirbaz sizi ve öteki sihirbazları Emmanın püri-pürilerinden kurtaracaktır. Bu sihirbazı geçen gece Duk-Duk merasimi yapılırken gökler gönderdi bana. Ben ondan korkuyorum. Ben ondan Emmadan çok korkuyorum. Siz de ondan korkun. Siz de o ne isterse onu yapın. Yoksa, evleriniz yanar, domuzlarınız ölür ve karılarınız iş yapamıyacak hale gelirler.

Bu uzun nutkun tesiri derhal görüldü. Bilhassa, Emmaya diş biliyen kabile sihirbazları bu haberden çok memnun oldular.

Eşraftan bir ihtiyar cevap verdi:

— Emmadan daha kudretli olduğunu söylediğin sihirbaz bize bunu göstersin. Biz de onun sözünden dışarı çıkmayız.

Muhtar bütün bu olup bitenlerden bir şey anlamayan Ayşeye döndü. Türkçe:

— Kızım, dedi. Seni bunlara Emmadan daha kudretli bir sihirbaz diye tanıttım. Yani, senin küçük mikyasta zenci kadına yaptığın hileyi, şimdi bunların topuna birden yapman lâzım. Şimdi hemen benim kulübeye gir. Orda, sol tarafta büyük bir toprak çanak vardır. O çanağın içindeki suyu âdeta yıkanır gibi üstüne ba-

şına sürün. Keskin, acı bir kokusu vardır, aldırma. Sonra buraya gel.

Ayşe babasının söylediklerini yerine getirmek için kulübeye girdikten sonra, Muhtar yine vahşilere nutuk vermeye başladı:

— Sihirbaz, şu benim konuştuğum beyaz kadındır. Size hiç kimsenin göstermediği mucizeyi göstermek için dua etmeğe gitti. Şimdi gelecek...

Yerlilerin sabırsızlıkları uzun sürmedi. Ayşe geldi. Üstünden başından baş döndürücü çok keskin bir koku yayılıyor.

Muhtar emir verdi:

— Şimdi hemen benim kulübeme gidiniz ve orda tavanda asılı duran timsahı buraya getiriniz.. Haydi!..

Başından ve kuyruğundan uzun ve çok uzun kalın bir sopaya bağlanmış olan timsah iki zencinin omuzları üstünde getirildi.

Muhtar bağırdı:

— Timsahı yere bırakın ve çekilin.

Vahşiler timsahı yere bırakarak çekildiler.

Muhtar sordu:

— Şimdi bu mukaddes timsahın elini ayağını tek başına açarak onun ağzından içeriye kafasını sokabilecek tek kimse var mı içinizde?

Cevap yok.

— Yok değil mi? Siz değil, hiç kimse bunu yapamaz! Fakat bize göklerden gelen kadın bu işi yapacaktır. İşte...

Ayşeye döndü:

— Kızım, dedi, Korkma sakın. Şu timsaha yaklaş. Sanki dua ediyormuş gibi bir şeyler mırıldanarak et-

rafında dolaş. Senin sürüdüğün suyun kokusu Yeni Gine ormanlarında bulduğum bir nevi otu ezerek elde edilmiştir. Kanaatimce, bu koku timsahları sersemletir. Hattâ bayıltması lâzım onları. Bir büyük yılan üstünde yaptığım tecrübe iyi netice verdi. Herhalde aynı neticeyi timsah üstünde de alırız. Timsah, iyice sersemleyince, bayılacağına yakın iplerini çözer ve ağzını açarak başını içine sokarsın... Korkma! Haydi kızım!..

Ayşe timsaha yaklaştı. Zenciler açıldılar. Merak ve korkuyla bekliyorlar. Hepsinin ellerinde oklar hazır. Eğer sihirbaz timsahı çözdükten sonra muhafaza edemezse, hayvanı öldürecekler. Fakat, Muhtar biliyor ki, Ayşe muvaffak olamazsa kendi kafaları da kesilir. Çünkü, vahşilerin affetmedikleri şey aldatılmaktır.

Ayşe timsahın etrafında dönüp duruyor. Hayvan debelenmekte...

Muhtar heyecan içindedir.

Ayşe timsaha daha çok sokuldu. Hayvan genç kadının bacağına doğru bir hamle yaptı. Ayşe sıçrayıp çekildi.

Timsah bağlı olduğu halde öyle kıvranıyor ki, iplerini koparacak.

Ayşe bilhassa hayvanın baş tarafında dolaşmak lâzım geldiğini anlıyor. Sonra mümkün mertebe yakınına sokulmak gerek. Çünkü, ancak bu suretle kokudan müteessir olup sersemleşebilir.

Ayşe son bir cesaretle timsaha iyice sokuldu. Tam kafasının önünde yere çömeldi.

Hayvan deli gibi çırpınıyor. Kuyruğunu çarpmak istiyor. Fakat, işte hareketleri gitgide ağırlaşmakta. Sersemlemeğe başlıyor.

Vahşiler birer birer çömeldiler. Meşaleler çoğaltıldı.

Timsah artık ağır ağır debeleniyor.

Ayşe hayvana daha çok sokuldu.

Timsah son bir kıpırdayıştan sonra, ölü gibi hareketsiz kaldı.

Ayşe babasının yüzüne baktı. Muhtar eğdi başını.

Vahşiler timsahın böyle birdenbire hareketsiz kalışına şaşmışlardı. Hele genç kadın hayvanın iplerini çözmeğe başladığı vakit, çoğu korkudan çömeldiği yerde sırtüstü yuvarlandı.

Ayşe timsahın iplerini çözdü.

Hayvan bir kere daha debelendi. Muhtar sapsarı oldu. Ayşe kımıldamadı.

Timsah yine ölü gibi.

Ayşe timsahın ağır çenelerini büyük bir zorlukla açmağa çalışıyor.

Muhtar gözlerini kapadı.

Vahşiler ayağa kalktılar.

Ayşe bir eliyle timsahın üst çenesini kaldırdı. Ve güzel başını bu korkunç kızıl karanlığın içine soktu, çıkardı.

Vahşiler bar bar bağırmağa başladılar.

Ayşe hayvanı yine bağladı ve süratle yanından uzaklaştı.

Muhtar kızını kucaklamak, sevinçle boynuna sarılmak istiyordu. Fakat, kendini tuttu.

O, eşraftan bir ihtiyar Muhtara doğru ilerledi:

— Gökten **geldiğini söylediğin kadının kudretine** inanıyoruz, dedi. Fakat, her dilediğini yapmaklığımız için, Emmadan daha kudretli olduğuna inanmamız için, Emmanın da kafasını timsahın ağzına sokup sokamıyacağını görmemiz lâzım!

Muhtar bu şartı sevinçle kabul etti.

— Peki, dedi. Eğer Emma da mukaddes timsahı yükliyebilir ve başını onun ağzından içeri sokabilirse, ben ve bu göklerden gelen kadın onun esiri olacağız. Fakat, bunu yapamazsa o bizim esirimiz olacak.

Emma sabaha kadar uyumadı. Yanı başında ölü gibi uzanan Halit Cemile bakıyor. Ve anlıyor ki, bu genç adamı böyle uyutan, çoktandır varlığını sezdiği o meçhul düşmandır.

Sabah oldu, Halit Cemil hâlâ uykuda.

Birdenbire Emmanın aklına Ayşeyi sorguya çekmek geldi.

Kulübenin kapısı önünde asılı duran altından yapılmış tepsiye kalın bir sopayla vurdu.

Nöbetçi geldi.

— Bana beyaz kadını getir, dedi.

Nöbetçi gitti ve tekrar döndüğü vakit, beyaz kadının kulübesinde olmadığını haber verdi.

— Bütün köyü, orman eteklerini arayın!..

Köy ve orman etekleri arandı.

Beyaz kadın yok.

İşte o zaman Emmanın içine adamakıllı şüphe düştü.

Halit Cemile hediye edilen dört kadını sorguya çekti Tolama hiç bir şey söylemedi. Korkuyordu. Kırbaçlattırılmalarına rağmen, bu isticvaptan da bir netice çıkmadı.

Emma çıldıracak gibi...

Halit Cemil hâlâ uyuyor.

İlk iş olarak, artık Ayşenin de içine karıştığı meçhul düşmana karşı ilk tedbir olarak Halit Cemili ormandaki gizli sığınağına naklettirdi.

Bu sığınağın yerini Emmadan başka iki zenci biliyordu ki, bunlar cesaretleri, kuvvetleri ve vücutlarının iri yarılığıyla tanınmıştır.

Emmaya karşı kör bir inanışları ve sarsılmaz bir bağları vardır. Her ikisi de zaman zaman kollarını Emmanın boynuna dolamışlardır.

Halit Cemil kaba bir sedye içinde, bu iki sadık köle vasıtasiyle gizli sığınağa gönderildikten sonra, Emma bütün köy halkını topladı ve onlara yakında müthiş bir şeytan kuvvetiyle kavga etmek lâzım geldiğini söyledi.

Toplantı daha dağılmamıştı ki, birden ormandan tam-tam sesleri gelmeğe başladı.

Emma hemen karşılayıcılar gönderdi ormana.

Çünkü, tam-tamlar dost ve müttefik bir kabile heyetinin yaklaştığını haber veriyorlardı.

Karşılayıcılar önde, misafirler arkada geldiler. Misafirlerin başlarında Duk-Duk maskeleri vardı. Yirmi kişi kadardılar.

Karşılıklı ve çok uzun süren merasim nutukları söylendi. Domuzların sıhhati ve kadınların erkek doğurmaları temenni edildi.

Bütün bu merasimden sonra, gelenlerin reisi Emmaya doğru ilerledi ve:

— Ey sihirbazların en kudretlisi, dedi. Ben ki en kuvvetli insan kafası avcılarının ve Duk-Dukların reisiyim, geçen gün bana göklerden gelen bir kadınla seni imtihana geldim. Senin püri-pürileri bozduğunu biliriz, senin ucu sivri demirleri yuttuğunu ve ağzından ateş çıkardığını biliriz. Fakat, bu göklerden gelen kadın senden daha kudretli olduğunu iddia ediyor. Ya o yalan söylüyor. Ve yalan söylüyorsa, kafası kesile-

cektir. Ya sahiden senden kudretlidir. O zaman da, sen ona esir olmalısın.

Emma sapsarı oldu. Meçhul düşmanın hücuma geçtiğini anlıyordu.

Fakat, ricat etmek kabil değil. Eğer imtihana girmek istemezse, vahşiler üzerindeki bütün nufuzunu kaybedecekti.

— Peki, dedi. Ben o göklerden gelen kadının yalancı olduğunu ispat edeceğim ve hepinize göstereceğim ki, en kudretli sihirbaz benim. Şartlarınızı kabul ediyorum.

Duk-Dukların reisi, yani Muhtar ormana bir adam gönderdi. Ve biraz sonra önde Ayşe, arkada iki Duk-Dukun taşıdığı sırığa bağlı timsah meydana geldiler.

Emma Ayşeyi görür görmez:

— Alçak! diye bağırdı. Ve üstüne atılmak istedi. Fakat, etraftan mani oldular.

Muhtar:

— Kızma Emma, dedi. Seni yeneceğini söyliyen kadın budur. Şartlarını kabul ettin. Onun yaptığını sen de yap. Biz de bu yalancının kafasını keseriz.

Emma:

— Peki, dedi. Göstersin marifetini. Bu timsah ta ne olacak?

— Şimdi görürsün.

Ayşe mukaddes timsaha yaklaştı ve onu sersemleterek, ağzını açıp kafasını içeri soktu. sonra tekrar timsahı bağladı.

Etraftan takdir ve korku haykırışları yükseldi.

Emma ölü gibiydi. Korkmuştu. Timsaha yaklaşıp onu çözmek, sonra ağzını açıp başını bu karanlık deliğe sokmak. Bütün bunları yapamıyacaktı.

Birdenbire şimşek gibi bir fikir geçti kafasından. İki sadık kölesine gözüyle işaret etti.

Onlar hazır beklediler.

Artık sersemliğinden ayılmış ve iki tarafa debelenerek kımıldanmakta olan timsaha yaklaştı.

Elinde sözde yutarak sihirbazlık yaptığı keskin kılıç vardı.

Kılıcı iki mahir vuruşla timsahı sırığa bağlıyan iplerin üstüne indirdi.

İpler kesildi.

Timsah ağır ağır kalabalığa doğru yürüdü.

Ortalık karıştı birbirine.

Emma bu andan istifade ederek, iki sadık kölesinin himayesinde ormana doğru kaçmağa başladı.

Etraftakiler, hattâ ne Ayşe, ne de Muhtar böyle bir hali beklemedikleri için şaşırdılar.

Fakat, şaşkınlık çok uzun sürmedi.

Kaçanın peşine takıldılar.

Ormana kadar takip edilen Emmanın izi ormanda birdenbire kayboldu.

Ayşe takibe iştirâk etmemişti. Deli gibi koşarak Emmanın kulübesine gitmiş, Halit Cemili orda bulamayınca çılgına dönmüştü.

Takipçiler yorgun döndüler.

Muhtar:

— Gizli sığınağına gitmiş olacak, dedi.

Ayşe ağlıyarak:

— Baba, Halit Cemil de yok! diye bağırdı.

— Onu daha önce göndermiş olduğu anlaşılıyor. Fakat, ağlama kızım, kendine gel. Seni böyle perişan görmemeleri lâzım. Nasıl olsa, Halit Cemili buluruz. Asıl mühim olan şey, Emmanın yenilmesiydi. Yenildi.

Hem de bir daha belini doğrultamaz. Altın madenlerini bile güç işletir artık.

Baba kız karşılıklı konuşurlarken, vahşiler onların etrafında toplanmışlar ve yeni sihirbaz kraliçenin şerefine dans etmeğe başlamışlardı.

Geceye kadar merasim sürdü.

Emmanın kulübesi Ayşeye verildi. Domuzlar ve dul kadınlardan en ihtiyarları kurban edildi.

Ayşe etrafta olup bitenlerin hiç biriyle alâkadar değil, hattâ ormanda araştırmalar yapan Duk-Dukların dönmelerini bekliyor.

Onlar da geldiler ve Emmayı bulamadıklarını söylediler.

Ayşe, sabahı babasının dizlerinde ağlıyarak getirdi.

Ertesi gün, büyük bir meclis toplandı ve her ne pahasına olursa olsun, alçak firariyi ele geçirip kafasını kesmeğe karar verdi.

Bu esnada köyün meydanında toplanmış olan müşavere heyetinin başları hep birden havaya kalkmıştı.

Havada koskocaman bir kuş korkunç bir gürültü çıkararak uçuyordu.

Vahşiler:

— Emmanın kuşu! diye bağırıştılar.

Ayşe:

— Emma altın madenindeki tayyarelerden biriyle kaçıyor işte! Halit Cemili de götürüyor, dedi ve bayıldı.

VI

İSTANBULA DÖNÜŞ

Muhtarla Ayşe Yeni Gine merkezine doğru yola çıktılar.

Fakat, bu yola çıkış kolay olmadı.

Kabileleri, reis ve baş sihirbazlarını kolay kolay bırakmak istemediler. Çünkü, onların ikisi de beyazdı ve eğer kendi aralarından çıkacak olurlarsa, bir daha geri dönmezlerdi.

Muhtar kabile eşrafını kandırana kadar hal oldu. Nihayet, bir gece:

— Göklerden gelen kadın diyor ki, dedi, eğer beni onun hizmetine vererek Emmanın kaçırdığı beyaz erkeğin bulunması için bize yardım etmezseniz, şehirde

ve göllerde ne kadar timsah varsa, hepsini domuzlarınızın ve karılarınızın üstüne saldırtacakmış.

Bu tehdit tesirini gösterdi. Kabile eşrafı domuz ve kadınlarının timsahlar tarafından parçalanmamaları için, Duk-Duk reisiyle baş sihirbazın yolculuğuna razı oldular. Yalnız onların kaçırılan beyaz adamı bulunca hemen dönmelerini temin etmek için, mukaddes timsahın kudretine ve azametine yemin ettirdiler.

Ayşe ve Muhtar mukaddes timsahın kudret ve azameti üstüne yemin etmekte hiç bir mahzur görmediler.

Muhtar ve Ayşe ikisi de dalgın ve düşünceli.

Ve bir sabah erkenden, yol erzakı ve iki kılavuzun yardımıyla yola çıkıldı.

Dört beş saat böylece ormanda yol aldıktan sonra, Muhtar birdenbire Ayşeye dedi ki:

— Sana tuhaf bir şey söyliyeyim mi kızım, bu yerlerden beni her uzaklaştıran adım içime garip bir hüzün akıtıyor. Bayağı üzülüyorum. Ne de olsa, yıllardanberi buradayım. İnsan zindana bile alışıyor. Yıllardanberi ilk gördüğüm medeni insan sensin. Şehirlerin gürültüsünü, kalabalığını unuttum. İstanbulu bile hayal meyal hatırlıyorum. Bir çok eski âdetleri ve itiyatları kaybettim. Yeni ve medeni dünyadakilerine hiç uymıyan yığınlarla yeni itiyatlar kazandım.

Şimdi aralarında ne yapacağım? Çatal bıçakla yemek yemesini bile unuttum. Herkes benimle alay edecek, sanıyorum. Sonra, kim bilir, memleket ne kadar değişmiştir? Şimdi kadınlar çarşaf giymiyorlar, değil mi? Evlerden kafes kalktı, diyordun. Fes yerine şapka giyiliyormuş. Hani merak etmiyor da değilim. Fakat, ne de olsa üzülüyorum buradan ayrılıyorum diye.

Ayşe babasının sözlerini dinlemiyor. Düşünüyor. Babasını bulmak için, babasını bulmak uğrunda Halit Cemili, sevgilisini kaybetmişti. Tam sevinemiyordu. Ona öyle geliyordu ki, hiç bir zaman tam mesut olamıyacak. Birdenbire aklına Göksel geldi. O ne olmuştu acaba? Halit Cemili kaybederek ona karşı kendisini babasıyla müdafaasız kalmış hissediyordu.

Halit Cemili nerede bulacaklar, nasıl bulacaklar, bulabilecekler mi? Bunu da bilmiyordu.

Geceyi ormanda geçirdiler. Hiç bir hadise olmadı. Yalnız sabaha karşı bir kaplan hücum etti kamplarına. Kaplanın taarruzu defedildi.

Ertesi gün, yola çıktıkları vakit, Muhtar kızına dedi ki:

— Ayşe benim kılık kıyafetimde bir garabet buluyor musun? Merkeze her an biraz daha yaklaşıyoruz. Ben hâlâ gerçek bir Duk-Duk reisi gibi, aşağı yukarı çırıl çıplağım. Medeni insanların arasına böyle çıkamam.

Ayşe babasına baktı ve onu hakikaten sahici bir vahşiye benzetti. Yalnız derisi güneşten yanarak esmerleşmiş bir beyaz vahşi!.. Sonra, kendi üstüne başına göz attı. Ve utandı birdenbire. O da babasının karşısında aşağı yukarı çırıl çıplaktı.

Baba kız gülüştüler.

Ayşe:

— Biraz sonra belki bir İngiliz müfrezesine rastlarız, dedi. Onlardan sana bir pantolonla ceket, bana da etekliğe benzer birşeyler bulabiliriz.

Öğleye doğru, yerli askerlerden mürekkep ve başında iki İngiliz zabiti olan bir müfrezeye rastladılar.

İngiliz zabitleri içinde iki tane beyaz vahşi bulunan bu kafileyi merakla ve hayretle karşıladılar. Hele beyaz vahşi bir kadının güzel bir İngilizce konuşması ve yarı çıplak vücudunun harikulâdeliği onları büsbütün şaşırttı.

Mesele aşağı yukarı İngilizlere anlatıldı. Ve kraliçe Emmaya dair bir şeyler duyup duymadıkları soruldu.

İngilizlerin kraliçe Emma hakkında hiç bir malûmatları yoktu. Ayşeye büyük bir kumaş parçası verdiler. Bu ince bir kumaştı ve geceleri battaniye gibi örtünmeye yarıyordu.

Ayşe bu bezden kendine bir entari dikti. Ve İngilizler onun güzel vücudunun çıplaklığını kaybettikleri için üzüldüler.

Muhtara da bir pantalon bir ceket verildi. Vedalaşıp iki kafile birbirinden ayrıldı.

Onbeş gün süren bir yolculuktan sonra, Yeni Gine merkezine ayak atar atmaz, Ayşeyle Muhtar rehberlerini geri gönderdiler ve parasız olduklarını hatırladılar.

Yeni Gine merkezinde her şey paraylaydı. Fakat, baba kızın on parası yoktu. Hatta, para mefhumunu birisi tamamen, öbürü aşağı yukarı unutmuştu.

Ayşe:

— Benim bildiklerime gidelim, dedi. Buraya Halit Cemille geldiğimiz zaman da onlara gitmiştim. Ve hattâ kraliçe Emmanın adını ilk defa onlardan işitmiştim.

Muhtarla kızını ev sahipleri merak ve memnuniyetle kabul ettiler.

Ayşenin ilk sorduğu sual, Emma hakkında oldu.

Ve aldığı cevap onu hüngür hüngür ağlatacak kadar üzdü.

Emma bundan yirmi gün evvel altın madenlerinin tayyarelerinden biriyle gelmiş. Yanında iki iri yarı vahşiyle bir de hasta beyaz adam varmış. Burda bir otele yerleşmiş ve bir gün önce limandaki yatlardan birisini kiralıyarak meçhul bir semte doğru hareket etmiş.

Ayşe sordu:

— O beyaz adamı da götürmüş mü?

— Evet, hem o iki zenciyi, hem de o hasta beyaz adamı beraber götürmüş.

Bu malûmatı alır almaz, Ayşeyle babası daha dinlenmeden sokağa fırladılar ve âdeta koşarak vilâyet konağına gittiler.

Vali çok soğukkanlı, çok uzun boylu ve çok zayıf, durmaksızın pipo içen bir İngilizdi.

Ayşeyle babasını sanki uykudaymış gibi dinledi. Sonra aynı uykulu hal ve sesle sordu:

— Ne yapmamı istiyorsunuz?

— Emmanın yatını yakalıyarak hasta edip kaçırdığı beyaz adamı bize vermenizi...

— Peki, ama bu beyaz adam sizin neyiniz oluyor?

Muhtar demindenberi anlattıklarının boşa gitmiş olduğunu anladı. Sert bir sesle:

— Kaçırılan adam kızının kocası ve benim damadımdı, dedi ve Ayşe bunu tercüme etti.

— Peki, ama zorla kaçırıldığı, kendisinin gönül rızasıyla kaçmadığı ne malûm?

Ayşe babasının yüzüne baktı. Muhtar fena halde

sinirlenmişti. Ayşe Duk-Duk reisinin vahşi bir hareket yapmasından korktu. Ve:

— Dur baba, dedi. İşi bir daha anlatalım.

Ve işi bir daha anlattı.

Uzun boylu zayıf İngiliz, soluk mavi gözlerini kırpıştırarak:

— Sizin anlattıklarınızı doğru olarak kabul etsem bile, dedi, böyle bir yatı takip etmek için elimde ne tahsisat, ne de vasıta var. Çünkü...

Muhtarın kafasında bir şimşek çaktı. İngilize sokuldu ve:

— Bana bakın Mister, dedi. Eğer siz bize yardım eder ve Emmanın yatını yakalayıp beyaz adamı kurtarırsanız, ben size çoktandır işlemiyen, içinde resmen benim de hissem olan ve bugün kimsenin bilmediği bir altın kaynağının yerini tarif ederim.

Ayşe bu sözleri İngilize tercüme edince, uzun boylu adamın cam gözleri ışıldadı. Piposunu çekiştirerek düşündü. Sonra Ayşeye döndü:

— Babanıza söyleyin, dedi, eğer hakikaten bana o altın kaynağının yerini bildirirse, mesele değişir. Çünkü size şimdi yapacağım masrafı ordan çıkarabilirim. Devlet hazinesi zarar görmez...

Ayşe bu sözleri babasına tercüme edince, Muhtar güldü:

— Merak etmesin, dedi. Oradan çıkartacağı servet devlet hazinesinin zararını çıkartır da artar bile. Artanı da kendi alsın. Fakat, sakın sözümün sonunu tercüme etme.

Muhtarın maden hakkında verdiği izahat ve çizdiği plândan beş saat sonra, sahil muhafazasına mensup silahlı bir gemi limandan hareket etti.

Geminin çok genç, buralara henüz gelmiş, macera peşinde koşmaktan hoşlanır bir süvarisi vardı. Süvari, Ayşenin eski Londralı ahbaplarının kızıyla nişanlı gibiydi. Bundan dolayı, Ayşeye ve babasına yardım edip, Emmanın yatını yakalıyarak nişanlısının gözüne girmek istiyordu.

Gemi son süratle Avustralya istikametini tuttu. Emmanın Avustralyaya gitmiş olması muhtemeldi.

Limandan hareket edeli de bir saat olmuştu ki, cenup denizlerinin o meşhur korkunç ve apansız patlak veren fırtınalarından birine yakalandılar.

Dalgalar gitgide büyüyor ve bir zelzelede yıkılan tepeleri karlı dağlar gibi birbiri üstüne devirerek geliyorlardı.

Genç süvari iktikâmeti değiştirmeye mecbur oldu. Ve gemi bu sefer Yeni Britanya adaları istikametinde ilerlemeğe başladı.

Gece fırtına dinmedi. Küçücük kamarada Ayşe hasta. Muhtar yukarıda kaptan köşkünde, genç süvarinin yanında.

Sabaha yakın fırtına duruldu. Deniz nasıl apansız kabarmışsa, öyle apansız dümdüz, çarşaf gibi oldu.

Ayşe güverteye çıktı. Uykusuz ve hasta geçen bir geceden sonra, bitkin yukarı aşağı dolaşıyor. Babası aşağıda.

Birdenbire kaptan köşkünden gemi ikincisi seslendi:

— Sancak tarafında beş altı mil açıkta bir gemi var!..

Ayşe heyecan içinde kaptan köşküne çıktı. İkinci süvarinin verdiği dürbünü aldı. Baktı. Hakikaten beyaz boyalı, sarı bacalı bir gemi, ölü denizin üstünde

kımıldanmaksızın duruyordu. Arka direği yarı yerinden kırılmıştı.

Muhtar ve süvari de kaptan köşküne gelmiştiler.

Süvari son süratle bu sarı bacalı geminin üstüne dümen kırdı.

Gemiye gitgide yaklaşılıyor. Yaklaşıldıkça,bunun bir yat olduğu anlaşılıyordu.

Süvari:

— Emınanın yatı! diye haykırdı.

Yatın güvertesinde gölgeler kımıldanıyor. Bir telâştır başladığı belli.

Süvari direğe "teslim ol" işaretini çekti.

Emınanın yatından cevap vermediler.

Artık arada yarım mil kadar bir mesafe kalmıştı. Ayşe dürbünle güvertede küpeşteye dayanıp yaklaşan gemiye bakan Emınayı iyiden iyiye seçiyor. Arkasında yine o iki iri yarı vahşi var. Sonra bir iki tayfa ve kaptan köşkünde bir kaptan.

Ayşe ve babası aşağı indiler. Süvari köşkünün altındaki kamaranın yuvarlak lumbuzlarından bakmağa başladılar.

İki gemi birbirine rampa etti. Emma bağırdı:

— Biz korsan gemisi değiliz, ne diye bize teslim ol işareti veriyorsunuz? Kâğıtlarımız yolundadır. Geceki fırtına kıç direğimizi yıktı ve makinelerde arıza var...

Kaptan bağırdı:

— Geminizde araştırma yapacağım, emir aldım. En ufak bir mukavemet gösterirseniz, derhal ateş ederim.

Genç süvari ve altı hayriyeli Emınanın yatına geçtiler.

Süvari Emmayı selâmladı.

Emmanın üstünde çok açık, çok kısa ve çok ince bir mayo vardı. Vücuduna deri gibi yapışmış siyah pırıl pırıl bir mayo.

Genç süvari Emmaya ilk alıcı gözüyle bakışında şaşaladı. Büyülenmiş gibi dona kaldı.

Emma baygın ve aynı zamanda emredici bir sesle:

— Burada neyi aramak ve ne bulmak istiyeceğinizi bilmiyorum, dedi. Fakat, adamlarınız istedikleri şeyi arayıp buluncaya kadar kamaramda size soğuk bir şey içirmeme razı olmaz mısınız?

Genç süvari ufak bir tereddütten sonra, bu teklifi kabul etti.

Adamlarına talimatı önceden, daha Emmanın yatına geçmeden vermişti. Onlar aranan şeyin Halit Cemil adında beyaz bir adam olduğunu biliyorlardı.

Delikanlıyla Emma güvertenin sancağındaki kamaraya girdiler.

Burası kaplan derileriyle süslenmiş ve koltukları, kanapeleri genç timsah derilerinden oldukça büyük bir odaydı. Odanın içinde bayıltıcı bir koku dolaşıyor.

Emma:

— Buyurun, dedi.

Delikanlı koltuklardan birinin üstüne oturdu.

Emma sordu:

— Ne emredersiniz?

— Bilmem, buzlu bir viski...

Emma harikulâde vücuduna tatlı kıvrımlar vererek içki dolabına doğru yürürken, genç süvari onu deli gözlerle takip etmeğe başlamıştı.

Dillere destan olan, Cenup denizlerinin bu en gü-

zel kadınıyla başbaşa bulunmak delikanlıyı çıldırtmak için kâfiydi. Delikanlı dişlerini sıktı. Nişanlısını düşündü. Sonra, içinden: "Adam sen de", dedi, "her erkek evleninceye kadar çapkınlık yapabilir. Eğer fırsat düşerse, niçin istifade etmiyeyim? Basit bir çapkınlık."

Emma viski bardağının içine mini mini, yuvarlak, siyah bir şey attı. Bu atılan şey hemen eridi. Ve delikanlı viskiyi büyük bir iştaha ile devirirken, sadece viskinin garip bir tadı ve bir tuhaf kokusu olduğunu farketti. Fakat, bir şey söylemedi.

Emma karşısında ayakta duruyor.

— Oturmaz mısınız?

Emma gülerek cevap verdi:

— O koltuk ikimizi de alır mı?

Gemi baştan aşağı arandı. Ve Halit Cemil sintinede bulundu.

Bir geminin kendilerine yaklaşmakta olduğunu gören Emma onu sintineye gizlemişti.

Halit Cemil baygın bir haldeydi,

Bahriyeliler ismini sordular. Cevap vermedi. Fakat, bütün araştırmada hazır bulunan iki vahşinin bu genç adamın meydana çıkması üzerine gösterdikleri telâş, onun Halit Cemil olduğunu anlatıyordu.

Halit Cemili güverteye çıkardılar.

Bahriyelilerden birisi sancak tarafındaki kamaraya girerek kapısını vurdu.

İçerden genç süvarinin bir hayli acayipleşmiş sesi geldi:

— Ne var?

— Beyaz adamı bulduk!.

Bu haberin içerde bir telâş uyandırdığı anlaşılı-

yordu. Çünkü, Emmanın hızlı hızlı bir şeyler söylediği duyuluyordu. Sonra, sesler kesildi.

Bahriyeli kapıyı vurarak bir daha haber verdi.

— Beyaz adamı bulduk...

Aldığı cevap şu oldu.

— Pek âlâ. Alıp bizim gemiye götürün ve o iki yolcuya teslim edin.

Bahriyeliler emre itaat ettiler.

Halit Cemili alıp kendi gemilerine götürdüler.

Ayşe, baygın yatan sevgilisini salonda bir kanapenin üstüne getirdi ve hüngür hüngür çocuk gibi ağlamağa başladı.

— Kurtarabilecek miyiz baba? Kurtar onu baba!.. diye hıçkırıyor.

Muhtar:

— Korkma kızım, dedi, sen meseleyi anlatınca, ben zaten anlamıştım. Emma ona mütemadiyen «aşk hapları» yutturmuş. Hap yutturmak biraz komik bir söz oluyor ama, bu «aşk haplarının» sonu hiç te komik değildir. Bu haplar Yeni Gine sihirbazlarının en kuvvetli keşifleridir. Fakat, aynı zamanda en tehlikeli de...

Ekserisi sekiz, dokuz, on, yirmi karılı olan vahşiler, bu bir çeşit timsah kanın yanlız Yeni Gine ormanlarında yetişen bir otla karıştırılmasıyle yapılan haplara bir dadandılar mı iki yıl içinde veremden ölürler. Fakat biz zamanında yetiştik. Halit Cemili kurtaracağız.

Ayşe, babasının verdiği izahatı sabırsızlıkla dinledikten sonra, birdenbire ayağa kalktı ve hâlâ kamaradan çıkmamış olan bahriyelilere haykırdı:

— Niye kalkmıyorsunuz? Ne bekliyoruz? Haydi gidi gidelim artık!..

— Süvariyi bekliyoruz...

— Süvari nerde?

— Öteki gemide. Kraliçe Emmanın kamarasında...

Ayşe babasının yüzüne baktı.

Muhtar:

— Tuhaf şey, dedi. Yalnız tuhaf değil, bir parça da tehlikeli bir şey. Şunlara söyle, hemen gidip kaptanı Emmanın kamarasından çıkarmağa baksınlar.

Ayşe babasının sözünü tercüme etti. Bahriyeliler bir şey anlamadılar. Fakat, zaman geçip te genç süvari dönmeyince, bizzat ikinci kaptan Emmanın gemisine geçti. Kamaranın kapısını çaldı:

— Con, dedi. Haydi kalkalım. Yoksa, yine fırtınaya tutulacağız...

İçerden Con cevap verdi:

— Sen misin Tomas?

— Benim.

— Bana bak. Siz hareket edin. Ben burayı yanlız bırakmak istemiyorum. Altmış mil açıkta şarkî şimalî istikâmetinde stop edin, bekleyin... Daha yapılacak bazı tahkikat var, burada. Makinaların tamirine de nezaret edeceğim.

İkinci kaptan aldığı emri yerine getirdi ve Ayşeyle Muhtarın itirazlarını dinlemeden, şarkî şimalî istikametine dümen kırdı.

Emmanın yatını geride, olduğu yerde bırakarak saatte yirmi mil süratle ilerlediler.

Üç saat sonra altmış milde stop edildi. Beklendi.

Fakat, gece, gece yarısı, ertesi sabah olduğu halde, Emmanın yatı ufukta görünmedi.

İkinci kaptan:

— Daha fazla bekliyemeyiz, dedi ve Yeni Gineye doğru dümen kırdı.

Vali, Con'un Emmanın yanında kalmış olduğunu duyduğu vakit, küplere binmişti. Hele Ayşenin ailesini tanıdığı nişanlı kız çıldıracak gibi olmuş ve bütün kabahati Ayşenin üstüne yüklemişti.

Öyle ya, eğer Ayşe olmasaydı, o beyaz adamı aramağa gidilmeseydi, Con da o melûn kadının tuzağına düşmiyecekti.

Vali emir verdi. Bütün sahil muhafaza gemileri, bu sefer kaçırılan genç İngiliz zabitinin peşine düştüler. Fakat, her saat verilen telsizler Emmanın gemisinin bulunamadığına dairdi.

Bir haftalık bir araştırmadan sonra, arayıcılar teker teker geri döndüler.

Con Emmayla beraber cenup denizlerinde kaybolmuştu.

Halit Cemil günden güne iyileşti. Korkunç bir rüyâdan uyanır gibi bir hali vardı. Üç gece ardı ardına, durup dinlenmeksizin "Emma! Emma!" diye sayıkladı.

Zaman oldu ki, hâlâ Emmayı sayıklıyan bu adamı bırakıp kaçmak istedi Ayşe. Fakat, her seferinde babası onu teselli etti:

— Kızına kızım, dedi. O Emmayı sevgiyle değil, korkuyla, ıztırapla sayıklıyor. "Emma!" derken, yüzüne baksana, nasıl kaşları çatılıyor ve yüzü sararıyor...

Bir otelde oturuyorlardı. Halit Cemilin üstünden en aşağa altı yedi bin lira edecek altın külçeleri ve tozları çıkmıştı. Zaten, Emmanın yatında araştırma

yapan bahriyeliler gemi sintinesinin ve ambarlarının altın külçeleriyle dolu olduğunu söylemişlerdi.

Halit Cemil bir sabah güneş doğarken tamamen iyileşti. Sanki, bu doğan güneş onu geride kalmış korkulu bir karanlıktan da kurtarmıştı.

Başucunda Ayşeyi gördü. Tanıdı.

— Ayşe, dedi.

— Benim, sevgilim...

— Nerdeyim?

— Benim yanımda.

— Artık hiç ayrılmıyacağız. Beni hiç bırakmıyacaksın, değil mi?

Ayşe: «Zaten ben seni ne zaman bıraktım. Asıl beni bırakan sensin!..» diye cevap vermek istedi. Fakat, babasının sözlerini hatırladı. Bunu demedi. Sadece:

— Bir daha hiç, hiç ayrılmıyacağız, dedi.

Muhtarla Halit Cemil çabucak ahbap oldular.

Artık yapılacak bir tek iş kalıyordu. İstanbula dönmek. Ve orda Gökselle hesaplaşmak. Ayşenin Gökselden boşanarak resmen Halit Cemilin karısı olması.

İstanbula döndüler.

Yolda Gökselin lâfı edilmedi. Fakat, Çanakkale boğazından geçilip Marmaraya girildiği gün, Ayşe:

— Gökselle meseleyi nasıl halledeceğiz? diye Halit Cemile sordu.

Halit Cemil cevap vermedi. O, Gökselle meseleyi halletmek için bir tek ve kestirme yol bulmuştu. Gidip onunla konuşmak. Ayşeden ayrılması için mahkemeye müracaata onu mecbur etmek ve buna mukabil maziyi unutmak.

Fakat, bu hal çaresini kendi de biraz hodbin ve

alçakça bulduğu için, Muhtarla Ayşeye açılmıyordu. Çünkü, Muhtarın Gökselden hesap sormak istemesi, hattâ ondan intikam alınağa kalkışması gayet tabiîydi.

İstanbula çıktıklarının birinci günü Muhtar doğru Üsküdara gitti. Ve gece geç vakit eski hatıralarının yükü altında ezilmiş, otele döndü.

Ertesi gün, müştereken aldıkları karar üzerine, Halit Cemil, Gökselin son vaziyeti hakkında tahkikata girişmek için Ayaspaşadaki evine doğru yollandı.

Evin pencerelerinde perdeler inik. Evin öyle bir hali var ki, içinde epey zamandır kimsenin oturmadığı, kapısının açılıp kapanmadığı hissedilir.

Halit Cemil böyle eve durup bakmaktan bir netice çıkmıyacağını anladı ve gazetelerden birinde çalışan eski bir arkadaşından malûmat almaya gitti.

Aldığı malûmat şuydu:

— Milyoner Göksel üç aydanberi ortalarda yoktu. Bundan üç ay evvel kendisinin Gökselin oda hizmetçisi Ali olduğunu söyliyen bir ses gazeteye telefon etmiş ve milyonerin Avrupaya gideceğini haber vermişti.

Halit Cemil her nedense bu telefondan bir şüphe sezdi ve ne Ayşeye, ne de Muhtara söylemeden o gece Ayaspaşadaki evi ziyaret etmeğe karar verdi.

Eve arka taraftaki arsadan girdi. Vaktiyle bir gece bu arsaya bakan yatak odasının penceresinden Ayşenin kardeşi Nurinin ısrarıyla inmişti. Şimdi, ayni pencereden aynı yatak odasına girmek zor olmadı.

Oda karanlıktı. El yordamıyla elektrik düğmesini aradı. Buldu. Çevirdi. Fakat, ışık yanmadı. Şirket elektriği kesmiş olmalı. Bir kibrit çaktı. Çalışma oda-

sına açılan kapıya doğru yaklaştı. Ve birdenbire burnuna kötü bir koku çarptı. Berbat, pis bir koku. Durakladı. Bir kibrit daha çaktı. Ve bir eliyle burnunu sıkarak kibriti yere atıp oda kapısını açtı. Karanlıkta, açılan kapıdan öyle müstekreh bir koku geliyordu ki, bayılacak gibi oldu. Bir kibrit daha çakıp, sol avucuyla burnunu ve ağzını iyice kapatarak, yazı odasına girdi. Durakladı.

Yerde, birbirinden otuzar adım uzakta üç ölü yatıyor. İyiden iyiye çürümeğe başlamış, fena halde taaffün etmiş üç ölü... Birisi Göksel, birisi Ali, üçüncüsü telefonun yanında Ayşenin kardeşi Nuri...

Halit Cemil daha fazla dayanamadı. Yatak odası penceresinden inerek tekrar sokağa, açık havaya döndü. Gönlü bulanıyor.

Durdu. Düşündü. Meseleyi gözleri önünde canlandırmaya çalışıyor:

Ayşeyle Halit Cemilin ortadan kaybolmaları, Nuriye bunların Göksel ve Ali tarafından öldürüldükleri kanaatini vermişti. Nuri gelmiş Gökseli ve Aliyi apansız bastırıp öldürmüş, sonra telefon etmişti. Fakat, **ya Ali, ya Göksel aldığı yarayla** hemen ölmediği için Nuriye, son bir gayretle ateş ederek delikanlıyı yere sermişti.

İzmitteki çiftlikte Ayşeyle Halit Cemil bir elma ağacının altındaydılar. Muhtar bir şezlonga uzanmış. Yüzünü bir daha göremediği oğlunun acısını unutmağa çalışıyor.

Elma ağacının dallarında daha kızarmamış yeşil elmalar birer iri zümrüt gibi sallanıyorlar.

Güneş Ayşenin kızıltılı saçlarında şimdiye kadar hiç bir insan kulağının duymadığı harikulâde bir ışık şarkısı söylüyor.

Halit Cemil yeşil bir elma kopardı. Ayşeye uzattı:

— Bak, sevgilim, dedi. Bu yeşil elmaya bak. Seni ilk gördüğüm gece **işte böyle bir yeşil elmaydın.** Fakat, inanılmaz bir macera cehennemi ve büyüğün büyüğü bir sevginin ateşi seni olgunlaştırdı.

Ayşe yeşil elmayı kıpkırmızı dudakları arasında ayışığı gibi pırıldıyan dişleriyle ikiye böldü. Yarısını Halit Cemile uzattı:

— Kocam. dedi. Eğer eski masallardaki gibi, bir le kısrağımız olsaydı, bu elmanın kabuklarını da ona ,edirir ve yakında dünyaya gelecek olan küçük Nuri-yeye bir de tay hazırlardık...

25 TL.